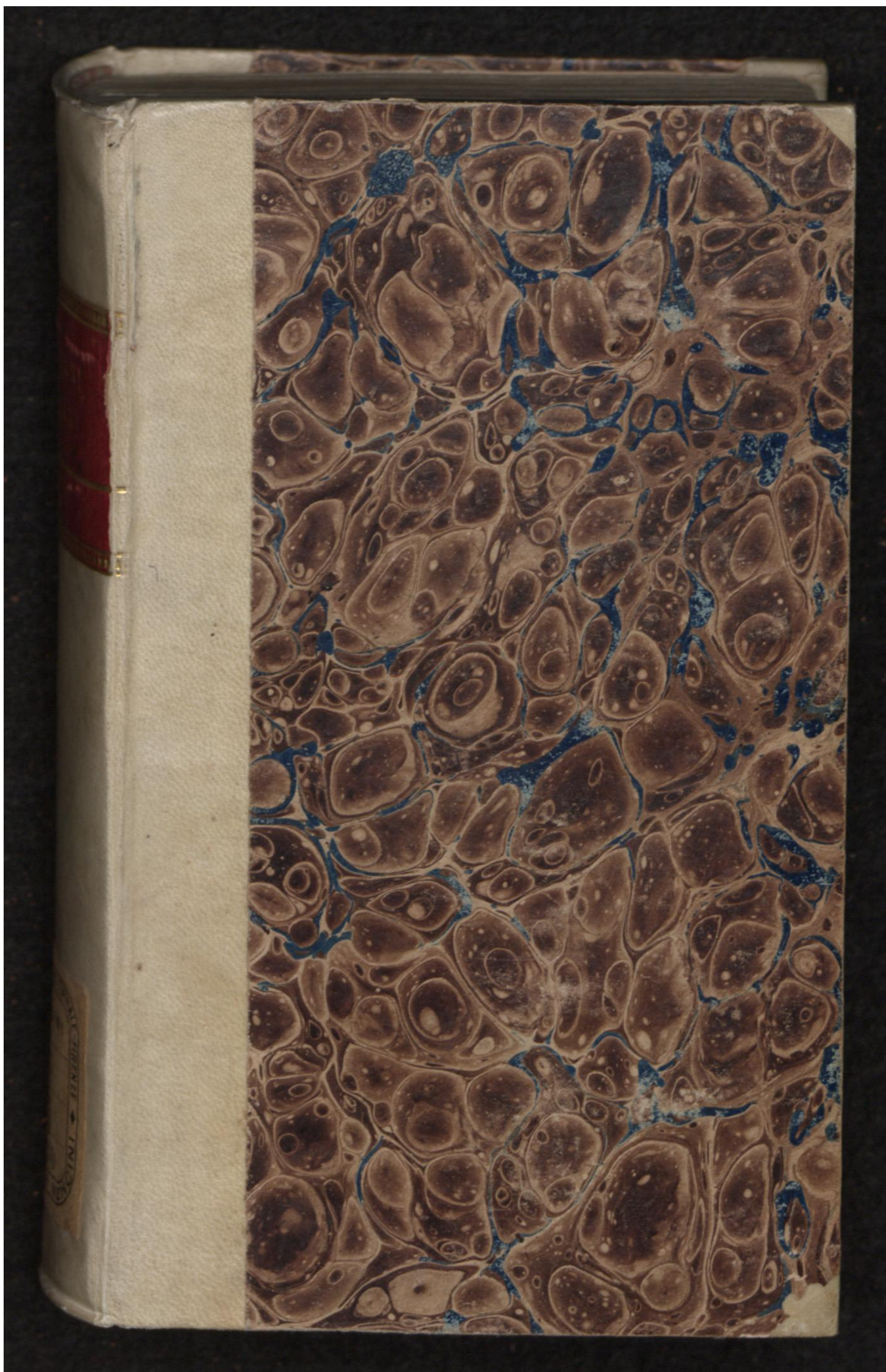
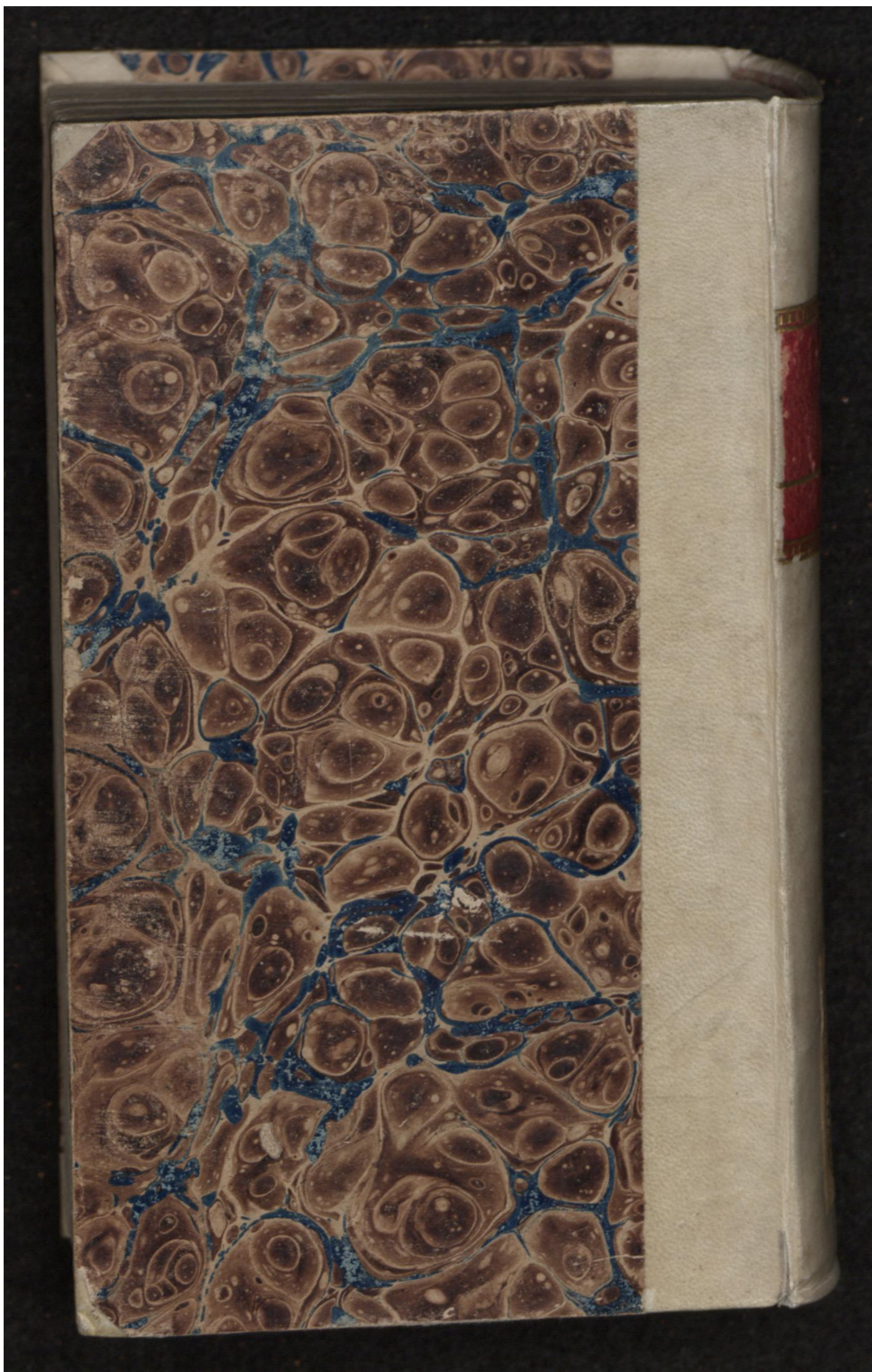

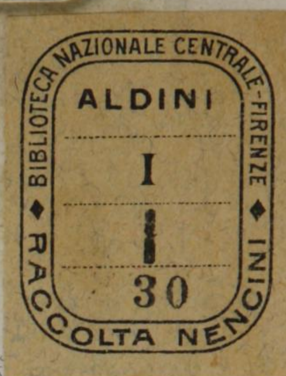

PONTANI
OPERA
1
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
I
1
30

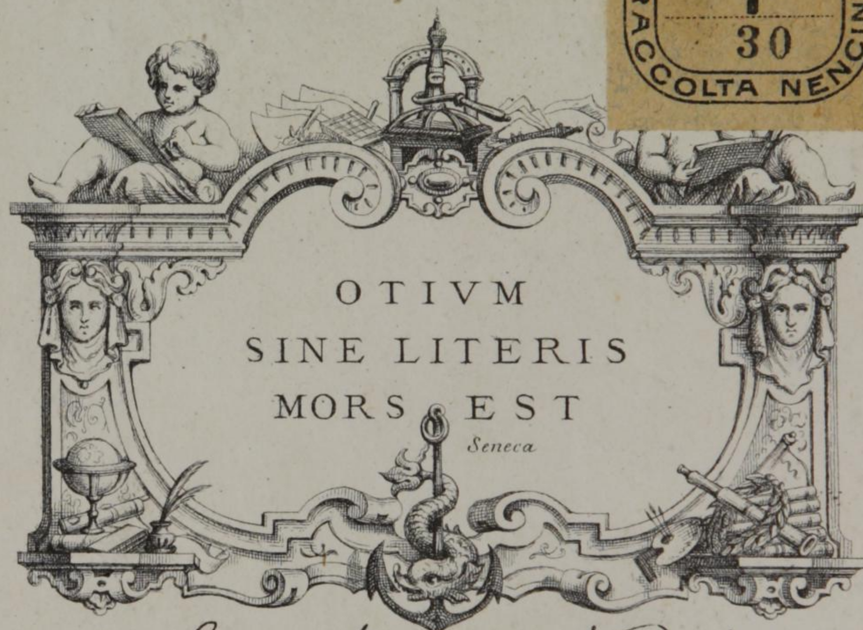

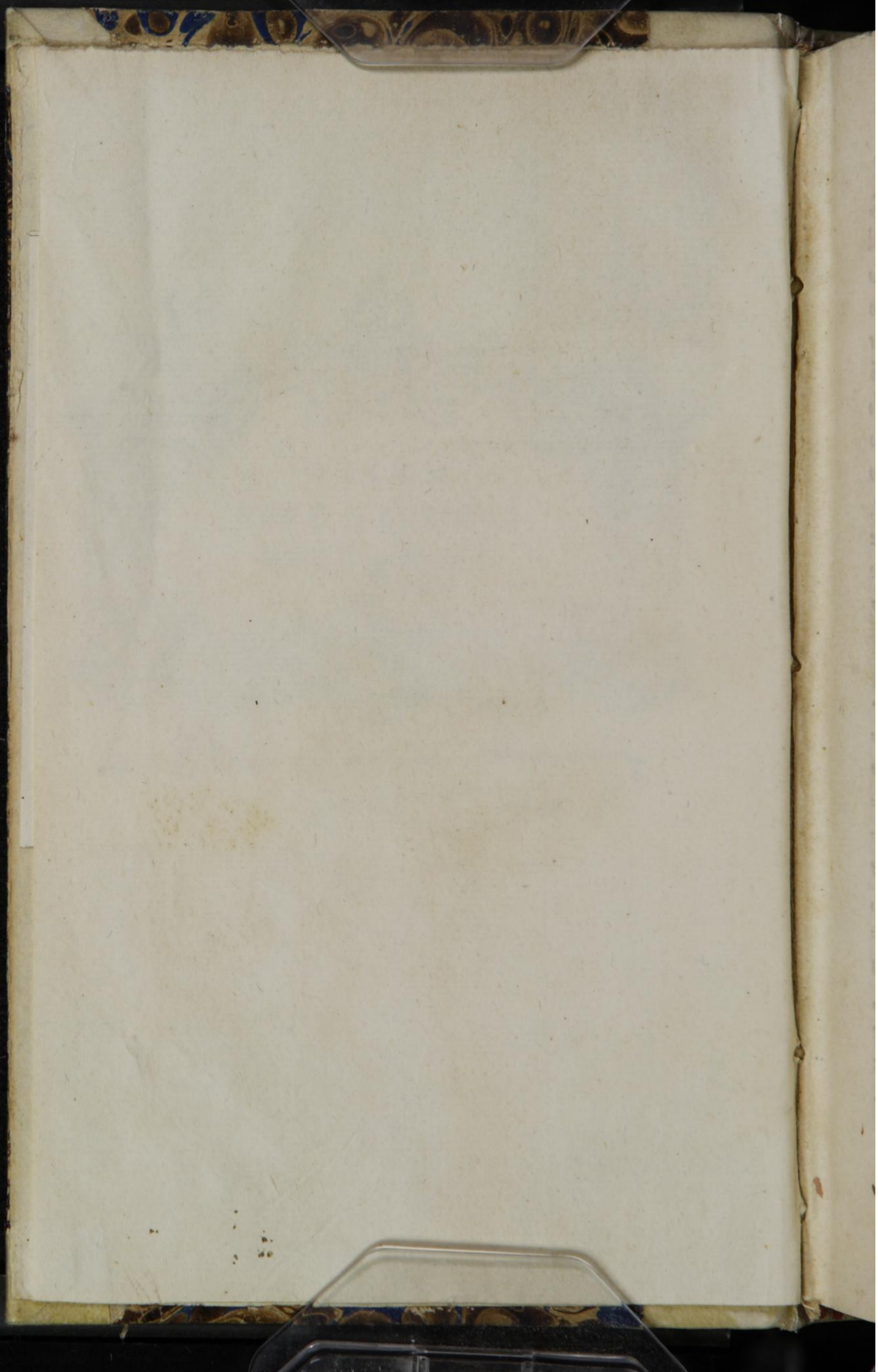

Ex Libris Joannis Nencini
1874

PONTANI OPERA.

Vrania, siue de Stellis	libri quinq.
Meteororum	liber unus.
De Hortis hesperidum	libri duo.
Lepidina siue postorales pompæ septem. Item Meliseus. Mæon. Acon.	
Hendecasyllaborum	libri duo.
Tumulorum	liber unus.
Neniæ	duodecim.
Epigrammata	duodecim.

Quæ uero in toto opere habeantur in Indice, qui in calce est, licet uidere.

Hic liber est Micael suorumque Amicorum

ALD. IO. COLLAVRIO CAESA=
RIS AB EPISTOLIS. S.

Frequens est apud græcos prouerbiū Collauri of=
ficiosiss. Χεὶρ χεῖρα νίπτει, καὶ δάκτυλος δάκτυλον, quod
est latine, Manus manū lauat, et digitus digitū. Quo
niam tu plurimū fauisti nobis apud Maximilianum
Cæsarem pro Academia constituēda cū Io. fruticenus
eruditus Iuuenis istic meo noīe accurate rem literariā
procuraret, et, qui tuus est amor ī literatos uiros, et do
ctrinas, assidue faues, meas esse partes duxi, ut quo
possem modo, gratū mihi extitisse officium tuū cogno
sceres. Nā etsi nihil est adhuc factum, tn̄ quod et tu,
et Matthæus Longius uiri doctiss. ac integerrimi Cæ
saris a secretis ad me scripsistis, tū uero Cæsar ipse be
nignissimis literis significauit, futurum tua opera, tuo
studio facile spero, præsertimq; cū rex natus ad com=
mune bonum id maxime cupiat, ut quemadmodū est
armorū, ita et bonarum literarū sit decus, et gloria.
Quare Iouiani Pontani poēmata, quæ et meo, et do=
ctorum omnium iudicio, cū antiquis certant, sub tuo
nomine publicamus, tibiq; muneri mittimus. Delecta=
bit te (scio) non mediocriter Vrania, cū et ortus, et oc=
casus syderum leges, solisq;, ac Lunæ prognostica, et
pleraq; alia lectu dignissima. Delectabunt meteora,
cum nubiū. uentorum. pluuiarū. grandinum. Ma=
ris procellarū, terræ motuum, atq; id genus plurium
causas leges. Delectabunt horti hesperidū citriorum,
et citrorum cultu per uario, præterea Macronis et Le
pidinæ rusticæ, dulcesq; confabulationes, et cætera
omnia Pontani nostri Docta. culta. elegantia. uaria.
copiosa, et plena ingenio. Vale.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM Filium Vrania, siue De Stellis Liber primus.

q
Vi cœlo radient ignes, quæ sydera mundo
Labātur tacito, stellis quibus emicet ingens
Signifer, utq; suos peragant errantia cursus,
Vnde hominū genus, et pecudes, unde æquor, et auræ
Concipiunt motus proprios, unde optima tellus
Educat uarios non uno è semine fœtus,
Et rerum euentus manant, seriesq; futuri,
Dic dea, quæ nomen cœlo deducis ab ipso
Vranie, dic musa Iouis clarissima proles,
Et tecum castæ ueniant ad uota sorores.
Dum canitis, resonatq; cauis in uallibus echó,
Ipse legam lauriq; comas, ederamq; uirentem,
Ipse aras statuam uiridi de cæspite, et umbras
Lustrabo, tumuloq; feram solennia dona
Dilecti uatis, uiridi quem monte sepultum
Parthenópe, liquidamq; colit Sebetos ad undam.
Ipse chori pater, ac princeps, et carminis autor
Phœbe adsis, noctisq; decus Latonia uirgo,
Diq;, deæq; omnes, quorum sub numine cœlum est,
Tuq; adeo comes aonidum, dux optima uatum
Alma Venus (teneros nati sat lusimus ignes)
Dum cœli errantes ignes, dum sydus amatum,
Quo terræq;, fretumq;, et magnus concipit orbis,

Dum animus quæ signa tibi, quod pareat astrum,
Diua faue, et niueis felix allabere cycnis.
O mihi si charites spirent, si blanda canentis
Gratia mopsopio contingat labra liquore.
Tu uero nate ingenteis accingere ad orsus,
Et mecum illustres cœli spatiare per oras,
Nanq; aderit tibi Mercurius, cui cœlifer Atlas
Est auus, & notas puerum puer instruet artes.

DE LVNA.

Prima deûm terras glaciali sydere circùm
Luna meat, cœlumq; suo terit ultima curru.
Dux clara in tenebris, alienæ obnoxia flammæ.
Aemula fraternis radiis, & solis ab ore
Ora fouens, quantumq; ab Apollinis igne recedit,
Hoc magis ipsa suum fundit mortalibus ignem,
Cornibus auratis primum, mox fronte refulget
Iam media, medium cœli dimensa uolumen.
Atq; hinc obliquos uultus, turgentiaq; ora
Nocte refert, tandemq; uago digressa meatu
Exurgit Solem contra, plenoq; coruscam
Orbe comam, & fuluo totum caput explicat auro,
Septima quinetiam ut cœlo concessit ab alto
Mole grauis, septem ore uices, septem ore figuras
Mutat agens circùm, & paruum conuertitur annũ.
Hinc mare quod magnum terras complectitur imas,
Hinc uariat rerum species, quæq; humida ponti
Stagna colunt, errantq; suis animalia syluis,
Aemula crescenti reparant à lumine uires,
Et multo in primis implentur corpora succo.
Mox ubi decreuere ignes, decrescit & humor

I lle quidem, exhaustóq; uices a lumine pensat,
P aulatim & uacuæ lassantur sanguine uenæ.
Q uod uarii maris accessus, uarii'q; recessus
O stendunt, quod frondosis in collibus arbos,
Q uod'q; saluiferæ succis felicibus herbæ.
Q uam multos etiam furiis hinc sæpe uidemus
V exari, sortem'q; animo indignamur acerbam.
S æpe etiam morbo, aut dira languentia peste
C orpora decubuisse ad humum, sterni'q; sepulchro.
Q uid quod materies, uiridi'q; e monte recisæ
A ere trabes, multa'q; comam turbata ruina
F raxinus, ionium'q; abies uersura profundum,
A nte diem effoetæ senserunt damna senectæ,
E xhaustas'q; situ uires, ac robora clament,
C urua senescentis Lunæ ni cornua seruet
A gricola, ingenti dum uellit ab arbore uallum,
E t percussa graui resonant nemora alta bipenni.

DE PROGNOSTICIS LVNAE.

Hæc eadem aerias arces, iunonia regna,
T emperat, id'q; licet certis cognoscere signis.
N anq; ubi prima nouos remeando colligit ignes,
F ratris ab amplexu rediens, si nubila frontem
O cculuit, cornu per cœlum inuecta retuso,
P rò quantum nimbi terris, pelagóq; paratur,
Q uanti etiam sese uersent per inania uenti,
S i rutilo tum forte comam uelarit amictu,
O ra'q; dispersis suffuderit ignea flammis.
Q uarta dies sine nube, sine pluuia'q; , notóq;
S pondet ad extremum constanti fœdere mensem,
S i nitidis nocturna genis, si fronte serena

Incedit coelo & puro sese exerit ortu.
Ipsa eadem arctoo rigeat si tempora cornu,
Tristis ab arctoo uentos tibi nuntiet axe.
Ast alia de parte trucem tibi suscitet austrum,
Tristis ab austrino rigeat si tempora cornu.
Hunc tamen ante diem si nulla effulserit, heu tum,
Heu male iactatas defenderit ancora naues,
Ni labor, et placidi succurrit dextera Phorci.
Quid dicam cum plena oculis rutilantibus, aut cum
Nigra genas duplici circùm caput abdidit orbe
Horrida nocte sua? Di longe auertite iniquum
Himbremq;, pluuiamq;, et agenteis aequora uentos.
Cuius ut acceptae uires & cognitus usus,
Templa deae statuere, sacrosq; ex ordine ritus,
Discerptumq; uiri corpus, laniataq; membra,
Et multum lachrymis perfusos coniugis artus
Finxit niliacae tellus addicta iuuencae,
Et querulas sistra incassum percussit ad aras,
Hinc etiam grauiuates aetnaeia furta,
Et raptus siculae toties fleuere puellae.
Inferniq; Iouis thalamos, lamentaq; matris
Funereae, erratasq; diu terrasq;, salumq;,
Vmbrarumq; domos, & sole carentia regna.

DE MERCVRIO.

Proximus at spatiis, et longe gressibus impar
Accelerat Maia genitus, celer ille deorum
Nuntius, auratis nectens talaria plantis.
Hic rapidum propter solem sua plaustra reflectens
Nunc matutinos agili temone iugales
Exagitat, pelagiq; cauo caput exerit alueo.

Nunc,

Nunc atlantiacæ matris memor, hesperidumq́;
Rura uidere parans, fuluumq́; in frondibus aurum
Serus obit, sero flauum lauit æquore crinem,
Et sero herculeas linquit post terga columnas.
Sed siue immissis solem præcurrit habenis,
Seu sequitur, uictusq́; terit spatia ultima metæ,
Non ipse ingenteis oras, non liber apertas
Audet adire uias cœli, titania tantum
Imperia, et solis timet abscessisse quadrigis.
Ergo ubi ternonasq́; plagas, ternonaq́; mundi
Dimensus spatia, & curru dat lora secundo,
Sistit equos. mox cœptum iter, ac uestigia rursum
Nota legit, nunc ipse humilem demissus in austrum,
Nunc boreã, et summas pennis petit arduus arctos
Et quoniam uolucri rapitur sub sydera lapsu,
Ac nunc hos innisus equis, nunc conuenit illos,
Aut Iouis exquirens monitus, et mitia iussa,
Consilia aut senioris aui, uiolentaq́ue martis
Imperia, et motos sublata pace tumultus,
Hinc pedibus nectit pennas, hinc iussa deorum
Nuntius exequitur uario Cyllenius astro,
Itq́;, reditq́; uiam toties, mandataq́; portat.
Nanq́; ubi deliacasq́; rotas, thymbræaq́; propter
Signa, et apollineos iustæ comes astitit axes,
Tum uates responsa canit, tum pronus haruspex
Exta notat, tunc & liquidas intentus in auras
Oscinis explorat cantus, et præpetis alas.
At si nocturnam Phœben, rorantiaq́; astra
Et niueæ tetigit secreta cubilia Lunæ,
Agnouitq́; deæ uultum, & mandata recepit,

N ec mora, digrediens monstratas excitat artes,
D educit pelago classem, secat æquora cursu,
I gnotosq; tenet portus iam merce sabæa
N auem onerat, redit & tyrio spectabilis ostro.
H inc et Mercurio nomen Romane dedisti,
Quẽq; et arabs, quẽq; et babylon Stilbõta uocasset.
A st ubi summotasq; domos, et frigida adiuit
T ecta senis, solioq; nepos acceptus auito est,
T um sucos meditatur, et idæam Panaceam,
D ictâmumq; legit. tum uulnera siccat, et udo
V nguine lenit agens, adhibetq; ad munera cantus,
T unc uero strepitus armorum, atq; horrida bella,
A tq; enses, ac tela placent, tum uiuere rapto,
E t prædas agere, et discindere mœnibus urbes
G audet, et effuso cædem ingeminare cruore,
Belligeri cum forte ducis se ad signa recepit,
E t galea abscondit crines, et pectora ferro
I nclusit, lateriq; auratum accinxit et ensem,
F ert leges, ac iura fori, pacisq; quietos
I mponit mores, mandataq; publica defert,
S i iubeat genitor, cui ciuica munera curæ,
E t patres legere, & sanctum instituisse senatum.
A t si candenteis humeros, et eburnea colla
E xeruit, placidoq; simul Cytherea petiuit
Amplexu, madidoq; recens è crine fluentem
S tillauit rorem, blandosq; afflauit amores,
N on ipse inachiæ memor, aut fera uincla puellæ
E xoluit, tristiq; obducit lumina somno
C ustodis monstri, aut torpentis ad hostia lethes
T raducit miseros per opaca silentia manes,
Sed

Sed resides cantus in uertice cyllenæo,
Formosæ ludunt ubi festa ad carmina nymphæ,
Personat, et tenueis moderatur pollice chordas,
Ac non cedenteis queritur tam crescere curas.
Vritur, et placidum cantando nutrit amorem.
Ipse canit, teneræ cantus risere Napeæ.

DE VENERE.

Hinc felix regio, mundiq; beatior ora,
Quam lusus habitant molles, ubi segnis amorum
Militia in uacuas exercet uulnera mentes.
Ver alit æternos flores, passimq; uagantes
Incustoditæ ludunt per gramina nymphæ.
Ocia cantantes mulcent ignaua camoenæ.
Has inter succincta sinus, redimita papillas,
Et roseum spirans fragranti uertice odorem,
Errat nuda genu per florida prata uoluptas,
Cui uolitant flaui per candida colla capilli,
Ad frontem aurato religat quas fibula nexu.
Lætatur dea, lætanti risusq;, iociq;
Assiliunt, somniq; leues, et mollior aura.
Hinc passim liquidi ambrosiæ rorantur honores.
Stillat acidalius late liquor. At uaga nantum
Ludit aquis, mistim pueri, nudæq; puellæ
Grata cohors Veneri, chorus & genialis amorum.
Tum uideas amne in medio rutilare fauillas
Materna face quas iocus hinc, ast inde cupido
Excussit. caluere undæ, caluere natantes
Afflatu. media uehitur lasciuia cymba,
Hortaturq;, monetq; habiles agitare lacertos.
Hic aliquis puer enando dum brachia iactat

I niecitq; manum sociæ, furtimq; papillis
I nseruit, tener ora rubor per grata cucurrit.
H ic aliqua adnanti puero dum brachia miscet,
M iscuit & femori femur, et simul oscula iunxit.
I nterdum se tota cohors in flumine mersat.
N on obstat pudor audaci, aut lux ipsa pudenti.
L uditur, et placidis immurmurat unda susurris.
E mergit mox, et campis se fundit apricis,
D ona legens selecta manu, ac redolentibus hortis.
E rranteis sequitur florum dea, coniugis auræ
F lant super, et liquidis distillat odoribus æther.
Has oras, atq; hæc gnidiæ loca læta uolucres
P eruolitant circum, et paphii uectantur olores,
N uminis idalii currumq;, rotasq; uolanteis
Q ui subeunt, molliq; ferunt per inania lapsu.
H is cytherea suum posuit pulcherrima sydus,
Q uo terræq;, fretumq;, & magnus concipit aër,
E t dulceis in corde agitant animantia motus.
I psa refulgenteis auro interplexa capillos
A uroræ è thalamis, radiorumq; æmula solis
L ucem aperit, reseratq; diem mortalibus almum.
I nterdum rapidis Phœbi deserta quadrigis
E uocat oceano noctem surgentibus astris,
A dmonet & placidi per amica silentia somni.
V erum ita digressusq; suos, sua tempora pensat,
E t sinuosa means niueis secat æthéra cycnis,
V t solem petat, ad solem uestigia flectat
I psa quidem cœli undecies ubi quina peregit
M omenta, eoo seu cum nitet aurea mundo,
O ceani hesperias seu cum declinat in undas.

I psa umbrã in tenebris obtendit ut æmula Phœbes,
I psa die radios ostentat ut æmula solis,
E t lucem terris, & cœlo lumina præbet,
T antos læta suo de sydere fundit honores.
H æc decus, hæc ipsa est hominumq́;, deûq; uoluptas,
Q ua sine nil iucundum animis, nil dulce fatendum.

DE SOLE.

At medios cœli tractus, medii ætheris oram
F ons lucis Sol auricomus, Sol igneus ambit,
S ol qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
I pse idem superûm princeps, ductorq́; choreæ,
A d cuius numeros et Di moueantur, & orbis
A ccipiat leges, præscriptaq́; fœdera seruet,
A gnoscant auræ imperium, maria alta tremiscant,
A udiet et longe tellus fatalia iussa.
A tq; hunc, nequâ opere in tanto decor ullus abesset,
P ræfecit luci rerum pater, ipse nitentes
S pargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum,
E t terras simul, & magnas liquidi aëris oras,
V nde dies, quiq́; in sua terga reuoluitur annus,
A tq; æui simulacra fluunt, et tempus, & ætas.
H inc uer purpureum uestit florentia prata
S piceaq́; hinc campis flauescit messis, et ægrum
L enitura animum, ac dulcem inductura soporem.
D istendit uacuas pinguis uindemia cellas,
E t glacialis hyems resolutis ebria curis
A nte focum molli solatur frigora baccho.
H asq́; uices pater ille deûm uoluentibus annis
E sse dedit, quas ipsa æterno fœdere seruant
T am certos elementa simul retinentia nexus.

DE ANNORVM uarietate.

Atq; alii (horrendum) qua brachia pādit iniqua
Parte poli, chelasq; audacius exerit ingens
Scorpius, hinc anni primos duxere meatus,
Et primam fecere uiam, cum partibus æquis
Dimidium luci, atq; umbris Sol diuidit orbem,
Ac noctem paribus suspendit Libra diebus.
Ast alii sæuæ post horrida frigora brumæ
Cum premit auratos nephelæi uelleris artus
Phœbus, & imbriferum rediit uer, omnia quādo
Alma parit tellus, quando omnis germinat arbos,
Cum uiret omne nemus, resonant cum frōdea rura
Concentu uolucrum uario, pecudesq;, feræq;
Exultant lætæ in Venerem, ac tritonia monstra
Ignibus incaluere, acer furit ardor, ut ipse
Horreat indomitas Proteus contingere phocas.
At misera in scopulis, soloq; in littore questus
Alcyone ingeminat, uocesq; effundit inanes
Multa querens, exosa diem, nomenq; mariti
Seruat auis, Céyca uocans, Céyca requirens,
(Ah miseram) rapidas repetens Céyca per undas.
Nec uero non è summo quoq; culmine cancri,
Qua regnat calor ipse, & equos sol sistit anhelos,
Extremum inuisens Ararimq;, atq; ultima Thyles
Littora, carceribus positis exordia prima
Hinc anni fecere, alacresq; egere quadrigas.
At Numa frigoribus sub iniquum tempus, ubi ingēs
Declinat cœlum, & gelidum Sol ægocerontα
Pronus obit, pronoq; petit spatia ultima cursu,
Qui fessos instauret equos. Hinc uiribus auctus

Deserit antipodum sedes, digressus et austro
In boream obuertit sinuoso calle, diemq;
Auget, et obscuras nocti iam surripit umbras,
Insudatq; sequens cliuo, atq; assurgit in auras.
Has igitur solis metas, hæc tempora seruans
Egeria monstrante suum traduxit in annum,
Vt quæ prima noui repararet tempora cursus
Principia hæc spatiis sua sortiretur oberrans
Annus, et ad solem firmaret signa cadentem,
Sed phœben, phœbesq; rotas, et plaustra secutus
Fraternum impleuit germanæ mensibus annum.
At Cæsar solemq; sequi, solemq; tueri,
Et solem lucisq; auctorem dicere, et anni,
Solis et ad metam totas effundere habenas,
Inlustrumq; superuacuas concurrere partes
Iussit, & hoc latios inscribi nomine fastos.
Dicendum et uarius fuerit qui gentibus annus,
Aegypti primum ueteres fecere bimenstrem,
Moxq; quatergeminis complerunt mensibus, inde
Per bissena pari duxerunt sydera tractu
Arcádes, at noster quot tempora continet annus,
Annorum numero censebant arcádes, ante
Iam geniti, quam Luna suos ostenderit ignes,
Tantus honos, tanta est antiquæ gloria genti.
His totidem adiunxere animis et acarnanes altis,
Tutati ferro patriam, mox funere in ipso
Coniecere animas, & honesta morte suorum.
Italiæ licet antiquos euoluere fastos.
Nanq; alium primo Romæ nascentis in ortu
Instituit pater, & gyro breuiore coëgit.

P romouit spatium Numa. Nec laurentibus idem,
I dem erat albanis. Alium qui Tyburis arua,
Quiq; ferentina cererem metit incola falce,
E t tenuere suis, habuereq; in urbibus orbem.

DE SOLIS PROGNOSTICIS.

Ille etiam uentos, tempestatesq; futuras,
A tq; imbres, æstusq; graueis, et frigora monstrat.
N anq; ubi cæruleo rapidum petit æquore cœlum
E xoriens, aperitq; diem natalibus undis,
S i nigram obscuro faciem uariauerit ortu
C oncauus, inq; atram condentur lumina nubem,
E t pelago, et terris uiolentior incubat eurus,
T urbatasq; amnis in pontum deuehet undas.
Quinetiam ut nullæ densentur in aëre nubes,
S i tamen aut hebetes radii torpere uidentur,
A ut si plus nimio torrens incanduit ardor,
C ollige uenturos imbreis. At pallida quando
A urora oceano caput exerit, horridaue inter
N ubila, diuersis rumpit sol partibus, & nunc
O bliquos effert radios, nunc pallidus ore
D elituit nimboso (heu) rupto fœdere cœlum
I n terras ruet, & sæuum per inane rotatæ
P ræcipitent nimborum acies, quæ grandine mistæ
A rboribus stragemq; dabunt, et uitibus almis,
V ix ouium ut clausos defendant culmina fœtus,
N ō mihi tū non claustra boū'ue, armenta'ue equarū
D ucenda à stabulis, non me extra tecta domorum
D ucet iter. Seruanda dies, quam rite serenam
S pondeat, oceani seras cum lucidus undas

Intrarit, non nube comam, non turbidus ora,
Sed qualem hesperio tethys suspirat in antro·
Quod si tum quoq; nigranti uelatus amictu
Occiderit, siue ipse suo quanquam emicat ore,
Si tamen aut atras nubes raptauerit, aut si
Palleat, & maculæ fundant sese undiq; nigræ,
Venturam expectes pluuiam· non te optima fallent
Indicia, & multis nota experientia seclis·
Vidi ego cum rutilos aurora immitteret ortus,
Igneus aut roseo se tingeret æquore titán,
Ventorum ingenteis sudum per inane cateruas·
Vidi et cum rutilus maculis inspergitur ignis,
Præcipitem iactari undosa ad littora nauem
Amissis fluitantem armis, ac dura gementem
Verbera, & effracto nudatam lintea malo,
Nulla salus, spes nulla uiris· in uota, precesq́;
Vertuntur· uacat ars· miseræ exoptantur arenæ·
Et dulcis terræ exortes tanguntur amore,
Tanta mole ruunt immissis imbribus euri·
Deniq; cum rebus causas, cum semina causis
Sufficiat grauido fœcundans uiscera partu,
Nec quicquam sine sole nouas in luminis auras
Prodierit, pater ipse hominum, pater ipse animantũ
Quæcunq; aut uiridi nemorũ pascuntur in umbra,
Cæruleos'ue secant latices, aut aëra carpunt,
Hinc bissena deo soluebant uota quotannis
Phœboq́;, et Nomio, Lycioq́;, patriq; Lyæo,
Et quibus ad lucos, quibus in solennibus aris
Nominibus uenerata deûm officiosa uetustas,
Delion, ac clarium, nec ficto nomine Osirim,

C onficit certis uel qui pythona sagittis
S anguine foedantem terras, uirus'q; uomentem.
P lurima quae ueteres graiûm cecinere poetae.

CVR Apollo dicatur Pythonem occidisse.

Nanq; ubi se informis rerũ, atq; incondita moles
D igerit, in'q; suas abeunt elementa figuras,
T um tellus grauis imbre. et adhuc stagnantib. aruis
F umida, anhela uagos tollebat ad aethéra tortus
I nuoluens coelum nube, & caligine opaca,
H ic ille immanis Python, immania cuius
C orpora, iam'q; deos, et diuûm tecta petebant,
I psum etiam inuasura Iouem, cum delius arcum
I ntendens tulit acer opem. nanq; agmine facto
E mittens rapidas torrenti è sydere flammas
I n gremium matris luctantem, et acerba tuentem
I ntorsit. stetit ille tremens, tum colla reuinctum
C entum implexa modis, centum religata catenis
A d maneis imos, atq; intima tartara traxit
V ictor, & obscura coelum caligine soluit.
H ic Python, haec tela dei, Victoria'q; haec est.

CVR Apollo, et Diana Latonae filii.

Latonae gemini partus bina edita Delo
P ignora, nunc quae sint (paucis aduerte) docebo.
L atonam graii terram dixere poetae,
L atonam dixere solum. Latonia tellus
O mnia progenuit, mater diuûm'q;, hominum'q;.
A tq; ubi se in proprias coepere elementa figuras
I nduere, optatum'q; locum, & data munia obire,
I psa quidem medio mansit, sed mole liquenti
I nstabilis'q;, etiam'q; tremens, qñ aequora non dum

In certas

I ncertas ierant sedes, sed corpore misto
P ugnarent, et adhuc nullo sub fœdere pontus,
T erraq́; se duris urgerent legibus, ut iam
V nda solum traheret, tellus maria alta teneret,
P aulatim calor ille (deus) cedentibus undis
T elluri sese insinuat, gremioq́; receptus,
F elicem partu genitricem impleuit, & inde
D i geniti Phœbusq́; potens, Hecateq́; triformis
E mergunt. Illa acta polo interiore resedit
H orridior, glaciem spirans, & degener ore
F œmineo, minus atq; habilem sortita calorem.
A t Phœbo natura mares, animosq́;, uigoremq́;
A ddiderat. Volat acer equis, atq; æthéra carpit
I ã mediũ. Stetit hic superũ lõgo agmine cinctus
E t pháretra ĩsignis humeros, et crinibus aureis.

CVR DICANTVR DELO Geniti.

Hos Delo genitos magna, magni æquoris oris
C rediderant, Delo excelsa, cui uertice summo
S plendet apex: quoties cœlo latonia Luna
E xoritur, uisitq́; suum Sol aureus orbem.
F luctibus hic rapidis, tremuloq́; emergere ponto
C redebant: uastoq́; maris delabier alueo,
I ndulgente suis Delo cunabula natis.
Q uin etiam ogygis olim cum mersa sub undis
P aulatim exereret tellus caput, oceanusq́;
I n sua iura, suos fessus concederet æstus,
E t tandem emicuit stellanti lumine cœlum.
T um prima ex undis, uastoq́; è gurgite Delos
P rosiluit. Fulsere apices, et uertice Cynthus

L ucifero, qua parte dies surgebat, et altum
S ol oriens, curruq́;, et equis insignis obibat.

CVR PASTORES, IANVS. PHOEBVS. APOLLO.

Hunc et pastorem conuerso nomine dicunt,
Quod pascat quicquid sub cœli nascitur oris,
Quodq́; fores nascentū aperit, quod claustra re=
G ignentū, tenerosq́; educit ī aëra foetus, (laxat
H inc Iano nomen fecere, hinc nomina Phœbo
I psa dedit species, nitidoq́; in corpore fulgor
I dem quod uolucreis neruo stridente sagittas
T orqueat, et certo defigat uulnera iactu,
M orbosq́;, illuuiemq́; ferens, hinc notus Apollo.

CVR SOL, LIBER. HERCVLES. OSYRIS. LYCIVS.

Quod Solus cœlo apparet fulgentibus astris,
S olus & immenso late loca lumine lustrat,
H inc Solem dixere patrem lucisq́;, dieq́;.
S ponte etiam immissis cœlo quia fertur habenis,
L iber. At herculeo lætus cognomine, quando
D isiicit aërias nubes, lucemq́; ministrat
A ëris ipse decus, decus, & sua gloria cœli.
Quin & threicius diuino carmine Vates
H unc nitidum Phaneta uocat, quod surgat eóo
O rbe recens, quod mane nouos ī stauret, et ortus.
I nde etiā auricomū ægyptus ueneratur Osyrim,
A egyptus, cui cura deûm, quod lumina mille,
M ille micent oculis passim radiantibus ignes.

L ynceæ quin etiã quod uis populãtibus umbras
L uminibus, quod'q; et radiis fugat humida pas
Terrestres'q; abigit fumos, et nubila differt. (sim,
V t lupus insidias meditatus, pascua circum
I nsectatur oues rabie ferus, & ferus armis,
P ertentat'q; aditum, et septis sese arduus infert
D entibus infrendens, et morsu exasperat iras.
H inc Lyæus sibi nata deus cognomina fecit.

DE MERCVRIO, ET ARGO.

Quin et Mercurium mutato nomine dicunt,
A rgum somnifero uictum strauisse caduceo
I nsomnem: centum'q; oculos, ac lumina centum
P andentem, et niueæ seruantem pascua vaccæ.
A rgus enim cœlũ est. Vigilantia lumina flãmæ
A etheriæ, et uario labentia sydera mundo,
Q uæ passim multa sublustris noctis in umbra
C ollucent, sed mox Phœbo exoriẽte perempta,
T orpent luce noua, et candenti lampade uicta
E moriuntur, et obscuro conduntur olympo.

DE ADONIDE, ET VENERE.

Nec deploratum Veneri linquamus Adônim,
V enantem quem durus aper sub dente peredit.
N on illum fontes, nec amici flumina Nili
I nfletum uoluere. Nouus dolor attigit amnes.
S eptem illi totis ripa latuere diebus,
E t septem plenis spumanti margine ripis
E xiluere, cauo digressi fluminis alueo,
S tragem agris, stragẽ et pecori, stragem'q; colonis

Cum ferrent, miseri tantum mors angit amici.
Balsama te et Myrrhæ, te cedrus fleuit Adoni,
Te lauri strata per humum luxere corona.
Ter myrtus conata sequi miserabile funus,
Ter radice retenta sua est. Ter brachia flexit,
Ter frustra lentos conata est flectere ramos.
Ipsa Venus postq̄ lachrymæ effluxere, genisq́;
Defecit liquor, et capiti coma longa reuulsa est,
Ter mensem exanimis iacuit. Vix deniq; quarto
Lucē hausit, Vultus et adhuc suspirat amatos.
Terra etenim Solem queritur deserta cadentem,
Inuidit quem tristis hyems, Cui sæuior apri
Horret cana gelu facies, cui plurimus imber
Crine madet, geminos et cū male cōcutit armos,
Diglomeratq́; niues, et grādine uerberat auras.
Nam cum Sol rebus præsit pater ipse creandis,
Ut sese ad manes brumæ sub frigora transfert,
Tum tellus uidua sulcos oblimat in aluo,
Ac ueluti uirgo absenti cum sola marito
Suspirat sterilem lecto traducere uitam,
Illius expectans complexus anxia caros.
Ergo ubi sol imo uictor conuertit ab austro,
Tum grauidos aperitq́; sinus, et cæca relaxat
Spiramēta, nouas ueniat qua succus in herbas,
Et tandem complexa suum lætatur Adônim.

DE HEBONE DEO.

At quam Sebethi fontes, quam cœrula lambit
Phormelle, quæq́; et musas colit, ociáq; ornat
Pieridum, et magni tumulo tegit ossa Maronis

P arthenópe, regum domus, et decus ipsa uirorũ,
C lara armis, clara ingeniis, et fortibus ausis,
H æc annis florentem, oculisq́; , et crine decentem
H ebonem uenerata, suos ritus, patriumq́;
I nstituit morem, et sacris iam rite peractis
V rbs Hebôna salutat, agriq; Hebôna freq̃ntant,
H ebôna et referunt simul antra, et littora, et am
H ic etenim florẽ ætatis, roburq́; iuuentæ, (nes.
E t speciem deus, et formæ dat habere decorem,
O raq́; , luminaq́; , et moderãtes corpora sensus.
S ed prius herculei torrentia sydera monstri
S olstitio uicina domus, locaq́; edita cœli
D iffundent terris hyemem, glacialibus euris,
A nte et conspicui summo de cardine mundi
F laua lycaonio surget Pallantiàs axe,
A tq; diem auerso subteruehet auster olympo.
S tabunt & cœli septem labentia signa,
Q uàm fando, patrẽq; hominũ, regemq́; deorum
Laudibus, aut meritis tollã, aut æquẽ ipse canẽdo.
Q uẽ centum celebrant aræ, quẽ nomina centũ.
V t siquis iubare exorto phœbẽia demens
A usit obire oculis ora, atq; haurire uidendo,
I llicet ecce illi torpescunt lumina, et ipsa
C aligant in luce oculi. tum tempora circùm
O ffundit sese nubes, et fumida oberrans
C aligo, ac nigræ cœlum eripuere tenébræ.
V sq; adeo nec fas oculis comprendere cuiquam,
N ecfando terræ decus, et decus etheris alti
V nde sibi proprias ducunt animalia uitas,
V nde trahunt nostræ cœlestia semina mentes,

Quo sine nec spirat quicq̃, nec nascitur usquam,
N ec color ullus erat rebus, tenebris'q; malignis
E t cœlum, et terras nox circunfusa tenebat.

DE MARTE.

Et iã intacta mei superat pars maxima cœpti,
A c mentem calor instigat. Iuuat alta uagari
S ydera, & immenso propius succedere cœlo.
M agnum opus, et iam signa dei fulgentia terrẽt,
A rmorum'q; haurit strepitus, clangor'q; tubarũ.
I pse deus rapidis insistens pronus habenis
T ela manu quatit insultans, acer'q; cruento
O re tonat. pellunt agili temone iugales
E xanguis metus, atq; tremor. tum ferreus ora
T error. sanguineũ'q; pauor quatit ante flagellũ.
I lle quidem diuis iam formidabilis ipsis.
S ed mihi digna uiro, atq; animi sibi cõscia uirtus
S uadet iter, penitus'q; aditus intrare repostos.
H anc nõ terrisono prosternere fulmine Cyclops,
N on facibus, crinem ipsa feris implexa Megæra,
N ec uis ulla queat stygis emersa tenébris.
I lli ferratum galea caput, inclyta bellis
A tq; deûm fato maior prudentia seruat.
A t Clypeo indomitum munit constantia pectus.
S tant adamante togæ, totos'q; infusa per artus
T emperies, ualida sese metitur in hasta.
A nte uigor mentem, hortatur'q;, animos'q; uiriles
A ere ciens magno laudum succendit Amore.
H ac duce Iunonis odiis iactatus iniquæ
A mphitryoniádes, tot monstra ingentia uictor

F udit humi. Non hunc liuētibus obsitus umbris
C ocytós: non sparsa nouem per iugera monstrū,
A ut impacatæ deterruit incola Lernæ,
Quo minus infernosq; lacus, et opaca uideret
T artara, captiuū et supera ad conuexa referret
I pse canem. Quin astrigerū subnixus olympū,
L abenteisq; domos diuûm ceruice refulsit.
E t dubitem mente hæc cōplecti, et pādere dictis?
Efferus has habitat sedes deus. huic comes hæ=
E t bellum, belliq; parens discordia, et iræ, (ret
I niustum, insidiæq;, et pallida tabe cruenta
C ædes, inq; suum rabies armata cruorem.
I pse enses, ac tela inter, radiosq; rotarum
V ersatus ferrum, exercetq;, aptatq; ferendo,
E xacuitq; mares animos, et suscitat ira
I mplacidus. Martem hinc ueteres dixere latini.
H unc Iunone satum nullo Ioue, patreq; nullo
O lenis conceptum herbis per cresia rura,
E ductumq; Hebri ripis rodopeia ad antra
C rediderāt, aī idomitū, aduersumq; Mineruæ.
S cilicet ætherio mens est de fomite. At artus
C orporeos, molem discordi è semine cretam
I uno agitat. Ciet hæc turbato in pectore uersans
S anguinis ingenteis æstus, et colligit iras.
V nde auidus belli furor, atq; insania ferri
P ræcipitant. Iacet ingenti ceu pressa ruina
Mēs super. at rapidus feruet sub pectore Mauors.
H inc quondam magni tellus Iouis insula Crete
I ōnii Crete pelagi decus, inclyta bellis,
C lara uiris, capere arma, et acutū cingere ferrū

P rima dedit, curuo et spicula tendere cornu.
P ost Thraces coluere, ferum genus, aspera duro
T erra solo, gens ipsa iugis assueta niuosis,
E t prædas agitare, & opimo uiuere rapto.
H oc etiam genitore satus Romanus, et ipse
I n patrium decus, et belli sese extulit artes,
T ransgressus Latii fines, transgressus et alpes,
O ceano stetit, et Bactris fera intulit arma,
A tq; indis, post edomiti septem hostia Nili,
A tq; triumphatos non uno ex orbe Britannos.
S ed quanq̃ imperii impatiens, et pectore sæuus
I ndomito, ac ruptis præceps rapiatur habenis,
I pse tamen solium solis ueneratus, adacto
C urru sistit hanelus equos. mox lora remenso
C ontorquet spatio, non ante ad munera recto
C onuertens cursu, q̃ princeps, dux'q; deûm Sol
I usserit, illum adeo timet, obseruat'q; tuendo.

DE IOVE.

Iuppiter hinc solio longe spectandus ab alto
E xerit os placidum terris, et fulgidus aureo
S ydere, felices mortalibus explicat igneis.
H inc ego, si qua fides astris, aut si quid ab alto
A ethéra cognatum nostris in mentibus hæret,
C rediderim fas, ac leges, et iura, pium'q;,
E t rectum manare, et amicæ foedera pacis.
C rediderim insonteis scelerũ, experteis'q; malo
M ortaleis agere: et felicibus addere seclis (rũ
S ecula, perpetuum'q; annos extendere in æuũ.
T anta Iouis placidi clementia, ni malus atro
S ydere, torpenteis Saturnus funderet ignes,

Funderet

F underet & læti causam infelicis, & omne
M orborũ genus, & miseræ mala plurima uitæ.
I uppiter inde pater cunctorũ autorq; bonorũ.

IOVEM HABITVM PRO DEO:
PRO ETHERE: PRO AERE.

Q uin uarios etiã ipsa Ioues cõmenta uetustas.
I uppiter omnipotens rerũ qui summa potestas,
T u rerũ sator, et diuũm pater, atq; hominũ rex.
A b Ioue principium generis. Iouis omnia plena.
I lle colit terras. Illi sunt omnia curæ.
H inc tot sacra deo, fumantiaq; exta ferebant,
H inc capitolinæ dominator Iuppiter aras,
T otq; triumphanteis uidit de rupe Quirinos
S anguine tingenteis aram, & candente iuuẽco.
Q uin etiam rapido qui turbine uertitur æthér
I gnibus incandens, quiq; Aéra lustrat opacum
P ro Ioue respersas sensit sibi frugibus aras.
H ic tener ille calor, tepidæq; ex ignibus auræ,
Q uo terræq;, fretumq; et magnus concipit orbis,
C onceptosq; fouent turgentia semina fœtus,
D ictus ob hæc late in gremiũ descendere amatæ
C oniugis, et placidam amplexu captare quietẽ,
A ëris ipse etiam campos tenet. Vnde per auras
F ulmineo inuehitur curru, quo maximus Atlas
I ntremuit. Tonuere poli, atq; exterrita pressit
C orda uirũm pauor exãguis. Ruit arduus acta
V entorum mole, ac rutilantia fulmina torquens
A lta petit, uallisq; cauas in nocte profunda
I nuoluit, nigra & cœlum caligine condit.

T ũ pluuia, et largis exũdant imbribus amnes,
S ubiectiq; natant campi. Crepitantia grando
T ecta ferit. Dirum lapides uertuntur in imbrẽ
I nfandi. Prostrata iacent armenta per agros,
S pirantesq; uident natos stagnantibus aruis,
M ox uno immersa exitio, cum montibus altis
I t torrens, præcepsq; insano uortice torquet
O buia, & obstantes annoso robore syluas,
I mplumesq; auium nidos cum matribus ipsis
P roruit' inuoluitq; ferarum horrentia lustra.
I pse autem sulco insudans dum insistit arator
A uulsus stiua, immensum per inane rotatur
T urbine iactatus uolucri, & nigrante procella.
I llumq; & miseros sub adunco uomere tauros,
I n latus aduersi montis iacit, & prærupta
V alle uiatorem resupino corpore uoluit
P ræcipitem, & latis excindit mœnibus urbes.
N ec minus interea uentis maria acta tumescunt.
A ssurgunt undæ, & montes uoluuntur aquarũ
A equati cœlo. Fluctuq; exterrita rauco
S axa sonant. Ecce abruptis assultibus æstus
I ncumbit pelago, atq; ingenti uortice nauem
I nfligit scopulo agglomerans, et littora complet
F uneribus miserorũ, atro aut ter gurgite tortam
H aurit hians, operitq; cauo mox æquore pontus.

VNDE NATA SVPERSTITIO.

Qualia dũ attonitæ mẽtes mirantur, et horror
C orda quatit, certæ nec cognita causa ruinæ
I nuenit metus ipse Iouem: cui fulmina dextræ

Assignant, ac tela nigris humentia nimbis,
Et cœlo resonante leues per inania currus
Has iras Iouis esse canit longæuus aruspex.
Aduersi non æqua dei portenta sacerdos
Terrificat. dira ingeminat per pectora curas
Relligio, illa quidem magnorum causa malorũ.
Cæduntur lectæ passim de more bidentes,
Et cadit ante aras infelix uictima taurus.
Discurrunt trepidæ per templa adolẽtia matres,
Matres, atq; uiri. Tum longa in ueste Dialis,
Thura tenẽs ferit exta Ioui, flammis'q; per aras
Exquirit ueniam, & summissa uoce precatur.
Ipse nouem castis repetens stata sacra diebus.
Artibus his metus ille deûm percreuit, et error
Inuasit miseras sub honesto nomine gentes.
Quid uexare deos frustra iuuat? Ordine certo
Fert natura uices, Labuntur & ordine certo
Sydera, tam uarios rerum parientia casus.
Illa suos peragunt cursus, seruant'q; tenorem
Sorte datum. Parent illis elementa, fidem'q;
Imperii mutare timent. Sic omnis ab alto
Natura est. sequitur leges quas scripserit æthér.
Ipse deus læto spectat mortalia uultu.

DE SATVRNO:

Vltima sorte senex loca possidet. Vltimus au=
Ambit, et æterno contristat frigore terras. (ras
Nigra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
Et cani crines, & membra effoeta senecta.
Ingenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus

C onsiliis, constansq; animi, prudensq; futuri,
H ic olim, ut fama est, regnis expulsus olympi
P ost uarios tandem casus, cœliq;, marisq;
L ittore ī hesperio thusci prope Thybridis amnē
C onsedit, laribus tum primum acceptus amicis.
H ic regem æquæuum residemq; ad munia gentē,
A rbuteo auertit uictu. Tum uomere tauros
S ubiungens, docuit tellurem inuertere, et aruis
S emina committi, quæ mox iam uere peracto
S tringeret, et fragili contunderet arida culmo.
Q uinetiam scrobibus uites, sua munera primus
C ommittens, curuaq; premens iā falce nouellas.
L enæos latices, ignotaq; pocula monstrat
D isperososq; uocat populos, ac mœnia ponit.
H inc latium latitante deo, hinc Saturnia tellus
D icta uiris. Deus hinc latiis, deus additur aris
V itisator, curuam seruans sub imagine falcem.
Mos erat antiquo in Latio, ac laurētibus aruis
Q ui meritis patriā, inuētasq; auxere per artes,
A tq; acuêre suos ad publica munera sensus,
V tile commenti in mediū, et noua cōmoda uitæ,
I n numerūq; referre deū, atq; hos addere tem-
V t Ianū, faunosq;, ut quē pollētibus herbis (plis.
F ecit auem, et uariis pinxit dea Dædala pennis.
V t geminos etiam pilunnia numina fratres,
V t cuius famulata domus pinaria sacris,
E t carmentali tribuit quæ nomina portæ.
P urpura qnetiam ad summos ubi uenit honores,
A mbitioq; caput cœlo intulit, hinc Hadrianos,
E t Neruas, hinc cæsareæ tot numina gentis,

Et coluere quidem, et templis posuere dicatis.
Heu rerum ignaræ mentes, ignaráq; ueri
Pectora, q̃d simulachra iuuãt? Quid luce carẽtũ
Corpora? Et incensis pacem tot poscere ab aris?
Vnus enim sator est rerum, qui cuncta gubernat,
Quẽq; oculis neq; cernere erit, neq; tãgere palmis,
Sed tantum mente inuenias. nanq; arduus imas
Despectat nubes, & cœli culmina pressat
Cuncta regẽs. nã cũcta tulit lõge optimus autor
Perfectorum operũ, et rerũ causa una bonarũ.
Hunc neq; marmoreis renitentia tẽpla columnis,
Non auri pretiosus honos, non indica concha,
Nec quæ Phidiaco spirant simulachra metallo,
Aut tauri ante aras fusi ceruice cruores,
Sed precibus ieiuna piis, & conscia recti
Mens placare queat facilem, paruóq; uolentem
Munere, siqua pii summittunt thura sabæi,
Sed nos incertum spatiis dum currimus æquor,
Longius euehimur uento rapiente per altum.
Iam portus capere optatos, et cedere fessum
Aura iubet, littúsq; sinum conuertere ad ipsum,
Syderáq; alta sequi, certósq; intendere cursus.
Prima igitur niueis Phœbe Latonia bigis
Inuehitur. Posthinc ales Cyllenius altis
Excurrit spatiis, iustáq; Erycina canoras
Iungit aues, cui blãda comes fert lora uoluptas,
Diuinum stillans rorem, ambrosiámq; capillis.
Quadriiugis hic uectus equis sol igneus ambit,
Quẽ procul insequitur rutilanti sydere Mauors.
Post felix cœli sydus Iouis emicat ignis.

Vltimus extremo torpet Saturnus in orbe.
Hic prope terdenis mundum uertentibus annis
Ambit, et ĩ parteis quas liquerat ante reuertẽs,
Percurrit tardis cœli momenta quadrigis
Pallidus, ac duros affert mortalibus annos.
Clara Ioui facies, ac lumine sydus amico,
Bissenisq; annis bissena relabitur astra.
Bis Cererem legit messor, bis Vinitor uuas,
Dum bis sex rutilus percurrit sydera Mauors,
Mauors arma ferens, & tristia crimina belli,
Thymbræas pauloante rotas, Venus aurea metã
Attingit, cupidas acuens in pectore curas,
Siue diem læto secum fert roscida uultu,
Seu noctem hesperiis decedens suscitat undis,
Hanc curru properante celer Cyllenius anteit
Ipse quidẽ ad causas, et linguæ prõptior arma.
Terdenas iter assuetum Latonia nocteis,
Nocteis, atq; dies, & mensem peruigil errat,
Dum solẽ rursum assequtur, nouaq; astruit orsa.
Oceanum interea alternos auctura per æstus,
Visura et blando crescentia semina uultu.
Sed quanq̃ properare uiam Iuuat, ipsa relicto
Aethere (cogit amor) per amica deuia Latmi
Furtim saxa petit complexus inter amatos
Attrectare suis tenerum Endymiona lacertis,
Non tamen ausa uiri mollem turbare quietem.

LVNAM EX SE NON LVCERE.

Sed quanq̃ uario fulgent quæ sydera mundo,
Quæsitum est, nũ luce quidẽ Phaẽthõtide fulgẽt,

An proprios natura illis indulserit ignes,
Non dubiū quin Luna notho splēdore per auras
Raptetur, minuatq; sequens, fugiensq; rependat
Luminis alternos haustus, fraternaq; rursus
Ora fouens, nullos terris diffundat honores,
At procul è regione means, tum deniq; toto
Ore uomit flammas, & luce refulget honora.

LVNAM SEMPER MEDIAM lucere.

Et quanq̃ uarias mutat tamen una figuras,
Non unquā medio magis, aut minus emicat orbe.
Nam cum desertas amisso lumine terras
Nulla fouet, tum plena diis, cœloq; ministrat,
Tum quoq; prætumido suspectat sydera uultu,
Cum noua curuatos reparando colligit ignes.
Sydera, dum terrasq; æquata fronte tuetur,
Orbe micat medio, mox curuo sydera cornu
Suspiciens, tumido spectat mortalia uultu.
Tum nullis cœlum radiis, nullo ore tuetur,
Plena ferit tremulis cū stagna liquentia flāmis.
Hinc superis, cœloq; datur quod demitur orbi.
Ergo aliena fouens in opaco lumina semper
Corpore Phœbea nusquam de lampade fulget
Corpore non medio, non plena lucida frōte.
Sed specie tamen alterna, ni forte sub umbram
Inciderit terræ, atq; hinc luce laboret adēpta.

CVR LVNAE PROPRIVM LV=
MEN NON SIT TRIBVTVM.

Quæ quoniā uolucri fertur sub sydera lapsu,

A estiui tam sæpe premens caua tergora cancri,
N imbosum tam sæpe etiam delata sub austrũ,
I ncandens tam sæpe æstas, ac frigida bruma
I nstaret, sortita suum si Luna calorem,
P roxima natiuis succenderet ignibus arua,
A ut lõginqua neget propriũ procul acta uigorẽ,
V nde maris certi accessus, totidemq́; recessus?
V nde & perpetuo manantia flumina cursu?
A ut alimẽta trahant gignentia? Quæ pater ipse
P rospiciens, Lunam obscura ferugine tinxit,
C æruleos moderantem æstus, liquentiaq́; arua·

DE LVNAE MACVLIS·

Quin etiam licet atra genas, et opaca per ora
P allor eat, tamen interior qua cogitur orbis,
D ensa situ magis, & scabra rubigine sordet·
E rgo et cũ solẽ aduersum se agit undiq;, et ip=
I mpleuit radians Phœbei luminis orbem, (sum
Q ua squalet parte, atq; horret caligine, densas
O bducit maculas, & se sua reddit imago·
A erea qualis ubi clypei fulgentis ab ipso
S ole repercussa est, aurato fluctuat orbe
C lara aciem flammis, et luce corusca decora·
V erum siqua tamen nitido super ære resedit
S cabra situ, turpisq́; atra rubigine labes,
S tat maculis obducta aciẽ: stat squalida uultũ,
N on Phœbi radiis, non ulli peruia flammæ·

CVR STELLAE SCINTILLENT, PLANETAE VERO minime·

Præterea cur sola acies immota deorum
Cernitur? obtutuq́; hæret defixa sub ipso?
Cum tot, & illa quidem sidentia signa, micanti
Scintillent radio, tremulusq́; internatet ardor?
Scilicet alta illis regio, sedesq́; repostæ.
Quo postquam aduenit defesso lumine uisus,
Defessus tremit ipse, tamen tremere ipsa uidentur
Astra, micãt radii. Sed lumĩa nostra tremiscũt.
At contra uicina deûm statio, ardua quanquam
Prospectu facilis tamen atq; immota tuenti.
Quo penetrans stat certa loco, insistitq́; uidendo
Nostra acies, fixisq́; oculis immobilis hæret.

DE MOTV IGNEM EXCITARI.

Plũbea si acta manu balearis pondera fundæ
Concipiũt male gratũ ignẽ flãmisq́; liquescũt.
Si ferro præfixa, & neruo impulsa sagitta
Aëra per uacuum, ignescitq́;, ardetq́; uolando,
Quid mirum circumfusus si candeat aër
Percitus æterno motu, atq; urgentibus astris?

QVIBVS E PRINCIPIIS CONSTENT STELLAE.

Principiis uero ex illis constare uidentur
Sydera, & ætheriũ inde olim traxisse uigorẽ,
Qua uolitãt, rapidaq́; polum uertigine lustrãt,
Et celeri biiugum cursu uectantur equorum.
Quæ postquam facili perfecit singula nutu
Ille opifex rerum, & mundi inuiolabilis autor
Concilium uocat, & superos arcessit olympo.

DEORVM CONCILIVM.

Eſt procul immenſi regio late ardua mundi
N ō homini explorata, humāo aut cognita ſenſu.
H ic ſedes auguſta dei, ſiquando uocatis
D at leges ſuperis, aut publica munera tractat.
I n medio ſedet ipſe. aſtat Sapientia dextra,
L eua Amor, et ſolio reſident tria numia ī uno.
S ub pedibus natura potens, tempuſq́;, locuſq́;
E t uarians fortuna, atq; immutabilis ordo.
I nde alii proceres, & conuenientia late
N umina, & inceſſu iam tum grauiore notatus
A egocerontei referens ſpolia inclyta monſtri
S aturnus gratam ſenior iuxta aſtitit urnam,
S aturnus, cui cana coma, cui ſordida ueſtis,
Quē iuxta pháretrāicictus, uolucreisq́; ſagittas
L ætus achémenio conſedit Iuppiter arcu,
S quamea cui geminis horreſcunt baltea mōſtris.
H inc Mauors rigido criſpans haſtilia ferro,
S uſpenditq́; nepam galea, conóq; minanteis
L ibrat agens chelas. Tum cornibus acer aduncis
A ſperat, & clypeo pugnas meditatur aheno.
E xcuſſatq́; aries caput, & pede proterit auras.
T um uoce, & cathara gratus, nitidáq; iuuenta,
H orridus idem etiam pháretra, ſpolióq; leonis
P hœbus adeſt, phœbiq́; comes lux aurea, cuius
M unere, nō ténebras ſuperi, non nubila norūt.
A t Venus auratis humeros armata ſagittis,
C andentemq́; manum flāmis, licet editus eſſet

Nondum

N ō dū amor, ur ēteis iam tū meditatur amores,
I am tum sollicitis animos incendere curis.
A tq; illi uario radiabat candida limbo
V estis, & in molli surgebant lilia prato,
E t quot uere nouo tellus parit alma colores,
I nter quos tenerum niueo candore iuuencum
V rit amor, nunc ille notos, atq; aéra captans,
H eu male dilectos queritur desertus amores,
N unc mœret uiridi infelix proiectus in herba,
I nterdum ingenti frondosa per auia saltu
P roripitur, sequiturq; inuentam fortis amicam
I ā uictor, mox uictus, et exspes. hic latet antro
A bditus, & miseras rumpunt spelæa querelas.
I psa autem media diuorum in parte resedit,
A utumnus paribus, qua tempora diuidit horis.
V irginis hinc facie insignis, flauoq; capillo
M ercurius. geminæ nectunt talaria plantæ.
I pse puer lætus studio, & puerilibus annis,
A c tandem rapidis uelox Latonia bigis
A lba genas, niueæq; nitens in uellere lanæ,
C andida subrutilis redimita monilia cancris.
E rgo ubi conuenere animisq;, opibusq; parati,
Q uales iussi aderant, intentiq; agmine longo
E xpectāt signū, atq; alacres præcepta capessunt.
T um genitor solio placidus sic cœpit ab alto.
Cūcta eqdē ò superi, placuit quæcunq; creaui,
S ic uolui, nec nos unquam fecisse pigebit.
A utorem illa suum referunt, nec defuit illis
I pse opifex. operi decor, et præstantia iūcta est.

Eſt rebus ſua cuiq; fides · eſt & locus · ignem,
Et terras ieci primordia, quæ tamen inter
Aëris immenſos campos, neptunniaq; arua,
Quo ſibi perpetui conſtaret machina mundi
Congeſſi, mundumq; æqua compage ligaui
Nexibus alternis, & amico ſingula uinclo ·
Vos autem cœli meliore in parte locaui,
Aetheriumq; dedi inſonteis habitare receſſum ·
Nam quã quã geniti, et cœptis mortalibus orti,
Naſcendiq; uices, & iam reuocabilis ordo
Obſiſtunt, at noſtra illis pollentior eſt uis
Non rerum cauſis, non ulli obnoxia fato ·
Nunc igitur quæ certa manet ſententia menti,
Accipite, et quæ ſit reliquis mihi cura creãdis ·
Abſoluenda quidem Mundi inferioris imago,
Quando etiam generis rerũ tria ſemina reſtãt,
Nec manibus tractare deûm mortalia fas eſt ·
Quare agite, et celeres quã primũ aſcẽdite currus
Aggreſſi mortale opus, & genus oẽ animantũ,
Aerias celebrate plagas, ſerite æquoris undas,
Tellurisq; ſinus grauidos · ut ne qua per acto
Pars operi, aut rebus deſit pater ipſe creandis ·
In primis teretes hominum fingentibus artus
Artificem nauare operam, tum cõdere membra
Cura ſit, ætherios diuini ſeminis hauſtus
Apta haurire, animos cœleſti è fomite ductos ·
Hi fundare urbes populis, hi ponere iura,
Addere & imperio faſces, dare nomina rebus,
Aſſueſcant rectũq; ſequi, atq; offerre periclis,
Et pugnare malis, & honeſto uiuere parto,

A tq; inopes rerum casus superare ferendo,
D um fluidum soluetur opus, dum carcere laxo
I ussi sydereas cœli reuocentur ad arces.
I nterea altrices operas. uictumq; uolentes
F undite, & ingenteis animos accendite laudi,
R ectorẽ ut noscant superũ, patriãq; requirãt,
E t genus, et cœli sursum templa ardua cernãt,
A utorisq; sui memores, iustumq;, piumq;
S eruent, & placidos discant nõ temnere diuos.
S ic placitum, sic nostra fluant certo ordĩe fata.
D ixit, & ingentem nutu concussit olympum.

GENERATIO RERVM INFERIORVM.

Illi præcipites liquidum circum æthéra lapsi,
I ussa obeũt, uerrũtq; rotis properãtibus auras.
N ec mora uestri colles, & roscida prata,
I nnariq; aër pennis, atq; æquora caudis.
Q uadrupedũ et resonare graui sola cõcita cornu
F rugiferæ uiridante iugo, uiridantibus alpes
V allibus, & uiridãte cacumine Caucasus ingẽs
L ætatur, furtis olim doliturus iniquis.
I llicet ecce caput uiridi circundat amictu
A etna giganteæ dolitura incendia pugnæ.
I llicet umbrosis uestita est uallibus Ida,
I da grauis Troiæ deploratura ruinas.
F rondet Athos, frondetq; iugis imanibus Oeta
H erculeũ uisura rogum, creberq; Erymanthus
I licibus, longaq; coma spectabilis Hæmus.
O stentat Rhodope comitantis Orphéa syluas,

O rphea, mulcentem tigres, & carmine lynceas,
S ed non foemineos moderantem uoce tumultus.
M ænalio stupet in saltu dum increscere cornum,
N on sensit quercu sese frondere Lycæus.
G argano in magno, in nimbifero Appennino
D um crescunt tiliæ, atq; orni, dũ uertice Pindi
S urgit acer, pinu interea se sullevat alta
P elion, et late pelago sua signa minatur.
I am uideas canẽtem oleis frondere Taburnum,
A sinios simul et colleis, Clitunniaq; arua,
I amq; cybelæis undare & Dindyma syluis.
P ampinea caput Aenarie, biiugusq; Vesenus
F ronde tegunt, tegit et piceæ se Sila sub umbra,
A c buxo uarius nectit sibi serta Cytorus.
Proueniunt late campis cœlestia dona,
P lurima nux, & pruna rubẽtia, et aurea ramis
M ala, et odoratis non indecor Arbutus hortis.
I ngenteis patulæ ramos, ingentia sursum
B rachia porrigere, ac radice in tartara ferri,
E t Cerasi, Palmæq;, et Lotos amica Lyæo,
A tq; in sanguineam Morus post uersa figuram,
C œpere, & mensis Sorbus placitura secundis.
E rumpuntq; solo biferæ, atq; Cydonia canis
F rondibus. erumpunt sudanti Balsama ligno,
P unicaq;, et fragili nitens in stipite præcox,
A c de textilibus pendentia Citria ramis,
C itria quæ semper (uisu mirabile) uernum
S pirant flore decus, semperq; nitentia gratis
F loribus, ac foetu, æternaq; uirentia fronde.
C itria amalphæis latebra haud ĩcõmoda Nym=
(phis.

Cœpere

Cœpere et uirides mirari flumina ripas.
Canentes Vfens salices, & flauus arena
Populeas Thybris frondes, quiq; æquora findit
Gallica, quõdã etiã lachrymas phaethõtis amati
Eridanus misturus aquis. miratur & alnum
Nar præceps, frondẽtem Alnum miratur et ipse
Cæruleus Liris, tum cinctus arundine crinem
Vulturnus, flammasq; deûm sensurus Enipeus.
Sensit odoratos indus subolescere ramos
Cæruleo cũ gange, cauo & caput extulit antro.
Sensit thuriferum late nemus altus Hydaspes,
Et sua oronteæ senserunt Cynnama ripæ.
Dum Tagus aurifluo uectatur gurgite, et undis
In mare rumpit Anas sullato lumine uterq;
Pyrenes scopulis uiridantia robora late
Prospiciunt uariare comas, admotaq; cœlo
Iam nemora, et densas per saxa rigentia taxos.
Ecce sub hæc uaria sese Tagus integit umbra,
Ipse et Anas uiridi ripas uestitus amictu,
Frondenti uehitur per flumĩa summa Phaselo.
Haud illi inuidit Sicoris'ue, aut cultor Hiberus
Gentis iũlææ. quin qua uagus æquora findit,
Hic chóreas agit, & præcinctus arũdine frõtẽ
Gaudet agros, gaudet lenæo palmite terram
Hesperiam frondere, et alescere uitibus Vlmos.
Quid frõdes Penee nouas mirare? quid umbras,
Et Lauros? uisure deum per pascua lætas
Ducere oues, miserosq; caua testudine amores
Solãtem, teq;, & Daphnen per prata uocãtẽ,
Visure & patriis natam frondescere ripis,

Tendentem'q; manus, et flumina nota precantē,
Candida dū subitus serpit per pectora cortex,
(Ah miserā) & uiridē ducunt dū mēbra rigorē.
Interea colles florere, uirescere ualles
Incipiunt, late et foliis mollescere rura.
Ver halat. Zephyris mulcent spirantibus auræ.
Chloris odorato deuecta per aëra curru,
Lætata & uarias nemorū icrebescere frōdes,
Spargit humi uarios, fertur quacunq;, colores,
Quaq; mouet gressus surgunt Violæ'q;, Rosæ'q;
Coritiiq; Croci, atq; immortales Amaranthi,
Candida nec niueis cessura Ligustra pruinis.
Ipse etiam Charites socio simul agmine fundūt
Certatim illa Thymū, Rorē'q;, et molle Cyperō.
Hæc Casias, Caltas'q;, hæc & uacinia nigra,
Narcissi et lachrymas, Hyacithi et nobile gramē,
Et Thymbrā, et quot nūc tellus fert Dædala flo
Ipse deus læto spectat sua munera uultu. (res.
Tū maris horrisoni fluctus, liquentia'q; ar.ia
Neptunni pecus, & squamoso corpore pisces
Insiliunt. Alii scopulos, & littora passim
Curua petūt, Alii pelagus'q;, atq; ima profundi,
Aut tendunt scythici mæotica ad hostia Ponti,
Infidum genus in fraudem, prædam'q; paratū.
Errantes passim, & nullo custode uagantes
Cæruleus longe Nereus uidet. aduocat udum
Protéa, qui socias acies, socia agmina iungat.
Et statuit pastorem. Illi data signa sequuntur,
Ipse agit errantes ad pabula, et ipse reducat
Inde domū. clarū è specula dat bucina signū.

Aëra quin etiam pictæ petiere uolucres
Armatæ ac curuis rostris, atq; unguibus uncis.
Ipsæ iter intendunt pennis, et cantibus auras
Demulcent, tectæ nemorum uariãtibus umbris.
Nullæ illis certæ sedes, connubia certis
Temporibus, tunc tecta locant, tunc figere nidos
Cura subit. mox oua fouẽt, ac pignora curãt,
Atq; edunt teneros plumoso corpore foetus,
Optatásq; ferunt aut ore, aut unguibus escas.
Fatidicos auium cantus, alásq; futuri
Præsagas dixere, neq; aut sine numine diuûm
Tendere iter pennis, leua, dextrá ue ferantur,
Aut canere, & uarias è ramis edere uoces
Nocturnas, seu de tectis ululare querelas.
Cernere erat longũ in campis depascier agmẽ
Quadrupedum, sociósq; greges in pascua ferri.
Vna ingens bos, una ariésq; & setiger hircus
Cornibus armati frontem, & pede fortior ibat
Acer equus, Iam tũ insidias, & dura timẽtes
Arma lupi, & rabiem sæuorum, irásq; leonũ.
Discordes brutorũ animæ, atq; auersa uolũtas,
Discordi quoniam fuerint è semine creta.
Hinc pars indulgent herbis per pascua læta,
Aut latis quærunt syluis dodonida quercum.
Pars altis in speluncis per deuia lustra
Inuigilat partu, & prædas agit ore cruento.
Pars repit terræ occultis armata uenenis.
Parcendi studium nullum, nec cura futuri.
Sola hyemi metuens latebroso pumice condit
Triticeos populata hominum formica labores.

I dem amor, atq; apibus eadẽ experiẽtia parcis.
S ed nec agros populare palam, aut ĩcũbere fur
C um iuuet è proprio uitã tolerare labore. (tis,
I ustitiam norunt solæ, & seruare pudorem.
A equales cunctis operæ, studiumq; parandi.
M ane nouos adeunt flores examine denso,
C œlestemq; legunt rorẽ, atq; in tecta reportãt.
M ox uacuis stypant cellis, ut nectare largo
I gnauas ducant hyemes, & frigora temnant.
Q uinetiam tempestates, & sydera norunt,
A rmatæq; repentinas uicere procellas
P endentis saxi molem ad caua crura ferendo,
V sq; adeo referunt diuinum à stirpe uigorem.
H as pater è summi despectans uertice Olympi,
M iratur tenueis animas conamine tanto,
N unc fundare urbeis, aditus, ac mœnia late
M unire, & multo portas custode tueri.
N ũc aliam natis patriam monstrare parandã,
I mmunes operum reges dare iura uocatis
I n populis, illos iandudum astare silentes.

DE HOMINE.

V ltimus erupit grauida tellure creatus
S pe puer, ingenti, sed corpore debilis, ipso,
N udus, inops, quem dura solo suscepit egestas,
E ductum foliis herbarum, & cortice crudo,
A ut corno, aut siquam dederat Dodonia glandẽ.
M ox umbras nemorum captare, aut sicubi mõtis
E xesi specus. hic æstus, & frigora primum
V itare, & subita se à tempestate tueri.

Monstrauit, tectum stipulis, cannáq; palustri.
Semina quinetiam siccis hærentia culmis
Herbarum passim lecta, & seruata per annum
Condere poma, nucésq; hyemi signare repostas
Formica monstrante, cauis dũ condit in antris.
Ipsa dies, multúsq; labor docuere colendo
Naturam in melius formare, & peruigil usus.

IGNIS INVENTIO.

Ecce autem é mediis terræ fornacibus ignis,
Siue ille excussus cœlo pugnantibus euris,
Seu silicis uenis manus éxtudit, arida circúm
Corripuit fomenta, leuíq; impulsus ab aura
Succensos ramos flamma crepitante cremauit,
Et lux frondosa nemorum diffulsit in umbra.
Extimuit primo flammas ignobile uulgus.
Post ubi subsedere ignes, & fulgidus ardor,
Cognitus & tandem diuini muneris usus,
Excipitur dextra fumanti stipite carbo,
Infertúrq; focis, ténebras, et frigora noctis
Qui foueant, calidísq; assent et uiscera prunis.
Paulatim quoq; diuersos idem ignis in usus
Transfertur, donec liquidũ explorare metallũ
Cogitur, atq; nouis ferrum expumare caminis.
Hic marræ, Curuúsq; bidẽs, et uomer aduncus,
Quis terram uertêre, atq; edomuere colendo.
Hinc falces curuæ, atq; ærata fronte secures,
Robora quis, tiliǽq; leues, et fraxinus ingens
Excisæ, primas domibus fecere columnas,
Et statuêre nigris angusta mapalia tectis.

E x illo cœtusq; hominũ, atq; frequentia cœpit.
V rbibus hic positis statuunt connubia, et æquas
D escribunt leges, et diis sua templa dicarunt.
M ille artes, rerumq; dehinc commenta bonarum
C reuere, & laudum accessit generosa cupido.
S ulcatum mare nauigiis, & sydera cœlo
Q uæsita, expressumq; cauis è montibus aurũ.
T um rerum causæ inuentæ. tum copia fandi
E xtulit os, mouitq; foro popularia bella.
T um canere heroum laudes, & fortia facta
P ierides cœpere, æternumq; addere carmen
L audibus, æternamq; in secula condere famã.

IO·IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD·L·FRANCISCVM FILIVM·
LIBER· II·

V nc age syderibus quæ sit natu=
ra mouendis
n N ate hauri, cœliq; situm Patre
sub duce nosce,
E t quis cuiq; locus, neque enim
pars ista docenti
I gnota est, nec Musa nouum instaurare laborẽ
F essa negat· Da thura Puer, tumulumq; parẽtis
S parge rosa· V os minciadæ, V os o mihi manes
E ste boni, fluat ut liquidis è fontibus unda,
G rataq; uicinis spiret de uallibus aura·

DE MOTV COELI ET planetarum·

Principio cœlum, ac cœli pars extima circum
S ponte sua uehitur, primoq; oriente profecta,
O ceani hesperios amnes, solemq; cadentem
T endit agens· Hinc præcipiti uertigine mersa
E öos rursum nabathæaq; regna reuisit·
Q uam contra obliquo surgunt pugnantia nisu,
A stra deûm, uariisq; agitant sub legibus orbẽ·
A c licet ingenti retrorsum agitata ferantur
T urbine, & aduerso trudantur uicta repulsu,
N on oblita sui tamen obliquantia tendunt
A duersum, tandemq; rotis uictricibus acta
C ontingunt, propriam certo post tempore metã,

DE STELLIS.

N ón ne uides Lunam ut quarto sese extulit ortu
O ceano properare? dehinc ubi septima cœlum
L ustrarit, uadentem alti per culmina mundi?
D onec ab eoo uictrix effulsit olympo
P lena animis, plena et radiis, atq; æmula solis.
N ec uero errantum'q; acies, & sparsa deorum
A gmina, constanti peragunt sua munera cursu,
S ed nunc promotis incedunt gressibus, et nunc
V ersa pedē referūt, modo declinantia ī austrū,
E t modo hyperboreā cursu surgētia in Arcton.
I n medio sol ipse deos moderatur, et æquis
P assibus incedens fluitantia tempora pensat,
D isponit'q; uices rerum, nectit'q; futura.

DE ZODIACO.

Hæc plaga circuitus'q; ingens, flexus'q; deorū
B issenas patet in parteis, ac tramite lato
O bliquat sese in Libyen, unde horrida bruma
A duentat. secat hinc medium curuatus Olypū
Q ua de parte nouum spirat uer, Inde uolutus
I n Boream, unde æstas flauētia démetit arua,
C ōuertit rursum in medium sinuatus Olympū,
A utumnus, paribus qua tempora diuidit horis.
H inc iterum in Libyæ sitientis flectit arenas.
A tq; hunc obliquis circundare flexibus orbem
I usserat ille hominū, diuûm'q; æterna potestas,
Q uo uariæ rerum species, quo tempora rebus
C erta forēt, obstrīgat hyems, uer stricta relaxet.
C ōcoquat Autūnus quod et āte coēgerat æstas.
Q uin & bissenis passim uariata figuris

S igna uehit, pictóq; micat Zona aurea textu,
Z ona Iouis monimētū īgēs. Hæc mūera quōdā
V raniæ pater ipse dedit, quo tempore leges
P onebat superis, arcanáq; iura ferebat,
T um natam dictis, ac munera laudibus ornat,
M ulta docens. Splēdent latis noua cingula bullis
F ulua auro, nitida argento, ac radiantia gēmis.
I lla patris monitis, & tanto munere læta
I ncedit cœlo, ostentans memorabile donum.
E cce uidet fortunam unà, atq; urgentia fata
P er uarias errare domos, nullumq; tenere
C erta locū, sperníq; patrem, ac mandata tonātis.
I llicet explicuit Zonam, atq; innexuit arcte.
F atáq;, fortunamq; & nodo inclusit aheno.
I nde manent infixa locis, quæ balteus ambit
S ignifer, et stabili custodit fibula nexu.

DE ARIETE.

Primus ab æquali surgit nepheleius ortu,
O stentatq; auratum Aries de corpore uillum.
I ngenti late tergo, atq; ingentibus armis,
I n pedibusq; micant ignes. micat igneus ore
F ulgor, et ardenti meditatur prælia fronte
B ellator quadrupes. Stant fuluo armata metallo
C ornua, et Hellææ apparent uestigia dextræ.
V ectabat Phryxumq; unà, Phryxiq; sororem,
I nsignisq; auro, et uillis maria alta secabat.
A urea per fluctus splendebat lana tumenteis,
C œruláq; aurato rutilabant æquora cirro.
R adebant niueas undosa uolumina plantas.

Illa timens, udo plantas subducit ab æstu
Aura leues, leuis ipsa sinus implebat. At illi
Pectora candenteis nudant exerta papillas.
Dumq́; Aries sese attollit, dum subiicit undis,
Nunc mutat uarios infelix ore colores,
Nunc effusa comas miseræ succurrite clamat
Nereides, si qua est pietas, si numina possunt
Vestra aliquid cohibete undas, et porgite dextrã.
Clamorẽ excepere deæ. Tum candida Drymó,
Et faciem miserata, & primos uirginis annos,
Labentiq́; manum insinuans comitatur euntẽ,
Ac placido sermone leuat. Mox cærula Tyró,
Flauaq́; Laödice, Panopeaq́;, Cymothoeq́;
Et Tysbe, & niueo conspecta Peloris amictu,
Puniceoq́; sinu Xanthò, exertisq́; papillis
Nisæe, longaq́; coma spectabilis Atte,
Atteq́;, Opisq́;, Orithyiaq́;, Thespioq́;
Et niueis Galatea genis, Arethusa lacertis,
Saltantes circumsistunt, & cantibus auras
Permulcent. At blãda Hyale nõ lumĩa torquet
A puero, Phryxiq́; oculis immobilis hæret,
Pertrectatq́; sinum & pietatis imagine iũgit
Oscula, marmoreaq́; onerat ceruice lacertos.
Vritur, & mediis feruet malesana sub undis.
His duabus spumosa aries freta celsus obibat
Corniger ipse auro, et gemino uector e superbus.
At mater læta è cœlo prospectat eunteis,
Quam tamẽ & mõstra oceani, et fraus ĩsita põto
Sollicitant natis metuentem. ea nube propiqua
Auxilium parat, & casus timet usq́; futuros.

E ce

E cce ingens undante salo late obuia celsum
F oca caput, totáq; extans ceruice per aurasq; -
H uc illuc oculos uertens attollit, et ipsum
O re uomens pelagus, fluctus ad sydera iactat.
S pumescunt auræ, pontusq; dehiscere uisus,
E t lux nimbosa undarum nigrescit in umbra.
O bstupuit subito monstro, atq; horrētibus undis
A ssuetus terræ quadrupes, pauitansq;, tremensq;
O buertit sese in gyrum. mox rursus in altum
P rouehitur. Rursum āte oculos sese obiicit atrox
B ellua, & immani fera guttura pandit hiatu.
I lle iterū in gyrū insinuans, et ab æquore tra=
A ffligit scopulo latus, atq; exterrita uirgo (ctus
E xcutitur dorso exanimis, quā sedula nymphe
S ulleuat, et dictis pauitantem hortatur. ibi amēs
A pprendit cornu dextra, tenuitq; prehensum.
Q uóq; æstus magis ingeminat, tantò arctius illi
N ititur, & geminis innodat cornua palmis.
T er fluctus cauti illisit, ter cornibus hærens
S ubstitit, ac ter nisa manu se à caute recepit.
V iribus hinc defecta suis, excussáq; cornu
L abitur, & surdas fluitans deplorat ad undas,
N ec reuocata potest miseræ dare brachia mater,
E xceptamq; sinu Drymó, ac solata dolentem,
I n uitreas defert sedes, ubi molliter udæ
N ereïdes ducunt chóreas, pars fila remissis
D educunt digitis, tenui pars pectine telas,
A ut picturatas uariat subtegmine uestes
O ceano magno, et Cyaneo Euxino.
H anc post uitignæ spatiantem littore Naxi,

C arpentem uarios operosa inserta colores,
N ereus impleuit, quo partu Pæona magnum
P rogenuit, latas Ister cui subdidit urbes.
Q uin formæ ob meritum regno donauit aquarū,
V nde hodie rapidus nomen tenet Hellespontus,
N on ingrata quidem miseræ solatia matri.
A t postquam aurato ditatum est uellere Colchos,
Q uadrupedemq́; suum cœlo Mars intulit alto,
A c superi et formā, et monimenta ingentia facti
M irantur, sed & ante alias miratur Apollo
T ergáq;, ceruicemq́;, et pectora lata, pedesq́;
A urigeros. stupet in primis ingentia fronti
C ornua, quis pueros pelago indignante tulisset.
T um placido Iouis assensu fulgentibus astris
I llustrat. micuit stellato uellere dorsum
L anigerum. micuere aures, ceruixq́;, pedesq́;
V nguifidi, ac rutilo scintillat lumine cauda.
V enterq́;, et caput igniferis sub cornibus ardēs.
Q uáq; manus teneræ cornu strinxere puellæ,
H ac geminum accendit candenti lampade sydus,
A tq; annis aperire uiam per secula iussit.
I pse nouis lætus stellis, et uellere diues,
H oc solium sibi constituit, quo rite quotannis
D um rerū generi, atq; hominū, dū consulit orbi,
E t dicat leges naturæ, & iura recludit.
H æc sedes, hæc est generosi regia Martis.
H inc pugnator equos, armatq; ī prælia dextrā.
I pse Aries quanq̄ stabulis assuetus, et herbæ,
S ectaturq́; uagi pastoris in agmine signum,
N on minus ingentes animos, ac regia iussa

Præsefert,

P ræfefert, campo'q; audax insultat aperto
B ellator, cornu'q; ferox defertur in hostem,
D ura'q; sub molli meditatur prælia lana.
S ic mauors iubet armipotens, princeps'q; deûm
Hic qbus effulsit nascẽtibus aureus Helles(Sol.
C orniger, & primo radiarunt uellera cœlo,
H os animi uigor insignes, hos libera corda
A udaces reddunt effando, & recta monentes.
I mperiosa uiris maiestas hi sua plebi
D escribunt iura, et populo dominantur, et urbi,
Q ui'q; ipsi norit parêre, & ducere, et alta
C eruice excussisse iugum, atq; odisse nocentes.
I nconstans uitæ tenor & mutabile pectus,
E latum tamen, at cupidum recti'q;, probi'q;
Q uod facile ingentes uersent iræ'q;, minæ'q;.
E rgo & contemplare oculis, metitor et alto
V adentes cœlo dominos signi'q;, loci'q;,
E t solii, et cui terna uenit per signa potestas.
H i tibi naturæ leges, præscripta'q; signi
O stendent, quod'q; ingenium, & uis insita cordi.
Q uid'q; Aries oriente loco, præstet'q;, neget'q;.
T e cœli rimantem oras, et fata domorum,
N atalem'q; locum signi surgentis, & ortus
L uciferos, licet usq; deos, licet usq; deorum
C onsilia explorare, situm, ingenium'q; locorum,
V nde fluant et opes, unde auxilium'q; fauor'ue,
V nde et honos uenit, aut rursum ĩdignatio, et iræ
D amna'q; et instantes insigni clade ruinæ.
P ortẽdant quæ læta domus, quæ triste minẽtur,
Q uæ teneat loca sorte, quibus dominetur in oris

R egnator, quæ uis aliorum ex ordine regum.
Q uo rerum pateat status, et sors ipsa futuri,
E t qd quodq; ferat signum'ue, locus'ue, deus'ue.
Hoc surgente aliquis ueniens ad munera uitæ,
I ngenteis nunc diuitias cumulabit, opum'q;
A ffluet undanti riuo, nunc rursus in arctam
P auperiem coniectus, inops'q; arentibus undis
V ix sedare sitim poterit. nam syderis huius
E st mutare uices, alterna'q; fata referre.
I pse uides nunc lanifico pendentia uillo
T erga ouis, ac ditem felici uellere lanam,
N unc tonsos errare greges, ac tergore nudo
S picula per syluas fugitare sequentis Asyli.
A t mihi nascenti sub eodem sydere mater
N on fratres foecunda dedit, nec germine ab uno
P assa est germanos natura adolescere ramos,
S ed fandi libertatem, arbitrium'q; loquendi
A ddidit, & dictis uires, et pondera rebus.
O quoties sterilem'q; fidem, ingratos'q; labores
C ónqueror, & quod nulla meis bene gratia factis
R espondet, sine fruge operã, ac sine munere finẽ.
Q uod si forte nouas ueniens quis lucis in auras
L anigerum medio fulgentem in culmine cœli
A spiciat, non illi aditus, non limina regum
C laudentur. primos'q; inter proceres'q; patres'q;
D iuersans, hinc diuitias, hinc commoda uitæ,
H inc fasces, notos atq; affectetur honores.
N on illum tamen aut animi generosa Cupido,
A ut recti mens certa sibi tutabitur, ut non
P auperiem, tenueis'q; lares suspiret, et idem
Lætetur

Laetitur dites mutata sorte penates,
Alternetq; uices rursum, ac referatur eodem.
At si praecipitem occasu, atq; Atlantis in undis
Mergentem aspiciat, iam tandem cana senectus
Felicem agnoscet, placidaq; in sede quietum,
De thalamo tamẽ, aut thalami cõsorte querentẽ.
Interea magnis iactatum saepe periclis
Externas urbes, peregrinaq; tecta petentem,
Desertis errare locis fata aspra iubebunt.
Ast ubi sese imo acclinans torquebit olympo,
Errores passim uarios, ac tristia flenti
Fata feret, caraeq; obitum consortis, acerbumq;
Aut nati funus, languenti aut corpore morbos.
Quin in amicitias magnorum, aulasq; uirorum
Insinuans, nunc tollit humo, statuitq; sedentem
In solio, nunc rursus humi prosternit, & inde
Euehit ad solitos sullato uertice honores,
Laetitiã et moestis, requiemq; laboribus affert.
Haec aries, haec lanificum denuntiat astrum.
Hoc olim dominante noui sub origine mundi,
Et felix aetas, et libera secla fuere.
Non hominum certae sedes, non ulla deorum
Formido. natura illis tectumq;, laremq;
Praebebat, quà se Oceano nox acta ferebat,
Carpebant fessi somnos, & membra locabant
Aut antro tecti, aut nemorũ frondẽtib. umbris.
At postquam sol nigrantes discusserat umbras,
Mirati lucem horriferam, et uaga lumina Phoebi,
Illum oculis, illũ ore obeunt. laetũ inde canebãt
Paeana, auricomumq; deum clamore ferebant.

E rranteis impune greges per pascua læta
C ernere erat, commune solũ, communia Tellus
I gnauis alimenta dabat. Tum pocula riui,
E t passim uiuis lapsi de fontibus amnes.
N on ullæ rerum curæ, manuum'ue labores,
O mnibus una quies, et amor simul omnibus idẽ,
C ommunes'q; tori, & dulces circùm ubera nati
P er saltus, et opaca loca, umbrosos'q; recessus
L udebant mistæ pueris impune puellæ.
O cia mulcebant Venerem, atq; ignauia deses
P rogenies sic aucta hoĩum, atq; icrebruit Orbis
G entibus, ac mutare habitum natura coacta est.
I nsurgebat enim tergo properantibus astris
T aurus, et ingenti auersum se mole ferebat,
Mugitu horrificãs cœlũ, et capite obuia quassans,
Ipse atrox, tñ assuettus tolerare magistrum,
E t perferre iugũ, atq; oneri insudare trahendo.

DE TAVRO.

Hoc igitur regnante uiri didicere colendo
D ura pati, uersare solũ, ac proscindere rastris
A equora, & assiduo manuũq;, operũq; labore
Q uærere præsidiũ uitæ, atq; agrestibus armis.
Q uod uero tauri meritum quæ causa tonantem
M ouerit, ut cœlo impositum, stellis'q; micantem
P ræficeret ueris floribus, Zephyros'q; cientem
I usserit æetherio renouare elementa uigore,
Q uo natura nouos passim suspiret amores,
V os o uos Charites iuuet immemorata referre,
E t mecum occultas signorum exprome causas.

Squalebat

Squalebat manuum attritu defecta iuuentus,
Vrgebat labor, ac iussu Iouis acris egestas
Acta Erebo, miseriq; senes, fessæq; puellæ
Non ultra tolerare famem, aut subsistere marris,
Aut poterant miseræ sufferre incommoda uitæ.
Inq; dies magis, atq; magis miseranda uideri
Sors hominũ. quantũq; labor cumulabat, eò illa
Acrius instabat, deerant quoq; plura paratis.
Sed non ulterius passa est industria questus
Humanos. ea præsidium commenta per artem
Succurrit populis, & iniquo ex hoste recepit.
Hanc olim genitam labor, atq; immitis egestas
Expulerant tecto infantem. Non territa uirgo
Per campos errare, hominumq; uidere labores,
Metiri casus inopes dum singula lustrat,
Perquiritq; oculis, multumq; in corde uolutat,
Aduertit niueum procul à genitrice iuuencum
Errantem, cui corningeris in frontibus aurum
Fulgebat, stellatum aurum, cui sydera tergo
Scintillant, iam tum cœlo qui dignus haberi
Posset, ut ætherios olim uenturus ad axes.
Huic dea, nunc uiridis ramos, & gramina lecta
Porrigit, inuitatq; manu, nunc tempora blãdis
Pertrectat digitis, atq; ora rigentia mulcet.
Nunc frontem uariis redimitam floribus ornat,
Ac picturatis intexens cornua sertis,
Mollibus hirsutas uerbis blanditur ad aures.
Ille autem teneræ correptus amore puellæ,
Nunc decumbit humi, uertitq; ad munera frontẽ
Demissa ceruice, alte & suspiria ducens,

Mugit, et ipse suas solatur murmure curas.
Nunc hæret, pendetq; oculis ludentis, et ipso
Lasciuit gressu exiliens, gestitq; per herbas.
Insequitur simul, & niueis per gramina plantis
Insultat Virgo, et gressum mox sistit. At ille
Insilit, & pedibus ceruicem innectere tentat.
Nympha procũ aspernata fugitq;, et lẽta mora=
Et nudata genu, risuq; inuitat amantem. (tur.
Ille autem blando componens murmura questu,
Affingit teneros motus, & fronte coruscat.
Hos inter lusus uirgo innodauit amantem
Cornibus, et duplici aduoluit funabula nexu.
Nympha trahit, sequturq; uolẽs, et lætus amator,
Ac nigrum sponte admirans defertur in antrũ.
Hũc postquã sociumq; operũ, assuetumq; labori,
Et domita ceruice iugum, ac tolerare magistrum
Agnouit Dea, tum fessos miserata parentes,
Ac mortale genus tauro donauit, et artem
Iungendiq; bouis docet, ac telluris arandæ,
Et quis cuiq; loco cultus, quæq; hora serendi.
Vomeris hæc, curuiq; usum monstrauit aratri,
Et uersare solum, & currus agitare sonanteis.
Munere quo genus acre hominũ squalore leuatũ
Exercet rura, et terræ dat iura subactæ
Auxilio bouis, atq; usum mox uertit in artem.
Forte hominũ insuetas arteis, studiũq; nouãdæ
Telluris, iunctosq; boues, flauentiaq; arua
Iuppiter è summi admirans spectabat olympi
Culmine, et hũanos hæc ipsa ad munera sensus.
Astabat Venus, astabat Latonia uirgo,

Vtraq; in astrigerum conuersæ lumina taurum,
Tum Venus. Et meritis stellato et tergore dignũ
Haud pater ipse nouo cœli dignaris honore?
His Dictynna preces, precibus simul oscula iũgit,
Quæ natam deceant, et sint optata parenti.
Arrisit pater, & cœlo plaudente locauit.
Vt cœlo stetit attonitus nouitate locorum,
Huc, illuc oculos uertit, sociumq; requirens
Assuetorum operũ, et tanquam subiturus aratrũ
Vertit ad argolicos horrentia cornua fratres,
Ac terræ memor, et syluas, et pascua nota
Suspirat. Tum blanda Venus, tum Delia Virgo
Certatim obiiciunt cytisos, casiamq; recentem.
Quæq; et luciferi pascuntur gramina Solis
Quadrupedes. Ille ambrosiæ per pabula succũ
Sensit, et ætherium stillantia gramina rorem.
Mox qua lunatæ stant horrida cornua fronti,
Et qua demisso pendent palearia mento,
Atq; ubi durato proscissa est ungula cornu,
Quaq; genu, quaq; et ceruix, et pectus, et armi,
Spinaq;, et ingenti curuant sese ilia tractu,
Accendit Cytherea ignes, atq; innuba Phœbe,
Effulsitq; nouis Taurus spectabilis astris.
Regales addit stellas, ac regia Iura
Iuppiter, et raro Taurum insigniuit honore
Pr aratrũ memor. hoc etenim iactante per undas
Ediderant fore, uti tyrio de littore Vectam
Europam, idæas uictor deferret ad urbes.
Mugiuit deus in Tauro, freta nauit adulter,
Quis credat? Stetit ĩ stabulis ad pabula uinctus,

T antū amor, et teneræ potuit noua forma puellæ.
N unc age naturam tauro, quam Delia Virgo
I ndiderit, quam cœruleo de gurgite creta
E xpediā tibi Nate, atq; hæc quoq; percipe dicta
N ate patris, Nate et canæ spes blanda senectæ.
P rincipio Cytherea domum, dulceisq; recessus,
A t Phœbe solium, soliiq; insigne superbum
I n Tauro posuere. illic nam regia iura
E xercent, sociaq; tenent ditione tribunal.
H inc amor, hic studiū formæ, citharæq; sonātis,
H inc chóreæ, cantusq; placēt, pexusq; capillus,
E xcultiq; sinus, & multum lauta supellex,
A duectusq; aliunde odor, assyriiq; liquores,
M unditiæq;, iociq;, et quidquid blanda uoluptas
S uadet, et ornatis rorantia pocula mensis.
H inc etiam hortorum cultus, et cura serendæ
A rboris, hinc deflexa comis in mille figuras
M yrteta, inq; nouam crescentia citria formam,
C ultaq; per uarias genialis Amaracus artes.
N ec uero exoriens taurus, non ipse labores
N ascenti accumulat, primoq; in tempore partas
P erdit opes. Sed mox et mollia tempora, et ipsos
S uccessus rerū amplificat, semperq; iacentem
S ternit humi, siquis contra insurrexerit hostē.
I dem diuitias, atq; ornamenta secundæ
F ortunæ dabit, è medio si culmine cœli
N ascentem aspiciat. non illi munera regum
D eficient. non è sacris compendia templis,
P ublica ue assuetæ commissa negocia curæ.
N on tamen intacti thalami, non florida coniux

C ontinget, sed anus, sed cui seruilia vincla,
A ut occultus amans, et non sine labe iuuenta,
T ristior, ut fessas eat ipse hymenæus ad aras
T aurus ab occasu, pronoq; à cardine mundi
E t partas labefactat opes, et rursus easdem
I nstaurat patrioq; hæredem sistit in ære,
P eruinatq; inimicũ odiũ, ac male conterit hostẽ.
Q uin etiam rapidos flammarum exuscitat æstus
E x oculis, parat atq; oculis immite uenenum
I n dulcem ueneris rorẽ, atq; in pocula amantũ.
A st imo positus cœlo, atq; in parte profunda
A etheris, unde nouum sese conuertit ad ortum
P lurima felici promittit sydere nato.
I lle inter proceres, atq; intra limina regum
V ersatus, longaq; fide spectatus in aula,
M agnarum curas rerum, ac molimina magna
S uscipiet credentur opes credetur et amplæ
S umma domus, claris et famã extendet in actis.
T antus inest tauro uigor, et uis cornibus aureis.

DE GEMINIS.

Hunc post tyndaridæ concordia pectora fratres
V irtute illati cœlo, atq; insignibus actis,
Q uos pater æterno meritos donauit honore.
A t tu, cui secreta poli, cuiq; abdita rerum
V ranie sunt nota ad quas numerosa uetustas
V ix penetrat, pande antiqui memorabile facti
E t decus, et pretium. nam te quoq; syderis huius
T angit honos tangunt cari monimenta mariti,
Coniugis et meritis, æternæ et consule famæ.

V iderat è summa cœli Cyllenius arce
P aulatim coiisse homines, et condere tecta,
P artiri medios signato limite campos,
E t quantum primus solers industria cœptis
A ddiderat. Placuit mutato corpore terras
V isere, et agresteis hominum cognoscere mores,
O cyor ac Zephyris cœlo delabitur alto,
E t stetit in duplices aptata ueste gemellos,
D iscat ut hic, doceat facundo pectore ut alter.
Ipse ferens, ille accipiens præcepta magistri
T raxit in exemplum mortalia pectora, donec
L egitimi accessit studium, rectíq;, boníq;,
V iuendíq; uiam ratio, ac doctrina parauit.
H inc artes creuere bonæ, Succreuit et usus
L audatorum operum. Fando commercia primũ
I nuenta. hinc pretiũ duplicãdi et cura peculi.
C reuerúntq; et opes, et opũ comes apta supellex.
A tq; his excoluit studiis Cyllenius orbem.
I pse etiam numeros, et rerũ pondera, et usum
M ensuræ docuit, fandi quoq; tradidit artem,
A tq; animi concepta nouis depromere signis
I nstituit, scriptis et commendare tabellis.
M oribus his exculta hominum præcordia, duros
M utarunt sensus, et ab agri munere, ad arteis
I ngenium uertere nouas. Tum magnus haberi
M ercurius. tum cœlicolæ mortalia corda
A ssensu laudare uno, stirpémq; deorum
E sse hominem, genus et cœlo deducere ab ipso,
T antum aĩo, tantum ingenio, ac ratione ualerẽt,
I n primis pater omnipotens mortalibus orsis

Obstupuit. Videt ingenteis assurgere turres,
Aequari quoq; tecta polo. uidet aurea templa,
Ornatusq; deûm uarios. uidet oppida, et arces
Collibus impositas. Tum sic effatus, ut omnes
Coelicolæ annuerent, cœlo testanda sereno
Cylleni monimenta. illum tot adire labores,
Tot mandata deûm, tamen et uoluisse relicto
Aethere per terras suscepta parte magistri
Exuere agresteis hominum de pectore mores,
Humanumq; genus cultas efferre per arteis,
Vnde et honos superis, et uictima creuerit aris.
Tum pater in geminas distincto sydere formas
Signauit cœlo, facinus memorabile, et astris
Indidit æternis, celsáq; in parte locauit.
His capita effulgent stellis, humeriq;, manusq;.
Quáq; lacertoso curuantur brachia nodo,
Genuáq;, summotiq; pedes, sed parte sinistra
Irradiat quo uix cœlo splendentius, astrum,
Vnde per obliquum Sol iam declinat olympum.
Hic sedem, patriamq; domum, dulceisq; penates
Ipse sibi statuit uolucer Cyllenius. hic se
Exercet, proprias et signo accommodat artes,
Nam rerum occultas causas, arcanáq; sacra
Rimantur, uerbisq; modos, et carmina neruis
Adiũgunt, pretio aut capti fora multa freqñtãt,
Aut ueterũ monimenta docent, et scripta uirorũ,
Aut operam impendunt linguis interprete cura
Et decus, et quicquid monstrat sapientia, norũt
Cœlestes gemini, concordi fœdere iuncti.
Vnde sub exortum, primáq; in parte locati,

N on nullos natis ineunte ætate labores
P ortendunt, tamen haud illis pia cura parentum
D efuerit seu blandus amor. cœlestibus inde
A rtibus imbutos decorant, iunguntq; fideli
P rincipibus studio, et dominis placuisse laborãt.
A t media de parte poli, atq; è culmine summo
P romittunt faciles olim nascentibus annos.
H os fandi decus insignes, hos delphica laurus
I llustres reddit populis, his insula sacris
A ssurgit ueneranda comis, capitiq; tiaras.
H inc sibi diuitias, hinc ornamenta benignæ
F ortunæ accumulãt, auro hic laquearia fulgẽt.
H os merces peregrina, aut testamenta beatos,
P ræclaræ' ue artes, aut uirtus rara, deûm' ue
R elligio efficiunt. nam uirginis astra per ortum
S ufficiunt geminis uires, et robora præstant.
A t cum præcipitem occasum, cauáq; antra subi-
O ceani, dias ueniunt, qui lucis in auras, (bunt
H i perferre malum, et duros tolerare labores,
D amnáq;, et aduersos constanti pectore casus
A ssuescent, cælare odium, ac simulare parati.
N on his aut studium recti, aut sapientia deerit,
I ngenii ue fauor, docti seu pectoris artes.
S uccessus sed opum seri, primáq; senecta
S uscipient tardos cara cum prole nepotes.
D ant imo positi morbosq;, ægrumq; laborem,
A ut uitiũ occultum, aut secreta in parte dolores,
E ripiunt et opes partas, censúmq; paternum.
P ost tamen uberiore manu cum fœnore magno
I ngeminant et opes, et lucra ignota reponunt,

S uppeditent unde et multis alimenta ministris.
H os felix fatoq; tamen cogente senectus
A b procul a patria externis tumulabit in oris.

DE CANCRO.

Hac etiam de parte, imoq; è cardine surgens,
S i testudineus moueat sua brachia Cancer,
H umidaq; impressis figat uestigia plantis,
P lurima diuino promittit munere natis.
I llis diuitiæ ingentes, et copia rerum
V ndabit uariarum, et latis prædia campis
S ufficient lætam cererem bacchumq; fluentem.
I llis nobilitas, et claris infula uittis
C onferet insignis titulos, magnoq; fauore
D ecernit statuas faustisq; insignibus ornat.
A nnuerit placido facilis si Iuppiter ore,
S ed iuuat intonsus crinis, promissaq; barba,
A tq; inter titulos sordenti stamine uestis.
Q uinetiam insidias cognati, et sanguinis iram
N untiat aduersosq; inimica mente propinquos,
Q uos et ab occasu grauiori concitat ira.
T um uero felix multa cum laude senectus
C õtinget tunc clarus honor præstantibus actis,
C um medio posuit cœlo uestigia et æquor
D espiciens bibulis tantundem distat arenis,
I n mare, qua Gãges, et qua tagus aureus ĩtrat.
A c ueluti lento sensim per littora passu
I t Cancer tardusq; graui sub mole laborat,
P aulatim sic diuitias, sic lentus honores
A ccumulat, donec grauidos compleret aceruos.

V ix tamen ut gemino foecundet uiscera partu.
E xoriens placidos mores, animiq; quietum
I ngenium, et solers mentis promittit acumen
N ascenti, tamen ut facile indignatio, et iræ
E xagitent, facile iratos componat ut æstus
M ollibus officiis, ac miti pectore natus.
I pse acer uitiorum ultor, cum fronte seuera
I urgator scelerũ, atq; ad publica munera uersus
P ræsidia ĩde domus, et uictus quæret honestos.
E t tamen indigna decumbet morte peremptus,
A ut grauibus capitur morbis, aut lumine mœsto
S pectabit raptos non uno funere fratres.
Hoc astro post tyndaridas subeũte, per æquor
M ortales fecere uiam, primiq; reperta
V ix ausi tentare caua uada fluminis alno.
M ox usus, post et præceps audacia textis
I n mare nauigiis remo descendit adacto,
P aulatim et pelago se credidit. Inde per altum
I gnotos portus, peregrinaq; regna petiuit.
H inc merces, et longinquis commercia terris,
H inc uesper nouit quicquid cælarat eous.
E ridano Nilus subuenit, & Adua Nilo,
V t quæ deficerent, summiserit omnia Nereus
V elifer, et fuluum ratibus deuexerit aurum
T ritonum chorus, ac uersis per marmora tonsis
D iuitiæ narint hominum terræq;, marisq;
C anceris ĩperio, atq; undæ dominantibus astris.
Vos o Nereides decus æquoris, et mea sæpe
S erta, meos flores ad littora nota petistis,
E t nituere comis argentea lilia uestris

Acnario

A enario quæ rure legens, quæ colle beato
P arthenópes, mistæq; rosa, blandisq́; hyacinthis
I pse dedi, castis multo cum thure sacellis,
E t sparsi largo supplex crateras iaccho,
N ec mea uicinæ siluerunt carmina rupes.
V os precor ò pelagi placidissima numina, causas
T entati maris, & primos expromite motus
I rarum Iouis, & raptum inter sydera cancrũ.
Assuerant Dryádes uulgo, assueuere Napææ
S yluarum, nemorumq́; umbra, riuisq́; relictis
I mpune optatos per littora ducere somnos,
H ic chóreas agitare, hic grato mista susurro
I nter sese aperire animi secreta latentis,
H ic lusus, hic delitias, Geniumq́; colebant,
E t nulla resides ducebant ocia cura.
A duertit pastor liquidi Maris, et modo summis
E scopulis, modo se strata ostentabat ab alga,
N unc summo labens innabat littore, & udis
C ærulá per liquidũ findebat marmora palmis,
I nterdumq́; alto exiliens clamore uocabat
A rmentum, & toto cogebat ab æquore monstra,
Ostentãs pecus ĩdomitũ, et stabula abdita Nerei.
I pse ingens baculo innisus cum crine madenti
S tillabat madidos per mẽbra rigentia fluctus,
V ersabatq; dolos animo, & suspiria ducens,
V ritur, ac tacitis succendit pectora flammis,
A ssiduusq́; oculos, mœrensq́; ad littorá torquet,
O quoties uiridi crinem circundatus alga
T entauit faciles aditus per carmina. At illæ
L onga per occultos petierunt auia calles,

E t sibi consuluere fuga. Magis incitus heros,
C onuertit solitas foecundum pectus ad artes.
E t cum se in uarias mutasset sæpe figuras,
A c nulla posset Dryadum ratione potiri,
A dnauit terræ Cancri sub imagine tectus
L ittoribus celer obrepens. Vagus inde per herbã
M iscetur Nymphis, uiolas ut forte legebant
C ertatim, et passis nectebant serta capillis
C andida purpureo uariantes colla hyacintho.
Vt Dryades uidere ferum mansuescere in herba,
N on ausæ tractare tamen, gratantur eunti,
E t plaudunt socio curuanti brachia motu,
M olliáq; adductis tondenti gramina malis.
I lle ut se gratum agnouit, placidasq; napæas
R idere intonsi carpentem pascua campi
O ctipedem Maris, in salsos se rettulit æstus
M olliter, obliquoq; gradu caua brachia flectit,
A c nequa rediens non ora, oculosq; iocantum
S pectet, & ut placido risu, ac sermone fruatur,
V ersa retro tenuit curuo uestigia gressu,
I ntrat & in pontum mutato corpore Proteus.
A rtibus his terræ obuersans, nec cognitus ulli,
V t quam secreto capientem littore somnos,
A ut uda solam spatiantem uidit arena,
I n propriam uersus repetito corpore formam,
C omprimit, optato et fruitur malesanus amore.
S ic matrem nitidi Almonis, septemq; sorores
V fentis, sic Vmbronis tria pignora, centumq; =
= E ridani, totidem & Nili, neptesq; Timaui
T ergeminas, neptẽ et Xanthi, neptemq; fefellit
Vulturni,

Vulturni, qua non oculis, non ulla papillis
Gratior, aut posito tantum placitura capillo.
Quin etiam demens Phœben tentauit, ut illa
Eurotæ nitidos curabat in amne capillos,
Et uim passa foret monstri, ni strenua uultus
In Lunam conuersa foret, ni cornua toruæ
Aptasset fronti, & nube oblituisset opaca.
Atq; illum iam complexus, iam furta parantem
Suspendit geminis pauitantem cornibus, & mox
Sublatum cœlo longe intulit, ipse nigranteis
Iactatus supra nubes, implorat amicum
Nerea, sed surdis obsistunt uocibus auræ.
Hinc præceps iterũ, atq; iterũ per inane rotatur.
Mox pelago absoprtus, tantũ ferit ima profundi,
Quantum nubiferas fuerat sublatus ad auras.
Dissiliunt undæ, et spumosum ĩcanduit æquor,
Qua cecidit, tumuitq; intorto gurgite uortex
Cæruleus, nigramq; alte uomit æstus arenam.
At Virgo celeri ad superos regressa uolatu
Sicut erat laniata comas, discissaq; pallam
Impleuit cœlum gemitu, quo celsa tonantis
Intonuit domus, & foribus se pandit apertis.
Vt medio sedere foro, & res cognita diuis.
Indignũ clamant facinus, monstra æquoris ausa
Dianam tentare? mouet reuerentia diuæ
Astantis, mouet ipse locus, uiolentiaq; Protei
In Venerem rabies, & quod neptunnia regna
Non ultra toleranda. Illum nec sorte secunda
Contentum, terris inhiare, & poscere Olympũ.
Tum pater omnipotens solio ter surgit ab alto

Ter tacet, iratusq́; nouem de parte sinistra
Cœrula fulminibus percussit regna trisulcis.
Intremuit Nereus. At territa numina ponti
Oceano obliture imo, ac timuere profundo,
Ne caua sulfureis arderent æquora flammis.
At decimo Cancrum octipedem per littora curua
Errantē, sed adhuc meditatē furta per herbas,
Ac natam flaui captantem ad saxa Lycormæ
Exanimat, dura crepuerunt fragmina testa
Huc illuc disiecta, et fumo indensuit aër,
Quæ collecta pater cœlo intulit, ac monimentū
Esse dedit scælerum Maris, infelicis et ausi,
Ac summo posuit cœlo testantia crimen.
Ore ignes, pedibusq́; ignes, & pectore, et ipso
Fragmine succendit, sed hebēti lumine quosdā,
Non aliter, q̃ quos pudeat commissa fateri.
Quinetiam ignauos teste cælauit asellos,
Et statuit præsepe, et nube infecit opaca,
Infamemq́; notam dorso signauit inusto.
Vtq́; recens facinus memori per secula pœna
Notescat, maneantq́; audacis præmia culpæ,
Perpetuis signata notis, uerrenda carinis
Permisit Maria, et remis freta salsa caenda,
Imperiumq́; uiris ponti dedit, edomitoq́;
Aequore, per fluctus sinuoso currere uelo
Neptunnum, et tonsis, laniare, et scidere rostris,
Edictumq́; ingens tabula signauit eburna,
Quod notum populis demissus ab æthere fecit
Prognatus Maia, et terræ tenuere uerentes,
Tum probra obiecit monstro, mutumq́;, salaxq́;,

E t natum turbis, uariosq́; agitare tumultus,
I ncola non constans, pelagi non aduena terræ
I ncertus, sed aquæ rerum, terræq́; uorator
A ssiduus, gaudens longarum errore uiarum.
A uratum posthinc solium testudine summa
A ffixit, geminis subnixum utrinq; columnis.
A tq; hic bissenis æuo manantibus annis
D at iura, et spoliis gaudens exultat opimis,
S olenneisq́; agitat ludos, et uina coronat.
A t phœbus patris edicto permotus, et ira
G ermanæ et lachrymis, et quod Maris æquora
N utrirant, sensu latices īfecit amaro, (monstrū
D ecreuitq́; super cancri caua terga quotannis
Q uadriiuges agitare suos, et inurere flammis
I nfelix testum, et siccata caloribus ora.
I psa autem pelago pœnas has dixit, ut omni
T empore per numeros alterno fluctuet æstu.
N ec mora, nec requies sit certa fluentibus undis.
Q uin dorso super, et fallacis corpore signi
A dmouit biiuges, atq; ad præsepia iunxit,
E t stabulum fessis statuit de more, sibiq́;
A tria perpetuum posuit testantia factum.

DE LEONE.

Quæ frater iuxta assistens, dum tecta sororis
C ontinuare parat, tectis discrimine nullo
S edulus inualido posuit sua signa Leone,
E t struxit nitidis ornata palatia gemmis
C onsilio patris. hic thalamos, hic atria centum,
H ic tercentenis inclusit limina portis.

A rgento radiant postes, adamante columnæ
S tant arcũ, et fuluũ splẽdet laquearibus aurũ.
Qui tantas habeant sedes, quæ numia portis
A ssideant, Vnde & libycus Leo uenit ad astra,
D icite Pierides. nam uos & carmina Phœbi
E xcipitis, uos & chóreas agitatis in aula,
E t secreta dei solæ nouistis, & artes.
Fata domũ, ac decreta, loca penetralia seruãt,
E t rerum series, æuiq́; senilis imago,
T emporaq́; , & longis ætas incana capillis,
I mperiumq́;, et opes, et regno accõmoda uirtus,
E t pia relligio cinctis ad tempora uittis
A nte fores, ipsisq́; in postibus, aurea seruat
A urora, illustrisq́; dies, & mobilis annus,
H oraq́; non certis nectens modo facta futuris.
T um species rerũ, ac generũ numerosa propago,
E t color, et claro radians lux aurea curru,
N ec non ante nigris fugiens nox atra quadrigis,
I pse autem leo sydereas perlatus ad arceis,
N on ut fama refert, magno quod ab Hercule ui
F œdarit calido sitientia rura cruore, (ctus
G raiaq́; nec fuluos tellus parit ipsa leones,
S ed Libyæ crudele solum, quæ uicta calore
I nsignem Phœbo pauit generosa leonem,
A dmouitq́; aris, tinxitq́; in sanguine cultrum.
E t solata sitim misero requieuit ab æstu.
T ranslatum cœlo Pæàn, miratur & ora,
I ngenteisq́; humeros & lumina torua, iubasq́;.
O bstupuitq́; armis, fixitq́; in pectora uultum,
A c memor armorum uates, cladisq́; futuræ

Terrigenum

Terrigenûm, latos iam tū meditatur, & ungues
Induere, & uillosa albis cum dentibus ora,
Porphyrion quibus, et ferratū absumpsit Ophel
Tū Iouis ante pedes diuorū astante corona (ten.
Constituit. placuit superûm inter signa referre
Consensu magno, et nomen retinere leonis.
Nec mora sydereis accensa est bellua flammis,
Effulget stellis caput, et micat aurea ceruix
Ignibus, effulget claro spina ardua dorso,
Iliáq;, Incuruiq; pedes, et cauda, genuq;,
Præradiatq; nouo pectus regale sub astro,
Atq; insigne decus toto se uellere fundit.
Regius hinc illi uenit uigor, imperiiq;
Cura ingens, summiq; loci ambitiosa cupido.
Ergo cui primæ radiabit lucis in ortu
Notus erit. feret hic celebris præconia famæ,
Fascibus atq; operā dabit, atq; inhiabit honori,
Quæret opes, proprio semper tamē ipse labore.
Spelunca fremit in magna, dominatur in altis
Montibus, æthiopumq; fremunt deserta leonē,
Quærendo tamen insudat per deuia pastu.
At cui de summo nascenti fulget Olympo,
Perferet ille graueis forti cum corde dolores,
Post tamen aut domini pergrata potentia ditē
Efficit, aut siqua est domino congnata potestas,
Vnde etiam caris alimenta ministret amicis.
Ducit ab occasu litem, iratosq; propinquos
Efficit, et multos aduersum concitat hostes,
Iurgiaq;, indignumq; torum, moresq; sinistros
Coniugis, et nullo thalamos dignatur honore.

A st ima de parte dabit, censúmq́;, bonasq́;
D iuitias, dabit & tabulas, scribetur & hæres,
P artáq́; felici seruat patrimonia cura.
S ole igitur dominante, simul dominante Leone,
R elligio caput exeruit. per templa, per aras.
M ulti inter diuos, cœliq́; in sede locati,
C asta sacerdotes cecinerunt scripta per orbem,
A c pietas non ficta uiam affectauit Olympo.
T unc etiam imperii creuit generosa Cupido
I n populis, creuit quoq; iusta licentia regni,
S anctáq́; maiestas dicta est, Sanctúsq́; senatus,
A c summo patiens uirtus concessit honori.
N obilitásq́; etiam duris quæsita sub armis.
P ugnatum est. uicto uictor præscripsit, et acti
I n prædam populi, cecidere sub ensibus urbes,
I ustitia & positis uenit captiua sub hastis.

DE VIRGINE.

O cia mox, et delitias, unguenta, rosásq́;
M onstrauit Virgo. sunt hæ nam Virginis artes,
I ntonuitq́; foro eloquium, lætúmq́; theatris
A urea pensilibus diffudit tibia carmen,
E t musæ insolitos sonuere ad pulpita cantus.
O rnatus etiam accessit tam discolor usus,
P ercurritq́; auri uillo sum bractea textum,
E t pictura nouo fulsit uariata decore.
T um magicæ cœpere artes, studiúmq́; futuri
C rebruit, et sacris admota silentibus ora,
S ydera & ipsa nouo paulatim cognita sensu,

I n' numeros'q; redacta suos, omnis'q; locorum
F ortuna, et certi signata potentia fati.
Quæ Dea per populos multũ uersata docebat
F ama refer, tibi gesta hominũ, tibi facta deorũ
N osse datum. tu nam fatorum euenta per urbes
D iuulgans reuocas in lucem obscura, et honorẽ
D ans claris, facta extollis fingis'q; futura.
E rgo agedum, quibus officiis, quo munere terras
O rnauit Virgo, cur cœlum illata petiuit
P ræsidio alarum, et nitidis mox fulserit astris.
A n' ne deûm proles, hominum' ne? an mista pro
C erta parẽs Isæâ fuit, qua nulla per orbẽ (pago?
D octior iratos animi componere motus
I ncertus pater, à populo sed cognitus Etheus.
I llam Mercurius docuit, quo tempore genteis
I mbuerit sacris, quibus & deducere Olympo
C œlicolas, poterat'q; Erebo subducere maneis.
D octrinæ pretium amplexus, repetita'q; lecto
G audia, post decimo enitens Isætîda mense
C ælat adulterium, commisto utroq; parentum
N omine, cum'q; humeris alas insignia patris
R edderet, has tacita uellebat sedula dextra
D octa parens, nudam'q; oculis non obtulit ullis.
E rgo Mercurius natæ memor, artibus illam
I nstruit, & docili componit pectora cura,
C onstituit'q; animum, et cœlesti robore firmat.
T um donat serto insignem, cui sydera circum
C lara nouẽ, totidem'q; micãt per sydera gẽmæ.
V t Virgo capiti imposuit uenerabile donum,
H ausit diuinas arteis, didicit'q; ferendo,

Quæ pater impressis signauerat omnia gemmis.
N ec mora, per'q; urbis, et compita nota uiarum
A ffatur populos socialis munera uitæ
P ræcipiens, animum'q; docens formare colendo
I ustitiam, et mites usu componere mores.
I lla etiam in templis diuorum arcana monebat
M unera prima hominũ, et sacris iã rite peractis
P lacari humanis cœlestia numina donis,
Quæ patriæ sint iura, etiam quæ iura parentũ,
C oniugii'q; fides, lecti & concordia uincla.
V idisset domito terram proscindere tauro
A gricolã, quæ sint sua tempora mõstrat arãdi,
E rrabant pecudes, pecudũ docet illa magistros,
C uncta'q; diuino præscribit munere Virgo,
D onec eam syluas moderantẽ, et saxa trahẽtem
V enator captus forma, et iuuenilibus annis,
I nuadit ferro demens haurire paratus,
N i secum socio iungat sua membra cubili.
E xtimuit Virgo, & leuibus se substulit alis,
I ntentam'q; fugæ, sinuoso pallia limbo
I mplicitant, sequitur furiata mente satelles,
E tiam iam geminis apprensat Syrmata palmis.
A ccurrit pater, ut cœlo properabat ab alto,
E t natam amplexu fouet, ac super æthera secũ
D euehit, et læto statuit noua sydera mundo.
I llum autem minitantem oculis, ac torua tuentẽ
T er baculo deus ipse cauum per tempus adacto
P ercussit, riguere artus, frigus'q; per imum
P ectus iit, calor in uentos, et uita recessit.
M ox ungues, digiti'q; solo radicibus actis

Hæserunt, subiitq; locum cutis horrida cortex.
In ramos abiere manus, curuiq; lacerti,
In frõdem coma, fit reliquo de corpore lignum,
In sentesq; rigent sparsæ per corpora setæ.
Nec mora iam spinis horret rubus asper acutis.
Salue uirginibus cœli decus addita, cuius
Vocibus æterni patuerunt abdita mundi.
Tu genus humanum instituis, tu munera uitæ
Distinguis. Salue inumeras uenerãda prr aras.
Sparge rosam, Da thura puer, linguisq; fauete,
Annua dum patrio persoluit carmine uates.
Sacra senex, castusq; ascendit templa sacerdos.
Tu uero mihi care, oculis age suspice cœlum
Nate, uides qua parte ingens sese exerit astrum
Virginis, hæc dextra est cerealia munera libãs.
Et qua tam claro candescit lumine sydus
Ala deæ, qua se uiolento ex hoste recepit.
Quaq; sub obscuris pallescunt ignibus astra.
Illa quidem extremæ sinuosa uolumina pallæ.
Non humeros pater ipse (igneis hos aspice nate)
Non caput, ingressusq; pedũ, nõ brachia liquit
Intestata. micant cœlo spectanda sereno
Sydera, et ardenti scintillant lumina flamma,
Quæ tibi nascenti cunabula prima dedere,
Hæc quanq̃ duros meunte ætate labores
Portendunt, tamen in melius conuersa, beatæ
Cana senectutis promittunt tempora natis,
Quos aut sacra deûm, et pendẽtib. infula uittis,
Ingenio aut partum decus, ac præstantia liguæ.
Artibus aut uariis excultum pectus honestat,

Maiorũ aut tabulæ, aut merces peregrĩa beabũt.
His amor, his studium recti, & uetus illa priorũ
Simplicitas, his cara fides, pectusq; deorum
Præsidio innitens, ac nota penatibus ora.
Hinc illis responsa deûm, atq; insomnia ueris
Semper imaginibus, uenerãdaq; sortibus antra
In dubiis reddunt uigilata oracula rebus.
Tu uero mihi care puer (per sydera testor
Quæ tibi uel magnos non inficiantur honores.)
Illecebris ne dede animum, neu deside somno
Ocia corrũpant mentem, procul effuge, et arteis,
Quas Virgo teneris molles meditatur ab annis.
Post etenim in duros conuertet pectora mores,
Et præcepta dabit uitæ, et bene consulet annis.
Hæc fasces, hæc diuitias è culmine fulgens,
Hæc populis dat iura, et magnis præficit actis,
Et tamen ingratos queritur persæpe ministros,
Diuitias quibus, aut primos concessit honores
Hoc et ab oceano queritur. sed candida coniux
Solatur faciles curas, et brachia collo
Implicitans, prolem optatam, carosq; nepotes,
Osculaq; incuruæ promittit blanda senectæ.
Atq; utinam non hæc leuior, non ille nepotum
Vulnus, et extincti suspiret funera nati,
Depositumq; senex mutam deploret ad urnam,
Et frustra uariis exornet busta coronis
Dona ferẽs aduecta arabo, ac bene olẽtibus idis,
Imprudens, qui non et amatæ coniugis atrum
Funusq; et thalamos uideat sine honore relictos.
Hũc labor, hũc et cura premet iuuenilibus ãnis,

H uic & felicem præstabũt fata Senectam.
Q uem læta ex imo Virgo spectarit Olympo,
O rnatumq; animi donis, et mercibus amplis.
H æc dea dat curas animis, dat et utile pectus
C onsiliis, dat secretas exquirere causas.
M oliturq; nouas arteis, mentemq; deorum
E xplorat, dubiis quærens oracula rebus,
N il intentatum ingenio, nil linquit inausum,
Q uod natura tegat, tegat et uis insita fato.
S ic illam pater instituit, quo tempore cælo
T ranstulit, et tectumq; uná, soliumq; locauit.

DE LIBRA.

Hanc iuxta cytherea tenẽs nitidissima tecta
S tat foribus radians, auro gradibusq; sub ipsis.
S parsa nitent uariis argentea limina pomis.
V eris opes pendent tectis, circumq;, supraq;
E xplicat ipse suas merces autumnus, et alte
S uccincta incedit nudis uindemia plantis,
A c noua calcatis despumant præla racemis.
N ec uero Dea cælicolis, prælata puellis
I psa suas non culta domos, non aurea sedes
I nuisit, non lauta dapes, et uina quotannis,
R usticaq; hic positis statuit conuiuia mensis
A utumni memor, insolitasq; ad plectra choreas
I nstaurat, mox et mensæ placitura secundæ
S eligit è plenis bene olentia poma canistris,
Q uis onerat formosa toros, et odoribus afflat.
C ausa latet, memini. Sed me per curua uagantem

Littora Caietæ, qua Formius aurifer amnis
In mare se uoluit, uiridisq; in margine ripæ
Aurea fragranti spirant redolentia flore
Citria, et albenti miscet se laurus oliuæ,
Et myrtus complexa maris nitet æmula rorem,
Illic siue ea Nereidum fuit una sororum,
Seu Siren, quæ finitimis uersatur in antris,
Audisse intonsa modulantem carmen in umbra,
Cantanti uitrea socias plausisse sub unda,
Littoraq; arguti referentia murmuris auras.
Damnabat Venerem Iuno, damnabat & ipse
Palladis armisonæ chorus, inuiolataq; Deli
Virgo, quod aurato postq̃ lux addita Tauro,
Fulsissetq; astris, tantum illi florea rura,
Et tantum curæ pratensia dona fuissent.
Illam inter frondes, inter uernantia prata
Desidias agitare, atq; ocia ducere inertem,
Nõ fructus, nõ poma daret de pinguibus hortis,
Sed solum studio delectaretur inani,
Munditiis operosa, et inerti segnis in umbra.
Subrisit dea cæruleis generata sub undis,
Ac niueis delapsa polo per inania cycnis
Culta sinum grauidos autumni uenit ad hortos.
Affuit intranti Deus. At nitidissima cultu
Illecebrisq; armata, senemq; amplexa fatigat,
Nec precibus contenta, etiã blanda oscula iũgit,
Vt sibi de nitidis liceat pendentia ramis
Carpere poma mãu, et croceas de uitibus uuas.
Ille ut se dignum amplexu, sensitq; per ora
Ora deæ, ac tener ille calor per mẽbra cucurrit,

N il o nil dea non nostros lectura per hortos
C arpe, tuū quodcunq; uides, quodcūq; repostis
P endet in arboribus. facilis dea tum dedit illi
T ractandam, quae de geminis erat una papillis
R orata Ambrosiae succo, ac redolentibus auris,
A ttactuq; hausit Deus immortale uenenum,
C onfestimq; imis defluxit ad ossa medullis.
T um sponte arboribus ceciderunt poma recussis
I n gremium delapsa deae, quaecunq; uel ortus,
Q uaeq; uel occasus, uel quae creat hūidus auster.
Q uin famulam (famulae fuerat Pometia nomen)
H is onerat, iunctosq; iterum conscendit olores.
V t coelo stetit, exposuitq; hortensia dona,
I nuidere deae. risit Vulcania coniux,
Q uoq; mage inuidiam moueat, librantibus illa
L ancibus imponit, famulae et uenalia tradit.
C oelicolae risere astum, magnoq; fauore
C onueniunt, fuluis et mutant poma talentis..
A t memor antiqui furti rhodopeius heros
D um simulat legere è multis fragrantia mala
C andentis dextrae articulos, summăq; sinistrā
F urtiuus tetigit. rubuit Venus aurea. At illi
D ecidit è manibus pretium, & suspiria mouit
E xanimis. ciet extinctas noua flamma fauillas.
Q uoq; dolus lateat, ad auum conuersa racemos
O btulit, impleuitq; sinum senis. ille renidens
E xcepit neptē amplexu, et blanda oscula iūxit.
A t Veneris teneras pupugit barba aspera malas.
Q uae postq̄ diuorum oculos impleuit, & amnes
E misit late fluidos Leneidos undae,

D ecreuit testatum astris insigne trophæum,
E t longa egregium facinus producere fama,
A ffigens cœlo famulam, cunq; ignibus aureis
I ncendẽs trutinam, trutinæq; uolubilis hastã.
T alia cantabat memorans ad littora Siren.
Hoc igitur signo genitos primũ æqua, probũq;.
D electant, liquor, atq; olei, et baccheia merces,
P ræcipites sed liuor agit. tum pondera tractant,
A nnonamq; unguentaq; et æquis corbibus in= (stant,
S ed uariat fortuna suis mutabilis alis.
E t molles animum mores, et auara Cupido
I nficiunt. Igitur Libra fulgente per ortum
I n lucem quicunq; uenit, non ille deorum
C ontemptor, non recta animi sententia mentem
D eseret, aut raris exurgens gloria factis.
A t uitæ tenor inconstans, moribusq;, labosq;,
T urbabunt & multa nouis discrimina rebus.
H unc lites, atq; immeritis certamina causis,
H unc aduersa fori uexabunt arma. sed ipse
I nuictus feret, ac multo se robore firmat.
Q uem tamen amissis prosternent funera natis.
A t cum se summo librarint æthere chelæ,
F elices dant euentus, dant prospera rerum
S ubsidia. & quoties aliquid fortuna malignum
V exerit, Instaurant alieno funere damnum,
A ut ex alterius iactura, aut forte latenti
T hesauro, sed nec pietas, cultusq; deorum
D efuerit nato, quibus annua uota per aras
P ersoluat rite incolumis. nec carmina deerunt.
C ulta, nec aurato resonans caua tibia buxo.
Hunc

Hunc dulcis lepor, & grato facundia gestu
Adiuuat, et blanda comitatur gratia lingua.
Quod si nimboso occasu, atq; Atlantis ab hortis
In mare praecipitēt, dant publica munera natis,
Et regum insinuant domibus. mutabilis aura
Hos manet, & nigris post albos urna lapillis,
Vt neq; constanti perstet fortuna tenore,
Ex imo censum patrium, proauisq; paratas
Perdunt diuitias, nulloq; in munere primos
Constituūt, uerū post damna, grauesq; labores,
Lucra parant, atq; è tabulis secreta ministrant,
Et longa tandem consumant fata senecta.
Nec cineri extremum muto inficiantur honorem
Noctipares chelae. Quibus aurea cypria quōdā
Constituitq; et auo solium, et sibi tecta parauit,
Adiecitq; hortos, quorum Pometia curam
Fida gerit, dominaeq; suae pomaria seruat.

DE SCORPIO.

Quis deus, aut quae nam fati sententia coelo
Transtulit infelix mōstrum, quae causa tenantem
Mouit, at acceptumq; polo, stellisq; micantem
Sit passus terrere fera sub imagine mundum
Scorpion, et toto uirus dispergere olympo.
Nec uos compellare ausim Permesides, undas
Quae colitis, nec quae Vati sacra numina adestis.
Virginei non oris opus. Martisq; furorem
Quis diuûm non pertimeat? cui pectora ferro
Tecta rigent, semperq; ferus lateri haereat ensis
Ferrato, cui sanguinea manus horreat hasta,

O ráq; flammiuoma rutilent afflata chimæra,
V os precor, ò uos quæ terris insomnia noctu
L uce polo secreta hominum, secreta deorum
V ulgatis (uestrũ hoc opus atq; hæc munera uestra)
P andite per tenebras causam, cur pessima cœlo
B ellua constiterit, cur tetro armata ueneno
A fflarit superos. neq; enim mauortia tela
H orretis tenues umbræ, et sine corpore sensus,
N ec testes uobis ulli referentibus assunt.
S parsa papaueréis rorabunt atria succis,
E t nulla excludet somnos patefacta fenestra.
S ic ego. sopitam sic somnia fantur ad aurem.
A rderet misero Veneris cum captus amore
A c tantum dominæ imperiũ Mars ipse timeret,
C essisset studium armorũ, fera bella quiessent,
P ro lituis Citharæ, pro telis plectra iuuarent,
A c solæ Veneris torquerent pectora curæ,
P omiferam dominæ ante domũ, myrtetáq; culta
S uspendit clypeum, ac tentoria fixit inermis.
I pse deos, ipse heroas, suspectáq; ponti
N umina, riualísq; timet cocytidas umbras.
I n primis facie insignes, nitidáq; iuuenta
P astorem Penee tuum, Atlantísq; nepotem,
N eu dulces citharæ studium, neu carmina longe
P ræferrent. dolor ingeminat, quod uterq; phare
E xercet, quod tantũ alter uirtute palæstræ (trá
P olleat, hæc miseris urebant pectora curis.
Quid non cogit amor? furtim deus æthere ab alto
L abitur, obscuras aconum et peruenit ad horas,
I gnotúsq; premit uirosæ littora ponti.

Hic

Hic legit quidquid ualles, & prata ueneni,
Quidquid habẽt colles, aconitaq; plurima carpsit
Quæ contusa simul, geminoq; intersita saxo
Defodit clypeumq; super, super indidit arma.
Nec multum post effluxit, cum prodiit ingens
E saxis fera prouerrens et littora cauda,
Et cœlum foedans squalore, et numina flatu.
Vt iam cœlicolæ mortalia fata timerent.
Sensit et ipsa malum formæ sibi conscia, cultrix
Idalii, summoq; super de culmine tecti,
(Ne tanti noua causa mali ferretur) ibi omnem
Ambrosiæ uim diffudit, sparsitq; per auras
Diuini roris succum, extinxitq; uenenum.
Tũ superi fremere in Martem, accusare tonantẽ,
Præcipitem quod non cœlo iecisset ab alto,
Aptabatq; pater telum, uetuere sorores
Fatorum memores, quod prælia sæua Gigantũ
Huius ope extinguenda forẽt, quod brachia mõ-
Et caudæ telũ letale, quod ora ueneno (stri,
Armata indueret Mauors, qbus inclytus armis
Sterneret anguipedes diuerso uulnere fratres.
Iuppiter attonitum ad sese uocat, et lethæi
Gurgitis admonuit. Tum Mars iraq;, metuq;
Instinctus cauda apprensum, deciesq; rotatum
Aëra per uacuum patriis allisit in aruis
Nigrantem. trahit icta graui de uerbere hiatum
Terra tremens, patuere imi claustra abdita auer
Obriguit nepa, datq; atrũ de gutture uirus, (ni.
Mox repit terræ insinuans, cauaq; antra secuta,
Succeditq; Erebo, stygioq; in littore sistens,

Infecit'q; & aquas tabo, & foedauit arenas,
At manes trepido fugêre in tartara cursu.
Hinc deus admonitu parcarum, et sorte futura
Bellorũ monstri effigiem, atq; horrentia mẽbra
Armauit flammis, acuit'q; in uulnera caudam,
Ora'q;, pectora'q;, et minitantem incẽdia uentrẽ.
Hæc ait, et madidis somnus se substulit alis,
Permansit signo uirus, quod pectora longe
Natorum referunt. hinc his periuria cordi,
Et fraus, insidiæ'q;, et amor sceleratus habendi,
Armatum'q; dolo facinus, tincti'q; ueneno
Crateres, carmen'q; nocens, uis'q; insita ferri,
Et scelerum longe infamis per corda libido.
At quibus in primo nascentibus affuit ortu,
Non his dexteritas rerum, non mentis acumen
Defuerit, uerum ira ingens, & pectoris æstus,
Et uarii exagitant motus, multum'q; fatigant
Aduersa, et tamen hos felicia fata, potens'q;
Euentus manet, ac sobolis iucunda propago.
Atq; utinam non & patria tellure relicta
Externas quærant urbes, non prima sepulchro
Pignora dent, non ob ueteres certamen amicos,
Damna'q;, et immẽsos subeant quãdoq; labores.
Nam cum de summo nascentibus affuit orbe
Difficiles animi mores, sed fortia præstat
Pectora, sed magno claros extollit honore
Ex humili persæpe loco, domini'q; potentis
Sullleuat officio. Tamen & consortis acerbum
Funus, et indignos affert de prole dolores,
Nec patitur certa errantem consistere terra.

Efferet

E fferet uxorem optatam, primos'q; hymenæos
L ugebit, cui maurysio de littore caudam
V ibrarit nepa fatiferum iaculata uenenum.
N on tamen ingenio deses, non pectore segnis
I pse geret magna commissa negocia cura.
D ecumbet terra ignota, cœlo'q; alieno,
E t cadet infelix uiolenta cæde peremptus,
S iue repente ruens fato rapietur acerbo,
Q uanq̃ prima gerens, et magna negocia primus
E x imo cui sorte loco se Scorpius offert
A rmatũ, ipse ima minitans fera uulnera cauda,
F raude potẽs, nitens'q; astu, domino'q; superbus,
Q uando etiam socio iunxit sua tecta sub antro.

DE SAGITTARIO.

Dic o dic age sancte Senex, dic maxime Chirõ.
N am te fama tenet stellis radiare sub istis,
D ic age quæ te causa polo, quis'ue indidit astris,
A n'ne alius tanti lætetur munere signi.
S ic ego, sic placido cœpit pater optimus ore,
E ducens antro caput, & nitido igne coruscans.
S aturnus pater, at genitrix mihi Phillyris, una
N ympharum, quæ nimbosis in montibus herbas
C arpebat, succos'q; premens miscebat, et ægris
A rte sua præstabat opem, quo munere patrem
T raxit in amplexus, quamuis formosa, nec ulli
C ederet aut facie, aut longis spectanda capillis.
C ũq; hoĩnũ thalamos fugeret, ui comprimit illã
C lausus equo deus. hic partem prognatus eqnã,
Q ua genuit refero. matris pars rettulit ora.

H aec puerum instituit cithara, docuitq; per artē
C ogere sub numerū uerba, atq; inectere chordis.
P ost etiam succos herbarum, usumq; medendi,
E t curare manu uulnus, cantuq; leuare.
S aepe etiam aonides fusae cum matre per herbas,
D iuinos lusere modos. hae carmina nobis
M onstrarunt, hae coelicolas placare colendo,
E t sedare animos, & uincere dura ferendo.
N ec uero pater accessit, cum fortior aetas
A biecit nati curam, nam uiuere parco
M onstrauit, rectiq; uiam, sortisq; futurae
A dmonuit memorē, praesentē expendere casum,
I ustitiamq; sequi, et grata pietate parentes.
H aec seruans alios monui, in primisq; deorum
I pse memor, Sacro mortalia pectora cultu
F ormaui, & castas respersi frugibus aras.
I nde deos mihi concilians, Diuertit ad antrum
S aepe meum Clarius uates, auiumq; uolatus,
E t uoces didici, quid ue exta trementia ueri
P ortendant. feriat neruo quo missa sagitta
C erta modo, didiciq; uias, coeliq; meatus
H ospite Mercurio. quin et monimenta reliquit
D igna deo, plectrū auratum, citharāq; sonantē,
C ui septē geminae radiāt per tympana chordae.
I psa ebore intertexta, auroq; interlita, caelat
C ustodis monstri languentia lumina, uirgae
A ttactu. redit in propriam Io uersa figuram.
T alia narrabat senior, subitoq; retexens
A uratam clamydē. sunt haec sua praemia laudi.
H oc inquit meritum uirtutis, et exerit arcum

Insignem

I nsignem stellis, clarámq; sub aere sagittam,
I nsignémq; manũ, cubitumq; insignibus astris,
E t caput, et fuluo radiatum sydere pectus,
G enuáq;, tergoráq;, & fulgenti uellere caudam.
M oxq; subit postrema dies, atq; ultima uitae
H ora mihi finisq; aderat iam certa senectae.
S icut eram, pater omnipotens circundedit actum
C andenti nube, & sullatum ad sydera uexit.
A stra micant. candet nubes circundata membris.
A etasq; in uiridem mutata est cana iuuentam.
Q uin & conalio fratrem, numeroq; deorum
I uppiter optasset, ni pars obstaret equina,
Q uod simplex natura deûm. tamen aurea iunxit
T ecta meis iuncta est & fratris Regia fratri.
Hoc olim signũ, ac minitantẽ uulnera cornu
S emihominẽ, coeli praesertim hac parte locauit
I uppiter, ut uidit tetra mauortia cauda
M onstra polo furere, & stellas foedare ueneno.
A rmauitq; manum neruo, celeremq; sagittam
A ddidit, ïmmanemq; feram, caudamq; rotaniẽ
S ectari iussit telo, atq; infigere costas
S iqua unquam positis cessisset bellua claustris.
H inc primum coelo admotus flammisq; coruscat
C entaurus. posthac etiam me parte recepit
F raternae pietas curae, meritumq; laborum.
Q uin etiam precibus matris, studióq; sororum
A onidum, cantata etiam ob certamina diuûm,
R esq; hominum bello illustres, et fortia facta,
V irtutesq;, laboresq;, et decora ampla uirorum
A urato in coelum curru, atq; in nube serena

S ustulit, et mecum hoc templo sacrauit Homerū,
P ræstantemq; tuba, et uincentē carmine cycnos,
A c matrem insigni referentem uoce camœnam.
A ccepi Vatem hospitio, lætusq;, libensq;
C antorem ueteris belli, ac pugnacis Achillei,
Q uem puerum cithara institui, docuiq; uel arcū
L unare, ac pugnare pede, aut certare quadrigis,
E xtinctum hic cecinit, cantuq; ad sydera uexit.
P ost Veneris natæ precibus, meritóq; fauore
A eneæ indigetis, magnóq; instante Quirino
I nsignitum astris, fulgentem in nube Maronem
I uppiter his tectis, nostráq; in sede locauit.
H ic ubi bissenis circùm redeuntibus annis,
I nstituitq; dapes pater, et carchesia libat
T itanum pugnæ memor, Hi certemina uoce
I ngeminant plausu resonant caua tecta sonoro.
M irantur superi Vates, & carmina totis
A uribus arripiunt. Tacito tum corde Meletes
L ætatur, tacito lætatur pectore felix
M incius, et liquidis irrorant atria lymphis,
P oculáq; effusis tergunt argentea riuis.
N e uero nostri patria ignoretur Homeri,
V ergilii aut iaceant proprio sine honore parētes,
I lli Aön patria est. genitū mons suscipit antro,
E ducens nemore in lauri, dulciq; liquore
C astaliæ, alternóq; sinu fouere sorores
P ierides, cantuq; leuem induxere soporem.
M icius hūc genuit conceptū ex Andide Nympha,
Q uam Phœbe sociā, atq; anguis de uulnere tardā
C ommendat Mantoi, furtim sed cœrulus amnis
Languentem,

L anguentem, et sola tacitus sub rupe iacentem
I mpleuit. postq̃ ex utero iam prodiit Infans,
Q uo partus lateat, denso pater ipse salicto
O ccultans (ut forte locis habitabat in illis)
P ignora sollicitæ commendat cara Melissæ.
H æc natum gremio excipiens, flauentia mella
I nstillat puero, & dulci rore illinit ora.
I lle faui ducens tenerum de nectare succum
P aulatim somno capitur, circumq; frequentes
O ra uagantur apes, lectumq; è flore liquorem
I ntingunt labris, et rore madentia fingunt.
A tq; hunc cærulei nantem ad uada nota parẽtis
N ereides, (nã forte pado procul æquore nabãt)
I nspectum rapuere. aderat tum candida Siren,
Q uæ uocis merito, et blandæ modulamine lĩguæ,
F ormosum dono puerum tulit. Inde per altum,
S ullatumq; humeris, ponto plaudente ferebat,
L ittora finitimo repetens coniuncta Vesevo.
H æc puerũ Instituit cantu, ac mox capta pudore,
A rsit, & assuetis fouit malesana sub antris,
P arthenias iuueni nomen de uirgine mansit,
N ec temere huic signo tantum tribuisset honoris
I uppiter, iratus ni contra tela gigantum
C entaurum induceret. nanq; arcu corpora læto
A nguipedum bissena dedit, bissenaq; equinis
C alcibus, & toto uictor discurrit olympo.
H inc etiam natura Iouis sub sydere mansit,
N am recti studiũ, atq; animi præstantia magni,
E t fratrum commendat amor, uisq; insita cordi
D ulcis amicitiæ. stimulat generosa cupido

N ominis, ac pretium famæ, et certamen honoris,
A rcitenens quos ipse suo tutabitur ortu.
I udiciis iidem insignes opibusq;, operáq;,
Qui prodesse uelint aliis, qui uincere norint
C ertantes, quiq; & lucris amissa repensent
R ursus, et aduerso fato dispersa reponant.
Nate uides quid certa fides, quid docta senectus
P romittant. meruit cœlum, noua sydera Chiron
E ffulsit, certantq; deo cœnante poëtæ
I n laudes, diq; ingeniis præstantibus assunt.
Fata hoium, cœliq; sitũ, et sua numina mõstrant.
N anq; heros sæpe andæus simoëntida diuam
I nuisens, thalamo geniali exceptus & aula,
C olloquio fruitur dominæ, Charitumq; choreis,
I mmistus canit Aeneam, tum sedula mater
I ncingitq; comam, frondenti et tempora myrto,
I nuitatq; hortis ubi mollis amaracus illum
F loribus & dulci spirans complectitur umbra.
I nde sinum pomis onerat Pometia et ipse
A utumnus spoliis ramorũ & fructibus implet,
A mbrosiæq; fluunt per prata uirentia riui.
I am primo quoties cœlo fulgentia Chiron
O ra effert, quicunq; nouas in luminis auras
Prodierit, quãtũ ille maris? quot flumina obibit?
Quæ terræ errantẽ excipiẽt? quos uiderit hostes?
E t tamen insperata etiam patrimonia adibit?
P ublicáq; inspecta geret ipse negocia cura,
I ngenio bonus, atq; arteis instructus honestas.
E rrores etiam uarios, hostemq; potentem
I ndicat, insidiasq;, et multa pericula, cœlo

Si medio aspiciat patrimonia perdit, & idem
Restituens aliena dabit, studioq; fideli
Iungit amicitias, conceptaq; foedera seruat.
Exercens habile ingeniũ, et mentẽ aptat agendo.
Saeua tamen pueri tela, immanemq; pharetrã
Irati ciet, atq; incensos uentilat ignes,
Perq; oculos placidum demittit ad ossa uenenũ,
Incolet externas urbeis, peregrinaq; tecta
Iactatus fato. tandem patriamq;, suosq;
Inuiset diuũm ipse memor. Sed pectora curae
Exagitant, & saepe dolor per corda recursat.
Sentiet iratos hostes, cladisq; suorum
Exitii aut fratrum, magni seu causa pericli,
Ille quidem occiduo Chiron cui mergitur astro,
Hunc coeli fauor arridens, hominumq; fauorem
Concilians statuit templis, et praeficit aris,
Ingeniiq; bonis, atq; artibus ornat honestis,
Cui fauet ex imo senior centaurus olympo.
Quin dulcis natorũ amor, & Iucunda propago
Felicem efficiunt. nam quamuis pignora prima
Efferat, optata rursum noua gaudia prole
Suscipiet. cumulabit opes pietate suorum,
Debeat ut caris censum, et bona parta propinqs.
Multa etiam in superos pietate utetur, & aris
Plurima pro meritis persoluet uota, benignos
Thure deos ueneratus. et igne calentibus extis.
Hoc signo sese coelum regione sub ima
Praecipitat, mergitq; cauo nox atra profundo,
Hybernumq; latet caecae caliginis antrum.
Vltimaq; obliqui squalet procul orbita mundi.

Quo postq̃ Sol praecipiti uertigine mersus
D eclives impegit equos, languensq́; , madensq́;
D efessus curru, et longarum errore uiarum
Sistit iter, pronaq́; caput ceruice reclinans
D emersos spectare locos timet, inde supinos
A ttollens oculos, elato lumine cliuum
I ngentem late cliuum timet, et suspirans
S uscœpti queritur tantum superesse laboris.
R ursus ut aestiuum cliuo rediturus ad axem,
H inc lassos instaurat equos, & firmat eunteis.
N os quoq; defessos operum, rariq; laboris
H ortatur Sol ipse operis dux, sistere currum,
E t Iuga fumanti taurorum demere collo.

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM LIBER TERTIVS.

V œ noua bonus annus eat. Iam
suspice nate
l R orantes Phaëthontis equos. en
aurea cano
P urpureos aurora sinus de gur=
gite tollit.
C arminis hæc nostri fuerit dux. Sic tibi coniux
P erstet in amplexu placido, uiridemq; iuuentã
I nduat, et sit nulla tuis iniuria tedis.
S ic nati sacros manes, sic Memnonis umbram
A les ab antiquo celebret uenerata sepulchro.
P ande uiam qua Solis equi, quaq; orbita currus
L ucíferi assurgit. tibi enim, tibi credita primæ
C ura foris. tu mane nouos ad frena iugales
E xagitas, lucemq; cauis è postibus effers,
V nde dies toto passim diffunditur orbe.
Bruma tibi ueteris finem, nascentis et anni
P rincipiũ dux certa dabit, quo tempore Phœbus
V ltima centauri peragrat momenta biformis.
M ox celeres impellit equos in cornua, quis se
A rmatum ingentis cliui de limine primo
A egocæros offert. hæc incunabula Solis,
S urgentisq; anni prima est infantia, dum se
I nduit in uires paulatim firmus adultas,
P hryxeiq; premit radiantia uellera monstri,

Et lucem, noctemq́; pari discriminat hora.
Atq; hinc digrediens animis iuuenilibus usus
Insultat cœlo, spatiisq́; ingentibus actis
Vix aliquid tenebris linquit fessosq́; iugales
Sistit, ab æstifero spargens incendia cancro.
Hinc sensim lux surripitur, tenebrisq́; malignis
Cedit fessa dies, tamen ut consistere contra
Audeat, impressis figens uestigia Chelis.
Sed mox prona fugit, uiolenti excussa ruina,
Exuperantq́; hyemes, passimq́; horrētibus um-
squalescit cœli facies, cum luce repulsa (bris
Ingeminat nigras nox importuna tenebras,
Et cadit infelix æuo uariabilis annus.
Ipse tamen redit in gyrum, uiresq́; resumit
Impiger, æterno semper remeabilis ortu.
Hinc mortale genus passim cadit usq; resurgens
Per species tamen, atq; æuo reparabile durat.

DE CAPRICORNO.

Principium capricorne tibi debetur & anni,
Per te nanq; hominum generi lux optima surgit.
Per te Sol terris Iteratos suscitat ortus,
Annuaq́; Ingenti parat incunabula mundo,
Lætaturq́; nouo surgens infantia cœlo.
Te uero horrendum cornu, caudaq́; minacem,
Præfecit cœli foribus prudentia diuûm,
Ianitor & fato positus magna hostia seruas
Parcarum monitu. Nanq; olim astante deorum
Concilio, legesq́; orbi dicente senatu
Talia constanti cecinerunt uoce sorores

Fata colo, rerum ac seriem quæ pollice ducunt.
Cœlicolæ seruate fores, uigilesq; locate
Liminibus. furit iratis noua bellua terris
Fœdare afflatu cœlum, atq; irrumpere olympo,
Ac thalamis reptare deûm & sparsisse ueneno.
Iam postes, atroxq; irrũpit Limina Python,
Sparsaq; torpenti liuescunt hostia tabo,
Iam manus anguipedum cœloq; irata iuuentus
Insultat portis, Iamq; ex adamante securim
Porphyrios quatit, et postes diffringit apertos,
Immictitq; acies Briareus, & agmina densat.
Has uoces fusæq; comæ, lachrymæq; sequuntur.
Attoniti fatis superi in discrimine tanto
Diuersas agitant uariato pectore curas.
Ac tandem è multis una hæc sententia sedit,
Curarent, seniorq; pater Saturnus ab æuo
Iã sapiens, Marsq; armipotẽs cui pectora bello
Assuerant, nequid portis fraudumue, maliue
Accideret, nequa cœlo uis extera obesset.
Custodes lecti foribus tentoria figunt,
Castra locãt uigilẽq; suum in statione recẽsent.
Multa quoq; inter se uaria ratione uolutant.
Dũ senior custodem erebi, triplicemq; latratum
Commemorat, placuit cœli quoq; limina mõstro
Horrifico armare, et terrorẽ adiungere claustris,
Ac subito in Libyes fixerunt lumina terris.
Ecce uident Nomadũ in cãpis tritonida ad undã
Errantem, ac gemino cornu capita hirta ferentẽ
Squamosaq; ferã cauda, atq; horrẽtibus armis,
Sulcantẽq; arua, et pedib. iuga celsa prementẽ.

Illicet accitam coelo, flammisq; micantem
Praeficiũt foribus, radiisq; ardẽtibus armant,
Liminaq; ignito uallant sibi credita monstro.
Cui nares efflant candenti è sydere flammas,
Et caput & ceruix geminatis ignibus ardent,
Cornuaq; hirsuta spargunt incendia fronte,
Cui pectus radiat flammis, uenterq;, pedesq;
Et clara innumeris scintillant terga fauillis.
Accenditq; globos flammarũ in uulnera cauda,
Qua quondã Coeum implicitum, deciesq; rotatum
Ambustum flammis, et tinctum membra ueneno
In mare prouoluit, Coeoq; ruente fauillas
Contraxere aurae, incensusq; incanduit aër.
Vnde hodie ueteris remanent uestigia flammae
Nubibus in mediis, quoties aut fulgurat aër,
Igneaue aetherios percurrit Linea tractus.
Nec uero non & pelagus qua corruit ardens
Anguipes obstrepuit flammis, strinxitq; fauillas,
Intortumq; hausit fumanti gurgite monstrum.
Horruit Oceanus uisum, obriguitq; capillis.
Spumeus éq; humeris tremulo delapsus amictus
Mox ira accẽsus fumantẽ, aestusq; uomentem
Percussit saeuo lacerum sub corda tridenti
Vulnere, quo (nanq; haec inerat uis insita telo,)
In squamas abiit cutis, atq; è corpore tanto
Prodiit immanis scopuloso tergore Pistris.
Ast umbra infelix erebumq;, et opaca subiuit
Tartara, ferratasq; domos. Ibi uincta catenis,
Ambesoq; trahens adamantina uincula collo,
Fert montẽ fumantẽ humeris, ruptatq; caminos.
Hinc

Hinc igitur Sol ipse uias orditur, & æquis
Passibus incedens, medio se temperat orbe.
Non leuũ, destrum'ue petens latus. Annuus ide
Huc redit assuetumq; iter, assuetosq; labores
Instaurat portisq; nouus bipatentibus exit,
Victricesq; rotas cliuo summittit anhelo.
Hoc igitur signo genitos, curæq;, laboresq;=
=Exercent, cultusq; Soli, terræq; domandæ.
Hos dulces uerborum auræ, teneriq; lepores
Delectant. Sed multa tamen mendacia uanos
Efficiunt, neq; enim dictis constantia perstat.
Quin etiam foedi mores, urensq; libido
Sollicitat cupidas mentes, studiumq; nocendi.
Nam quibus in primo surgens apparuit ortu,
His superat res ampla domi, sed sponte per orbẽ
Visendi studio allecti, peregreq; uagantur,
His amor in teneras succendens corda puellas,
Subiicit Imperiis dominæ. Verum arida postq̃
Deseuit sitis, & longe exatiata libido est,
Sectanturq; odiis, et iniqua uoce lacessunt.
Degener his animus. Sed mens famulata deorum
Obsequiis precibusq; aras, ac templa fatigat,
Verũ instructa dolis, fraudemq; ĩcorde uolutãs.
Ingratisq; operas ipsi, et benefacta locabunt.
At famæ pretium nobis, & gloria creuit,
Quod medio fulsit radians Capricornus olympo.
Hinc etiam secreta poli, atq; occulta deorum
Panduntur, uariisq; manent accommoda rebus
Pectora, & ingenio quæsitum nomen ab ipso est.
Hinc multis alimenta damus, nostroq; fouemus

P ræsidio, et magnis primi quoq; præsumus actis,
E t primi ueterum colimus monimenta uirorum.
Pronus ab oceano mentis portendit acumen,
I ngeniumq́; capax, & uestigantia longe
C orda, sed occultos languenti in parte dolores
C orporis, aut animi uarios denuntiat æstus,
C riminaq́;, insidiasq́;, grauiq; pericula damno.
E quibus emergit tandem, placideq́; quiescit.
Sede iacens ima patrimonia uertit, opesq́;
A lternat patrias, propriis quas uiribus inde
C olligit, & diti peragit sua fata senecta,
A c sibi uel natos alienæ stirpis adoptat,
A ut prolem ignoto genitam de semine tollit.
Atq; hæc hyberno præstat Capricornus ab ãtro.

DE AQVARIO.

Hic tener humẽteis resupinat Aquarius urnas,
A c mirum dictu riuos è sydere fundit,
I pse puer (sic fama refert) gratusq́; tonanti
M armorea miscet rorantia pocula dextra,
A tq; deos rara trahit ad spectacula forma,
I nsignisq́; auro, stellisq́; micantibus ardens.
N anq; comam geminis arcũ caput ĩplicat astris,
E t latos humeros duplicato sydere, & ambas
I nsignitq́; manus, niueãq́; ad pectora mammã,
A tq; utrunq; genu, cubitumq́; utrunq;, pedesq́;.
N ec non et Lumbo, nec non & crure refulget
S ydereus puer, & roseus per membra coruscat
F ulgor, et auratis scintillant ignibus artus.
Quin dextra, leuaq́; hinc illinc stellifer amnis
Labitur,

L abitur, & fuluo radiat fluor aureus imbri,
I ncensas'q; uehit sinuosum flumen arenas.
C uius ad exortum, primo'q; a fonte renidet
S tella micans, unde irriguus deuoluitur amnis,
M usco sum'q; patet pictæ testudinis antrum.
N aiadum thalami, dulces'q; ad furta latébræ.
I n primis habitat mollis lasciuia tectis
N uda genu, petis'q; oculis inuitat amantes.
E t præfert niueas rosea ceruice papillas.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere in antro,
N aiades Nymphæ, sic ipsa ad gaudia certus
A ssit amans, stet'q; intacto sub foedere lectus,
E t primi semper maneant in amore calores,
D icite (nam memorare iuuat) quæ syderis huius
C ausa, quid æterni manent de sydere fontes,
Q uo mecum uestri maneant cũ carmine honores.
Hoc signo statuit portas natura secundas
A etheris, & cœli posuit simul altera claustra
A duersus rapidum pythona, iras'q; gigantum.
P ræficit his famulũ egregiũ Saturnus, et ambas
S eruantem portas tuta statione locauit.
I lle ut erat cura uigilanti, & uiribus amplis
P ræmunit fossa uallos, et flumina fossæ
A ddit, et immittit uiolenti gurgitis amnes.
T entanteis igitur muros, & mœnia longo
A riete quassanteis, et ui rapida arma mouenteis
A nguipedes, cœlo'q; faces inferre paranteis
D iluuio immersit iuuenis. Nanq; aggere rupto
F ossarum immisit rapido torrente fluentum
V ndiuagum, quo late ingens sub uertice torto

A bsumpta est legio, et rutila natat agmẽ in ũda.
A tq; ibi tum in geminos diducens se ipsa rotatus,
A ltera spumosum Alphestem, fluctusq; uomen=
A ëra per uacuum nimbo comitante per auras (tẽ
P ræcipitat. Ruit ille, ruens atq; imbribus auras
I mbuit infectas, pluuiosum atq; aëra nimbis,
V nde æterna manent immo uestigia cœlo,
I mbrisq;, et pluuiæ, et torquẽtis fulmina nimbi
A fflictus tandem scopulosis montibus ingens
I ngentem late sonitum dedit. inde liquescens,
S oluitur in latices, generosisq; amnibus auctus
E ridanus, flauis in pontum rumpit arenis.
A lphestisq; alpes traxere a nomine nomen.
A ltera præcipitem Minanta per aëra obustum
F ulminibus iacit. Hic obliquo tramite raptus,
C oncipit humentes austros, quibus actus & ipse
A ethiopum per summa, iugis inflixit acutis.
Q ua iacuit, uomit is largos de pectore fluctus.
T abescunt & mox artus, ac margine longo
N ilus it, ignotas noto uix fonte per urbes,
I ntrat & ionium septeno gurgite pontum.
H is actis, postq̃ cœlo pax parta tonantem
A dmonuit decoris tanti, gratusq; senatus
D ecreuit meritis factum illustrare trophæis,
E ffulsit stellis iuuenis, diffulsit et amnis
C onspicuus, facinusq; manet regalibus astris
P erpetuũ, et magni celebratũ est nomen aquari.
V nde deûm sibi præsidium discrimine in arcto
Q uanq̃ nulla hominum superat spes, alite dextra
S entiet, ac magnum diuina sorte periclum
Peruadet,

Peruadet, quicunq; oriens orientis aquari
Felices radios, & amicos uiderit ignes.
Ille bonas artes ſolers tractabit, opeſq;
Inde parans, dabit et multis alimenta miniſtris,
Et multos parto paſcet, magnoq; fauore
Iunget amicitias, primorum ex urbe uirorum.
Munera quin etiam ſcriptis commiſſa tabellis
Siue deûm in templis, & ſacra negocia curans
Sentiet inuidiæ uulnus, liuentiaq; arma.
Perdet opes parta amittet, quæ uiribus uſus,
Ingeniiq; bonis facili ratione repenſet.
Qui ſi de medio naſcentem aſpexerit orbe,
Fuderit et liquidos amnes de culmine ſummo,
Diuitiæ undabunt illi, rerumq; paratus,
Affluet & multa quæſita pecunia cura,
Publica dum tractat, peragitq; negocia ſolers
Propter aquã, ſtudet aut rebus nõ ſegnis aquoſis,
Regibus aut placet, aut dominantũ limina ſer-
Sed nec certa fides undis, et flumina ſæpe (uat.
Finitimos populantur agros, egreſſaq; ripis
Dant ſtragem, & miſeri fruſtrantur uota coloni,
Dũ ſata præcipitemq; trahunt ſpẽ gentis, et anni.
Fert et opes, adimitq; datas atlantide ab unda
Lucraq;, damnaq; mutato de ſydere præbet.
Atq; utinam quæcunq; illi ſua contigit uxor
Seu uidua, & primi thalamos defuncta mariti,
Seu uirgo furtim illecebras quæ nouit amantum,
Siue anus, et penſo quæ dudum aſſueuit herili,
Concordes agitet tedas, ſeruetq; pudorem.
Nil illi gratum à ſociis, gratumue ab amicis

Speretur, sterilem ipse fidem frustraq; dolebit,
Siquem deuexo nascentem uidit ab orbe
Idæus puer, & liuenti infecerit amne.
Hinc fluuios, et stagna timens, nō æquora tentet,
Tyrrhenó ue ausit sese committere fluctu.
Inuidia iuuenem infecit Saturnus, ut olim
Deformem se æuo, atq; effoetum uiribus, & iam
Inualidumq; artus, et squalida membra rigentē,
Ast illum facie insignem, & florente iuuenta,
Ac uidit placidis ætatem ducere curis,
Captantē'q; umbras, et agētē ad plectra choreas.
Hinc signo mansit liuor, quem pectora longe
Natorum referunt, manserunt ocia, iners'q;
Mollicies, animus'q; ignaua degener umbra,
Quod signo cytherea dedit. nam sedula crinem
Dum lauat, Eridaniq; caput depectit ad undā,
Hanc grauior dictis'q; senex incensus amaris
Accusat, quod nulla coli, quod sola decoris
Cura sit, atq; uni tantum placuisse laboret
Pascenti niueas prope Nili flumina uaccas.
Tristius hoc Veneri nil unquam contigit, & se
Surripiens, irata comam dispersit, & amne
In medio iecit strophium, et cū pectine gemmas,
Aurea queis nitidum religabat fronte capillum.
Atq; ait hæc. Quātū ille senex durus'q;, rigēs'q;,
Quantum tristitiæ simulato in pectore cælat,
Mollescant magis hoc illis sensus'q;, animiq;,
Inq; uiri speciem referant sine honore puellam,
Quicunq; hoc geniti signo se hoc amne lauabunt.
Dixit, & in geminos flexit uestigia pisces.

DE PISCIBVS.

Excepere deam famuli, ac lenire dolentem
Contendunt. Simo cœpit sic alter ab ore.
Tempore quo genita es, conchaq; imposita nitenti
Nos Paphon, & citræ prouectam ad littora cypri
Detulimus, salsos et iuncti enauimus amnes
Cœrula uerrentes sinuatis æquora caudis.
Interea nos ipsa manu mulcere, iugaleisq;
Appellare tuos nobis & amaracon ipsa
Porrigere, et blandũ ambrosiæ instillare liquorem.
Quin etiam mutis uoces, et uerba dedisti
Reddere, et ingentem fando lenire laborem.
Ipsa loquebaris. Tumidi subsidere montes,
A tergo spirare auræ, atq; impellere fluctus.
Crispabat tibi tum molles leuis aura capillos.
Illi perq; humeros uolitant, perq; ora recurrũt.
Colligis ipsa leui digito, ad frontemq; reponis.
Tum passim læti ex oculis spirantur honores,
Scintillantq; genis ignes, tremulumq; per æquor
Irradiat, niueo fusus de pectore candor,
Cœrulaq; undifluæ ludunt sub stagna papillæ,
Visendi studio incinctæ funduntur ab antris
Nereides. Stupet hæc teretes mirata lacertos,
Illa manũ insignem digitis. pars oscula. At oẽs
Torpescunt, placidos flectis cum lenis ocellos.
Occurrunt hinc tritonum chorus omnis, et omnis
Aequoreus grex, excultum dum sedula carmen
Concinis, argutæq; fauent concentibus auræ.
Cantantem taciti excipiunt stupefacta iuuentus.

Immotosq́; tenent modulata ad carmina uultus,
Mox incensa oculis, roseisq́; incensa labellis
Concipiunt flammas uenis, certantq́; canenti
Oscula quis rapiat primus, quis pectora tractet.
Risisti, teneraq́; manu iaculata sagittam
Certantes fixisti, atq; ipso uulnere transfers
Conceptũ in Nymphas iuuenili ardore furorẽ.
Illicet inuadunt socias, fusiq́; per æquor
Ille suam rapit, illa suũ complexa, per undas
Ludit, et argutis resonant uada salsa cachinnis.
Ipsa inter medios ueheris placidissima lusus.
Thracius hæc udo Notius sic subdidit ore.
Ipsa memor dea cum tenerum nilotide in herba
Pastorem ad lusus, & munera grata petebas.
Nos te per proni deuectam fluminis undas
Tollimus, et nota lætantem sistimus umbra.
Ipsa memor tibi cum ripa ulteriore lauanti
Insperatum adeo iuuenem, totiesq́; uocatum
Attulimus iaculo insignem, atq; è cæde madentẽ,
Auulsumq́; apri caput à ceruice ferentem.
Is te improuisam amplexu donauit, et apro,
Osculaq́; in roseis fixit malesana labellis.
Exanimis cadis exanimem fouet arctius, oriq́; =
= Ambrosiæ inspirans auram, et de pectore florẽ
Idalium reuocat, reuocataq́; pectore blando
Excipis, et mollem amplexu dum nectis amantẽ,
Huc illuc cupida ex oculis incendia iactas.
Queis passim toto caluerunt flumine pisces,
Arsit & ipse imo septemplex gurgite Nilus,
Ac Nymphæ insolitos antris sensere calores.

Mox

M ox & acidalio lauisti rore madentem.
A c uiola super instratum, roseóq; cubili,
T ecum sublata duxisti ad gaudia ueste,
C andidáq; assueta nituerũt membra sub umbra.
M urmuráq; insonuere Sopor mox iunxit aman (tes.
N ec non ipsa aio repetens conuiuia magni
O ceani, mensásq; paratas littore hibero
S cis dea cœruleas nobiscum nasse per undas
T yrrheno in magno, et tartessiaco secessu,
D um tecum diuûm accessit, genitórq;, tuúsq;,
I psa etenim complexa patrem piseide terra
(Nanq; aderas cum lecta domi pelopeia iuuentus
C ertabat, plausúq; Helis, ripǽq; sonabant
A lphei bimarisq; Isthmos, uicináq; ponti
L ittora) Tũ complexa patrẽ, supplexq; rogabas,
L inqueret aërios tractus, axemq; tonantem,
E t tecum biiugo sulcaret cœrula pisce.
A nnuit is placidúsq; suæ dedit oscula natæ.
E rgo ubi ad hesperios superato marmore portus
V enimus, auriferíq; Tagi nos regia cœpit,
N ereidum chorus hic omnis, uiridísq; iuuentus
O ceani, madidíq; amnes, tacitúsq; senatus
A stitit, ipse parens undarum, et rector aquarum
T er dominum ueneratus, ibi clamore salutant
C ertatim populi, atq; imo plebs acta profundo,
B uccináq; insonuit, rauco et tuba concaua cantu,
Q uo sonitu superi acciti dum forte morantur,
A pproperât. mẽsæ appositæ. Sedet autor olympi
I n medio. accumbunt alii certo ordine reges.
L uxuriántq; dapes, et uina liquentia rorant.

Naides his centum incinctæ, totidemq; ministrant
Nereides, Vacuis sunt muta silentia in antris.
At postquam summotæ epulæ, mensáq; secunda
L'uditur, ipsa patri pomum, & carchesia libas.
Libantis conuiuæ oculos, atq; oscula, & ipsos
Candentis dextræ articulos, limbumq; fluentem
Mirantur. Calices Marti cecidere remissi,
Dum stupet, inq; genis hærentia lumina figit,
Inducis mox & choreas, mediisq; choreis
Aura leuem tunicam suræ subduxit. Ibi ille
Enituit plantæ decor, atq; argentea nudi
Forma pedis, fulsitq; genu pars prima nitentis,
Qualis nocturna fulget tuus hesper in umbra,
Dum tenuem plãtæ acclinans inducis amictum,
Ac femori pudibunda times, saliere papillæ
Pectore de niueo, ac rarum decus aëra lustrans
Præstrinxit spectantum oculos, texitq; ruborem,
Qui tibi per niueos furtim surrepserat artus.
Hic finis choreis. Citharam mox aurea sumis,
Insigne et plectrũ gemmis, chordasq; sonanteis.
Ipsa leui digito sensim, tangisq;, premisq;,
Ac uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
Emodulans. Siluere auræ, siluisq; et undæ.
Venistisq; aliâs immotæ ad carmina cautes.
Iam sopor inductus cantu compresserat ipsos
Conuiuas. Tum docta lyram, tum fila recurris,
Atq; abigis uolucres varianti pollice somnos.
Tum natam pater amplectens his uocibus infit.
Consensu superûm summo, æquoreiq; senatus
Debetur formæ pretium, & decus omne, tibiq;

C oncedant et nereides, concedat et æqua
P allàs, et ipsa meo ponit quæ membra cubili,
V na interq; deas, et formosissima nymphas.
E cce tibi, citharaq; potens, duxq; ipse choreis
C ōcedit Phœbus, citharā quoq; tradit habendā,
I ntextamq; auro, et daphneide fronde uirētem.
E cce tibi faciles cedunt in carmine musæ,
E t tua frondenti circundant tempora myrto
V na et forma, una et choreis, et carmine princeps
E t mihi felices inter carissima natas.
L audantem plausu excepit Mars. Inde secuti
H eroes. resono assensu uacua antra resultant,
A c nomen Veneris referunt ad sydera uoces.
H is tum mulcebat dominam Zephyritida piscis.
Hos igitur pater oīpotens postq̃ æquora rursum
S ulcauit, stetit & piscæo in littore uictor,
C ommotus precibus natæ, meritisq; natantum
I mmisit cœlo, Stellisq; ardentibus aptos
I ussit in æthereo geminos splendere recessu,
L udenteisq; polum obuersis innare figuris.
I nde manet studium natis peregrina uidendi,
L ittoraq;, urbesq;, et longinquas noscere terras.
H inc uariat mens, atq; anceps in corde uoluntas,
E t non una quidem dubiis sententia rebus,
A ssuetosq; malo dulci post aura recessu
E xcipit, et placidi componunt pectora mores.
H is generis fœcundus amor, stimulansq; libido,
A c resides animi, mollesq; ad pocula lusus
I ngeminant. Et læta canens ad uina puella
E xcitat unanimes concordi fœdore somnos.

Illi autem dorso, et pinnis, et tergore toto,
Oréq;, caudáq; inspersis simul ignibus ardent
Sed sinuosa breui diducit linea tractu,
Alter ut in boream surgat, cadat alter in austrũ.
Ipsa quidem triplici flexu, triplicesq; per ignes
Fulget, & hinc claro nexũ ligat æthèra nodo.
Ille igitur, quem cœruleo de gurgite pisces
Nascentem aspiciunt, cœlóq; tuentur eoo,
Multum urbes petet ignotas, longumq; uagatus
Notescet peregre externis nouus aduena terris.
Quin etiam, ingenióq; ualens, et pectore plenus
Munera tractabit solers, quibus inde peractis
Ad maiora gradu properabit munia certo
Certus amicitiis, cognato et sanguine certus,
Vlciscensq; hostem facile, atq; ex ordine felix.
At cui de medio squamosis culmine nantes
Alludent caudis, illum sua flumina noscent,
Vicinæq; urbes pelago, censúmq; alienis
Qui paret ex opibus, multa et patrimonia gaza
Diues agri, diues pecoris. neq; finibus unis
Qui serat, ut duplici forsan dominetur in aula
Imperitãs, geminasq; potẽs, moderetur et urbes.
Ast hunc pomicolæ hesperides si gurgite auito
Accipiant, udóq; lauent simul æquore pisces,
Externæ noscent urbes, peregrináq; tecta
Præstantem ingenio, et facilẽ bene rebus agendis.
Quin etiam Veneres, et gratia magna sequetur,
Obsequio ut multi passim famulentur amico
Nec uero non ille suis accommodus actis,
Ciuibus aut notus, aut fido pectore clarus,

A ut cuius certæ credantur munera curæ,
Q uem celeres imo pisces tueantur olympo,
N ec non et thalamū auersans, læsos'q; hymenæos
A ccuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
N i felix placido faueat saturnius astro,
S pondeat & gratos blanda cum coniuge mores.
Hoc igitur te nate iterum'q; iterum'q; monebo,
O bserues semper signi qua parte tyrannus
F elix'ue, infelix'ue suo circumuolet axe,
S tet'ne, ruat'ne cadēs, sūmo aut dominetur ī orbe.
E t quo quisq; mō iuuet, aduersetur et heros,
H ospite quo, laribus'ne sit ipse acceptus amicis.
H is etenim uariant uires, & fata locorum,
C ertior aut certis perstat sententia dictis.
A tq; hæc te toto iubeo perquirere cœlo,
Q uidquid agas, quæcunq; tibi sint fata cauenda.

DE NODO.

Hoc signo, solis'q; uiarum, atq; ambitus anni
C lauditur, id'q; suo testantur sydera Nodo,
F ulgentis clypei in morem, quo colchica frontem
E xercet, cornu'q; ferox insultat adunco
B ellua, et aurati surgunt in prælia uilli.
H oc quondam clypeo diuûm se astante corona
Q uadrupedi Mars obiecit, quo percitus ille,
C ollegit sese in uires, mox ter'q;, quater'q;
I nsiliit. Sonuere auræ. Tum fulgidus umbo
E uomuit late flammam et lux ignea fulsit.
O ctauo Mars excussus de uerbere pallens,
I ncumbit'q; genu, et uix pectore sistit anhelo.

A t quadrupes cedens, sese'q; in uulnera firmans
C onsistit, totoq; oculos umbone pererrat.
S ublatus mox et saltu super aëra ducto
I niecit sese totum in clypeumq;, deumq;,
E xcutiturq; genu deus, atq; in terga reuersus
L abitur, et superas plantis diuerberat auras.
P rostratus'q; solo dolet, ac noua prælia damnat.
R iserunt superi, et plausum caua tecta dedere.
M ox clypeum illustrant astris, monimenta'q; læto
A ffigunt cœlo, æternam testantia pugnam.
T alibus, atq; aliis nitet intertexta figuris
Z ona Iouis, Zona aurato circumlita textu,
F ata'q; fortunam'q; suis quæ temperat astris.
Nunc agite o fidales mecum quæ rura napææ
I ncolitis, quæ frondosis in collibus hortos
A sseritis, colitis'q; uagos per deuia fontes,
N unc agite o raram insigni de flore coronam
T examus, myrto'q; nouos iungamus honores,
Q uo tumulũ, et magni ueneremur tẽpla Maronis.
S parge rosam, larga'q; manu fundamus odores,
P lacemus'q; uiri manes, umbram'q; silentem.
S aluete o cineres sacri, longum'q; sub urna
V er spiret, tepidæ'q; hyemes, et mollior æstas.
I ncrescant tumulo lauri, ac bene consita myrtus.
S põte sua maris, et rores noua mella ministrent.
E t nymphæ arguta carmen modulentur auena.
V os manes mihi felices et adeste uocanti,
E t mihi quod reliquũ cœli, quo'ue orbe uagã dũ
P andite, fatorum'q; uias, et operta monete,
A c toto rerum seriem deducite cœlo.

S emper flore nouo, semper uenerabimur aris.
A udiuit pater, et tota se sustulit urna.
E t mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
Q uáq; arctos riget, et qua se tegit humidus auster.
Ergo age care puer, roseo primũ aspice ab ortu.
N ox fauet, oceanóq; suo uaga sydera surgunt,
E xertatq; Aries caput, et fera cornua quassans
I ncipit in gelidos sese obiectare triones.
I llinc aurata nitet olim texta figura
N auis, et ipsa suo spumescunt cœrula fluctu.
A urea materies, et clauo nexilis aureo.
I psa quidem memor auectæ de colchide pellis
Q uadrupedẽ obseruat, uersáq; in uellera puppi
P rora latet, malóq; suis spectabilis astris
P rospectat ditem felici uellere lanam,
Q uam cœlo pater impositam regnare per undas
I ussit, et esse polo uoluit, quo nostra moueret
P ectora, sulcandóq; mari, remisq; agitandis,
M ercibus et peregre per littora curua petendis.
E rgo cui primo nauis sese obtulit ortu
I n lucem uenienti, hunc æquora salsa magistrũ
A gnoscent. reget ipse manu, clauumq; tenebit,
T yphin et insana referet speculator in unda.
I pse gubernator sic se Palinurus agebat
E xplorans uentos, atq; auribus aëra captans.
T alis et à capreis uilloso intectus amictu
V ela dat, obliquatq; sinus, et colligit euros.
A st ubi se oceano immersat, si frigida cani
S tella senis radios impegit forte nocenteis,
I llos euboicæ cautes, dirusq; Caphareus

E xpectant illos nigrantibus acta procellis
H aurit hyems, latus aut scopulo diffringit acuto.
Hoc te nate docens iterumq; iterumq; monebo.
V ita tibi, motusq; animi quærendus ab ortu,
V nde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
S urgit ab occasu mors importuna maligno,
Q ua tenebræ, qua nox nigrantibus aduolat alis.
E rgo animũ quod constituit, quod continet artus
S ydus ab exortu, mutato foedere rursum
P erdit, ab occiduo si telum emiserit orbe.

DE ORIONE.

Insequitur post Orion, quem rettulit astris
V enandi studium, atq; actarũ in tela ferarum.
I pse ensem auratum incinctus uenabula gestat,
S ollicitusq; animi mentem, dubiusq; fatigat.
E t parat in saltus iam iam se inferre repostos,
G enuaq;, brachiaq; exertãs, et pectore anhelus.
V nde et quem primo nascentem aspexit eoo,
I lle pedum cursu, insignisq; et corporis ipsa
M obilitate uigens, habiles se exercet in artus,
I lle animi dubius, & mentis percitus œstro
T urbatis agitur stimulis. V exatq; flagello
C ura recens, mutatq; locos, inceptaq; & æger
P rincipis ipse aulas, et limina nota frequentat,
D iscursatq; foro, et populos rumoribus implet.
P ronus ab oceano, uitreisq; Atlantis ab undis
E xercet mentem curis, uersatq; agitando
H uc illuc, trepidos reuocans in corda tumultus.
M unera quinetiam populi dũ tractat, et absens

O rator peragit magni mandata Senatus
I nfelix procul à patria, caris'q; propinquis
D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
H aud ingrata feret, parua'q; relatus in urna
C ondetur populi lachrymis, positus'q; sepulchro
O rnatur titulis, nomen'q; refertur in actis.
A nte rogum flet mœsta parens confecta senecta,
I niicit et canos tonso de uertice crines.
A t coniux contusa genas, discissa capillum
I nfelix coniux, cœlum et crudelia damnat
S ydera, se'q; rogos super iniectura iugales
L abitur exanimis, uix fessi a morte parentes,
A ut reuocant gemini qui flent circũ ubera nati.

DE AVRIGA.

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe,
N ec sine re nomen traxit. Si fabula cœlum
O rnauit, tamen ipsa usum commenta sequuntur.
H uic currus, huic arma placent, iũcti'q; iugales,
Q ueis alphea secus labatur flumina uictor.
Q ualis erichthonius currus, et quattuor ausus
I ungere equos, rapidis'q; rotis insistere uictor.
Q ualis et Autumédon currus moderatur Achilli,
Q ui'q; etiam mediis domitor trux audet in aruis
Sistere equũ, et grauibus ceruicẽ onerare capistris,
C ogere mox domitum, et strictis agitare lupatis.
N unc curuo obliquans gyro, nunc uerbere torto
I mpellens. secat ille auras, atq; aëra campo
P eruolitans. dorso interea desultor equino
A d stratus, torquet celerem post terga sagittam,

M ox hastam terræ accliuis leuat, et iacit. Inde
D esilit alterius dorso leuis, alteriusq́;
P ressat equi costas, et latos perforat armos.
N unc humilis, nunc elato se pectore tollens,
N unc ceruice super, duplici modo tergore fusus
H uc illuc agitat cursum et ciet agmina dextra.
A t cum præcipiti occasu, rapidisq́; sub undis
M ergitur, icanamq́; uidet per marmora Tethyn,
I nfelix tunc exitium meditatur, et axe
E xcusso, rapit auulsos de corpore truncos.
A c circùm iliacos lacerũ trahit Hectora muros,
A ut parat immani fatum crudele ruina
F ulminis aërii, Capaneus ut turribus altis
I gne Iouis ruit, atq; ustus descendit ad umbras.
I nfami nunc supplicio suspendit, et arctis
F aucibus elisos agitanti uentilat aura.
C oniugis ut laqueo infelix sub nocte pependit
A ndreas, quanquam italicis rex magnus in oris.
H æc et deteriora ferox Auriga minatur,
C um male felici occumbens radiatur ab astro.

DE HEDIS.

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hedi
A ttollunt caput et cœlo spatiantur aperto.
T um mollis agitant lusus, fusiq́; per herbas
I nsultant foliis, ac torua fronte minaces
P rætentant pugnas. Tamen illis mollia cordi,
I mbellesq́; agitat tantum lasciuia sensus.
P romittunt igitur duros à fronte Catones
N ascentes Hedi. Turpi sed inertia mentem
O ccupat, & molles languent in pectore curæ.

Triste

T ristē superalium, molli sed degener umbra
E st animus luxu languens, et deside somno ·
F rons ficta, obscœni mores, petu lans'q; libido,
A rmorū et deses fuga, nobiliumq; laborum ·
H inc mortem sibi consciscunt · Infamis et umbra
E rrat lethæos non transmittenda per amnes ·
S ic errant miseri manes, atq; umbra Neronis ·
S ic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandū,
E t mille errabunt annos sua corpora circúm ·
N ec uero non argutis in uallibus Hedos
F istula delectat uacui pastoris in umbra ·
A grestem hinc tenui musam meditatur auena
F ormosam resonare docens Amaryllida syluas
T ityrus, et si quem olenio de sydere fratres
N ascentem blando calami dignantur honore,
V t quondam tereti Damon innisus oliuæ,
C oniugis indigno queritur deceptus amore,
Q uosq; refert siculus felia carmine pastor
M ulcentes cantu pecudes, et arundine syluas,
D um stupet, et subitis caput exerit ætna fauillis ·
H is, cantu commota, imoq; Aréthusa profundo
E mergens, udaq; comam circúndata ab alga,
I ntexitq; apio sertum, ac uiridante cypero ·
A st aliis malesanus amor noua crimina suasit,
I ussit et è proprio dextram foedare cruore ·
S ubstrinxit laqueo collū, atq; ad limen amatæ
I phis anaxaretes immania fata peregit,
A c misera ante diem zona crudeliter usa
P hyllis ab intonso pendet rhodopëia trunco,
T antum mollities Hedorum, et sydera possunt

I n scelus· At positi oceano, atq; cadentibus astris
S aturnus si forte minax aspexerit, ipso
I nfelix infans partu morietur, ut ægram
V ix ope nisa sua seruet lucina parentem·
C ædetur miser ante aras, et uictima cultrum
I mbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
S i Mars forte suum præsens uibrauerit ensem,
N ec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis·

DE HYADIBVS·

Mox Hyadum chorus eois emerget ab undis
F ratris hyæ, quas perpetuus dolor ĩdidit astris,
V nde illis nisi triste nihil· non corda quietem,
N on animi faciles somnos, non membra soporem
A ccipiunt, & cura nouos parat usq; labores,
Q ueis chorus hic ipso nascentibus astitit ortu·
H os tumidos populi fauor, et plaudentia rostra
S ollicitant· Serere arma inter plebéq;, patrésq;
E st amor, et positos rursum instaurare tumultus,
C iuilésq; manus armare, & stringere ferrum,
T antum seditio placet· Atq; hæc pascit auentes·
Q uid gracchos tibi cõmemorẽ, aut ciuilia bella?
N on deerit populo luctus, foráue ipsa quiescent
T urbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
Q uos Hyádes passo mœstæ uidere capillo
N ascentes· Ipsæ oceano capita alta ferentes
D antq; locum Tauro, uicináq; tempora miscent·
I nde gregis felix studiũ, atq; armenta sequũtur
E rrantes· Lætus canit ad mulctralia pastor·
I llos exitium infelix, uiolentáq; fata

E xpectarit, raptos artus, laniataq́; membra,
A uulsumq́; caput ceruici, humerosq́;, manusq́;,
B rachiaq́;, excisosq́; pedes in frusta, femurq́;,
C ordaq́;, uisceraq́;, atq; ipsis cum pectora costis,
D isseret armato plebes excita tumultu,
V t nulla miseri manes claudantur in urna,
N ec certum uolitet circũ leuis umbra sepulchrũ,
C um tristes amne hesperio lauere sorores,
D iffusasq́; comas, sitienti et gutture collum
I mmersere undis, queis aut mauortius heros
I nnatet, aut nigri inficiat cum tabe ueneni
S aturnus liuenti oculo, liuentibus urnis·

DE CAPRA·

Posthinc et pecus oleniũ, et Iouis inclyta nutrix
I psa suos effert radios, nec longius hedos
I nsultare solo patitur sine matre uagantes.
S ollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
T um metus, et quæ sunt timidæ præsagia matri·
H inc ingens formido, et consternantia longe
C onsilia, incursansq́; tremor per mẽbra, per ar=
O ccupat, et leuibus mẽs ipsa exterrita causis (tus
D iffingitq́;, auditq́; graueis instare tumultus,
S citaturq́; nouas res, et sectatur easdem,
Q uem tenera oleniæ lactarint ubera Capræ.
A st obiens, et cum hesperio se gurgite tingit,
R ustica nascenti dat prædia, (rura capellæ
N anq; colunt) dat opes, atq; ipso ĩ littore partas
N aufragis, procul aut ripis fluuialibus actas·
I lla colit ripas· gaudent et flumina ripis,

R elligio sed sperta deûm, uiolataq; templa
I nfamant, aris pollutaq; dextera sacris·

SITVM STELLARVM MVTARI PRO TEMPORIBVS·

Hos Aries secum socios ad munera quondam
N aturæ ducebat, & unà ad signa uocabat,
V nà etiam egressi castris in bella ruebant·
P ost uero cœli ratio, flexusq; uiarum
M utati· Variant ortus, spatiumq; locorum
A dextra, leuaq;, nec uno sydera tractu
V ertuntur, semperq; aliquid mutatur in annis·
I ncerti fines, certus sed uoluitur ordo,
S ic uariant et fata· manet uis lubrica fati·
H inc nũc Tyndaridis comes additus, æquore tollit
S ydereas Auriga rotas· Quatit aureus ensem
O rion, præfertq; Ioui stellantia nutrix
V bera, et olenios carissima pignora fratres·
Quin & carpathio monstro leuis adnatat argó,
S uspiratq; petitam curis, atq; æquore prædam
P hasiaci senis, horrescitq; incendia late,
Quæ Leo deq; iubis ferus, et de pectore fundit·

DE PLEIADIBVS·

Iamq; oculis noua lux offert se nate uidendã·
F allor, an illa parens magni cyllenia partus?
N unc sydus, circumq; aliæ ex Atlante sorores
P lëioneq; micant? Quas et præstantia formæ,
E t diuorum amor, et clari decora alta parentis
N obilitant cœlo, referuntq; in crinibus aurum

Miratæ

M iratæ uiridi quondam ſplendeſcere ramo.
O blectant et adhuc artes, ſtudiumq́; colendi
O ris, et antiqui reuocantur pectore ſenſus,
E t curæ molles, et gratæ pocula menſæ,
L uxusq́;, illecebræq́;, et olentia tempora ſertis.
H os nati mores referunt, quibus aurea crinem
F ibula ſubnectit, roſeo quibus enitet ore
P urpura, quæſitusq́; decor, ſimilisq́; puellæ
C ultus, et aſſyriam redolēt lita pectora myrrhā.
N yréa ſic perhibent, & amatum à uate Batillū
P ictum oculis, fuſumq́; coma, reſeumq́; labellis.
V ina placent, hilaresq́; ioci, et petulātia linguæ,
M ordacesq́; ſales, intinctaq́; uerba ueneno
S emper amant, et cura nouos exuſcitat ignes,
A c domito regnat uictrix in corde libido.
N ec minus ambitio tenet, et certamen honorum,
P œniteat generis tamen, & ſe Cenéa malint,
A ut in fœmineam penitus tranſire figuram.
H æc loca, cuſtodesq́; atlantidas arboris auri
L una colit, memor et fuluis pendentia ramis
F ulgerent quæ poma, q̃busq́; è frondibus ardēs
B ractea perſtreperet, roſeasq́; incenderet auras,
E xoritur quoties niueas complexa ſorores
I lluſtreis reddit natos, magnoq́; fauore
N obilitat, cui ſi felicibus incola montis
T arpeii, ac iuga ſumma tenens creteidos Idæ
I gnibus aſtiterit, mauortia ſigna ſecuti
I mplebunt ualidas numeroſo milite turmas,
M ultaq́; felici committent prælia dextra
D uctores auro inſignes, oſtroq́; decori.

Multa mari quoq; bella gerent, ac cæde rubentē
Nerëa, spumãteis'q; uidebunt sanguine fluctus,
Armáq;, remigiũq;, agitatáq; trãstra per undas,
Littoréq; impositis statuent monimēta trophæis.
Felices, si non irato principe tandem
Accipiant iugulo gladium, aut ceruice securim,
Umbráq; lethæos fleat indignata per amnes
Deseruisse solo lacerũ, et sine nomine truncum.
Hæc eadem exoriens, densis'q; inserta choreis
Pleiadum si Saturni mala uulnera sensit.
Ipsa quidē luce exhausta, ac uix cornibus extãs
Heu sortem miserandã, et non superabile fatum,
Capti oculis lucem in tenebris sine lumine ducēt,
Ut Thamyræ inuideant. Et enim solatia uicto
Pierides, quod'q; et uinci fuit usq; decorum
Pastorem a musis. tamen illi fistula collo
Sēper adest. thamyrã'q; greges, thamyrã'q; sequũ
Pastores, thamyrã syluæ, colles'q; resultant, (tur
Et sine qua nullũ carmen sonat, anthida reddũt,
Anthida, qua nõ idæo sub uertice ad umbram
Texuit, aut calathos, aut serta decentius ulla,
Siue aris, siue hæc cupido uariaret amanti.
Siquis in occasu tristes, cœlóq; cadenti
Plëiades uideat, uiolatáq; poma querentis
Alcidæ claua, & spoliatos frugibus hortos,
Infestét'q; malum sydus, radiiq; nocentes
Percutiant, ille ionium'ne nauita pontum,
Aegæum'ue secet, tyrrheno aut lintea pandat.
Non ille eridano uelum, tyberiq; per æstum
Explicet, aut fluuios remo petat impiger altos,

Ne latus

Ne latus affligat ſcopulo, uictusq; procellis
Naufraget, et ſparſa moriens tumuletur ab alga.
Infelix ſimul, infelixq;, aſpexerit aſtrum.
Ille inter cyathos poſitus, pateramq; coronans
Decumbet leni ſomno, uinoq; ſepultus,
Purpureoue toro recubans, et uirginis arcto
Fuſus in amplexu, dum mollia gaudia carpit,
Et Venus ex imis ſtillat reſoluta medullis,
Illius in roſeis linquet ſua fata labellis.
Et mors ipſa quidem placidæ cognata quieti.

DE VNGVLA TAVRI.

Nec uero non et cœlo ſata ſemina cernes
Picturæ uariantis, opusq; quod extulit olim
Praxitéles, tabulisq; ſuis inſignis Apelles,
Reſtituitq; noua nuper quod Ioctius arte,
Ioctius illuſtrans arnum, florentiaq; arua,
Nam cui naſcenti ſeſe exerit ungula tauri
Purpureo ex oriente, & candida fulſerit illi
Cynthia, tarpeiusq; pater, facilisq; Dione
Addiderint ſocium coniuncta mente fauo rem,
Hic Venerem nudã, ac madidantẽ rore capillos
Exprimet, & ueros facibus ſuccenderit ignes.
Hic thetidem fluctus ſcindentem, aurasq; cientẽ
Crinibus, et nunc ſubductis ex æquore mammis
Extantem, et ſparſis rorantem pectora guttis,
Nunc mento tenus intectam referentibus undis
Candorem, et uitreo fluitantia mẽbra ſub amne,
Pinxerit, ut uiui ſpirent in imagine ſenſus,
Atq; oculos uanæ trahat ad ſpectacula formæ,

T antum arte, tantum ingenio, digitisq; ualebit
A t quando hostilis radios de parte nocenti
V traq; stella nocens iaculabitur, omnis & inde
C oncessit fauor, hic media gladiator arena
A d pugnam sese instituet, felicibus armis,
V ictricesq; manus gladio pugnator et hasta
C ladibus in mediis alte exeret, applausuq;
S pectantis populi, uictor caua lumina condet,
E t populo plaudẽte nigras descendet ad umbras
F ulmineus. trepidi fugient denso agmine manes
A rmatum, et stricta minitantem uulnera dextra.
H æc tibi pleiades præstãt, cauaq; ungula tauri.

DE LEPORE.

Hinc lepus attollens leuibus uestigia planteis
T yndaridas sequtur, celeratq; per ethera cursũ,
Q uo surgente nouas ueniens in luminis oras,
I lle pedum cursu insignis certauerit auris
P ræuertens uentos, qualis priuernia uirgo,
Q uippe uel intactæ segetis per summa uolarit
C ulmina, nec teneras plantis curuarit aristas.
H ic stadio sese exercens, ubi martius ardor
A ffulsit, uocet ipse pedum in certamina currus
O enomai, uolucremq; uocet æneidos axem,
E t pretium uictor referet plaudente theatro,
N obilis & disco, et totos quoq; flexilis artus,
A tq; breui facilis gyro concludere corpus.
A t cum se socium addiderit Cyllenius heros
P ræstringet ludens oculos, ut certa uidenti
I am fiant incerta. modo quod dextra gerebat,

O stentet iam leua. fuit paulo ante quod aurum,
T ranseat in liquidum sub codē corpore plumbū,
S tuppa uomat tardū fumū, quæ poma rubebāt,
E ffluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
I n nihilūq; abeat digitis quā strinxerat offam,
E t mirum ipse suo de gutture uentilet ignes,
Q ua quondam deus ipse deum fur arte fefellit.
I lle pilam ualidis impellet uiribus. ille
F olliculum excusso iaciat per inane lacerto,
B rachiaq; assiduo quatiat sudantia ludo.
A t quoties Cytherea illum complexa fouebit,
N on deerit tibi qui saltet per pulpita, quiq;
M imum agat, & molli teneat spectacula cantu,
P ersonam quancunq; uolet simulare paratus.
S in arcás, quæq; ambrosiam de uertice fundit
A spiciant, faueatq; suo Saturnius astro,
I lle nouas artes solers tractabit, & ipso
P erficiet studio, ut mentem suus approbet usus.
A t si liuentes radios impegit iniqui
S tella senis, fundatq; atrum de sydere uirus,
I nfelix qui sponte sua patriamq;, laresq;
D eserat, agnatumq; solum, cineresq; parentum
P osthabeat, tantumq; illi fuga grata, nec ulli
I nsideant animo sensus aut cura suorum.
P ronus ubi Hesperiā petit, et uagus æquora lam
Q uanq̄ illi faueat felicibus ignibus æther, (bit,
N on nisi cum magno uenient alimenta labore.
Q uod si forte minax longe aduersabitur astrum,
D iuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
A ut attæonio ueniet mala præda Melampo,

Aut catulos impastu trahens lea deuoret artus,
Hæc leporẽ nã fata manent. hinc nomen et astro.

DE IVGVLIS.

Nec uero leporem tantũ, capreas'ue fugaces,
Aut timidos agitent præclusa indagine damas,
Queis iugulæ inspirent auras, et amicus Orion,
Orion dextra iaculum, ac uenabula gestans,
Insignis balteo, & longe radiantibus astris.
Quin ipsis in speluncas, in rupe cauata
Excipiant ursum impauidi, & uenabula cõtra
Obiectent, densis'q; actum de saltibus aprum
Innisi expectent hastis. it calle silenti
Efferus, ac fuso spumant uirgulta ueneno.
Nec uasto timeant aut comminus ire leoni.
Venatus iuuat audaces. agitur'q; iuuenta
In syluis, inter'q; canes, et retia, nec iam
Aut coniux placet, aut thalamis nox acta sub ip=
Hos aíos magis, at q; magis mauortius heros (sis.
Accendet, rutilo si forte aspexit ab astro,
Annuat et placido facilis quoq; Iuppiter ore.
Haud etiam siqua hoc ipso sub sydere uirgo
Lucem hausit, dubitet sæuarum lustra ferarum
Aut ferro petere, aut saltus intrare repostos,
Ipsa horrens iaculo, tyriis'q; ad terga sagittis,
Qualis in ætolûm campis Meleagria uirgo
Strauit aprũ, primam'q; manu stringente sagittã
Intorquẽs, ausa est spumanti occurrere monstro,
Mox læta & spoliis, famosa et cæde superba.
Qualis et æthiopum quondam sitientibus aruis

I n fuluum regina gregem ſeſe armat, & audet
S ola pedes ſeſe irato obiectare Leoni,
I nſigniq́; arcu, & duplici Zenobia telo.
Quin etiam monſtra undiſoni fluitantia ponti
S ollicitent, uiolare imi et penetralia nerei
H aud timeant, dũ ferratis per marmora contis
D iſcurſant, pelagoq́; trahunt humentia lina,
A ut alta ſcopuli è ſpecula fixum ære tridentem
E xpediunt, ferroq́; gregem & pecuaria Protei
P er coſtas, per terga forant · fluit æquore foeda
I lluuies · Imo trepidatur ab usq; profundo ·
T antum adeo iugularũ ortus, per tela, cruorẽq́;=
=I n ſyluis, in ſpeluncis, et in æquore ſæuit ·
P ræſertim ſi ſalce ſenex radiarit ahena
I ratus pelago, iratus uariantibus undis,
A tq; aliquis poſt multa tamen diſcrimina, ſomno
D um fruitur, capit et placidã per mẽbra quietẽ,
A ccipiet iugulo gladium, & delatus ad umbras,
L ethæas umbras, rigidum ac Minoa, negabit
A utorem noſſe, et certam depoſcere poenam
I ncertæ necis · Hoc martis ferus efficit ignis
S i quando biiuges tenet ad præſepe ligatos,
E t Cancri fera terga premens Atlanta fatigat
O ceano approperans · deerit iugulator, & omne
T elorum genus · ad maneis tamen ille ſopore
D euictus ueniet · Sopor illum ad funera ducet,
C ondet in æternam languentia lumina noctem,
H æc loca ſi pater idæus, ſi Cypria uirgo
I nſideant, cum coeruleos it cancer in amnes,
N anq; ſaporiferam pariunt hæc ſigna quietem,

Aeternoq; premunt mortalia pectora somno.

DE PROCYONE.

At cui natali Procyon sese extulit ortu,
Vltima cum obuersi curuant se brachia cancri,
Non ipse umbrosos saltus indagine cinget,
Non canibus timidos aget arcta in retia damas,
Spicula sed, latoq; parat uenabula ferro,
Nodosasq; plagas, pedibus quoq; uincula nectit
Insidians, acrem'ue dolet saeuire Melampum,
Vmbroneq; sequi, rapiduq; ad septa Lycarban,
Quin Isan, catulosq; Isae formabit ad arteis
Humanas, tacitum ad nutum Asteriona uocabit
Blanditor, dignum et Musis praestabit alumnū.
Hūc olim Vraniae in gremio, Cliusq; por ulnas
Ludentem, persaepe aliae inuidere sorores,
Exceptumq; suis furtim admouere labellis.
Saepe etiam Iouis ante pedes statuere, sinuq;
Accepit pater, et blando simul ore renidens,
Demulsitq; manu, exciuitq; procacius iras,
Dum ludit, laetae plausere iocantibus aurae.
Elysius nunc in campis per opaca uireta
Ludit agens, nemorumq; acer lasciuit i umbra.
Cōueniunt animae ad lusum. ille impiger arctat
Huc illuc cursum. hinc notas festinat ad umbras
Dente ferus, similisq; irato, & saltibus horrens.
Mox blanda lambit lingua, atq; imurmurat ore.
Subsiliens, caudamq; ciet gratator amicam.
Interea uiridē ad pontū, ac sebethida ad undā
Delicias misera amissas, et luget ademptum

Melpomene aſteriōa refert nemus æquora reddūt
C lamatum Aſteriona. Imóq; e gurgite Nymphæ
A ccurrunt hic mœſta iterat luctumq́;, modosq́;
A onis infelix. Iterat chelis æmula cantum
F unereum, atq; genis plorant nereides udis,
A ſt ubi ad Oceanum præceps ruit Atlanteum,
S enſerit et rabiem Martis, dum luſtra ferarū,
D um latebras petit, & ucnabula cornea iactat
I ncautus per inerme latus, perq́; ilia dentem
A ccipiet ſpumantis apri, tractusq́, per arua
P ræda auibus præda ipſe feris laniāda iacebit.
V ix coniux, quæq; una illi, primisq; ſub annis
M iſcuit & curas, et certos iunxit amores,
V ix mater diſperſa locis inuenerit oſſa,
Q uæ mādet terræ lachrymans, cōdatq́; ſepuchro.
F orſitan è morſu rabidi canis, actaq́; uenis
D ira lues aget in furias. illum ora liquenti
A dnotantem amni, ſitiētem, undasq́; petentem
E xcutiens torrē ambuſtū, atq; è gurgite Erinnys
I ā medio caput attollens fugat horrida, crinĕq́;=
– A nguineum intendit. reuocat ſitientia ab undis
O ra miſer, faciem auertens, ſimulisq́; latranti
D at ſeſe retro, & ſpumas ciet ater ad auras.
H inc rurſum ſtimulante ſiti conuertit ad amnem
A pproperās, dubiusq́; gradu, atq; enectus ab æſtu
I nfeſtans rurſum admota face turbat Erinnys
A ttonitū, ac nigras uocat ex Acheronte ſorores,
D onec eum rabie abſumptum uis tetra ueneni
V icerit, & miſeros ſoluat cum corpore ſenſus,
Q uos Procyon Martisq; furens incĕderit æſtus.

DE CANICOLA.

Si cœlum nate aspiciens memor ipse Leonem
A gnoscis, quæ stella nouis micat ignea flammis,
I lla quidẽ canis est, qua corniger uritur ammon,
A ßyriumq́; latus, cuius de sydere feruet
A egyptus, totoq́; calent incendia mundo,
C uius & afflatu tellus grauis, et grauis aër
C orripiunt morbos, paßimq́; cadentibus ægris,
S trata iacent armenta. furit uis effera in omnẽ
C ontinuo gentem. V iduat quoq; ciuibus urbes,
V tq́; hominum generi canis has denuntiat iras,
S ic nascentem aliquem primos inspecta per ortus
I ncendit flammis, & pectora concitat æstu.
I ra ingens, dolor atq; ingens ingentibus ausis,
I ngentesq́; tument animi. imperiosa cupido
N il æquum patitur. feruet sitis arida habendi,
I n facinusq́; uocat, uiolentaq́; tela ministrat.
N õ pietas mouet, aut amor, aut reuerẽtia diuûm.
P ræsertim si threicius sese addidit heros
A d facinus, subditq́; faces. incendia uitet,
E t syluas, dum tela feris immanibus audet
I ngerere, & fuluo iam comminus ire Leoni.
Quod si perniciosa senis substrinxerit ensem
D extra, nec ipsa suos illi subduxerit ignes
D elia, nascetur mediis qui in saltibus V rsum
A ttentet, qui frondosis in uallibus apro
C ongrediatur, & inclusa decertet arena,
S pectantesq́; trahat pugnacis robore dextræ.
A st ubi ab occasu rabido adlatrauerit ore

Infelix

I nfelix nato exitiũ parat, unde ferarum
D ente lacer cadet in sylvis ursú ue, lupi ue
P ræda, uel audaci pereat laniatus ab umbro,
S i Mauors ualidã aspiciens concusserit hastã·

DE CRATERE·

In sequitur crater Bacchi decus· huius ĩ ortu,
A tq; ubi cœruleis Virgo caput extulit undis,
A utumnus sese accingit, uindemia cellas
I nstruit, & grauibus ceruicẽ implexa racemis
I psa lacus & labra nouat, & dolia tergit·
I nde meri genialis amor, studiumq; bibendi,
H inc patera salit assurgens spumante falernũ,
C rateresq; auri insignes undante Lyæo·
H inc Baccho læti colles, flexæq; sub ulmis
Pendula textilibus nectunt umbracula uites,
I nsitioq; alios, aliaq; ex arbore ramos
A dmiscens, studiosa nouum per germen adoptat,
I nsitio foecunda, nouasq; ingressa per arteis·
H inc & nexilibus uideas è frondibus hortos,
I mplexos late muros, & mœnia circúm
P orrigere, & latas è ramis surgere turres,
D eflexã et myrtum in puppeis, atq; ærea rostra,
I n buxisq; undare fretum, atq; è rore rudentes·
P arte alia frondere suis tentoria castris,
S cutaq; spiculaq; & iaculantia citria uallos·
N ec minus irriguos fonteis per opaca uireta
I n strepere, & ductos non una ĩ brachia riuos,
E t properare cauis operosa canalibus undam
S axa per, et liquidos stillãtia marmora fluctus,

Piscosas quoq; sub tectis fluitare lacunas.
Quin etiam aruorum cultus, & cura serendi
Hos iuuat, atq; agri studium non segne nouãdi,
Horreaq; annosæ cereris. Iuuat humida mercis
Mutandæ species, stagno seu uecta liquenti,
Quam' ue paludosis tellus alit humida campis.
Hæc Crater, quibus affuerit, nascentibus affert.
Qui tibi Nate tuo aspirans, non defuit ortu.
At serus cœlo occiduo, ac refluentibus undis
Oceani, facilem læta inter pocula mortem
Afferet, ac subito turbabit funere mensas.
Defunctum lugent conuiuæ. Ast ille nigrãtem,
Ingressus Cymbam, ac sitientia labra relambẽs,
Suspirat Bacchũ, atq; undæ lenæidos amnem.
Cui si stella nocens inuiderit, humida fata
Portendit, seu lenæo sub gurgite, siue
Flumine sub uitreo, calidó ue in fonte lauantẽ,
Siue cauo putei gradientem absorbet hiatu,
Cærula seu uersis findentem marmora tonsis.

DE CORONA.

Euge pater Lenæe euan. Tibi Carmina nostra
Assurgunt. monumenta tuæ nã coniugis assunt,
Insignitum auro textum, ac radiantibus astris,
Et primo splendet cœlo memorabile donum,
Quod Dea tum rore idalio, ambrosiæ'q; liquore
Sparserat, et cypria madefactũ itinxerat ũda,
Tum flore ornarat uario, itactum'q; hyacinthũ.
Miscuerat, uiolam'q; rosæ, casiam'q; amarãtho.
Hinc natis studium tenerorum mansit odorum.

Conficiunt

C onficiunt unguenta, et florea serta coronant·
M undicies indigna uiro, comptus'q; puellæ
P ersimilis, quæ'q;, et ueneris molle ĩperat astrũ,
I nde etiam occultus sub pectore pascitur ignis
I n uetitum'q; ruunt, et amor noua uicula nectit·
Q uo circa Nate ardenteis compesce furores,
E t leges meditare, & honesti concipe formam·
H ic finis uitæ felix, hæc meta petatur·
M ergentem sese oceano quicunq; Coronam
V iderit ipse oriens, primo sub flore iuuentæ
O ccidet, expositus'q; feris damnante Senatu·
P ro tumulo faucés ue canũ, aut rabida ora leonũ
A ccipient, tumulo Saturnus cõdet, ubi ipse
I nsedit loca, seu grauibus mala sydera signis
A duersos iaciant radios, & fata minentur·

DE SPICA·

Duersos mores, & pectora dura per ortum
S pica dabit, frumenta seret, graue figet aratrũ,
M ella fauis expressa liquet, nihil usq; remittẽs
A duitæ uarios usus· Maria alta secabit
P iscator, nunc casse cibũ, nunc comparat hamo·
D at uarios animis æstus, & pectora turbat
O ccasum dum Spica petit, dat & usq; labores·
C ui falcem si forte senex subiecit ahenam
I ratus, miseram'q; famem, illuuiem'q; minatur·
A t Mauors furti damnat, populo'q; reposcens
A nnonam, dictis, & pœna crimen acerbat·
I lli nil Arcás, nil proderit aurea Virgo,
Q uãuis Spica manum grauibus fœcũdet aristis,

P orrigat & plenas felix Pometia lances,
Q uin pendat sacrum laniato corpore furtum,
E t populo spectante lacer det sanguine pœnas.

DE SAGITTA.

Nō teucrum, paridē ue arcus, nō hectora telū
S tringentem, non idæum sub nube columbam
F igentem, aut lyciæ iaculum mirabere dextræ,
S i cœlum aspiciens oculo intueare Sagittam.
H as etenim natis uires, hæc dona ministrat.
E xercens usus probat, & mox uertit in artem.
I lle igitur iaculo insignis, celeriq; Sagitta
C ontinget positum quocunq; in limite signum.
I lle etiam speculantem alta de turre columbam
D eiiciat aeriæ contorto uerbere fundæ,
S quamosumq; petit certo sub uulnere piscem,
C ui fauet eōa surgens de parte Sagitta,
E xtremo ægoceros cum se celer æquora tollit.
I lle autem, stragemq; inter, cædemq; uirorum
D eficiens cadet anteactis ex hoste trophæis,
V ulneribusq; suis, illata & cæde superbus,
Q uem procul occidua uidit de parte Sagitta,
I psa quidem radiis percussa nocentibus æque,
A eque præsidio nitens et fortis amico.
V endetur miser, & fœdabit sanguine arenam
I ndigno pretio, si Mars, si pinniger arcás
H æc loca coniuncta soli ditione tenebunt.
A st hunc damnatum caueæ ad spectacula, uulgo
O biiciet, gladiiq; dabit Saturnus ad usum,
S i male felici aduersans minitabitur astro.

DE HEDO.

Hoc etiam e coelo, chelisq; micantibus hedus
Exilit, & molles nascentibus imprimit artes.
His, interq; epulas, & serta madentia uino,
Scortaq;, et icestos thalamos, unguēta, rosamq;
Viuitur, et uacuis mulcent proscenia ludis.
Deliciae inficiunt animos, praecepsq; cupido.
Consilium icertum, ac varians sententia, et ipsa
Mens nunq̄ secura nouas parit anxia curas.
Concubitus fuge nocturnos, summasq; fenestras,
Tectorum ingentes lapsus, fossaeq; profundum,
Praecipitesq; locos, impostaq; rupibus antra,
Neu te sollicitent funabula ludicra, neu te
Intortis capiant agitata rudentibus arma,
Si tartesiaco minitabitur hedus ab orbe.

DE ARA.

Dicamus bōa uerba. deos ueneremur, an illa est
Quae surgit, quae conspicuis uenerabilis astris
Ara deûm? date thura, facesq; adolete sabaeas.
His genitrix hariadna locis, hoc sydere lapsa est,
Impleuitq; uterum tenerae leue pondus Elisae.
Hinc illi cultusq; deûm, & reuerentia casti,
Et tantus sacrorū honor, atq; hinc ipsa per aras
Rite precata litat, simul et stata sacra frequētat.
Tu matrem puer, & castas arcesse sorores.
Thura adsunt. coelum spectate, atq; ore fauete.
Ara deûm, unde est relligio mortalibus orta,
Vnde piū quodcunq;, et quod uenerabile terris,

S alue Ara, salue innumeris ornata trophæis,
S iue hominum gesta inspicias, seu facta deorum.
I psi te reges templis, et marmore donant
M ygdonio. Tibi purpurea sub ueste sacerdos
S acra facit. sedet et tyrio spectabilis ostro
A ntistes lituo insignis, cultusq; tiara
E xoluens uota, et carmen præfatus, ibi omnem
A ffatur turbam, et diuorum arcana retexens,
I ustitiamq; sequi monet, et non temnere diuos.
T e propter casti uates diuina per orbem
S parserunt præcepta, sacrumq; hausere furorẽ,
P er te casta placent, per te plebs templa salutat,
A ntistesq; chori princeps uenerabile nomen
I n populis, dat iura deûm, et noua carmina pan
E xoriens hæc ipsa tuũ facis Ara per astrũ, (dit.
S i faueat pater altitonans, si nata Tonantis.
A st obiens si Saturnus, si bellicus heros
M aluerit, Tu sacrilegos, tu magna profanos
A ffligis pœna merita, et mala crimina purgas,
A diicis aut templis, aut uoti uincula nectens,
O bstringis sacris, sacros aut sedula ritus
O stendis, prohibet quoties has Iuppiter iras.
M e me igitur Dea, me cœli decreta ferentem,
P andentemq; deûm leges, et carmine uatem
A stra recensentem, seu tu dux certa uiarum
P ræcede, aut specula residens sublimis in alta
O stendas reliquum cœli, atq; hæc nomine signa.
V os coniux, uos defessi tria pignora patris
H æc orate eadem, Diuamq; in uota uocate,
D et mentem studiosam æqui, legumq; uerentem,

Detq;

Detq; animũ, et patrios retinẽtia pectora mores,
Sacraq;, sollenneisq; deûm seruantia cultus.

DE CENTAVRO.

Ecce autẽ qua parte ingens se Scorpius offert,
Atq; æqua plus parte poli sua brachia iactat,
Centaurus gressu incedens se tollit equino,
Mistus equo uir, quam natorum pectora formã
Artib. et referunt, et queis sua munera iungũt.
Hic currus, et frena iuuãt, queis flectere ĩ arctũ,
Queis et equos moderari, et aperto imittere cã=
Et ualeant celeri ad metam exagitare citatu (po,
Instantes, uocis clamore, et uerbere dextræ,
Ad pugnam siue instructis radiare sub armis.
Quin etiam si Mars stricto minitabitur ense
Bella ciens, bellum exercent, armisq; decori
Pugnatoris equi costas, et terga fatigant,
Hostileisq; acies, aut hasta, aut ense lacessunt.
Sin Arcãs celer aspiciat, quæsita per artem
Auxilia ægroto pecori, succumq; medentes
Admiscent. ipsi hoc morbos, et uulnera curant.
Infelix alto ruet, ac de culmine labens
Vix diuûm auxiliũ ĩploret, præceps ue quadri
Excutitur, lacer ipse, feræ aut imanis hiatu, (ga
Siue ferocis equi uiolento uulnere tardus
Lethæos mœrens portus petet, attonitusq;
Quadrupedes timeat iam iã properare citatos,
Horreat & sæuos minitantia culmina lapsus,
Hesperio quæ Centaurus portendit ab orbe
Iratus, quoties sæuo aduersabitur astro

B ellipotens, aut Saturni falx horrida sæuit.

DE ARCTVRO. ET CYCNO.

At postquã oceano Chiron sese extulit, et iã
Antra mẽor uidet, et cultos, quos seuerat, hortos,
A rcturi clarum aspicies super æquora signum,
P laustra, bouesq; suas agere, et se tollere ĩ altũ.
H uic signo studium fidei, & reuerentia honesti
C erta subest, hinc illa fides nascentibus hæret,
E t ueri non fictus amor, generosáq; cura.
H inc illis & opes regum credentur, & æra,
E t tyriæ uestes, auri & pretiosa supellex.
H inc census patrii a populo custodia, et omnis
P ublicæ thesauri cura credetur, & æris.
A dstabit foribus custos, & ad hostia regum
I anitor, aut trepidos uocet ad mãdata Quirites,
P ercutiant infelicis cum numinis astra.
O ceano se præcipitans Arcturus, ubi ignis
A fflarit tegæus, Saturni et noxius ardor
S upplicio infami afficiet. uinctumq; cathenis,
C onfectumq; prius squalore, & carcere tetro.
P roscindit tauro segetem, sua condit aratro
S eminaq;, & toto uictum parat anxius anno
A rcturus mundo exoriẽs. Idẽ æquora linquẽs,
E xoriensq; homini, & primis natalibus astans
I pse fidẽ, rectumq;, & honestas edocet arteis.
C ur o cur superi tantum sors leua locorum?
C ur tantum occasus cladis uehit? æquus ab ortu
A rcturus, parat infelici carcere mortem

Saeuus ab occasu · Surgens uagus aequore Cycnus
Insidias auium generi, & caua retia tendit,
Aucupiumq́; docet, molleisq́; inflectere cantus
In caueis, nostras uarianti et gutture uoces
Reddere, et humanā referētia murmura linguā ·
Hinc deploratus longe, atq; ad sydera passer
Lusitat in gremio dominae, facilemq́; Corinnam
Psittacus, & blandos Vatis testatur amores ·
Hinc mea non saeuit rostro, non ungue columba ·
Ast obiens aliena quidem spoliare parantem,
Et praedas agitantem hostili carcere damnat,
Siue reum furti, fraudis ue, doli ue ministrum
Plectit, & austeras praetoris concitat iras ·

DE SERPENTARIO ·

Si marsos, domitosq́; angueis, et carmina quaeris
Colchidos, et uictum somno, uerbisq́; draconē,
Haec tibi surgenti dat Serpentarius astro,
Aegoceros cum coeruleo caput aequore tollit ·
Si quaeras forte Eurydicen per gramina laeta
Errantē, atq; anguis de uulnere multa gementē,
Paulatimq́; udo claudentem lumina somno,
Labentemq́; artus, et tempora nube tegentem,
Ac circum anguicomas pauitantē astare sorores,
Intortum dum crinem auri de uertice tondent,
Serpentarius hanc obitu signabit iniquo
Occumbens, cum triste senis sese obiiciat astrum ·

DE DELPHINO ·

Baiano si forte procul de littore cernes

D elphinū ludentem, et terga accurua plicantē,
N unc undis se attollentem, nunc gurgite toto
M ergentem sese, et cauda maria alta rotantem,
T um dices, referent natorum pectora mores
D elphini exorientis, ubi malus usserit ignis,
F alaceri senis hunc uitreo sub gurgite nantem,
Reptantemq; cauis scopulis mirere, et ab imo
V ellentem rubros spinosæ cautis echinos,
N unc rapidos scindentem æstus, et pectore nudo
I actantem in summos rorantia brachia fluctus,
Tauromenitanā nando et superare Charybdim.
S in Arcàs cum threicio duce sauerit, illi
E xercent agili sudantia membra petauro,
E t cursu certant uentis, perq; æquora currunt
N auibus, et curua sulcant uada salsa carina.
A t cui atlanteo Delphin condetur ab orbe,
S aturniq; malum sydus minitabitur, ille
I lle Mari, uluoso ue lacu, seu flumine in alto
M ersus in æternam condet sua lumina noctem,
V mbraq; nocturno errabit per littora gressu.

DE LYRA, ET ORPHEO.

I lla (uides) quæ Nate breui ægocerontis ī ortu
A ttollit sese pelago, et procul æquora linquit,
I lla Lyra est. sentis tremulis ut fluctibus udæ
A d numerum saliant Nereides? ut tulit aureo
E thalamo formosa pedem oceanëia coniux
A d plectrū? Ciet ecce nouē cū pectine chordas,
E modulans, mulcetq; nouo uaga sydera cantu.

Quo captæ nascentum animæ, concordia ducunt
P ectora, concordeis'q; animos · sunt ciuica curæ
I ura, placēt leges · pacto stant · æqua probātur ·
T orquentur sontes, et duro crimina nexu
P lectuntur, iustum'q; foro dominatur in ipso ·
A t si uergentem oceano, atq; Atlanta prementē
F alcæ Lyram, siue ense minax percusserit astrū,
O ccidet infami leto, ac prætoria iussa
E xpectans, tortus'q; diu, tractus'q; catenis
C um gemitu uitam effundet, fora ue ipsa cruore
F œdabit lacer, aut animam crepitantibus auris
N igrantem fumo, atq; ambustam torribus atris
E fflabit · flāmantem illam, fumos'q; uomentem
P ortitor horrescet picea traducere cymba ·
P aulatim ast illa in scopulo tabescit inani,
A tq; abit in tenuem cinerem, extincta'q; fauilla,
N il reliquū, nō forma quidē, nō corporis ūbra,
T antum decliui præceps lyra sæuit ab orbe ·
Qua quondam custodē erebi, ac nigrantia Ditis
A tria, crudelem et potuit placare tyrannum
T hreicius uates, superas'q; reuertere ad auras
C oniuge cū cara, & Lethen remeare canendo ·
I llum et nigrantes manes, turbæ'q; silentum,
I llum etiā heroes'q; erebi, & regina profundi
A ttoniti uenerantur · Eum stymphalica monstra
E t Lernæ manus, et centungeminus Ophialtes,
I nuersans'q; rotam Ixion, Tityus'q;, Giges'q;
S ectantur, posito'q; assunt ad plectra tumultu ·
F elix sorte sua · sed amor, sed coniugis ardor
F rustrantur cantus, et uota nouissima Vatis ·

At postq̃ stetit ad patrii uada fluminis amẽs,
A c tandem dolor indignata silentia rupit,
P rima illi uox Euridyce, meaq́; optima coniux
E urydice infelix. Quid enim fata aspera adiui
N escius? immanemq́; canem per carmina uici
I mprudens? qui non animi quoq; iussa furentis
P eruici? me me ferro, me absumite matres
Threiciæ. Quantum heu fuerat dũ lumina mũdi
I ngressus, fruerer thalamo complexus amato?
C ur non et retro redii? nigra flumina rursum
T entaui? rursum et manes, regemq́; superbũ,
Quem mitem inueni, rursum placare paraui
I mmemor? ó me me ferro, me absumite matres
T hreiciæ. Poteram infelix habitare sub umbris,
E t dici felix, saltem o, saltem umbra fuisset
S olamen, Mihi per tenebras lux ipsa uaganti
F ulsisset. læta in uulgus mihi plectra mouenti
P lausisset, noctem heu demens, luctumq́; paraui
A eternam noctem, et nullo cum fine dolorem.
M e matres, me me ferro, me absumite matres
Threiciæ, canerem ad thyasos. Tum culta canenti
A dstaret semperq́; nouos hauriret amores,
F auissentq́; mihi manes, interq́; canendum,
A pplausumq́; inter uulgi mihi brachia collo
I unxisset, teneroq́; sinu fouisset, et ore
E xcepissem auras animæ indulgentis. ibi ingẽs
A pplausus. rursũ ipse nouos per carmẽ amores
O rdirer, totoq́; erebo mea uerba sonarent,
M ulcerem & ueteres herorum carmine pœnas.
M e me igitur, me me ferro, me absumite matres

Threiciæ, caput atq; humeris auellite nostris,
Et liguã Eurydicen clamãtem, ac uoce petentẽ,
Eurydicen, uehat aegæas uagus Hebrus ad ũdas

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM·

LIBER· IIII·

te aram statue Heroi, floremq́;
recentem
Sparge super, nec parce arabo
redolentia costo
Fundere dona manu, Cypriosq́;
inferre liquores·
His heros gaudet donis, lauriq; uagantem
Per nemus, hac solitam in sedẽ mercede uocabis·
En strepitant myrteta· syros age Nate liquores
Instaura, crepitentq; nouis altaria flammis·
Ter circũ Nate ora tegens (uetat umbra uideri)
Ter circum plena manes uenerator acerra,
Mox, supplex tumulo assistens sic uoce precare·
Magne parẽs, cui Calliope admodulata canenti
Ipsa chori decus, et prĩceps noua carmina dictat,
Ipsa suo ferit ungue lyrã, moderataq; plectrũ,
Et raros meditata modos, cui serta napææ
Intexũt, Dryadesq; agitant per prata choreas,
Cui Phœbus lauro densum nemus, æmula myrto
Disposuit Cytherea, suos cui semper odores
Dant uiolæ, et toto spirat rosa fertilis anno,

uae Pieridum Vates decus, o mihi siquis
Colle sub hoc uariam per rara foramina buxū
Det Corydon, uideat spreto Sebethidos amne
Naiádas, uideat deserto Gauridis antro
Rupis Hamadryades chóreas celebrare uirentī
Pausilipi in saltu, antinianæis'q; rosetis,
Et casto flores legere, ac uariare Maroni,
Ipse merum, niueo'q; tenens spumantia lacte
Cymbia, placabo manes, umbram'q; silentem
Et tumulo condā, et tumulo sua munera fundā,
Et mea Pegasides uenient ad sacra uocatæ,
Pegasides comptæ sertis, & crinibus aureis,
Et quibus eoæ radiant per cingula gemmæ.
Iam'q; lyræ tenuem strepitum, iā pectinis aurā
Accipio. ridet Nymphis uenientibus aër.
Arrident syluæ, & dulci flat odore recessus.
Omine quo felix opus, et noua carmina surgant,
Et cælo spatiemur, et orsa immensa sequamur.

DE CEPHEO.

Iam sol hesperidum syluas, erythræa'q; arua
Condidit, occiduo'q; dies se mersat Olympo.
Nox cælum tenet, et fuscas iuga uersat habenis.
Nate uides primo surgentem Cephéa cælo,
Qua'q; Aries caput, et Piscis caudā æquore tol-
Regales illum uestes, rutilantia'q; auro (lit.
Sceptra docēt regem, ac gēti īperitasse subactæ.
Inde uenit nato frontis sua ruga seueræ,
Et dura imperia, et uultu mens aspera duro.
Nec ficti mores. qualem se Porcius olim

Romanoq́; foro, et rostris popularibus egit.
Aut si quẽ nec uana iuuãt, iuuat horrida Virtus,
Contemptorq́; animus, munitaq́; pectora recto,
Et Mallii iussa, et Bruti irreuocabile pectus.
Nec uero non et reges scelera improba lege
Detestata notant. Igitur facta impia uoce,
Et tragico exclamãt per pulpita nota cothurno,
Auersos solis currus, et prandia fratrum,
Tereaq́; absumpti reuomentem uiscera Nati,
Incoctumq́; senem flammis, & Phasida nubes
Scindentem cœli, et rutilos per inane dracones,
Textaq́; herculeamq́; pyrã, et priamẽia regna.
Atq; enses Phœnissa tuos, flammamq́; Creusæ,
Si quibus eõ o nascentibus astitit ortu
Cepheus, arridetq́; Venus, Cylleniaq́; astra
Adiiciunt radios, et candida lumina præstant.
Hinc acer Venusinus amaro sublita felle
Verba iacit, risu intingens. hinc rugat Aquinâs
Triste supercilium, uomit & de pectore bilem,
Cum uidet archetypos pluteũ seruare Cleantas.
Nec non et iuuenis mordax sale tinctus etrusco,
Insequiturq́; hominum curas, et gaudia uulgi,
Accuruasq́; in terram animas cœlestiũ inanes.
Forsitan, & populi mores describet, et artes,
Liberiore ioco ludens, risumq́; mouebit
Per scenam, atq; humili figet uestigia socco
Personam simulans, teget et sub melle uenenũ,
Spiculaq́; in salibus tinget derisor amaris.
Sic olim lusit senior, quem numine dextro
Pierides fouere, sacro cui lenis ab antro

C litunnus, certaq; Aön fudisse liquores
Quem romana suum ueneratur lingua parentẽ
R identemq; hominũ mores, & crimina, et artes.
H æc Cepheus dabit exoriẽs. sed atlãtide ab ũda
O ccumbens, fatum in scopulis crudele minatur.
A ut primo sæuus nascentem extinguit in ortu,
A ut unco incæstum trahit, atq; euiscerat artus
D ilanians. miseranda quidem mors ipsa uidẽti.

DE AQVILA.

Hinc ales Iouis, et phrygiæ timor unicus idæ
P ræpetibus pennis cœlo se credit aperto
V enatrix, prædam & rostro meditatur adunco
A lituum regna, et acutos exerit ungueis.
I nde feras cursu exagitant, syluisq; fatigant
R aptores gaudent frenis domitare coactas,
E t iuuat hostili ferrum aspersisse cruore.
B ella placent, et præda subacto ex hoste petita,
E t spoliis uitam, & uiolenta agitare rapina.
N ec dubitent etiam armatos incurrere in hosteis
N udi armis, mortemq; uelint pro laude paciscí.
T antum animi feret idæus nascentibus ales.
C ui si felicis radios Iouis addidit ignis,
H i patriam decorent armis, et ab hoste tuantur
V ictores. & opima Ioui in capitolia figent,
A uratumq; bouem statuent, actoq; triumpho
O rnabuntq; domũ exuuiis, et templa trophæis.
S in mauors, aut Saturni attestabitur astrum,
A rma quidẽ, pharetræq; placẽt, et fortib. ausis.
L aus aderit. Tamen æratas ad signa tribuni

Sub

S ub duce disponent turmas, aliena sequentes
A uspicia, aut regum iperiis data iussa capessent.
N anq; Ioui sacer accipiter sua tela ministrat.
A t cum se oceano immersat, mersabit & undis
N ascentem, fonteis'q; suos sua flumina uerset
T ros puer, & toto laticem diffundet ab amne,
V squeadeo occumbens sæuit Iouis impiger ales,
A ssuetus'q; auræ, pontum indignatur, & undas.

DE CASIOPE.

Ecce autem noua lux cœlo se fundit aperto,
C um se Aries, cum se Taurus super æquora tollit.
C ollucent auro flammæ. micat aureus æther,
B ractea'q; ipsa suo se uentilat aurea gyro
I nstrepitans. Lectas eöo in littore conchas
F lorere arboribus uideo, atq; inolescere gemmas
P er ramos, purum'q; ex coctis montibus aurum
I n riuos fluere, ac tenui mox forcipe ductum,
M ollitum'q; manu, et fuso leuiore rotatum,
R egia textilibus percurrere tegmina filis,
Q uæ dea nunc radio per serica uellera miscet
I ntexens, nunc pingit acu, uariat'q; colores
A lternans. Nitet aurato noua purpura textu.
I psa sedens solio insigni, stellis'q; corusco,
S eligit aut gemmas terra Gangetide uectas,
A ut baccas forat in sertis, pingit'ue monile
M ulta docēs. Nymphæ instantis præcepta magistræ
D extra obeunt, tacito et studio data fila ministrant.
S alue Casiópe. nam te quoq; sydera cœlo
I llustrant, cœli'q; uenis decus ipsa puellis.

O rnatus tu diua nouos, & serica templis
D ona paras, solioq; deos ueneraris eburno.
T u regum intexis trabeas. tua munera pictæ
P almatæ, sceptrumq; auro, gemmisq; decorum,
B accatumq; monile, sacerq; in fronte tiaras.
N ec tibi non Hebe, tibi nō chorus omnis amantū
A ssurgit, comptusq; tuos tua dona requirit,
D istinctas auro uestes, & cingula bullis
A spra suis, cultæq; comæ crinale decorum,
C hrysolithon digito insignē, atq; ī frōte Smaragdū.
I n primis matura uiro florente iuuenta
N upta tuos læta expectans deposcit honores,
I llusam bacis Chlamydem, illustremq; coronam
C æruleo fulgore, et purpureis hyacinthis,
A rdet et in mediis quæ pendula gemma papillis.
I psa manu ligat ad frontem studiosa capillos,
E t suspendit acu tenui uelamine uittam.
I lla uolat, uolitansq; leues exuscitat auras.
O ra nitent. ebur extersis in dentibus albet.
P urpuraq; in roseis effulget grata labellis.
P erq; genas lasciuit amor, qui spicula torquens
I ncensum ferus ex oculis iaculatus, & ignem
V ulnerat incautum insidians, uritq; maritum.
G audia tum tacito uoluit sub pectore uirgo.
Q ualis ad Eridani ripas fluuialibus herbis
S tella nouas agitat choreas. Ruit excita pubes
E x agris mirata deam. Ruit accola Mincii,
H adriacaq; sinus heros, omnisq; iuuentus
A emiliæ, spumant Nymphis properantibus amnes,
N on satyris sunt arua satis, non prata Napæis.

Spectantum

S pectantum studiis desunt loca. Mater amorum
P raecedit, molles uirgo fert sedula gressus
D extra amor, a leua Charites comitantur. At illa
R idet laeta, dolosq; oculis meditatur, & ignem
H uc illuc iacit. uruntur iuuenesq;, senesq;,
D eficiunt Satyri exanimes. Ipso aestuat amne
E ridanus. tremulae ludunt per coerula flammae.
A t uates Nymphae carus sua pectore uersat
G audia sub tacito, atq; immoto lumine perstat,
D eliciasq; animo repetens memor ipse futuras,
I nuideat nec semideis, et temnat amanteis.
E xoriens haec Casiópe dat munera natis
E x auro, gemmisq; intertextisq; figuris.
A tq; utinam nunquam oceani se tinguat in amne
O ccumbens, nunquam telo, nunquam ense minetur,
A ut è praecipiti fatum crudele ruina,
E sset nec coelo spectatior altera uirgo,
N ec quae plura suo peperisset commoda cultu.

DE ANDROMEDE.

At contra trux Andromédenoua funera, et atrã
M olitur mortem, ac saeuis cruciatibus instans
S upplicia exqrit, neq; enim aut lamenta parentum,
C õiugis aut moueãt lachrymae, aut data munera fle
Mors illi pretiũ, et tormẽta imania curae, (ctant.
V inclaq;, carcerq;, et nodoso ex aere catenae.
V indictam dea pro scopulis, quibus ipsa pependit
D eposcens, studia haec nascentibus ĩproba monstrat,
C arnificesq; manus, et acutam in colla securim,
D iuellitq; artus truncos, et uiscera mandit

S æua ĩ pasta fame. V el cum minus improba sæuit,
P ræficit effossis grauida è tellure metallis,
H os mores dabit exoriens, nepheleius ut se
E xerit è pelago quadrupes, properatq; citatum
T aurus et ipse gradũ attollẽs. Sed atlãtide ab unda
S æuior, obiicietq; feris, & corpora truncis
A ffigens, animam extremis cruciatibus aufert.
P erpetuis etiam uinclis & carcere tetro
D amnabit, si forte minax hinc, inde benignum
S tet sydus, dubio certans utrinq; fauore.
Hanc olim scopulo affixam, et crudelia ponti
H orrentem monstra, ac sine spe, auxilioq; parentũ
V ndoso erumpens pelago, atq; è fluctibus imis
S e tollens, laniare immani gutture pergit
B ellua adacta fame, iussisq; impulsa deorum.
T er monstrum caput erecta ceruice tetendit
H uc illuc uoluens oculos. T er pandit hiatum
I mmanem. T erq; et rictus, ter gutturis antrum
V ndiuomum, spumantq; rotati è pectore fluctus.
H inc sinuosum undis pelagus secat. æstuat æquor
F ulmineo caudæ tractu, spumantiaq; acto
P roscindens utero ĩpellit rapida agmina aquarum.
L ittora planguntur fluctu, et uagus intonat aër,
A c nigro circum horrescunt maria undiq; nimbo.
I lla ut primum oculis hausit uenientia monstra,
T antum non extincta metu. T amen ultima corde
H æc agitans, uix ad uacuas ea protulit auras.
V nde mihi, si me duri exposuere parentes,
A uxilium deserta petam? Mihi terra negatur,
P ræsidiumq; hominum. S æuit uis effera ponti,

Armatur

A rmaturq́; in me pelagi deus, ultimaq́; aſſunt
S upplicia, et iam uiua nouo decreta ſepulchro,
A tq; utinam defleta prius · V os ò precor auræ,
N ãq; hominũ ſolitæ ad ſuperos deferre querelas,
A capite hæc, pœnam miſeratæ, & uirginis annos,
A c deferte Ioui · o ſi quæ Iouis inclyta proles
H æc adeat loca, atq; utinam ferus ille Meduſæ
H uc aſſit domitor, quem fama eſt Gorgone cæſa
R aptantem ſpolia, et caput oſtentare ſororum
P alladis auxilio fretũ, ac tectum ægidos armis ·
V ix hæc, quanq̃ plura parat · Ruit æquore monſtrũ
I mpulſúq; graui littus tremit · aſſonat æther
V icinæq́; fremunt ualles · Illi inter obortæ
S unt oculis tenebræ, atq; ipſi ſine ſenſibus artus ·
F orte oram pelagi obſeruans danaeius heros,
Q ua quondam fama inachiam tranaſſe iuuencã,
A duertit ſeſe ut ponto raptabat ab alto
B ellua, proſpiciensq́; actos ad littora fluctus
T anta mole ruit præceps, & littore curuo
S axa petit, quá ſe curſu trahit illa citato,
V idit ut exeſa pendentem in rupe puellam
E xanimem iam, & ſingultu fera fata trahentem,
O bſtupuit uiſu, & ſua mox conuerſus ad arma,
N on iã enſem, neq; · n · enſe opus · illa ut cãdida uidit
P ectora, ſubriguit faucem, ac fera guttura pãdit
S pumeſcens · Aſt Acriſio ſatus intulit actam
F aucibus in mediis pinum, quæ forte iacebat
L ittore trunca, maris quondam iactata procellis,
Q uantam uix paria hirta boũ centena tuliſſent ·
E iectam rictu antennam curuamine caudæ

S uſtulit, intorſitq; inimicum in perſea Piſtris.
D eclinat uenientem heros, rurſusq; receptam
I niicit in monſtri latus. At fera bellua tergum
O buertens, telum effugit, caudaq; rotatum
I nfregit ſcopulo, dura quod caute repulſum
H erois ſeptem armigeros, ſeptenaq; equorum
C orpora proſtrauit trunco, galeæq; ſuperbum
V errit humi conum, et lateri ſæuum abripit enſem.
T um furiis acta in ſcopulum ſe gurgite tollit
D ira lues, roſtro infrendens, & faucibus hiſcens.
Q uadrupedũ tabo, atq; hominũ rabida ora cruẽ-
A ſtitit attonito iuueni Dea, uimq; miniſtrans (tat.
C onſilio iuuat. Hic ſcopulo, qui forte reuulſa
C aute iacet, dextra obiecto, bipatentia condit
O ra feræ. Tamen illa diu multumq; reluctans
R eiicit ore ſuper, uacuasq; eructat in auras.
I nde ruens ſcopulo ſcopulus conflixit, ut omne
I ntonet & littus, uicinaq; ſaxa reſultent,
E xtimeatq; imo Nereus ſtupefactus in antro.
N il ultra cuntandum heros ratus, aptat habendam
A egida, ſubnectitq; humero, atq; ita fertur in hoſtẽ.
C olligit in guttur ſeſe fera. mox & in ipſum
A criſioniaden hiſcens ruit. Aduocat ille
P alladis auxilium, Clypeoq; intectus aheno
S tat nitens, & tela ferox horrentia quaſſat,
S iqua forte uiam lateri inuenit, illa repente
O buertit ſeſe in Nymphen. Sed feruidus heros
A nte uenit, ſtetit & medius Nymphæq; feræq;,
A egidaq; obiiciens, caput, anguineosq; Meduſæ
P rætendit crines, ſparſit coma tetra uenenum

Per fauces tumuere feræ tum guttura at ille
Præstringitq; oculos umbone, atq; agmine denso
Serpentum implicitans, pulsat caua tempora adacto
Impauidus Clypeo, ac mox lumine lumina condit·
Obriguit monstrum obtutu, ducitq; repente
Horrentis molem scopuli, atq; è corpore tanto
Stat rupes olim æquoreis pulsanda procellis·
Sacra Ioui, nataéq; Iouis parat Orgia Perseus,
Virginis hinc teneris exoluit uincula plantis,
Exanimem prius effatus·Me candida uirgo
(Pone metum) Deus hæc tibi demere uincula iussit·
Iuppiter est genitor·fert & sua nomina Perseus·
Illa diu cunctata silet·Sed nomine Persei
Audito, paulatim oculos ad uerba loquentis
Sustulit, et tacitus uigor ad præcordia serpit.
Quale sub æstiuum solem sitientibus herbis
Languescit moriens florum decus, acta repente
It cœlo pluuia, & largi de nubibus imbres
Irrorant, redit ille uigor, redit ille colorum
Mollis honos, spirant reuocatis floribus arua,
Et lætæ cultis uiolæ renouantur in hortis·
Ergo ut primũ oculis lucem hausit, per freta torquẽs
Lumina, perquirit monstrum, sed Abantius heros
Pro monstro cautem ostendit·Tum candida uirgo
Porrexit iuueni dextram, calidusq; per ima
Pectora respirat sanguis, totesq; per artus
It tepor, & niueos tingit noua purpura uultus·
Subrisit coniux, fixoq; in lumina sensu,
Scitatur quæ causa mali, quó ue orta parente
Nympha subit, non ulla heros mea culpa· Dearum

I ra mihi, formæq; parens sibi conscia damno est,
A usa maris se uirginibus præferre, suumq;
O stentans decus æquoreas armare sorores,
H inc Nereus furit. hinc sæuarum rector aquarum
O ceanus, monstra ex imo ciet horrida fundo,
Q uæ natã pœnæ exposcant, nec te impie Cephen
M ouit amor. Silet hic lachrymis miseranda cortis.
C oncipit his flammam iuuenis. mox talib. infit.
A bstineas lachrymis. ò, iam mea, nec tibi mater
F lenda, ferus'ue parens, aut ira inimica dearũ,
D igna Iouis nurus, & felix iam coniuge Perseo,
I niecitq; manum collo, ac sua gaudia pandit.
I lli perq; oculos furtim, perq; ora cucurrit
A ura recẽs, quæ sensum animi, quæ gaudia menti,
E xplicet, & toto depellat tristia corde.
Q ualis ubi deprensa dies sub nube maligna
D ũ squalet cœlum, et nigra Sol conditur umbra
E xurgens lato oceano, aut è montibus altis
A ura mouens, fugat & tenebras, et nubila late
D iffundit, redit ecce polo lux ipsa sereno,
C oncinuit thalamos felix hymenæus, et aræ
C orycios oluere crocos. Ruit undiq; ab ipso
N iloq;, indoq; ad tedas festina iuuentus,
Perseaq;, Andromédenq; sonãt, et littora, et amnes,
E t Cassi iuga, et ipsa arabum non hospita saxa,
P ulsatumq; nemus serum, rupesq; Promethei,
E rgo coniugium optatum, dulcisq; hymenæos,
C oncordemq; torum, atq; unos coluere penateis,
I mperiumq; unà sceptro tenuere superbo.
A tq; hinc tralati ad superos fulgentib. astris
Irradiant.

I rradiát. memor hæc pœnæ fera uincula semper,
S emper torturas agitat. Crudelia Perseus
F unera. Sunt enses illi, sunt uulnera curæ,
G orgonei capitis semperq́; insignia præfert.

DE PERSEO.

Quo surgente aliquis ueniens in luminis auras
S i Phœbus quoq; gorgoneo sese extulit ortu,
S i Mauors telo infelix rutilante lacessat,
Quo Sol, aut quo Luna loco, dominumq́; locorum,
N ec felix stella occurset, cœló ue cadenti
S ese agat occasúm uer sus regione secunda,
H uic caput auulsum collo uiolenta bipennis
A uferet, ut media truncus spectetur arena,
A ut etiam excisis manibus, pedibus'ue queretur
C rudeleis Geminos, crudelia sydera Pisces.
V ulnere seu crudo illachrymans, et corpore toto
S aucius, incuset Phœbum, dictynniáq; arma,
S i media cœli è specula lunauerit arcum,
V sq; adeo inachides in nostra pericula sæuit.

DE PEGASO.

Nec uero monimenta hominum intestata reliqt
I uppiter. At cœlo illustrans uestigia famæ,
V irtutisq; aperire uiam ad noua nomina iussit
P egasus hinc cœlo micat. hic exordia fonti
C lara dedit, de quo sacros fudere liquores
P ierides, quibus ora pii sitientia uates
A dmorunt, potusq́; sacer liquor Hippocrénes
I mpleuit mentes Musis, et Apolline dignas.
T um famæ quæsitus honos. Sua reddita famæ

P raemia, pieridum decus, et daphneia laurus.
P ost autem emeritos coelo exposcente labores
P egasus effulget stellis. Tamen ipse laborum
A c famae memor, assuetas in pectore curas
N ascentum ingeminat, qbus arma, leuesq; sequãtur
Q uadriiuges, uersentq; agiles in puluere currus.
N unc hostem insectentur equis, nunc hostica castra
E xplorent, dubiisq; locum speculentur in agris.
N ec uero pedibus tantum, sed et acribus alis
P egasus insiliit campo, et sese intulit auris.
H inc his ingenium uelox, & rebus agendis
D exteritas, ac cura uigil. Tum notior usus
H erbarum, medicaeq; artis, queis aegra ferarum
C orpora, queis hominũ morbos, et uulnera curẽt,
Q uandoquidem assuetus pratis, assuetus et herbis
I llarum studia ingenerat, nec inutile succi
P raesidium meditans, et opem mortalibus aegris,
Q uorum opera illatus, coelo inter sydera fulget,
E xoriens cum Piscis aquis ruit, aureaq; udo
V ellere per summos effert se bellua fluctus.
A t contra oceani praeceps delapsus in undam,
O ceani senis undam, atq; antra liquentia Nerei,
E xcutit aut curru lacerum, aut e calce cruentum,
A ut dorso eiectum stygias deturbat ad undas
P allentem, et uanos fundentem e pectore questus.

DE ENGONASI.

Hunc post exoritur iuuenis, quem fessa trahentẽ
G enua uides ne, ne Aladen hunc rere. fugacis
I sta uiri species, fraudumq; instructa, doliq;,

P ræcepsq; in facinus, non ut tela aspera contra
L uce palàm, nisa hamento iaculetur adacto,
N octe quidem, tenebrisq; atra grassatur in umbra
I nsidians, sæuisq; inhiat simulata rapinis.
H os animos curua effigies nascentibus indit.
C orporaq; extento iactent pendentia fune,
I n gyrum cogant artus, et cerea membra,
P erq; enses moueant nudis uestigia plantis,
S i Mars, et Dictynna suis speculentur ab astris.
S æuus ab occasu ferrum, insidiasq; minatur.
S in Mauors quoq; fulmineam contorserit hastam,
I llos flamma furens, uentoq; agitata fauilla
V stulet, et picei tosto de uiscere fumi
A gglomerent, Serpat succensis ossibus ignis
F eruidus, atq; imis crepitent incendia uenis.

DE PRISTICE.

Ast ubi cœruleo tingit sese æquore Pristis
O ccumbens, si tunc hastam quoq; Sithonius Dux
T orserit, externi fugiant uaga flumina Nili,
T yrrheniq; maris fluctus, et littora Calpes,
N e turpeis pascant focas, armentaq; Protei
V iscere pasta suo saturent, et hiantia condant
G uttura, sed rursum Ioniis in fluctibus ipsi,
A egæoq; sinu, magnoq; in gurgite ponti
V enentur uastos foetus maris, undiq; clausos
A ggeribus, quoties eöo e littore surgens
C etus, et ipse suo faueat nascentibus ortu.
C ernere erit latæ pelago uolitantia lina,
E t circum triplici cinctos indagine saltus

A equoreos, monstra inductis trepidantia septis,
N ec posse aut reperire uiã, aut prorũpere claustris
I psi de rate turrigera, aut è puppibus altis
F erratis instant hastis, iaciuntq; tridentes
P innigeros. Imo re ferunt sese icta profundo:
I nfixosq; trahunt squamosa ad tergora contos,
V iribus hinc defecta suis, et uicta dolore
V ulneris, albentes rursum tolluntur in undas,
S emineceśq; trahunt artus. At nautica pubes
R etibus inuigilans, funes agit, aut fera contis
A gmina perturbat, uideasq; indagine in una
V rgeri armentum uasti æquoris. Ille trucidat
E nse ferox, hic sublata secat ossa securi.
H ic unco trahit ad littus, prædaq; superbus
I ngenteis media tauros resupinat arena.
P ars laniat cultro insultans, & uiscera nudat,
I n prædamq; uocat socium. pars agmine longo
P er remos, per transtra leui uolat incita saltu,
R etiaq;, inclusasq; feras ad littora raptat
I psa suis diffisa humeris. sed lecta iuuentus
A uxilio uenit, ac uicino è margine tortis
R estibus innitens, & uectibus æmula ductis
O ceanum secum, oceani et uinaria tractat,
E t uersa pelagi exuuiæ exponuntur in alga.
N ec mora cũ rapidis in equis uectantur ad urbes
F initimas, rostro et caudis minitantia monstra,
H ic latis strata in tabulis, suffixa ue ad uncos
F erratos, duplici horrescunt pendentia dorso,
E t squamosa rigent duris ad tergora pinnis.
V rbs ipsa armẽtũ ad Nerei, et spolia effera currit,

A c montana ruit longe ad spectacula pubes.
S æpe etiam solem ad rapidum, fumos'ue uolucres
S uspendunt, sale sicca prius per'q; oppida late
E xportant. It salsa maris fora per uaga merces
I n frustis concisa, et lancibus acta repandis.
F orsitan et salis arentes durare lacunas
C ura sit, & laticum sensus conuertere amaros
I n salsum, medio purgantur littore campi,
S trata'q; arenosis includitur area septis.
H uc sapor ille grauis, tristis'q; inducitur humor
I nclusus lata cauea, & circum aggere septus,
P aulatim sub sole liquens exudat, humi'q;
L entescit, donec sitiens, rapido'q; coactus
I gne, salē, uarios'q; hominum concreuit in usus.

DE COLA PISCE.

Hæc pistris. sed quo cœli sub sydere natum,
Q ua'ue poli sub parte Colan rear? alta Pelori
S axa uirum genuere, aluit quoq; sicalis ætna,
E t puer humanos hausit de matre liquores,
I nstructus'q; hominū curis, et ab arte magistra.
S ed tamen ut paulatim ætas tulit, auia montis
N ulla petit, nulla ipse feris uenabula torquet.
L ittoribus tantum assistit, neptunnia'q; antra
S ola placent, solis gaudet piscator arenis.
S æpe pater sinuantem hamos, plūbo'q; onerantē
R etia, nexilibus mater persæpe sagenis
I ntentum increpuit, dictis'q; exarsit amaris.
I lle autem irato sese committere ponto
A udet, Nereidum et thalamos intrare repostos,

T ritonum penetrare domos, Glauciq; recessus,
E t tentare imi pulsans clausa hostia Nerei.
S æpe illum Galatea cauo dum prodit ab antro,
M irata est, stupuitq; uiri per cœrula gressum,
S æpe suas Aréthusa comas dum siccat euntem
O bstupuit simul et uitreo caput abdidit amne.
N ec uero maris occultos inuadere saltus
A ddubitat ferro aut latebras uiolare ferarum
E nse canes, ense et tauros, ense horrida cete,
E t totas sese ante acies agit unus et antris
I ncludit. natat elato per Neréa telo,
R heginoq; mari, sicula et regnator in unda.
N anq; etiā quo Scylla cauo fremit abdita in antro,
C ui latrant centum ora canū, centum ora luporum
E xululant ferro irrupit. siluere remisso
O re canes, siluit rabidorum turba luporum
V icta metu. Scylla immanis dum pandit hiatus,
P erforat hic gladio assurgens caua guttura, ibi illa
I n latebras fugit, et ponti procul abdita quærit.
I ngressusq; antrum iuuenis catinensis, adesa
O ssa hominum attritosq; artus, et pabula cernit
D ira canum, trūcatosq; manus, et pectora, et armos,
T um puppes uidet effractas, diuulsaq; transtra
S axa super, rostra æratis squalentia truncas.
E t iam tertia lux roseo surgebat ab ortu,
C um iuuenis lætus spoliis, tantoq; labore
S umma petit, summæ nanti famulantur et undæ,
E t pelagus posito præstat se ad iussa tumultu,
O ccurrit læta ad littus Messenia turba,
G ratantur matres reduci, innuptæq; puellæ

Mirantur

M irantur, stupet effusum per littora uulgus.
I lle suos peragit cursus, æstuq; secundo
E t portum petit, & cursu portum intrat amico.
V ictorem pelagi è muris urbs læta salutat.
P rædaq; per scopulos, strataq; exponitur algæ,
A lgæ Colan, littusq; Colan, Colan antra sonabât.
H inc omnem pelago uitam, atq; in fluctibus egit
N ereidum choreis mistus, quem cærula Protei
I am norant armenta, uagiq; per æquora circum
A dnabant delphines, & Ionio in toto
M ulcebat uario Tritonum bucina cantu.
S æpe etiam mediis sub fluctibus alta secantem
O bstupuere uirum Nautæ, quibus ipse reposto
M ox scopulo, madidum exiccans sub sole capillum
H orrentem cæco signat sub marmore cautem.
D eclinent qua arte, et cumulos uariantis arenæ.
Q uin etiam maris occultos instare tumultus,
I ncumbant quibus aut cœli de partibus euri,
Q uaq; die cogant atro se turbine nubes,
I mmineâtq; hyemes pelago, et nox horreat umbra,
N eptunniq; minas inceptaq; tristia monstrat.
H inc illi uela in portum, expediuntq; rudenteis,
A c iuueni ingentem Baccho cratera coronant.
I lle autem gratam ut cœpit per membra quietem
S tratus humi, pelagoq; atrox desæuit et auster,
N on mora, spumantem in laticem se deiicit alto
E saxo relegens pontum, uadaq; inuia tentat,
S ola illi intacta, et fatum exitiale Charybdis,
H anc timet, huic ausus nunquã contendere monstro.
Forte diem solennem urbi Federicus agebat,

Et promissa aderant celeris spectacula cymbæ
Victori meritum chlamys, ac super aurea torquis.
Hinc certant quibus est et uis, et gloria nandi.
Præmia cælatus crater, atq; insuber ensis,
Ingentem tum Rex pateram capit, atq; ita fatur.
Victorem maris ista Colan manet, et iacit illam
In pontum, qua sæpe ferox latrare Charybdis
Assueuit, cum cœruleo sese extulit antro.
Insonuere undæ iactu, ac lux candida fulsit.
Sole repercussa, et flammis radiantis aheni
Cunctatur iuuenis, fatoq; exterritus hæret.
At Rex ni pateram ex imo ferat ille profundo,
Vinciri iubet attutum, expediuntq; catenas.
Vincant fata inquit. fato et Rex durior, haud me
Degenerem aspiciet tellus mea. seq; sub undas
Demisit, quantumq; acer per inane columbam
Delapsus cœlo accipiter, sequiturq;, feritq;
Iamq; alis, iamq; ungue petens, tantũ ille rotatã
Per fluctus, per saxa secans, imũ usq; profundum
Sectatur pateram, atq; illam tenet impiger, ecce
De latebris fera proripiens, latrantia contra
Obiecit rabida ora canum, quibus ille nitentem
Pro Clypeo obiecit pateram, seq; ense tuetur.
Dumq; aciem huc illuc ferri iacit, & micat acer
Perq; Lupos, perq; ora Canum uersatus, et agmen
Datq; locum, rursusq; locum tenet, ilia monstri
Incumbens telo strinxit, dedit icta fragorem
Alta cutis, squama horrisonas natat acta per undas
Stridorem hic illa ingentem de faucibus imis
Sustulit. infremuit quo æquor, caua rupibus ætna

Assultat,

A ssultat, tremit æratis sub postibus antrum
V ulcani · Siculæ nutant cum mœnibus urbes,
H orrescitq; nouos procul Ausonis ora tumultus ·
T um caudam explicitans totoq; illata Charybdis
C orpore, ter pauidum assultu, ter uerbere torto
E xcussitq; solo, caudæq; uolumine cinctum
I llisit tandem scopulo, traxitq; sub antrum
I mpastosq; canes, & hiantia guttura pauit ·
I lle igitur cœlo impulsus tellure relicta
I n ponto degit uitam, & fatum æquore clausit ·

DE ARCTO ·

Hactenus hæc, nũc illa puer mihi suspice plaustra,
Q uæ nunquam oceano tingunt, sed cardine summo
V oluuntur, paruoq; ferunt sese incita gyro,
V t nunquam occasu, nunquam rapiantur ab ortu,
A tq; illam metire oculis, quæ uertice in ipso
T anquam fixa micat noctu, tamen usq; uagatur,
O bseruatq; polum, atq; axi uix mobilis hæret ·
S tella Lycaoniæ referens monimenta puellæ ·
V rsa etenim quondam in syluis errauit, et antris
D elituit · Sed uicta fame memor ipsa parentum
S æpe domos, ac rura petit, commistaq; uaccis
D ecubuit stabulo, et stetit ad foenilia uincta ·
I llam pastores dum pabula nota frequentant
S æpe greges inter duxere ad pascua, & inter
E rrauit pastos fera Nonacrina iuuencos
S ensisset uacua modulantem carmen in umbra
D amonem, uacuam saltu properabat ad umbram,
E t cantum immota suspendit arundinis aure,

B landiturq; oculis, ac singula uerba canentis
O bseruans, lambitq; manus, sequiturq; uocantem,
G audet & ipsa sui laudari uoce magistri.
H inc quibus affulsit nascentibus arcadis ursæ
S ydus, & è summo prospexit cardine uirgo,
H is captos domitare ursos, immania corda,
H is sæuum genus indomitos frenare Leones
C ura sit, & socios canibus coniungere pardos
P er nemus, infrenemq; manu tractare elephantũ,
T um uerbis formare, acrem ut tolerare magistrum
A ssuescat, socium armato dignoscere ab hoste.
H ic illis amor, hoc studium, sic imperat astrum
E xoriens. At si occasum declinet ad ipsum
I mpastus leo, seu uiolentis unguibus ursus
D ilaniet, seu uicta fame fera dente cruentet,
S i graue Threicii minitetur stella tyranni.

DE ANGVE.

Quid qui per geminas anguis conuertitur arctos,
E t trahit ingenti sinuosa uolumina cauda?
H ic Marsos dabit exoriens, qui uulnera cantu,
Q ui sanent morsus, nigro qui sorte ueneno,
V nguine pæonio, et succis medicentur, et herbis,
Q ui ferro, atq; igni referantq; Machaona dextra.
A st ubi ad occasum flexu leuiore rotatus
I n spiram, petit hesperii uada lubrica ponti
L etaleis passim morbos, & uulnera dente
T abifico meditatur, & atro felle sagittas
I ntingens, miscetq; malum per pocula uirus,
R egaleisq; epulas tabo inficit, aut boleto

Promittit

P romittit certam dubio sub funere mortem,
H æc coluber fata occumbens mortalibus addit.

ALTERNARI FATA VI FIRMA ANIMI.

Talibus, atq; aliis seu declinantia in austrum,
S iue ad hyperboreum surgunt quæ sydera tractũ,
E xercent hominem fatis, mentesq́; orientum
S ensibus afficiunt uariis, uariosq́; agitatus
D ant animis, unde et uarios formantur ad usus,
F stq; suum cunctis studium, & sua cuiq; uoluptas.
S æpe tamen uis firma animi, resq́; extera, lex' ue
A lternant fata, aut genio aduersatur egestas.
S tat fatum tamen, & fato uis insita perstat.
N ec natura suas unquam inficiabitur arteis
I n rectum, prauum' ue uocet, uestigia seruat
V sque sua, & facilis per munera nota recursat,
S iquà forte locum dedit aduersata potestas.

STELLARVM FIXARVM VIRES MAXIMAS ESSE.

Multum opis obliquo septem quæ lumina cursu
L abuntur, dant syderibus coniuncta repostis.
D iuitias tamen ingenteis, inopinaq́; regna
D ant ipsa, Imperiumq́; ima de plebe togatis,
E t seruos solio statuunt, sceptrisq́; decorant.
S ed nec fida manent, certo nec foedere perstant.
N am quantum coelo tolluntur et ipsa reposto,

Quoq; loco maiore aliquem statuêre, magisq;
E uexere, atq; ex imo ad conuexa tulere
H oc magis affligunt'q; solo, calcant'q; iacentem
E t miseris statuunt hominum spectacula rebus.

DE STELLIS REGIIS LEONIS, AQVARII, SCORPII, TAVRI.

Nunc iterum Iouis ad Zonam, bissenaq; monstra
N ate redi, patris'q; memor præcepta capesse.
R egia nanq; etiam regalibus ignibus astra
Quattuor è cœli signis, regalia iura
E xercent. ardet libyci ad præcordia Monstri
S tella ingens, Stella auratis circùm ignea flammis,
S tella Iouis decus egregium, & mauortia cura,
C uius in exortu, seu cum tenet ardua mundi
S ydera curuato sese illi iunxerit arcu
S yluipotens dea, syluicolis dea cognita Nymphis,
D iuitias illi immensas, fasces'q; superbos
F ata parant, ille è castris peditem'q;, equitem'q;
E ducens, bello domitas quassabit et urbes,
E t populos late uictor ditione tenebit.
I llum etiam ingentem'q; animis, ingentibus orsis
O rnabunt Regem sceptra, et Trabea aurea quondã
I nsignem dabit, & solio illustrabit eburno.
S icui ab hoc ipso nascenti arriserit astro
D elia, & auricomæ turgescant cornua fronti,
B ella tamen, belli'q; æstum, duros'q; labores,
I rarum'q; graueis causas portendet iniqui

Stella

S tella ſenis, rutiloq́; furens Mars ſæuiet igni
C um uaſtum Nemées olim properantibus annis
D iuertent antrum, & ſpelæa horrenda reuiſent
T unc etenim fraudemq́; ſenis, uiolentaq́; tela
T hreicii iuuenis, ſuſpectaq́; comminus arma
I ndignans fera ſeſe in ceruicemq́;, iubasq́;
C olligit · obſcuroq́; fremens ſe proripit antro,
M ugituq́; auras, & cœlum territat ore
H orrificans, pauet ipſe ſenex, at ferrea Mauors
O biectat ſcuta, & tortam ferus excutit haſtam,
S eq́; caua condit galea, & ſæuum exerit enſem
F ulmineus quatit horriſonis Leo dentibus ora,
E t parat aſſultu iam iam ſe inferre citato
Q uadrupedans · ruit excitum ad ſpectacula cœlum,
A ſſenſuq́; deûm uario fremit aſſonus æther ·
Hæc eadem aduerſa è parte, atq; fluentibus undis
S ydereis undis, & fonte liquentis Aquarii,
Q ua regale nitet uillis radiantibus oſtrum
N aſcenti euenient · ubi Delia culmine ſummo
A ut cœlo exoriente ſuo adſtipulabitur ore ·
Si quæras ſiculi mores, geniumq́; tyranni,
E t regnum crudele, aulamq́; cruore madentem,
S parſaq́; per duras hominum præcordia ſenteis,
M artius horrenti feret hæc tibi Scorpius aſtro
E xoriens, ſeu cum medio dominatur olympo,
E t uicina micat creſcenti lumine Phœbe
N on toto quiſquam cœlo crudelior ignis
V el ſæuit face, uel flamma uiolentius aſtrum ·
H inc et opes ſummæ, ſummo et cum iure poteſtas
I nſidiis armata, & cædibus uſa nefandis,

G rassatorq; animus, et sparsa cruore libido.
H inc Acragas tremit, & clausus boue mugit aheno
I nfelix faber, & populis gemit ætna subactis.
At contra oppositis tauri de sedibus, ardent
F elices stellæ, non una in parte locatæ.
D e quarum radiis cum se, & sua cornua Phœbe
I llustrans medio incedit pulcherrima cœlo,
A ut thalamos Aurora tuos somno excita linquit,
H inc auri uenas fluitare, Hermumq;, Tagumq;
V ndantem, cumolos & opum, perq; atria uerri,
P erq; aulas fulgere suis aulæa Britannis,
L uxuriare dapes mensis, fuluoq; metallo
T ecta super radiare, ipsis penetralibus hortos,
F rondentesq; umbras æstiuum excludere Solem,
E t uideas tabulata nouis fulgentia signis.
H inc populi fauor, hinc indulgentissima cura
I n populum, et data per plebem sua dona uiritim.
H inc etiam templa idæis innisa columnis
C onduntur, splendentq; ebore, ac testudine postes
A urati, radiantq; adytis donaria sacris
E x auro, argentoq;, et phidiaco cælatu,
A c fama externas circum uaga labitur oras,
S i cui felicis ortus Latonia dextro
D e cornu bouis, atq; è sydere fecerit aureo,
A ut regale decus medio ostentarit olympo
I uppiter, et læto placidus respexerit ore,
I llũ urbes moderantẽ, illũ maria alta trahẽtemq;
A rmatas in bella rates, illum arma, uiriq;
H orrebunt, & equis uolitantem, et signa ferentem
I talaq; imperium tremet hoc sub uindice tellus.

DE STELLIS CLARIS AC LIMPIDIS· ARIETIS· SCORPII· SAGITTARII Capricorni· Piscium·

Nec uero reliquis obliqui in partibus orbis
S ydera non multa fulgent radiantia luce,
E t claro illustrant tenebrosam lumine noctem,
I llustres'q; uiros, et facta illustria reddunt.
N am cui nascenti generoso effulserit astro
H ellæus quadrupes, primo dum cardine surgit,
I lle potens opibus regum notescet in aula,
E t multo terram diues proscindet aratro.
I lle reget populos, & magna potentibus armis
D ux geret, & factis famam sibi quæret ab ipsis,
D ecumbens fato placido, insignis'q; feretro
E ffertur, lachrymas inter'q;, atq; ultima dona,
S i facilis placido annuerit quoq; Iuppiter ore.
N ec non horrentis Scorpii de tergore fulgens
S tella micat, late ardenti spectabilis igne,
E cuius radiis, & opes, & larga supellex
F unditur, & multo comitata potentia fastu.
Q uod si felicis radios Iouis aureus ardor
A diciat, longe summi cumulentur honores,
E t longe primis ornentur fascibus ædes.
P rimi etiam longe procerum extollentur in aula,
E t primi regum soliis loca iuncta tenebunt.
S ed mors sæua manet, offensi principis ira.
S emiferi quoq; tecta senis fulgentibus astris
C lara micant, nitet et facibus radiantibus aula

H inc illustre uirûm genus, hinc generosa propago
E xurgit, magisq; potens sese asserit actis.
I mperio subiget populos, noua mœnia condet,
D iruet hostileis urbes, & classe profundum
I nstructa leget, et foedabit sanguine pontum,
S trage uirûm insultans, & multa cæde superbus,
V ictricesq; manus, terraq;, mariq; potenti
I mperio reget, & domito tandem hoste cruentus
O ccumbet leto insigni, atq; ante agmina uictor,
T arpeius cui sorte pater Chironio ab antro
F ulserit, ac nitidis sese coniunxerit astris
E xoriens, placido et moueat sua tempora nutu.
A egocæros quoq; nigranti sub nocte per umbram
I llustreis effert radios, Queis pectora nati
I gnescunt, mentisq; suum tenuatur acumen.
E t fortuna domus multa clarescet opum ui,
C uius in exortu si se latonia, si se
A ddiderit socium belli deus ensifer Heros,
N ascentur qui cæde hominum, qui sanguine fuso
L ætentur, queis bella animo, et crudelia curæ
P rælia, sub quorum imperio, peditúq;, equitúq;
I ncedit legio, & campis gradietur apertis,
E t quos fata manent ipsi quoq; debita bello.
I rradiat post sub Phrygii momenta ministri
S tella nitens, quæ iustum animis, rectúq;, probúq;
S uadeat, et magnos olim promittat honores,
Q uæ populos late subdat, quæ regna merenti
D ecernat, soliiq; decus sublime superbi.
S i Saturnius hanc radiis pater aspiciat æquis,
S i nato adiungat uires Saturnus amicas

Et

Et patri proprios, & auo latois honores
Coniungens læto ostentat sese aurea uultu
Culta comam, uariisq; caput circundata gemmis,
Quæq; soror Phœbi, et possit Ioue nata uideri.
Nec uero non & Veneri sua cura, ducumq;,
Bellorumq; nec arma timet generosa uirago,
Quæ Martem clypeo, galeaq;, adamantideq; harpe
Instruxit, dum prima Gyges in claustra tonantis
Intorsit saxa, & ferratum in limina uectem.
Quæ face ter iaculo immanem gladioq; Ophialten
Ambussit, dum mento illi riget horrida barba
Illuuie fœda, et squalenti emarcida cœno,
Quanta nec hirsutis tercentum pendeat hircis
Nidorem incensa, & sæuam dedit usta Mephitim,
Qua somno superi exciti, rapido arma tumultu
Expediunt, ciet ardenti Venus agmina torre.
Forte etenim Cytherea toro surrexerat, & se
Martis ab amplexu Nocturnis usa tenebris
Surpuerat, roseoq; diem properabat ab ortu,
Quo furta, et longe cælaret gaudia noctis.
Prima igitur uenientem hostem Dea sensit, opemq;
Prima tulit, sed longe illi laus maxima, quod iam
Terribilem galeam tractare, atq; ære rigentem
Coniferā, ingentē, atq; igneis, flammasq; uomentē
Ausa, quod iratum comitata ad mœnia Martem
Ante illum iaculata facem, atq; è turribus ignes,
Nobilis et facie, & generosis nobilis ausis.
Ergo ubi candenti sese Dea iunxerit astro
Exoriens, fulget notus quo sydere Piscis,
Et Phœbe nitido felix decurrat olympo,

N ascentur, quos relligio, quos æqua, piumq;
O blectent, cultusq; deûm, & reuerentia casti.
N ascentur, qui classe maris uada cœrula uerrant,
Qui terrarum obeant uarios, uario ordine tractus.
I lli etiam ingenteis animos ingentibus actis
A diungunt, et bella animis ingentibus audent
E t pelago, & terris gerere, ac fera prælia miscent
V ictores. sed amor media inter tela recursat,
V ictoremq; hominum subigit dea uirginis armis.
A tq; utinam non regum odiis, non sæua per iram
C ontingat mors, & fato rapiantur iniquo.

DE AENEA.

T alem olim rapidas Phrygii Simoëntis ad undas
A eneam Dea progenuit, quem fortibus armis,
I nsignemq; animi iuuenem tot adire labores
I mpulerint, & fata nouas exquirere sedes.
H inc humeris patrem, inde Deos, et sacra ferentem
I actatumq; mari magno, Libycosq; per æstus
A ccepit uirgo hospitio, iunxitq; hymenæos.
M ox fineis quærētem Atauûm, Thybridisq; recessus
I ntrantem, regna excipiunt, dotaliaq; arua.
H inc atrox bellum exoritur. pro coniuge certat
H inc rutulûm manus, hinc fulgētib arcádes armis.
A c tandem uictor potitur, regnoq;, toroq;,
S ed fato cadit infelix, caua ad antra Numici.
H unc Libyæ quondam errantem per deuia Mater
T utata est, hunc turbatis aquilonibus actum
E ripuit mediis è fluctibus, hunc & in arcto
B ellorum casu, Simois cum & Xanthus, et Ilii

S anguine manarent campi, et mare cædibus horrēs
S cuta uirûm, galeasq;, & fortia corpora uersat,
I psa enses, ac tela inter, flexusq; rotarum
A stitit, & graue pro nato fert saucia uulnus,
N on potuit tamen immitis placare fluenti
C rudeleis latices, præfixaq; saxa sub undis,
V sque adeo nec fata deûm mutare potest uis.

DE MOTV COELI.

Digrediens hæc ante puer non dicta docebo,
T u memori mea uerba animo, ac sub pectore conde,
O mnia clauduntur cœlo, cœlum omnia secum
M ole sua rapit, & celeri uertigine torquet.
I mmotumq; nihil patitur, tamen intima tellus
S tat semper, medium quoniam concessit in orbem.
S tant axes, quibus ipse super uersatur olympus.
I psa quidem oceani circumq;, intraq; sonanti
A lluitur tellus fluctu, ac uelut insula toto
I nsurgit ponto, & mediis stans prominet undis,
Q uas cursu uaga, & alterna sub luce refulgens
L una ciet, luna æstiferos motura tumultus.
I am terras, pontumq; unà complectitur aër
H uc illuc uentis agitatus, & æquore aperto
R aptans imbriferos piceo cum turbine nimbos.
Q uidquid enim tellure ima, ac rorantibus undis
E xhalat, passim huc sublato corpore fertur
E uectum Solisq; rotis, lunæq; quadrigæ.
D ensatum mox in nubes, pluuiamq;, liquescit.
I psa autem Luna in primis fluitantibus auris
I mperat, & cœlo citimos cum torqueat axes

A c ſpatio breuiore rotas agat, uſq; Deorum
C onſilia ex plorans, & opes, et caſtra, ſerenos
N unc præfert uultus, rutilo nunc uelat amictu,
A ut Ferruginea procedit nubila palla.
M ultum etiam quibus in ſignis digreſſa feratur,
A diuinat, & peragret ſigni qua parte Tyrannus.

DE SIGNORVM QVA=LITATIBVS.

Ignea uis pecori phryxeo, & cornibus aureis,
I gneus et Libyco uigor eſt, rabies'q; Leoni,
C andenti'q; ſenex iaculatur ab igne ſagittas
P hillyrides. nam terreſtris uis inſita tauro,
I nſita Virgineæ ſpicæ, Aegocærontis & aſtris.
N am geminis placet aër, aërii'q; receſſus,
H os puer Idæus probat, hos Pometia uirgo.
A t cancro fluuiorum amor, æquoreæ'q; lacunæ
P ermanſit, iuuat unda, iuuant ſtagnātia clauſtra,
P iſcibus idem amor eſt, eadem quoq; cura Nepai.
H inc uariant Lunæ uires, pugnant'q; uiciſſim
S igna ſimul, nec certa fides uariantibus auris,
H inc tempeſtates, atq; inconſtantia cœli
S uccedit'q; auſter boreæ, pluuium'q; ſereno.
A c mediis perſæpe caloribus horruit aër,
C um grando in ſolidis percrebruit horrida tectis.

DE INAEQVALITATAE DIERVM, AC NOCTIVM.

Quin etiam uariant ſolis uires'q;, uices'q;,
Quod cœli ſitus & ſignorum præſtitit ordo

O bliquans, unde alternant, noctes'q;, dies'q;,
A c tempus circum spatiis se uersat iniquis.
Q uattuor in parteis quanquam diducatur annus,
A equa sed a mediis ducuntur tempora signis,
Q ueis medium luci, atq; umbris sol diuidit orbem,
P raecipiti loca celsa gradu, quae'q; ima dehiscunt,
D um certant inter sese, fugiunt'q;, fugant'q;,
N unc nocti cedunt luces, nunc solibus umbrae,
A duersis'q; uagantur equis & frigus, et aestas.

DE SIGNIS MOBILIBVS FIXIS, ET COMMVNIBVS.

Omnia principio properant, medio'q; morantur,
A t finis neutrum retinens moderatur utrunq;,
T emporis hinc uerni quadrupes Nepheleius autor
I t properans, semper'q; suas festinat ad herbas,
N ec mora, nec requies, manet ad praesaepia taurus,
V er manet, insistit bos indefessus aratro
I ncumbens operi, incumbit quoq; purpureum uer
P er syluas, per prata, & coepto perstat in ipso.
A t geminis modus est, dum uer declinat, & ardens
P rocedit coelo indomitis feruoribus aestas.
H inc pecori aurato uis mobilis, at sua tauro
V is constans, solidum robur, stabilis'q; potestas.
V is Media est geminis utroq; à sydere ducta,
C ommunis'q; uigor, quae caetera signa sequuntur
O rdine nexa suo seruant hunc certa tenorem.

DE SIGNIS TARDIS ET VELOCIBVS.

Nec uero quæ signa austro digressa feruntur
In boream, non ipsa obliquis curribus ortum
Acelerant, raptant'q; habiles ad frena iugaleis.
Hinc ortus breuius spatium obliquantibus astris
Hinc properans Aurora rubentibus aduolat alis,
Ingeminat lux, ingeminant opera, atq; labores.
At contra quæ de Boreæ regione recursant
In Libyen, ea decliui properantia cursu
Oceano immersant sese, obliquant'q; sub æquor
Aethiopum, inde ubi gangeos referuntur ad ortus,
Insudant cliuo, ac sursum recto axe supinis
Vix referuntur eq́s. subit hic mora longior æquo,
Augentur'q; ortus spatia, & nox crescit in umbra.
Decrescit labor, accrescit requies'q; sopor'q;.

QVAE SIGNA, QVOS VEN TOS EXCITENT.

Ventorum quoq; uis uariat uariantibus astris.
Ignea præcipitem Boream, & minitantia claustris
Arctois signa emictunt glaciem'q;, niuem'q;.
Saepe tamen uicino Aries de tramite, Cauros
Immistum Zephyro, ac Boreæ genus euocat antris.
Quis credat, gelidos flatus Iouis excitet astrum?
Excitet humenteis Mars, atq; Atlantis ab undis?
Signa etenim maris humectos referentia fluctus,
Oceani occiduos æstus, auram'q; Fauonii
Sollicitant, tamen & libycis procul excita arenis
Flabra cient, Zephyro cognata frequẽter, et austro,
Hunc prono è cœli tractu, atq; Hyemalibus oris

E ducit Dea, cœrulo quondam edita ponto,
E ducunt astra auripedi consortia tauro.
Q uin eurumq; notumq; unà Capricornus utrinq;
C ommistum genus, excibit bicoloribus alis.
A st eurumq; euriq; domos, nabatæaq; claustra
S aturnus tenet, & gangetide regnat in aula.
N onnunq̃ Solis radiis calefactus, et igni,
S uscitat horrisonas stridenti Aquilone procellas.
T u uero terræq; situs, & flumina, et ipsos
A spice arenosi tractus maris, aspice monteis
M ontibus impositos, & declinantia in imas
C onualleis loca, et aëriis super indita saxis
O ppida. non idem obtutus, posituraq; mundi
O mnibus est eadem. nec Sol uagus omnibus idem,
N on similis natura soli, non aëris aura.
H inc uariat cœli uis, et natura locorum,
D iuersæq; uices rerum, atq; euenta per orbem.
A strorum quoq; dissimiles uiresq; uicesq;,
T emporaq; inconstansq; dies uariantibus umbris.

QVI PLANETAE DIVRNI SINT, ET QVI NOCTVRNI.

Sydereis nocturna umbris Latonia gaudet,
G audet Nocturnis tenebris Erycina, suumq;
I llecebris trahit hæc nocturna ad gaudia amãtem.
I lle dolo lætus. furtisq; accommoda captans
O cia, per tenebras graditur speculator opacas.
L ucem odit, memor & uulcania uincula, et artes
P hœbeas cauet, et cæca insidiatur in umbra.

A t lucem currusq; aurorae, & lampada solis
M iratus pater Altitonans, miratus & ipse
F alcitenens Deus, occultas odere tenebras,
E xultantq; die, gaudentq; patentibus auris.

CVR ALII ALBI, ALII NIGRI SINT HOMINES.

Miretur nigrum Aethiopem crispante capillo
A lbis, & algenti Germania subdita coelo.
M iretur longamq; comam, candentiaq; ora
G ermani nomas, & lati niger accola Nili.
I llum sicca siti, saeuoq; exusta calore,
T orridaq; assiduo uicinia solis ab aestu
V rit, et incocto tingit nigra corpora fumo,
C ontrahit & teretem per adusta foramina crinem.
H uic concreta gelu, niuibusq; opressa malignis
Q uae regio riget arctois subiecta pruinis,
V icinum è glacie candorem aspergine cana
I llinit, et niueum diffundit in ora colorem,
A c multa irrorat madefactum sanguine corpus.
I nde fluit coma longa, & opacant ora capilli.
H inc uariat gens ipsa inter flammamq; , niuesq;
A tq; alios referunt alia in regione colores,
Q uos coeli miscent ignes, errantiaq; astra.
H inc Phoeben niueae laetari uellere lanae
S aturnumq; atro rursum squalescere amictu
D ixere, ac rutilo Martem exultare capillo.

DE ORIS VARIETATE.

Nec tantum color, Ora etiam, effigiesq; uirorum
Dissimiles

Dissimiles inter sese prolisq́; patrumq́;.
Nec matri sua nata, nec uno è germine creti
Assimiles, nec neptis auo, aut soror ipsa sorori,
Usqueadeo cœliq́; situs, & sydera, & ipsi
Dii uariant, ac signa quib. sua plaustra reuoluunt.

DE VARIETATE MORVM.

Quin uariant etiam mores, & pectora sensus
Diuersos agitant, studia & non una sequuntur.
Hinc animi secreta alto sub pectore condit
Consilio grauis, & casus timet usq; futuros.
Et parcit parto, & prouisa negocia differt
Cunctator, quoniam Saturni hoc imperat astrum.
Ille fidem, testesq́; deos, conceptaq́; uerba
Posthabet, & rabidos irarum concitat æstus
Immitis, promptusq́; manu, uiolentus, et exlex,
Hos mores quoniam Martis ferus indidit ardor.
Ast aliũ, insignemq́; animi, et præstantibus ausis
Nobilitat Sol, et generoso corde superbum
Inuitat studio Imperii, atq; extollit in altum,
Placantemq́; aras diuûm, & pia uota ferentem.
Sũt quos et splẽdor iuuet, atq; exculta supellex,
Ornatusq́; domi fulgens, laqueariaq́; aurea,
Et tyriæ uestes, uilloso et purpura limbo
Hos populis longe acceptos Latonia Luna
Commendat, fauor hinc, et amicæ gratia plebis,
Ingeniumq́; habile, et rebus uis apta gerundis.
Est illis mite ingenium, et sibi pectora recti
Conscia. sunt animi præclara ad munera nati.
Iustitiamq́; colunt, et inest reuerentia ueri,

E t syncerus amor, pensi quoq; sedula cura,
N il præceps, etenim Iouis hos sic temperat astrum.
T emperat ast alium ueneris nitor. hinc nitet illi
C ultus, et aurato fulgens noua purpura textu.
L uxuriat domus, ac lucos flant tecta sabæos,
E t passim nitida Charites dominantur in aula.
Scrutatur rerum causas, et suscitat arteis
I gnotas solers, facundáq; pectora uersat
M ercurius, ueterum repetens monumenta uirorũ,
D um linguæ pretium, dum famæ affectat honorẽ,
I gnotum et patitur nihil, & contemnit inerteis.
H os mores nascentum animis errantia septem
S ydera dant, sed longe alios immista uicissim.
I ngentes hinc uirtutes, ingentia rursum
D ucuntur uitia, & nusquam mortalibus unũ est,
I pse idem sibi dissimilis, iuuenísq;, senexq;.

QVAE SIGNA, QVALES SENSVS EXCITENT.

Signáq; quoq; aduerso sibi dissidentia nisu
D ant uarias animorum arteis. nam prædita motu
S igna cito, celeres sensus, agitatáq; longe
I ngenerant studia, et penetrabile mentis acumen,
A tq; habileis ad laudem animos, ciuiliáq; acta
A ccendunt. Hos cura deûm, & solertia cœli
R imanteis rerum causas iuuat. His furor ille
F atidicus mentes agitat, panditq; futura.
A t curas animi tacitas, frontemq; seueram,
E t pectus graue consiliis, rigidúmq; tenaxq;
I udiciúmq; immotum, & uerba sonantia uerum

F ixa dabunt, eadē argentiq́; , eadē æmula honorū
F omenta adiiciunt animis · hinc densa clientum
A gmina delectant · hinc & certamine in omni
P eruicisse uolunt, commentaq́; pectoris acri
C ontendunt studio, atq; opera peragenda tenaci,
S igna bicorporeis rursum uariata figuris
I nstabiles reddunt animos, sensusq́; uagantes
A lternant · nil certum unquam uariantia corda
I nsequitur non firma quidem sententia · uerum
M ens habilis, resq́; ad uarias uersatile pectus ·
H os amor, imbellesq́; Lyræ, Somnusq́;, Venusq́;
O ciaq́; ignauos reddunt, & Salmacis, & fons,
Q uæq́; tegunt nitidū frondosa umbracula fontem ·

QVI PLANETAE QVIBVS SIGNORVM DOMINENTVR *triangulis*.

Q uin etiam Leo getulus, nepheleiaq́; astra
H æmonio cum heroe, sagictiferisq́; pharetris
E xercentq́; maris animos, & mascula iura
T utantur, gaudentq́; die, ducibusq́; diurnis ·
H inc lucis pater, horarum pater, ætherius Sol,
T arpeiæq́; arcis custos, qui nubila uersat,
D uctores aciem hanc uiolenta in prælia raptant ·
I lli ductorumq́; animos, & prælia & artes
I mperio assueti referunt gentemq́;, uirosq́;
H is animis · his & studiis his pectora curis
I nstituunt · At foemineæ Cytherea cohorti,
Q uæq́; soporiferis uehitur Dea Cynthia bigis
D ant signum · sed nox tacitas iuuat imperioq́;
V tuntur leuiore duces, segnisq́; capessit

I ussa phalanx, fertur'q; animis muliebrib· hærens·
I nde suos populis mores, animos'q;, ducum'q;
P ræscribit leges, decreta'q; munera sancit,
H inc legio geminorũ, argua'q; robora fratres
I ngenteis tollunt animos, ingentia'q; audent
L uce paldm· tenebras odere, atq; abdita facta·
H os animis, hos consiliis, hos pectore, et armis
H ortantur Latii Deus, atq; Atlantide cretus,
C ommunem'q; aciem, concordi foedere curant,
E t scribunt sua iura, urbi, plebi'q;, patri'q;,
A gmen agit quartum belli Deus· Arma, tubæ'q;
C ircunstant· Cytherea illi comes hæret· & alto
Q uæ Cyntho dea fert rigidos uenabula in ursos·
H æ Martem comitatæ his agminis altera cura,
N octurnis'q; dolis in castra inimica feruntur,
Q uæ nam, quæ rogo causa deos, mortalia ubi arma
O buersans inter rapidas agis ense cateruas
I mpellens, cuneos'q; uirûm, fera'q; agmina equorũ,
I mmanem nunc te tigrim dente, ungue cruentum
C ernere erit, rutilos foedantem sanguine campos?
N unc latos referentem armos, caua'q; ora leonum,
I psam aciem? denso's'q; globos, ipsa agmina ferro
S ternentẽ, simul ense equites, pedites'q; metentem?
A t coelo diuûm ante oculos, muliebria sectans
C onsilia, illarum obsequiis tua munera, & arteis
B ellorum, bellorum arteis, crepitantia'q; arma
A scribis· quantum illecebræ, quantũ aurea possunt
C ypridis ora tuæ? quantum nox? illa'q; noctis
G audia? quinetiam, in tenebris, in nube maligna
A spirans Phoebes thalamis, furtiua per umbras

Oscula

O ſcula, et attactus tentaſti ad pectora molleis.
H inc frater, quem nulla hominum res, nulla deorũ
P rudentem latet, hæc ſtolido maledicta tyranno
O biectare auſus, dictiſq; adiungere pondus.
F urtis te natum, illecebriſq;, doliſq; dearum
C aſtra iuuent nocturna, et fœminei comitatus.
C ede die iactantem te, et tua facta ſonantem
C riſtato capite, in tenebris, tibi nocte, tibi umbris
P laudẽtem, ſpolia è thalamis ſine cæde parantem
M iretur Charitum chorus, et Vulcania coniux.
C ede Polo, fucoſq; genarum, unguentaq; amantis
I ſequere, atq; alium ſyluis meditator Adonim,

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM DE STELLIS LIBER. V.

Nunc mihi quæ uirideis colles, rorantiáq; arua,
Quæ iuga gratorum nemorum, ac uiridantia ripis
Flumina, quæq; uagos colitis per deuia fonteis
Aëriæ aspirate auræ, atq; fauete uocanti,
Tethyos æternæ clarum genus, inclyta Solis
Progenies, quas Oceani bipatentibus antris
Enisa est, decepta dolis, & Apollinis arte,
Dum Tethys miserum toties excludit amantem,
Nanq; quiescebat clauso Dea nuda sub antro,
Cum deus ad posteis tacitus rimatur, & omnem
Exploratq; aditum, fraudemq; in pectore uersat
Igne calens. spectat, simul & timet ipse uideri.
Mox abit in tenueis radios, rimamq; per arctam
Ingressus, fruitur thalamo, & noua gaudia carpit.
Intumuit Dea compressu, atq; absente marito,
Celat onus, decimo Oceanus dum sydere Calpen
Diffringit pontum & terris immittit apertis
Victor, & extremam pergit tentare Mæotim,
Commotus fama, & generosæ Virginis annis.
Prodistisq; utero tacitæ, & latuistis in umbra
Oceano redeunte. etenim pater ipse uideri
Vos uetuit, tenueis animas uix sensibus auctas.

Nocte quidem latitare antris, at luce uagari
Et pelago, & terris, atq; aëra currere apertum,
Solariq; æstus hominum, & mulcere laborem,
Longarum & uoluit curas lenire uiarum.
Ergo agite o mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
Et Tethy proles, & Apolline digna parente,
Este mihi comites, terris, pelagóq; uaganti,
Mecum iter incœptum terite, & spirate canenti.
Vos ego Benaci ad ripã, atq; ad flumina Mantûs
Sistam audax. Hic Andiadum selecta sororum
Carmina, & aonios lætæ excipietis honores,
Quos olim memores diuûm referetis ad aures.
Ipse meleteum ad fluuium, smyrnetidáq; undam
Populeo statuam thalamo, atq; umbrante salicto.
Hic Dryadum teneris iuuet indulgere susurris,
Cernere & errantets per mollia prata napæas.
Hic plectro resonantem aureo, testudine & aurea
Calliópen, caput ad uitrei, & caua cornua fontis,
Atq; amnis ueteres referentem carmine curas,
Et uacet audisse, & uacua repetisse sub umbra.
Nanq; suo et gelidus arsit quondam igne Meletes,
Pierius dum sæpe Chorus sese abluit amni,
Et mersat liquidis argentea corpora Lymphis.
Concipit hic Deus ardentets sub pectore flammas,
Mœret, amat, soloq; amens tabescit in antro.
Virginibus facies eadem, atq; eadem omnibus ætas,
Idem habitus, par et uox, & uariantia cantus,
Par amor in cunctas. unam sequiturq;, cupitq;.
Vna tamen quæ sit, dubium, & sententia differt.
Quæ Clio fuit, est Erató, quæq; ante Thalia,

M elpomene est. errant flãmæ. furit ardor in una.
I lla quidem incerta est. urit uagus ignis amantem.
E latebris parat insidias, ut nulla dearum
N on fuerit tentata. huic oscula rapta per amnem
A bstulit. hanc syluis fugientem aggressus in altis,
I mplicatatq; manu ceruicem, oneratq; lacertis
I am iam. sed duræ remorantur brachia sentes.
I llam speluncæ ĩ media, aut uiridante sub umbra,
V itantemq; æstus, & curas uoce leuantem
N i pastor ruat auxilio clamoribus actus,
C omprimat, & primæ potiatur flore iuuentæ.
T andem siue ea Calliope (sic fama putauit)
S iue Erato, aut longo decepta Polymnia somno
V im passa est. tumuere uteri. ast ubi prodiit infans,
Q uo factum commune chorus cælaret, in altum
I t properãs Helicona. Chion mox. hic Colophonẽ,
I nde Rhodon, repetitq; tuos post Smyrna recessus,
H inc ad centiforem Nili subit hostia Theben.
I ndicat ægyptus partũ. At memor ipse sororum,
E t famæ memor, et quoduis in crimine tantum est,
M usarũ nequis prolem putet, autor Apollo
E ripuit puero lucem, et caua lumina condit,
V nde oculis capto nomen permansit Homero.
E t patria incerta est, dubioq; autore parentes.
H unc uos o, mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
I mplentemq; tubas, cuneosq; in bella uocantem
M iratæ, Xanthũ ad rapidũ, aut Simoentida ad un
E t sistetis iter, gelido & refouebitis amne. (dam
I pse sedens uiridi in ripa, ac uariante sub alno
N unc diuos, nunc heroas uocet acer in arma,

Nunc deses uina, et choreas, & pocula cantet,
Aut Venerem, et blandos recinat lasciuus amores,
Vulcaniq; dolos, et cœlo cognita furta,
Quæq; olim longo memores repetatis in æuo
Dum placido sermone uiam, ingratosq; labores
Et iuuat hausisse, & gressus mollisse canendo,
Fando etenim leuat, et labor, et uia fallit euntes.
Hoc nos, hoc Nate auspiciũ, dataq; orsa sequamur.
Cantantes iter ingredimur, comitantur et auræ.
Te uero mihi certa uiæ dux inclyta cantu
Vranie, dũ longum iter, & spatia ardua circũm
Dum tantum Maris, & uastæ telluris obimus,
Perq; locos cultu uacuos, squalentiaq; arua
Erramus (superanda etenim iuga frigida Tauri,
Tranandæq; alpes, promotaq; culmina cœlo
Caucasia, et superis iam iam calcandus Imaus,
Qua Gangem large undantem, gangeticaq; antra
Emittens hinc, inde per horrida saxa rotatum
Deuoluitq; Indum, collectisq; amnibus auctum,
In Mare Patalium septena per hostia fundit)
Interea canere insuetum iuuet, et iuuet ipsis
Digredientem orsis, et carmina culta sequentem
Terrasq;, æquoraq; mulcere, atq; aëra cantu,
Et fandi decus extremis adiungere rebus,
Sic tibi Sebethi, crescit quæ ad flumina Laurus,
Non austrum urentem, non sæuos sentiat imbres,
Sed gelidi foueant rores, sed mitior aura,
Et passim riguis inolescant lilia pratis.
Ipse quoq; ignotos referam per Carmina lusus
Digrediens sæpe, et cœptis dilabar ab ipsis

Quo labor, insudatum iter, & uia iniqua leuetur.

DE TERRIS ARIETI AC MARTI SVBIECTIS.

Nam tibi terrarumq; situm, et cui subdita mõstro
Quæ regio, et sibi quemq; locũ, quod uẽdicet astrũ,
Expediam. Iacet extremis in partibus orbis
Oceano cincta, & pelagi resonantibus undis
Gens Orco sata, gens Ditem commenta parentem
Cæruleis quondam tellus habitata Britannis.
Hanc contra iacet algenti Germania campo,
Diues aquis, diues nemorum uiridantibus umbris,
Sæuarumq; parens foecunda, altrixq; ferarum.
Martius hanc quadrupes gentẽ, atq; hæc littora ser=
Bellator quadrupes, fuluis qui cornibus horrẽs (uat
Ad pugnam uocat, et torua ciet agmina fronte
Insignis uillo, sed longe insignior ausis
Pugnarum. ipse è cœlo, ipse & de limine Olympi
Iam quassans caput, & tereti ceruice coruscans,
Iam frontem ferus excutiens, iam cornua iactans,
Sydereosq; deûm campos, rutilantiaq; arua
Prosubigens pede, & aurato sub uellere crispans.
Hinc Gallos sæuum genus, atq; immania corda,
Quos Rhodanus secat, atq; Liger refluentib. undis.
Hinc gentem idomitam, et gaudentia pectora cæde
Bastarnas ciet ad pugnam, & fera suscitat arma,
Armaq;, pilaq;, hamentataq; tela Cateias.
Tum deus Armipotens secũ noua gaudia uersans,
Inspectatq; ferum, & pugnacia cornua laudat.
Mox hastam dextra excutiens, et uertice conum

F lammantem, ac longe iaculantem incendia cristã ·
E rigit in pedibus seséq; , & concutit arma
H orrisonans · Ecce hic geminæ de uertice flammæ
S cintillant · hæ agitatæ euris per inane feruntur
I ncensæ, facibusq; auras, atq; aëra signant,
T eutonicosq; petunt saltus, uadáq; inuia Rheni ·
A t circum populi longe, latéq; colentes
I gnescunt calido afflatu, & fax martia sæuit ·
S cintillis etenim alterius temerarius ardor
I ncensus furit, & truculentia fortibus ausis
E ffera, At alterius effert calefacta fauillis
I ndomitum caput, ac uiolenta superbia uoce
I ntonat, & nigro rabies armata ueneno,
F œda ungues, impexa comas, et dente cruento ·
Qua gressum mouet & saltu se tollit Erinnys,
C rine minax, hac erranti discordia passu,
I ráq; , uesanusq; furor comes additur, & lis
I psa quidem ardenti spargens incendia dextra
E uocat è latebris bellum, ac sese instruit armis
S ic ubi spinosis in sepibus horridus ignem
I niicit agricola, & flammas agit Eurus euntes
O mnia candescunt circùm loca · candet & aër
I gnibus, insolita feruent sola subdita flamma ·
H ic antro excitus coluber, minitantiáq; ora
A ttollens, oculis ignem uomit, & ruit alto
P ectore cœruleus, squamosáq; tegmina uerrens
P uluereũ sulcat spiris iter · æstuat ira,
I ngeminat calor & rabies nigrescit eundo ·
A tq; illi collo, atq; elato pectore liuet
V irus, & erranti maculantur terga ueneno ·

N unc caudam explicitans, sinuosáq; tergora uertẽs
L abitur, et toto capite exilit, ac uolat acer
P er frondes, per saxa ruens, nunc pectore toto
E minet, ac tergo sese exerit, & micat ore
T orua tuens, linguisq; ferus iacit atra trisulcis
V ulnera. liuescunt sparso nigra pabula felle.
E rgo incomposito confestim in bella tumultu
C urrit ab arctois scopulis furialis Iberne,
E xerit é ripis Tamesis caput, exerit ingens
A lbis, & incertas uoluens Garienus arenas,
V istuláq;, & summo decurrens monte Sueuus.
E cce uident Senonum populos, latéq; uagantes
V angiones trahere armatas in prælia turmas,
L ugosq;, Creonasq;, et certo Elueonas arcu,
E t Cymbros gladio insignes, & Saxones hasta.
A c falcata truces qui raptant esseda Congi.
Tũ Cattas, Tagratosq;, habiléq; ad tela Sicambrũ,
Quiq; fremunt Cauchi præter uada nota Visurgi,
I amq; alpes metire oculis, iugáq; edita cœlo,
S ubiectosq; iugis campos glacialiáq; arua,
A c primum nemora illa ingentibus obsita syluis.
H is Belgas ense inuictos, Morinosq; Batauosq;=
A ruernosq;, ferum genus. his Venetosq; Remosq;
S ustulit in campis Cæsar belli deus, atro
S anguine cum rubuit Liger, intepuitq; cruore
M osa uirûm, et capiunt uix ipsa cadauera ripæ
O ceano indignante, comam & mersante sub amnẽ.
A st illis (manet æternum decus) interiit gens,
E t syluis prognata, et rheno educta parente,
G ens ferro, atq; hosti primis assueta sub annis

H eluetii, Vsipetesq́;, atq; effera corda Sueui.
Q uis unum prædæ studium, ac durare sub ipsis
C orpora fluminibus, teloq́; assuescere dextram
N on urbis, non cura domus, agri ue colendi.
V enatu ducunt uitam, atq; è lacte liquenti,
E t quod Marte sibi spoliato ex hoste pararint.
B ella placent, fususq́; hostili è corpore sanguis.
H os motus, animosq́;, atq; hæc certamina summo
G radiuus cœlo inspectans, crepitantiaq́; arma
C onflictu pugnantũ, et equis decora alta parantũ
H astaq́; et gladio, & sparso super arua cruore,
M iratur simul ipse equites, peditesq́;, ducesq́;
T antarum et molem rerum, ac conamina tanta.
M ox flãmantem hastam, et calui tela horrida Iuli,
C edo inquit simul arma, simul mea signa nepoti,
D elapsusq́; Polo pugnanti, atq; ense furenti
A stat. adesse deum sentit deus. Illicet hostes
V ertuntur. uolat acer equoq́; insignis, et ostro,
P er mediasq́; acies exultat uictor Iulus
C æde madẽs. natat in medio Mars ante cruore.
Hos lusus tibi Nate uiæ cœptiq́; laboris
E sse uides comites, quibus & uada summa Lemanni
N imbiferasq́; alpes, quibus et fera regna Brigantũ.
R hætorum et celsas hilares penetrauimus arces.
E n Drusi monumenta, tuiq́; Auguste labores
E n fontes auro grauidi, fluit aggere ab alto
L abens, uindelicos qui diuidit Aẽnus agros.
H oc effert antro Rhenus caput. euomit illo
V ndarum rapidos insano murmure fluctus
D anubius. spumosa Padum specus altera uersat,

M ons partu felix tanto totq; amnibus auctus.
H is sociis dum auræ spirant, dum ridet & aër,
N ec fessis placidos negat aönis unda liquores,
C œptum iter, ignotasq; citi pergamus ad oras.
N anq; etiam Solymorum arces, lateq; fluentem
I ordanem (loca nota deo) Syriæq; recessus
F initimos, palmæq; feracem germine Idumen,
C armeliq; apices quin et Libanitida Cedrum,
Q uæq; fluentisono cursu ferit æquora Corseus,
E t quam Chrysoroas lento subit amne paludem,
C ornu petens Aries rutilanti uellere seruat,
E t Mars ipse suo gaudens prospectat ab astro.

DE TERRIS LEONI ET SOLI SVBIECTIS.

At Nemeæ fera tutatur samnitida terram,
E t Latium, tetricæq; domos, atq; Itala regna,
E t diteis Vmbrorum agros, opulentaq; tecta
A emiliæ, quæq, arua secat, quasq; irrigat urbes
M incius. huic Nymphæ Andiades, lectæq; sorores
B enaci, miscent uiolas, mœstumq; hyacinthum
I ntexunt. ille incedit per prata superbus
I nuitans faciles latebrosa ad furta napæas.
Q uem uel mœnii cantus, ascræaq; plectra,
V el Sibaritis auena, peloriadesq; acutæ
I nflarint, notum & choreis, et amore Melissæ.
T utatur quoq; quos labens de montibus altis
D iuidit Eridanus populos, et territat urbes
A bruptis ferus aggeribus, digressus et alueo,
S ecum agros, secum agricolas, secum obuia raptat

Armenta, ipsarum fastigia celsa domorum,
Euertitq; imo fundo, excussatq; sub undis
Vasta fremens, uidet infelix sua pignora mater
Immersantem amnem, uidet & deserta parentem
Natam senem inuolui rapidarum gurgite aquarum.
Pignoribus dum sera parens, dum nata parenti
Auxilium parat, hic ambas circumacta uorago
Absorbet, cumuloq; ingenti uallat arenæ.
Parte alia spumans albenti aspergine pastor
Dum pecudẽ pelago auertit, dumq; arcet ab amne
Inclamans, fidusq; illi comes astat aluta.
Obliquo rapitur torrente, & hiantibus undis,
Sublatus mox aeria suffigitur alno.
Grex iuxta natat. hic fessus socia agmina aluta
Circuit. Ast illũ abrumpens magno agmine uortex
Cœruleus, truncumq; trahens uorat, et uorat unà
Lanigerum armentum, truncoq; inuoluit alutam,
Latrantemq; etiam, ac domino, pecoriq; timentem.
Tum miseræ e summis luctum phaëthontides alnis
Ingeminant, miseræ phaëthontia turba sorores
Abrumpunt lamenta. uident electra suarum
Relliquias lachrymarũ, acris monumenta doloris
Amne rapi, rapi & auulsis sua munera ripis,
Ac noua dum ueteres reuocant dispendia luctus,
Ipsæ iterũ phaëthonta, iterũ phaëthōta requirũt.
Finitimæ trepidant urbes, foraq; omnia circùm
Diffugiunt, errantq; greges custode relicti.
At lachrymans, at fusa comas, ac pectora plangens
Desperans hominumq; & opem Ferraria, et ipsos
Vrgenti uix posse deos obstare tumultu,

Prædiáq;,oppidáq;,urbesq; euertentibus undis,
Indomitis undis, ſummum haud ſatis eſſe tonantem,
Excidium pauet attonita, atq; inmania fata
Diluuiem expectat, ceu cum miſerabilis ales
Vincta pedem laqueo, pennasq; interlita uiſco,
Accipitrisq; famem, truculentiq; aucupis iram
Horreſcit trepidans, tum candida turribus altis,
Purpureosq; ſinus, niueasq; intecta papillas
Albenti ſtrophio formæ ſibi conſcia, Amorumq;=
Eridani, ſeſe oſtentat, ſua lumina in amnem
Defigit Stella arridens, ac flumina molli
Obtutu irradiat. ſentit ſua gaudia, et antro
Proripiens, cinctumq; alno caput exerit undis
Eridanus, Tunc Nympha oculis iacit aurea in illũ
Treis ueneres, treis illecebras, quibus excitet ignem,
Excitumq; ſua ſuccendens uentilet aura.
Hic uideas flammantem amnem, longéq; agitantẽ
Scintillas, uomere et rapidos incendia fluctus,
Illa iterum illecebras, iterũ ueneresq;, liquoremq;=
Afflat acidalium, queis ſæuos temperat igneis,
Mox riſum ſpirantem auram, ambroſiæq; fluorem
Læta mouet. leni flammæ incenduntur ab aura,
Poſt liquido ambroſiæ ſparſæ de rore madeſcunt.
Hinc iuueni in mediis liquuntur pectora flammis.
Vt magnes ferrum in ſe ſe uerſatq;, trahitq;,
Sic uirgo trahit Eridanum, uerſatq; tuendo.
Déq; ſinu iaculata faces ſuccendit amantem.
Corripit ipſe nouam flammã, atq; igneſcit ĩ amne.
Ecce ingens poſt terga fragor ſonat, intonat aër.
Diſſultant ripæ, et fluctus ſe tollit ab imo

Agnoſcit

A gnoscit Deus instantem a ceruice ruinam,
A ttonitæq; timens dominæ, atq; incensus amore
C essantem fluitare amnem iubet ocius. ipse
A ttollit dextra elatum triplici ære tridentem,
C oncutiensq; caput properanti elabitur unda,
I nsignis curru, & terno caua tempora cornu,
P rospiciensq; undantem alte descendere nimbum,
V ellentem arbusta, et secum uacua arua trahentem
A rmatam attollit dextram, et ferus imperat ore,
N il ultra tentandum Vndæ, atq; absistite ripis.
P arcite agris. Vimq; aggeribus cohibete sub ipsis.
H æc ait. illæ spumantes tumido æquore fluctus
I ncludunt alto alueo, et placido agmine cursum
M aturant. pontum et tacitæ ingrediuntur apertum.
I pse locum celer, optatosq; reuisit amores,
E t celsa dominam lætus de rupe salutat.
L ibera sydereæ plaudit Ferraria Nymphæ
D ona ferens, mox & placido gratatur amanti,
H æc uos haud ingrata uiæ solatia Nymphæ
A ëriæ, dum Flaminiæ tranamus & amnes,
E t colles Piceni, et non uada tuta Truenti,
D um Præcutinas cautes, cauaq; hostia Aterni,
P elignumq; solum, celebrataq; flumina Musis,
D um Marrucinos colles, sitientiaq; arua
G argani peragramus, & arenti Aufidon ora,
E t mecum cecinisse, et iter lenisse canendo,
A c durum iuuet accentu mollisse laborem.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere. sic uos
E t gelidæ accipiant ualles, & flumina fessas.
I psa etiam ardenti gaudet defensa leone

V stat siti, & latis fundens se Daunia campis,
Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
Et tellus late ingenti circundata Sile
Diues agri, diues pecoris, longe optima nutrix
Lenææ uitis, ditiq; argentea gleba,
Clarorum inuentrix studiorum, atq; æmula diuis,
Magna uiris, magna ingeniis, atq; urbibus ingens,
Ac paruo distincta freto, oblatrante Charybdi
Insula terrificis ætnæ celebrata caminis
Cyclopum domus, & cupido loca peruia Diti,
Dum ferrugineo rapitur Proserpina curru,
Ad manesq; iter ingrediens noua subruit antra,
Atq; ea, quæsitam post natam ereboq; repertam,
Monstratam & segetem mortalibus, horrea genti
Constituit Dea, quæ siculis dominatur in aruis,
Déq; fame quoties hominum genus omne laborat,
Antráq;, horreáq;, & cerealia claustra relaxat,
Ac saturat lætas renouatis frugibus urbes.
Has genteis Leo sydera dum spectat ab arce,
Florenteisq; manus uidet, exultatq; uidendo,
Ingentes illis animos, ingentia ad acta
Suscitat, imperiiq; animos accendit ad arma
Horrificus. Sentit tacito noua gaudia corde
Delius, admiransq; armos, et pectora sæui
Quadrupedis, læto fulgentia lumina uultu
Figit in Italiam, & genti gratatur, & urbi,
Quæ quõdam euro, præscripsit, zephyroq;, notóq;,
Et boreæ imposuit leges, suáq; intulit arma
Oceano nunc templa deûm, & solennia curat
Sacra colens, magno & ritus iam præficit orbi.

Mox

Mox terram altricemq; uirûm, imperiiq; parentem,
E t leges condentem, & diis pia sacra ferentem
C ômendatq; Ioni, atq; italûm fouet autor honores.
A nnuit his precibus diuûm pater. inde fluit sors
I mperii, magnarum et opum et reuerentia legum.

DE TERRIS SAGITTARIO, ET IOVI SVBIECTIS.

Phœnissas etiam gentes, chaldæaq; regna
A ntiquum genus irradiant fulgentia monstri
V ellera Phœbei. Nam quos de rupibus altis
P yrene spectat populos, quæq; aurea findit
V nda Tagi, quæq; arua secat Sicorisq;, uagiq;
F ontis Anas, multoq; trahens se gurgite Hiberus,
Q ua uasto circum pugnax Hispania ponto
A lluitur, quaq; ora maris se celtica, tuscæ
P orrigit in portum Lunæ, ac tyrrhenia cultos
O stentat colles, atq; in mare soluitur Arnus
C larus opum, felixq; operum, atq; insignis honorũ,
A urea quem gemino iungit Florentia ponte.
P arte alia solem ad rapidum, clymeneiaq; astra
L audatos Arabum campos, pinguemq; Sabæum,
E udæmon qua felici nitet inclyta gleba,
(B etius hanc Zamete fluens lauit herbiger amnis,
E t qui tura Laris foecundis miscet arenis
S tillantem euoluens in persica littora myrrham,
H anc ripa frondente uagus sinuantibus undis
H ormanus foecundat, et in uada cæca Priones
S ese agitans dum cœruleo prouectus ab alueo
I ntrat erythræum per pascua læta profundum)
H æmonius sibi iura senex hæc uendicat. inde

I uppiter hos populos placido fouet anxius astro,
A c terram Myrrhæ Matrem, stirpis'q; parentem
T huriferæ, miratur opimo germine lætam,
B is ferat ut segetes anno, bis poma ministret.

DE TERRIS TAVRO, ET VE= NERI SVBIECTIS.

At parthos genus acre, propiquáq; persidos arua,
E t latos Medorum agros taurina tuentur
C ornua, quáq; Asiæ littus se porrigit, & qua
C yclades insanum tundunt mare, notáq; Cypros
O stentat paphias candenti marmore turres,
A c sedeis Erycina tuas, quibus aurea quondam
F ulgebas. hinc ipsa urbes, hinc oppida, gentem'q; =
I nuisens, & blanda foues, & amica tueris,
E t fontis memor, et nemorum, queis sedula natum
F ormabas, docilem hamatæ se aptare pharétræ,
T endere mox arcum, & celeres tentare sagittas
I n uolucres prima expertum. illæ ut amabile telũ
S enserunt, placida Idalium impleuere querela,
M urmuráq; ingemuere leues. Strepit incitus ales
I n uenerem. certos iterat puer impiger ictus,
I nde feras, pecudes'q; petens grauiore sagitta.
I psa faces iaculata, nouum post uulnera uulnus
I nfligis. caluere feræ, grex'q; omnis in ignem
I ncensus furit. hic audax puer aptat in ipsos
P astores ramum, quem stirpe athamantide uulsum
M ater acidalio continxerat amne. ibi uulgus
P astorum, pecudes'q;, inter'q; armenta, feras'q;
I ngemuit. syluæ insolita sonuere querela.

Tum

Tum Charites fudere nouos è fonte liquores,
Vulnera queis, gemitus'q;, & acuti in corde dolores
Sedantur· Tunc ipsa sinum nudata, papillas
Exeris · effulsit iubar, ac de pectore eburno
Afflarunt gelidæ Zephyris felicibus auræ,
Queis æstus recreas iuuenum, lenis'q; dolorem·
Hic uideas amnes ad rapidum uiridante sub alno
Pastores miscere nouas per prata choreas·
Hic primum cecinit teneros noua fistula amores,
Insuetum'q; suæ carmen modulatur amicæ
Vpilio · assueuere choris dryades'q;, napææ'q;=
Et Panes soci, & nemorum montana propago·
Tum primum Nymphæ Heroem, Heros Heroinen
Arsit, amant héroes, amat pastoria turba·
Ipsa inter medios iuuenes, medias'q; puellas
Compta canis, syluas'q; moues, & flumina sistis,
Et circum pictæ uariant sua rostra uolucres·
Has artes Cypros, atq; hæc incunabula nato
Prima dedit, primos'q; tibi monstrauit amores·
Nanq; in acidalii frondoso margine fontis
Ducebas nitidum properanti pollice plectrum·
Conueniunt Nymphæ ad cantũ, properat'q; iunctus
Pastorum, simul Heroes, simul Heroinæ,
Et Panes montanicolæ, quos'q; acer in ignem
Egit amor, cœptæ choreæ· Vox omnis amantum
Vna fuit, mihi parce Puer, mihi parce Puella,
O niueo candore Puer· roseo ore Puella·
Ecce autem phario ueniens de littore Pastor
Commotus fama chorearum, & honore canendi,
Astitit, obstupuit'q; una · obstupuere puellæ

Miratæ pastorem. & enim coma mollis, et illi
Qui cœlo possent superos deducere ocelli,
Queis ignem Dea, queis sensus instinguis amandi
Fixa tuens. arsit dryas. hinc arsere Napææ
Indignantem animis, & tristi corde rigentem.
Hic amor ipse duas gutta ex amathuside tinctas
Selegit'q; arcu innitens, strinxit'q; sagittas,
Quo uictor duplici geminaret uulnera telo,
Hæ ualidis agitatæ euris, & uiribus actæ,
Confligunt simul, & celeres strinxere fauillas
Incensæ illisu rapido, et fax ignea fulsit
Aucta noto. At tacitos intus calor urit amantes.
Altera niligenam puerum ad præcordia fixit.
Obriguere gelu uenæ. Sed flamma medullas
Vrit agens. correptum adolent incendia pectus.
Ignorat tamen unde faces, unde acta sagitta.
Nunc pallor, nunc purpureus color ore recursat,
Ac multa è uario uolitant suspiria corde.
Altera detorsit'q; iter, ac uestigia ab ictu
Leua petit, leua sensisti e parte sagittam
Errantis mater pueri. longe ingemis. ille
Ridet, et implicitus collo, blanditur amanti,
Admotus'q; sinu nudato, atq; oscula figens
Ignotum matri diffudit in ossa uenenum.
Cuius ubi tibi uis est cognita, tingis & illo
Docta faces, queis corda afflas, menteis'q; deorum,
Cogis & humanis superos pallescere curis,
Inq; bouem mugire patrem, et freta longa secare.
Te nati telum patria tellure relicta,
Pastorem'q; sequi iubet, et pastoria iussa,

Te Memphis dolet errantem prope flumina Nili,
Te Nilus miseratur ad herbida prata gementem,
Cum tenerũ exanimata fouens lachrymaris Adonim,
Et Marti præfers pastorem, & flumina cœlo.
Hos numeros celebrate Auræ, oceanitides Auræ
Et Cypron cantate, & fontem amathusidis undæ,
Vnde meos & foui æstus, et uulnera laui,
Cum ualles Ariadna, nemus'q; Ariadna referrent,
Et miserata graueis iterarent littora questus.

DE TERRIS VIRGINI ET MERCVRIO SVBIECTIS.

Non Babylon, non quæ ora inter tigrim'q; uagũ'q;
Euphraten, non quæ aßyrio riget ora calore,
Non Crete quondam Iouis incunabula magni,
Nec ueteres graiorum urbes, nec achaica regna
Virginis ingenteis alas, & brachia uultu
Non læto aspiciunt, non uirginis inclyta dextra
Protegit has, non Mercurii uariabile sydus,
Ingenii'q; bonis, et linguæ laudibus ornat.
Scilicet hic patriam antiquam, dulceis'q; recessus
Cyllenen meminit, lusus'q; in montibus actos,
Dum pueris puer immistus per gramen ad umbrã,
Et choreas agit, & dulcem modulatur auenam,
Et primus nudæ meditatur dona palæstræ.
Sæpe illum genitrix sylua dum quærit in alta,
Hirsuta committentem agnum in prælia fronte
Inuenit, & cauta reuocantem in uerbera dextra.
Sæpe suas leui curas in cortice Phagi
Testantem, & scripto signantem carmina trunco.

Quid fugis, o formosa Dryas, qui te puer optat,
L ilia cana nouem dono dat, dat'q; hyacinthos
F lorenti intextos amarantho, & cypride fronde.
H æc puer. ast olim cupidas quoq; pectoris auras,
O scula'q; intactis seruat tibi roscida labris.

DE TERRIS CAPRICORNO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Finitimos uero Thraces, Rhodopeia'q; arua,
H æmũ'q;, hebrũ'q; et macedũ quondã inclyta regna,
I llyricos etiam tractus, uaga'q; ora Timaui,
E t Gangem late undantem, & gangetida terram,
G angaridum'q; domos dites, Adamantida'q; oram,
Qua'q; Arius stagnante uado fluit, & ruit inde
G emmiferos uoluens latices, atq; aurea saxa
A egoceros imo ascendens prospectat ab orbe,
F alcifero'q; seni & populos commendat, & urbes.

DE TERRIS GEMINIS. MERCVRIO. Libræ, ac Veneri subiectis.

Non Mariam, non longifluui lata hostia Nili,
A ut campos Aegypte tuos, aut pinguia culta
C yrenes, non marmaridum loca torrida ab æstu,
H yrcani'ue sinum maris, aut quos aspera saltus
A rmeniæ tigris colit, & uagus ambit Araxes,
A ut arcas puer, aut geminorum cura Laconum
N egligit, aut lætos felici uellere Seras
D eserit alma Venus, iustæ aut trutina aurea Libræ.
H æc quos Gardamonis populos, quos & Zariaspes
A lluit, & ripis Ochus insignitus opacis,

E t quæ turrigeris insurgunt mœnia Bactris,
H æc quos è scythicis delabens montibus Indus,
S andabalis'q; rigant campos, caspeiria'q; arua,
I ndus aquis, Indus populis, auro effluus Indus,
R egnator'q; hominum, eöi & rex maximus orbis,
A tq; alio sub sole nigrantis Oasidis oras,
Q ua libyco subiecta iugo squalescit, & atris
S tagnat Muris aquis, uasta & mons surgit arena,
A tq; abit in celebrem Mareotis lympha paludem,
Q ua'q; uetus Thebe centum stetit inclyta portis,
I mperitans moderatur, & usta caloribus antra,
Q ueis passim nudi iuuenes, nudæ'q; puellæ
O ptatos agitant lusus, et pectore nudo
C omplexi, socio ducunt sua gaudia nexu.
Q ueis et pauperies comes est, comes alma uoluptas,
E t solem odere, & tenebris lætantur opacis.

DE TERRIS AQVARIO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Nec Phrygio iuueni studium, aut sua cura recessit
T errarum. Nanq; hinc gelidos regit axe propinquo
S auromatas arcu insignes, & Acinace curuo,
E t quos Oxa palus, quos et uada longa secutus
P ercurrit, uarias miscens secum Oxus arenas,
I llinc Aethiopum campos, sitientia'q; arua,
E t uastos Arabum fines, immania Tesqua,
I mmiteis'q; Elephantum oras AZania regna,
Q ua se barbaricum in pelagus spumante fragore
R haptus agit, secat & rapidi fera littora ponti,
A c tractus secat, humano queis sanguine pasta

G ens errat nemorosa, ferunt cui pabula cædes,
E t potum cruor, expreßæq; ex osse medullæ.
P arte alia rursum in pelagus se proripit ingens
Z ingis, & immanes pascuntur iuxta elephanti.
P ost Coloa stagnante uagus fluit æquore aperto
A stapus, & socio iungit sua flumina Nilo,
I ungit et Astaboræ et Blemiũ hinc populatur are=
I llinc memnonios cursu secat improbus agros.(nas,
H os fouet idæus puer, ut nec frigus iniquæ
S armatidos, nec sæua senex incendia uitet
A ethiopum extremo aspiciens Saturnus ab orbe.

DE TERRIS SCORPIO ET MAR TIS SVBSECTIS.

Ast Tingin, Bochiq; domos, habitataq; mauris
T ecta, deosq; humeris, cœlumq; Atlanta ferentem,
I nsigneisq; auro, & pomis radiantibus hortos
H esperidum, ac deserta siti getula, leonumq; =
A rua fame, Mars armipotens, & Scorpius ardens
I nspectant læti cœlo, & sua iura tuentur.
H ic Chelis, ille ense potens, queis culta syrorum,
C appadocumq; agros, queis commagenia rura
D efensant, moresq; uiris, et munera monstrant.

DE TERRIS IOVI SVBIECTIS AC PISCIBVS.

Finitimam cilicum gentem, iugaq; edita tauri
E t flexus uage Cydne tuos, saltusq; malignos
P amphyliæ, et fuluas rapidi Eurymedontis arenas,
F elicesq; Hermi ripas, rutilantiaq; auro

Littora Pactoli, & florentes Mæonas armis,
Cura Iouis fouet, insignitáq; Piscibus astra
Irradiant. colit hos Garamas, desertáq; tellus
Aethiopum, colit exustis Nasamonius aruis,
Tuspiq;, Arcatgoriq;, incensáq; solibus ora,
Quiq; tenẽt uacua arua, et sole incocta Anagombri.
Quiq; æstu sitientem agrum, uicináq; Syrti
Littora Fazani, desertáq; inhospita uersant.

DE TERRIS CANCRO, ET LV=NAE SVBIECTIS.

At Cancer, noctisq; decus Latonia uirgo
Lotophagum sedes tenet, & quos Bragada saltus,
Infidusq; secat Cynips, & punica late
Littora, quáq; uagus se tollit in æquora Triton,
Et formidatas olim Carthaginis arces,
Ac latebras Masinisa tuas, cauáq; antra leonum
Aetæos etiam fines, squalentiáq; arua
Colchidos, et sæuæ non hospita littora Ponti,
Quasq; oras Phasis rigat, & quas spectat ab alto
Vertice piniferis Ide circũdata syluis,
Ide altrix syluarum, Ide foecunda ferarum,
Irriguos Ide fundens de rupibus amnes,
Quos iuxta Phrygiæ per opaca umbracula nymphæ
Aestatem prohibent, nudatáq; corpora lymphis
Præcipitant, nitet in mediis argenteus undis
Candor, & ex imo fulget uaga purpura fonte,
Et roseus color. Hic tremulæ per cœrula flammæ
Scintillant, quas illæ oculis iaculantur. ibi acer
Obseruans amor acer, ibi sua tela sagittas

V stulat igne nouo, flammisq; recentibus armat,
A c noua per phrygios meditatur prælia campos
I nsultans. calet omnis ager, calet Asia, & ipse
E xtremo uoluens incendia fonte Caicus.

DE FVRIIS ET DOLORE HERCVLIS RAPTO HYLA.

Bithynos etiam colles, iugaq; alta Cytori,
E t freta cyaneas inter currentia cautes
L una tenet, summoq; nitens in cardine Cancer,
Q uæq; olim pagasæa ratis loca legit, ubi ingens
A lcides actus furiis, uictusq; dolore,
I mmemor ipse sui, clauæq; oblitus, & amens
E rrauit. cum ripæ illum, ac resonantia saxa,
I llum amnes, illum antra procul, uallesq; referrēt
C lamātem, mihi reddite Hylan, totiesq; gementem,
T undentemq; Hyla nemus, æquor Hyla replētem.
H as illi pœnas Cytherea irata parauit,
Q uodq; apio insignire comam, quod tempora myrto
A bnuerat, cum læta illum ad carchesia uictor
O enides, omnemq; unà Calidona uocasset,
G audentemq; apri spoliis, & uirginis actis.
S it mihi fas nymphæ Aonides, dum littora curro,
Q uæ quondam cithara modulans percurrerat Orpheus.
S it fas Alcidæ luctum, pueriq; rapinam
E t canere, & longum cantu mulcere laborem,
D um uocem ualles referunt, dumq; ipsa canentum
M urmura responsant, & ripæ, et littora, & ipse
C onscius erroris fons, et loca conscia questus.
V estrum opus, ut fessæ reparentur carmine uires,

Assit et extremis decor, et sua gratia dictis.

DE HERCVLE ET HYLA.

Appulerat mysorum agris magnetias Argó,
Cum, tenero comitatus Hyla, petit impiger alti
Alcides iuga per densum frondentia montis.
Hic septem capit errantes per deuia ceruos,
Septem arcu, pedibus binos, et robore plantae
Insignes maculis, primoq; ad tempora cornu.
Hos puer attrectare manu, palmisq; fouere
Incipit, et tereti subnectit uincula collo
Exultans praeda, & maculosis pelle gemellis.
Hic heros fessus cursu, per gramen ad undam
Ingentes artus sternit, clauamq; trinodem
Suspendit trunco, et pharetrae caput aptat onustae.
Inuitat somnos labor, et uicinia fontis,
Vmbraq; textilibus circum uariata corymbis.
Ipse autem fons perspicuis argenteus undis.
Albescunt imo sparsi, rutilantq; lapilli,
Quos huc, illuc subsiliens uomit unda. quiescunt
Mox illi, pictaq; solum uariatur arena.
Laetantur uitreis errantia lumina in undis.
In summo natat umbra. natant ramiq;, comaeq;
Frondentes. Sol per tenues uaga lumina rimas
Irradiat. Variant umbrae uariantibus auris.
Pendula per nitidum currunt umbracula fontem,
Murmuraq; in solis strepitant resonantia syluis,
Quae lenis mouet aura, mouent recinentia ramis
Ora auium, & uario resonant caua guttura cantu.
At circùm atq; ipso crepitantis margine riui

V er halat, roseus'q; decor se fundit ad auras,
L ilia'q; in uiridi spirant canentia thyrso,
E t memor ingratam mœret Narcissus ad undam.
T um uiolæ è patulis redolentia munera ramis
P rætendunt lætos flores, implexa'q; serta
S pirantis rarum ueris decus. enitet inter
I llustreis passim flores, monimenta'q; diuûm
F los rarus, flos ipse hominum uix cognitus ulli.
H eroes norunt, et semidei'q;, dei'q;.
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea cõiux
R orari genialem aulam, cum lætus uterq;
L æta agitat, socios'q; parant coniungere somnos.
H os inter gratam Aladæ per membra quietem
S tillarat sopor, et fessos recreauerat artus.
I pse autem somno grauior, uictus'q; sopore
H orrentem'q; animam late de pectore anhelus
E fflabat, Nymphæ insolito de fonte fragore
E xcitæ liquidis caput exeruere sub undis.
V t'q; uirum uidere per herbida prata iacentem,
T endentem'q; artus, mento, setis'q; rigentem,
C laudentem'q; superciliis caua lumina, risum
I ngeminant, lætis interstrepit unda cachinnis.
R idebant aliæ stertentem heroa, sed hærens
I n puero, non ipsa oculos, non lumina torquet
B landa Earis, sentit'q; deæ Zephyritidis arcum
T abificum, ultrices'q; manus. ea colle propinquo
I nsidians, telum idalium immedicabile telum
P erstrinxit, sublatum alte, intinctum'q; ueneno
F ontis acidalii. hoc etenim dea cypria telo
V titur in nymphas, quoties mortalia nymphis

O biicit ora hominumq́; deas pertentat amore ·
I nterea catulis puer ad præsepe ligatis
L udebat, pexosq́; manu mulcebat, et herbas
S electas dabat, et misto inter cornua flore
I ntexens, uiridi caput insignibat acantho ·
M ox ipso infelix puer, ipso in margine lætos
I nfelix lauat, & uitream depectit ad undam
R orantes udo latice, atq; aspergine cana ·
S enserunt catuli fontem notum · Ah puer, ah sors
D ira deûm · Saliere feri, puerumq́; sub undas
T raxerunt · Terq́; ipse manu, pedibusq́;, humerisq́;
O bnitens clamauit herum · Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantẽ condit in antris,
F ulgentem tamen ora, oculisq́;, comaq́; decentem ·
I lla quidem puero fruitur · Sed flaua Nychia,
E t nigris E unicæ oculis, petulansq́; procaxq́;
A tq; umbræ Melis consueta, Adranea recessu
P icta genas, tortisq́; comis, et nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miseræ inuidia, latitantq́; sub antris ·
S eptem Earis malesana dies, septem anxia noctes
C um puero insomnes agit, ut neq; parcat amanti,
N ec parcat rursum ipsa sibi, sed perdita, et amens
D eperit illum oculis, amanti et deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro ·
A st heros somno excitus pauitansq́;, dolensq́;
Q uærit Hylan, repetitq́; et Hylan, nemora auia lõge
R esponsant, iterantq́; et Hylan · Puer abditus antro
I pse quidẽ responsa refert, sed nympha, sed antri

O cclusæq; fores, molesq; immanis aquarum
A duersans, prohibent superas attingere ad auras.
L uctatur sed uox, intusq; offensa resultat,
A tq; obscura procul, reuolutaq; bombit imago.
E rrabat miser Alcides gemitu obuia complens.
P ræcipitem nunc ardor agit, nunc uicta dolore
G enua labant, nunc mugitus per saxa resultans
I nuentum promittit Hylan, modo lusus, et expes
A rcumq;, clauamq;, uenenificamq; pharetram
T urbat humi, mors amisso præfertur amante.
I amq; oculi, iam uox defecerat. Ecce per amnem
V isus Hylas, Vocem ingentem dedit excitus heros,
I n mediosq; salit fluctus, et brachia tendit.
E xili tum uoce puer, mihi gloria in amne est
C are parens, absiste queri. sat terra, sat æquor,
S atq; tui socium me iam nouere labores,
S at sit Hylan sudasse tuæ sub pondere clauæ.
I ã requies mihi parta, et hymen, et numen ĩ unda.
V iue memor, nostrosq; animo seruabis amores.
H ic lachrymas dedit, atq; extendit ad oscula uultus
P urpureos, uani rapuere sed oscula uenti.
S ectatur properantem heros. sed cœrula coniux
S ectantisq; oculis nubem obiicit & uetat antro
I ndugredi. Tales reddit de pectore uoces
A lcides. Mihi care Puer tua gloria laudi,
A tq; undis iam parta quies, et numen in amne.
I nuidiæ coniux, et amante, & coniuge felix.
I n claua mihi nomen Hylæ, libycaq; pharetra,
P ulcher Hylas, regnabit Hylas in pectore nostro.
S is facilis, nostrosq; iuues in parte labores.

Dixit,

D ixit, & ingentem uiridi de cæspite collem
E rigit, attollitq; manu. componitur ara
I n medio. lecti flores, & olentia serta
S parguntur, gestati arcus, grauidæq; pharetræ
S tant super, & rutilas uoluunt incendia flãmas.
I pse aram nouies lustrans bona uerba precatur
C um gemitu, nouies & Hylan de more salutat,
V isus Hylas media flores quoq; sumere ab ara,
H inc iter ad Phasim ingeminat, minuitq; dolorem
I psa dies, desyderio uis addita crescit,
M ensq; resurgentes renouat sub pectore curas,
Q uæ fessum excipiunt uariæ, & comitantur euntem,
L ittora dũ properans legit, et caua flumina tranat,
S olantur tamen in tenebris insomnia, & umbra
O buersans oculis, & Hylæ amplexantis imago.

EXCVSATIO.

Forsitan et quos quisq; deus per pectora sensus
E xcitet, & quales nascenti sydera mores
P ortendant, canerem, diuersaq; fata, uirorum
Q uæ facies, uigor aut membris, quæ robora cuiq;,
Q uod studium, quodq; ingenium, uisq; insita cordi,
V t rerum series, & cœpti carminis ordo
P ostulat, & toto passim ferremur olympo,
S citantes quæ uis superûm, ac fortuna locorum,
A stra deûm quid iuncta simul, quid ab orbe remoto
D um certant, quid cum radio intueantur amico,
P romittant, qua parte fauor, quaue ira deorum
E ueniat, mors unde repens, aut tempora uitæ,
Q uæq; hominum generi cœlo ducuntur ab ipso,

V erum ingens dolor, & fatum insolabile magni
H erculis, ac totum lamenta audita per orbem
C rescentem natæ luctum, immedicataq; duro
V ulnera retractant ferro, ac noua robora sumit
C ura recens, semperq; nouos dolor incutit ictus.
N on potuit famulantem Heros, socia arma ferentem
V ictor apri, excisorq; hydræ, domitorq; ferarum,
N on ualuit pueri casum, nymphæq; rapinas
F erre Deus. Mihi nata seni, mihi filia patri
E ripitur. crescat dolor, & noua cura resurgat.
P arcite Pierides, nostroq; absistite luctu,
V os lætos agitare choros iuuet. Ite puellæ,
I te deæ, tuq; o toto dux præuia cœlo
V ranie, proprios repetens age diua recessus.
I psa tibi dulcem in thalamis meditabere cantum,
F unera nos, lachrymæq; decēt. Procul este Napææ,
E ste procul Dryades, cultæq; in carmine nymphæ,
L iquenteisq; amneis colite, et colite ocia syluis.
F orsitan et te Aurora iuuet, dum Memnona luges,
E t nostras audire, tuasq; iterare querelas,
S ed dolor, & lamenta nigro comitentur amictu,
Q uæq; erumna meos non deserit anxia questus.
S ed comites estote Auræ, atq; fauete querenti,
E t uoces geminate, et luctum intendite nostrum,
F idæ Auræ, comites sæui, testesq; doloris.

DEPLORATIO LVCIAE FILIAE.

C erte ego feliceis tedas, dulceisq; hymenæos
N ata tibi, carosq; parabam e stirpe nepotes.
F ingebamq; & aui lusus, numerosaq; uerba

Ad

A d cunas, cantus'q; Senex meditabar aniles.
E n miseræ patris tedæ? hos'ne senex hymenæos
A spicio? sunt hæc solatia grata nepotum?
N ata iaces, nec blanda senem, nec filia patrem
A lloqueris sed muta siles, sed lumina condis.
H oc meruit pater infelix. Age nata reclusos
E t sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris inanes.
E n tabes. Decor ille tuus quo nata recessit?
D eliciæ matris miseræ. Tibi dona parabat
E t lusus dignos hymenæo, et coniuge uestes.
P ro donis, lusu'q;, et pro lætis hymenæis,
L iquisti luctum, et lachrymas, atq; aëra nigrum.
O rnabam tibi serta domi, syrium'q; liquorem
A d thalamos, geminæ, geminæ tua cura sorores
F undebant. Quid pro sertis, syrio'q; liquore
L iquisti? sine Sole dies, sine sydere noctes,
I nsomnes noctes. fesso tibi uagit ab ore
F rater, & in cunis questus exercet amaros.
H as illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis.
A t patri uetus ulcus, et insanabile uulnus
L iquisti, æternos luctus, miseram'q; parenti
C aniciem. O qui me patrem, qui sorte parentem
S yrtibus in mediis statuat, saxis'ue Promethei,
Q ui rapidas instiget aues, & uulturis ungues.
N on mihi te belli rabies, non aspera ponti
T empestas, non missa polo flagrante ruina
E ripuit. Tellus'ue graui concussa tremore,
A ut quæ sunt miseris discrimina plurima terris.
I pse mihi flos ætatis, species'q;, pudor'q;,

E t grauitas generoſa, oculiſq; afflata uenuſtas,
(Heu quod iūcta ſimul dū ſūt bona plurima, certāt)
E ripuit te te. Ipſa ſibi probitaſq;, decorumq;=
I niecere manum, & fato ſua iura dedere.
Q uæ ſuperi, quæ ſeuities? molitur ab ortu
S ol curſum, pergitq; iter, et ſpatia ardua luſtrans
C onficit, occiduum dum progrediatur ad orbem,
A t uitæ ſpatium incertum, & perſæpe ſenectus
I ngruit in medio curſu, uellitq; iuuentæ
L anguentem florem, et ſpoliat ſpe diuite ramos.
A n' ne mihi ante oculos grata obſeruatur imago,
Q ua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi te te
L æta oculis, blanda aſpectu, pulcherrima cultu
C onſueras offerre? En aſpicio ora, decuſq;
E gregium formæ, et tot honeſtæ frontis honores?
L ætantem amplexu excipio, et patria oſcula iungo.
A ffaris iam blanda ſenem, officioſa parentem.
E xcutiunt mihi iā lachrymas noua gaudia. Demēs
A h demens pater, infelixq;, parenſq;, ſenexq;
F unde nouas lachrymas, nec te iam ludat imago,
E t ſenſus memor, & mentis ſpes credula uanæ.
N il heu, nil reliquum iam Luciæ. Ceſſit in auras
V el ſomno ſimilis, uel inani corporis umbræ,
A ut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
N um cœlo forſanq; recens nitet aurea ſydus?
I llam cœlicolæ inſpectant? illam Heroinæ
M irantur? clarum nota inter ſydera lumen?
I pſa micat noua lux cœlo decus addita, et aſtris?
N ata queror. reptantem auris, cœloq; uagantem
A ſtra recenſentem, numeroſq; et ſigna notantem,

Heu

H eu fallax natarum amor. heu male grata, nec ore
A ppellans, nec uoce petens patrem ipsa uocasti,
S altem ò saltem oculos ad lumina nostra reflexes.
A h diras patrum spes, & solatia dira.
N e coelo, ne diis pietas, an forte nec ipso
S plendescis coelo? tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans? pereat lux omnia noctem
I ngeminent, tenebræq; cauo dominentur olympo.
S ed iam o sed desiste dolor. mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit.
P ræradiat caput auricomum, roseusq; per auras
I t decor, eq; genis stillat ros fusus eburnis.
N unc axem Dea, nunc currus age pelle uolanteis.
F unde diem. sparge eoam dux præuia lucem.
P ande sinus. natam aspicio, Tecum aurea curru
L ucifero, & sociis tecum secat æthéra bigis.
B landiturq; oculis. lachrymas quoq; læta parentis
A spectu ciet, et blando mea Lucia ab ore.
A ppellatq; patrem, summo et sua brachia curru
E xerit, inuitatq; senem. iam filia fulges
I nsuetum iubar. ardescunt iam tempora. iam iam
I n radios abeunt crines. En fulgidus ora
A ccendit splendor. micat en lux ignea circum
P erq; genas, totoq; nitor se fundit olympo.
E xoritur iam Sol. radiis en Lucia Solis
E xcipitur, roseoq; sinu complexa, nitentem
I llustratq; diem, et super æthéra fulget apertum,
A tq; nouum coelo decus, & noua lumina terris
D iffundit, lucem inde auræ sensere recentem,
C larior et solito diffulsit ab æthere Titan.

DE SE IPSO POST OBITVM.

Ergo ubi postremum in cinerem, squallentiaq; ossa
S oluerit, & longo tempus me absumpserit æuo,
Q uæq; leuis tumulos circum obuersabitur umbra,
A bscondet nox, & nube obdensarit opaca,
F orsitan è cœlo aspiciens, nec passa parentem
O bduci tenebris, nigrantia nubila late
D ifferet. et patrium longe indignata sepulchrum
N octe premi, & densa manes caligine condi,
E ffundet rutilantem alto de culmine lucem,
E t totum in radios clara inflammabit olympum,
I llustrans monimenta patris, decora inclyta fama.
F ama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
O re ingens, ac uoce ingens, ingentibus alis
P er populos late ingenti mea nomina plausu
V ulgabit, titulosq; feret per secula nostros,
P laudentesq; meis resonabunt laudibus auræ,
V iuet et extento celeber Iouianus in æuo.
N ec deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
O blectent manes cantu, atq; hæc pectore uersent,
H uic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
C astalii quem fontis aquis lauere, & opaca
T empora cinxerunt lauru, fouere & in antris
A ssuetum choreis musarum. hinc pectore anhelo
L ustrantem idalium nemus, & loca consita amorũ,
E t charites docuere uiam, uoluere et amantem
A tq; faces tractare deæ, atq; cupidinis arcus,
M ox Paphiã canere ad citharã. procul antra canẽti
A ssultant. Resonat uirides formosa per umbras

Fannia, per'q; suas strepitant suspiria myrtos,
Et percussa graueis iterant iuga frondea curas.
Post iuueni patuere adytis manifesta reclusis
Templa, quibus secreta deûm sapientia pandit,
Naturæ'q; arteis docet, & præcepta recludit
Viuendi, hic illa e media testudine templi
Hortatur'q;, monet'q; uiros, foribus'q; adapertis
Admittit meritos. excludit inutile uulgus
Detestans. Inde ipse animum formauit, et omnes
Explicuit uitæ mores, monstrauit et arteis
Ingenuas, totum'q; audax Helicona pererrans
Nil intentatum ingenio dimisit. inertem
Is digito increpuit'q; lyram, lusit'q; canendo
Ad cyathos. idem ad thalamos hymenæon amatos
Pellexit cantu, cecinit'q; admota cubili
Antiniana sales notos, nec defuit illi
Rustica quæ tenerum modulata est fistula carmen.
Ingemuit simul ad tumulos, lachrymosa'q; amantũ
Funera, dum è solis uiolæ afflauere sepulchris.
Instruxit'q; alas equitum, ac sertoria signa
Extulit Hesperiæ in campis, tinxit'q; cruore
Arua super, tumuit'q; amnis, dum gurgite mersat
Arma, uiros, phaleras'q;, et corpora quadrupedantũ
Idem ausus maris undisonos inuadere campos,
Rettulit, austeræ salsus sapor unde lacunæ,
Rettulit, unde cadāt imbres, unde intonet æther.
Prodeat unde comata, cauo quo'ue Iris ab antro,
Ausus inemotos aurarum irrumpere tractus.
Macte animo, macte ingenio, cui limina cœli
Stellatæ et patuere fores, quem cardine laxo

F ataq́; fortunasq́; uirûm, ac decreta deorum
N osse fuit, superûmq́; aditus intrare repostos
R imantem, & cæcas reserantem in fata latebras.
E rgo agedû nymphæ Sebethides, eia age nymphæ
E t myrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
P urpureamq́; adhibete rosam, atq; effundite nardû
C anentem Dea, frondentem Dea iunge et oliuam,
Q uæ pacem Dea concilias. hic ocia, pacemq́;
I taliæ peperit fessæ, uiolentaq́; bella
S ustulit, immersitq́; cato, atq; in ualle maligna
A bdidit, et duplici religauit uincta catena,
P roscripsitq́; erebo, portisq́; inclusit ahenis,
O raq́; hesperias iussit regnare per urbes.

ALD. LECTORI. S.

Non ab re uisum fuit, si quæ Pontanus ipse in principio libri Meteororum manu sua scripta paucis ante diebus, q̃ è uita discæderet, ad me misit, imprimenda hoc loco curarem. Ea uero sunt.

Liber hic Meteororum fuerat ante Vraniæ libros scriptus, uerum prius, quam ederetur, furto fuit ob liuorem subreptus. Itaq; absoluta Vrania. Autor illum refecit, et tanquam instaurauit, addiditq́; Vraniæ Libris.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVN METEORORVM LIBER.

I nc ego, quæ nubes causæ, quis spiritus auras
h S ollicitet, quæ uis agitet liquida æquora ponti
E xpediam, & salsæ doceam sapor unde lacunæ.
Quid densas cogat nebulas, densum'q; relaxet
A ëra, cum læto descendit plurimus imbri,
A ut abit in rorem, aut crepitanti grandine tectis
D issilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore,
V nde et præcipites liquidum per inane ferantur
S iue faces, rutili'ue angues, aut ignea lampas,
Qui'q; micant'ue, cadunt'ue corusci è nubibus ignes,
A ut cœlo quæ impulsa ruunt uulcania tela.
S eu qui per dirum miseris mortalibus omen
S pargit sanguineos flammato uertice crines.
I lle quidem morbos'q; ferens, inopina'q; bella.
V nde etiam tanto spirant cum murmure uenti
A ëra per uacuum, & pelago dominentur aperto,
N unc altis in speluncas tellure sub ima
I nclusi, superas quatiant cum mœnibus Vrbes.
A tq; hinc digrediens fontes, quæ'q; amne citato
F lumina diuersis erumpunt partibus orbis,
V ndarum'q; uagos latebroso è pumice ductus,
E t quæ sint liquidis memorabo exordia lymphis.

Tu modo, quæ digressa polo Sebethida ad undam
D iuertens, tacitas inter facunda sorores
V ranie, repetisq; iter, et tua sydera narras,
P ande etiam immensas cœli uariabilis oras,
A ëris & motus aperi dea. Sic tibi ripæ
C litunni teneras gignant per littora myrtus,
E t tua perpetuæ crescant ad flumina Lauri.
I nape. purpureos florum iam spargit honores
E n tibi Sebethos, Veniunt ad carmina cultæ
N aiádes, Dum fontis opes, dum flumina cantas.
(Gratum opus) inscripto texunt tibi serta hyacintho.
E n properant udis fusæ per colla capillis,
Quæq; tibi niueis pingunt redimicula bacis
N ereides. Tibi magna Iouis sua regna reclusit
E t soror, et coniux, secretáq; certa profundi,
T u uero regina Deûm, cui mille ministræ
A ëra per uacuum famulantur, cui pater æther
I ungitur, & socias implet conceptibus orbem,
N e desis, cœptisq; ueni pede diua secundo.
N ate uides, age nate oculis, age suspice numen,
E t uenerare, uides uultu quæ tristis honesto,
E t lento incedit gressu, nec lumina torquet
F ixa tuens, nec multa loqui nec garrula curat,
H æc ratio est proles magni Iouis. huic pater uni
N osse dedit causas rerum, atq; aperire latenteis.
H ac duce nubiferas mundi penetrabimus arces.
T e colimus Dea, thuricremam tibi ponimus aram.
S parge rosam, da thura puer, linguisq; fauete.
V os quoq; felices tumuli, manesq; parentis,
Quo duce Romanæ, statuunt sua signa camœnæ

T arpeia pro rupe, canit tuba & ænea martem,
V os manes mihi felices & adeste uocanti.
S ic uobis uer perpetuum, uiolæq;, rosæq;,
S ic spirent et amoma, fluant Sebethides undæ.

OMNIA CONSTARE E QVATVOR ELEMENTIS, ipsaq; elementa inuicem conuerti.

Principio genus omne hominū, genus omne ferarū
P rognatæ & syluis uolucres, quæq; æquora ponti
M onstra colunt, quæq; herba solo florente uirescit,
E t quæ sublimis crescens subit arbor ad auras,
Q uattuor è primis ducunt exordia causis.
H inc etenim proprias sumunt animantia uitas.
H uc redeunt, quoties fragiles mors soluerit artus.
I psa æterna manent elementa, uicesq; ministrant,
D um sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
A lternosq; agitant constanti foedere motus,
V ertunturq;, eademq; aut mox diuersa resurgunt.
H inc rerum status æternus, æternaq; origo,
A eternam quoniam sortem, & data fata repensant.
H is parent nascentum animæ, legesq; sequuntur,
Q uas dederint elementa. suos retinentia nexus.
I psa autem cœli motus, ac signa tuentur,
I mperiisq; assunt stellarum, et iussa capessunt.

SOLEM ET LVNAM MAXIME IMPERARE ELEMENTIS.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem
Q uinq; agitant uarios errantia sydera cursus,

Aduersisq́; rotis subeunt duodena per astra.
Præsidet his pater ipse hominum, princepsq́; deorũ
Sol rerum sator, & numerosi temporis autor,
Qui cœlũ, et terras radiis, cauáq́; æquora lustrat,
Hunc iuxta comes incedit latonia Luna
Noctis honos, lucisq́; alienæ haud certa ministra.
Cuius & imperium late maris æquor, et ipse
Oceanus rex undarum, ac maurysia coniux
Attoniti uenerantur, & undoso æquore Nereus,
Alternatq́; sequens fluctus, & temperat æstus,
Dum triuiæ instabiles seruat per tempora currus.
Hinc etiam largo turgent sata semina succo,
Hinc manat liquidus per uenas humor in artus,
Hinc fluit, ac refluit per membra tenerrima sanguis,
Humidaq́; infuso lentescunt corpora rore,
Corporibus quoniam præsit latonia nostris.
Ille & uitales spirat nascentibus auras,
Atq; agit in membris animas, & stillat in artus
Fomitis ætherii calefacta per ossa uigorem.
Deniq; Sol patrium ius, officiumq́; paternum
Exercet, peragit matris Latonia partes.
Quæ bigis inuecta, uagoq́; per æthera lapsu
Discursans, prensat nunc hos, nunc deserit illos
Auxilium implorans, & opem acceptura deorum,
Corporibus quam materna pietate refundat.
His ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur.
In primis aer multa caligne densus,
Mane nouis radiis, et luce rubescit eoa,
Cum necdum orta dies, & nox sua sydera condit,
Cum surgit iubare exorto titonia coniux,

M ox clarum sparsura diem Lux suscitat almum
L ux Solis comes, & coniux, et filia Solis,
Q ua nil mobilius, qua nil uelocius unquam,
N on leuis aligeræ mentis pernicior aura.
Q uin rapido sub sole liquens rarescit, & ignem
C oncipit. incensumq; ab humo rapit usq; calorem
I pse etenim tenuis penetratu, et corpore raro
L abentem cœlo radium sola ad ultima terræ
T raiicit. hic duro frangens umbone resultat,
E xiliensq; cauo succendit in aëre flammam.
Q uoq; locus cauus ipse magis, quo densior aër,
Q uò propiore deus prospectat ab æthere terras,
H oc magis ignescit flammis, & concipit æstum,
I ncandetq; æstate, tepet sub atlantidis ortum,
Q uo nidum in tignis peregrina reponit irundo.

DE MARIS SALSEDINE.

V os etiam maris undisoni fluitantia monstra,
E t Solem rapidum, & latices sentitis amaros,
Q uandóquidē obiectas urens sol dū coquit undas,
E t radiis infestat agens neptunnia regna,
A ssidue dulceis epulas, tenuemq; liquorem,
H aurit aquis, succosq; rapit populator amicos
G rata sequens, sensum longe indignatus amarum,
H inc salsus sapor, atq; asper fluit æquore amaror.
Q uippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
I lle quidem dulci è baccho, mellisq; liquore
E xclusus uenis, & enim sitis ipsa calorq;
L enibus indulgent succis, & amara recusant.
Q uin etiam fama est captum telluris amore

O ceanum, tacitos primum occuluisse dolores.
P ost ubi concepit flammam, penitusq; medullis
A rsit, & ipsa imis hæsere incendia uenis,
O quoties primo fixit sua munera posti,
P inxit et è uario non mollia limina flore,
A c cecinit miseram lachrymosa uoce querelam,
L ongaq; per uacuas rupit sospiria rimas,
I nde ubi iam longo patientia uicta dolore est,
M ulta quoq; iratus foribus conuitia dixit,
C rudelem & dominam per uerba indigna notauit,
N unc supplex ueniam petit, & connubia poscit,
E t thalamum optatum, et socii sua gaudia lecti.
A t postquam nil dona mouent, promissa'ue magni
D os pelagi, atq; preces frustra cessere mariti,
N on ullæ supra spes, tum furiatus, et amens
P erculit aduersam nodoso uerbere Calpen,
I ngemuit, traxitq; grauem a radice ruinam
M ons cauus, ille imo uictor ciet æquora fundo.
A gmina densentur campis tum rupe soluta
I rrumpit pelago, & terris insultat apertis.
A t tellus tremefacta metu confugit in altos
N ube caua monteis, totoq; in uertice sistit.
E xanimē excipiunt Nymphæ, refouentq; pauentē,
V t uires rediere, deosq; exciuit agresteis,
E t quæ sit dubiis nota est sententia rebus,
C ontinuo è mediis terræ penetralibus actam
A lloquitur Saliam, & precib. noua munera iungit.
T um Dea conuentu in medio dux ipsa repostas
E xoluit uenas, totoq; è uiscere terræ
E ruptat sale saxa super sudantia amaro.

Quidquid ubiq; aſprum egeritur, fluitat'q; malignus
Aequora per, ſapor inficiens undas'q;, deos'q;.
Ipſe etiam Oceanus retro dare ſigna coactus.
Inde manet ſenſu ſapor aſpernandus amaro.

DE SOLIS EFFECTIBVS IN TERRA.

Præcipue tamen in gremio telluris amatæ
Exercet ſua iura deus, Latonia proles.
Semina nam rerum campis obſtruſa, ſub auras
Euocat, in'q; nouas conuertit germina frondes,
Educit ramis tenuato codice flores.
Mox agit in crudos beneolenti cortice fructus,
Hinc ſua iucundo maturat poma ſapore,
Felices lætis ſegetes inſpicat ariſtis,
Veſtit pampineis baccheia dona racemis,
Educit ſata, nata fouet, quæ fota animantum
Pabula ſint, ſuccis'q; ſuis alimenta miniſtrent.
Quin etiam ipſius e uenis, terræ'q; cauernis
Surſum agit eductos alta ad conuexa uapores,
E quibus aut rores bibula funduntur in herba,
Aut atræ incumbunt nebulæ conuallibus imis,
Aut paſſim cœlo fuſæ ſparguntur in agris
Cæruleæ pluuiæ, aut multo cum uerbere grando
Perſonat, aut canis albeſcunt rura pruinis,
Aut niuibus ſummi cinxere cacumina montes.

DVAS A SOLE EDVCI IN AEREM EXHALATIONES, HVMIDAM VIDELIcet et Siccam.

Terra etenim duplicem exhalat saturata uapore
Humidus hic, crassóq; madens se corpore uix fert.
Aridus & calido suffimine prosilit alter.
Accipit hos late in gremium circunfluus aër.
Hunc ipsum triplex regio secat, altera candet
Ignibus, horrentiq; gelu riget altera. Vtrunq;
Prima quidem, æstatem'q; suam. sua frigora sentit.

DE PLVVIA.

Ille igitur per inane uagum sublatus in auras
Conuertit sese insinuans, passim'q; coactus
Densatur magis, atq; magis, tum nubibus actis
Frigida per loca, sub cœli regione maligna
Id quod erat calidum, sensim effluit, & uolat alta
Sub loca, qua positis feruent incendia castris.
Ipse autem cogente gelu tabescit, & inde
Liquitur, irriguæq; cadunt ex aëre guttæ,
Quin & frigida uis propius cohibente calore,
Colligit in se, maioráq; robora sumit.
Cogitur hinc sparsus passim uapor. Inde coactus
Soluitur, et pluuii rumpunt de nubibus imbres.
Interdum rapidos amneis est cernere passim
Diffluere, et totum in pluuias descendere cœlum.
Tantus in aërio sese globus orbe coëgit.

DE NIVE.

Ast ubi defluxit calor omnis, et omnia circum
Horrescunt hyeme, & solem loca iniqua negabũt,
Concrescunt gelido nubes è frigore, et una
Coguntur, motæq; loco, atq; è pondere pressæ,

Descendunt passim tractæ, cæsimq; rotatæ
Ac niuibus iuga summa tegunt, & ad ima ferūtur,
Albentes, quoniam albescit concretus aquarum
Humor, at admoto quamprimū ardore liquescunt,
Stiriaq;, glaciesq;, solutaq; sole pruina.
In riuos abeunt fusi de grandine rores.
Inq; niues transire imbrem, atq; inolescere tignis
Docet, et quod Zona illas quæ torrida nescit,
Frigida quod canis horret Germania campis,

DE PRVINA, ET RORE, ET Manna.

At tenuis uapor ille quidem, nec uiribus auctus
Nec dum summotos habilis contingere montes,
Ipse die excitus, gelida mox noctis in umbra
Cogitur, in canas hyeme obstringente pruinas.
Idem abit in rorem liquidum sitientibus herbis
Auxilium cœlo tepido, atq; in nocte serena.
Quin etiam calabris in saltibus, ac per opacum
Labitur ingenti Crathis, qua cœrulus alueo,
Quaq; etiam syriis syluæ conuallibus horrent
Felices syluæ, quarum de fronde liquescunt
Diuini roris latices, quos sedula passim
Turba legit, gratum auxiliū languentibus ægris.
Illic æstate in media, sub sole furenti
Dum regnat Calor, & terræ finduntur hiantes,
Tum tener ille uapor sensim sublatus ab æstu,
Versatusq; die, multoq; incoctus ab igni
Concaua per loca, & arescentibus undiq; syluis,
Ingratum ut sensit frigus sub nocte madenti,
Cum nullæ spirant auræ, & silet humidus aër,

Contrahitur paulatim, & lento humore coactus
In guttas abit, & foliis sitientibus hærens,
Lentescit, rursúmq; diurno à sole recoctus
Induit & speciem ceræ, mellísq; saporem.
Quódq; & apes præstant arte, ingenitóq; fauore,
Hoc medicos natura hominum producit in usus.
Tu uero Iuuenis tenerorum assertor amorum,
Mane tuæ qui serta paras intexere Nymphæ,
Aut Veneri ante aram lectos inspergere flores
Pratorum decus, hoc precibúsq;, hoc suscipe uotis,
Threicio ut boreas tacitus requiescat in antro.
Hic misere rorem infestat crudelis, & asper.
At prædo, & facilis, & rapta coniuge mitis.
Nanq; per aërias ponti dum præterit oras
Vota ferens, uidit procul in conualle remota
Planitiem uiridi late florescere campo.
Admonuit locus optatæ cum coniuge noctis.
Desilit, ac molli lachrymantẽ amplexus in herba,
Explicuitq; sinus, munúsq; impleuit amantis.
Illa grauis oculos ab humo uix anxia tollens
Flebat, eam insolito coniux solatur honore.
His ego pro lachrymis florum, gratúsq;, memórq;
Nocturnos spargam rores, ea præmia sunto.
Debeat hoc raptæ pontus memor Orithyiæ.
Subrisit, tenerúmq; genis suffudit honorem
Læta uiri dictis, & tanto munere coniux.
Ille nouam sensit labi per pectora flammam,
Optatos repetens somnos, molliq; quiete
Leniit accensum complexu coniugis ignem.
Scilicet et Boreas calido contrarius Austro

Occurrit

O ccurrit · calor hinc, rigor inde exurgit, & alter
D um tepet, ipse humili demittit ab aëre rorem.
A st alter stringit magis, ac de frigore siccat.
E xudet ne languentes noua gutta per herbas.
E rgo frigida uis ponto dum insultat, & acres
C onatus contra calor obiicit, agminaq; extra
N oxq; simul, boreasq; instigant · explicat ecce
I pse suas calor intus opes & uiribus auctus
I n stillas tenuem uertit sub mane rigorem.

DE GRANDINE,

Grandinis hinc quae sit paucis natura docebo.
S aepe per aestatem coelo incandente, sed ipso
A utumno magis, aut illo sub tempore, quo iam
L aeta parat nidos praenuntia ueris irundo,
N unc flauam é culmis late deturbat aristam,
N unc laetas nemorum de culmine decutit umbras,
N unc stragem molita etiam pastoribus, uná
P rosternit ualidos sub eodem uulnere tauros.
A c primum ut gelido crescunt humore liquentes
C rystalli, quas post frigentia rupibus antra
I n densum cogunt, guttisq; rigentibus anni,
E t longo durant labentia secula cursu,
S ic rigido compacta gelu per inania grando
C ogitur, & stricto concrescunt frigore guttae,
P ódere mox tractae frangunt se, et ad ima ferũtur.
I psa igitur grauitate sua, ac sub mole dehiscens
P rona cadit, saepe ingenti demissa fragore.
Q uandóquidem sublime ruens, frangitq;, feritq;
C um gemitu sese, multumq; umbone rotata,

O btundit'q; aciem, glomerata'q; uerbere, tectis
D ira sonat, sæpe ipsa leuē haud procul acta, sonorē
D at ueniens, etenim tacito regione propinqua
A gmine descendit. Tanto sed corpore maior,
E t facie horridior, quanto breuiore rotatu,
E t spatio propiore cadens, minus atterit alas.
V ere igitur, seu Libra pares cum diuidit horas,
T um tractu leuiore feruntur ad alta uapores
I ncensi, ac loca summa petunt, ubi frigida sese
V is cohibet, quo non radiorum offensa resultat
S æua acies. ubi pigra gelu, torpet'q;, riget'q;
T empestas, ubi frigoribus domus alta reposta est.
H uc postquam uapor ascendit, calidus'q;, madens'q;
C ontinuo riget attactu regionis iniquæ.
Quo'q; uapor magis icaluit, postquam ipse refrixit,
E xtinctus'q; gelu calor, aut euasit in auras,
H oc magis admissum trahit in præcordia uirus.
I mber enim multo large decoctus ab igni,
C ontrahit, & citius glaciem, et mage frigora sentit.
D esilit inde uago præceps per inania lapsu
I n ualles, quanq̃ iuga sæpe petit, nec aprica
I nfestet licet ipse magis loca, frigida nescit.
A n mage cū paribus calor hic, hinc se instruit armis
F rigus, & æquali concursat uterq; uigore,
I lle suis late in campis exultat, & hostem
I nsequitur, cogit uires, & robora frigus,
I n'q; globum sparsos trahit hic, atq; ide maniplos,
C onfirmat'q; aciem, durata'q; tergora contra
O biectat, quantum'q; calor se tollit in altum,
H oc magis aëria præceps delabitur arce,

Dura'q;

D uráq;, frigidáque, crepitanti et uerbere grando.
C ogit opes natura suas, & robora uictrix
I ngeminat, quoties obuersis uiribus unà
C oncurrunt, impulsa suo contraria nisu.

OBSERVANDAS ESSE REGIONES TERRAE, ET SITVM Planetarum.

E rgo age, nè ue anni partes, neu quæ loca terræ
D espiciens, uarios Lunæ sic inspice cursus,
V t neq; Saturni gelidum neglexeris astrum,
N ec quæ stella cadet cœlo, quæ ue exerat ortum.
C ontemplator item terras sub tempora brumæ
F éruere, & urentem interius cohibere calorem.
Q uod putei, fontesq; docent. nam frigora cogunt,
A st aperit calor, & uenas diducit hianteis.
A ethiopum manant campis sitientibus imbres,
N on amnes capiunt ripæ, ruit arduus æther
I n nimbos, & Sole tamen Leo feruidus ardet.
Annon Allobrogum gentes, rhodanëia pubes,
E xcidium attonita extimuit, cœliq; ruinam,
T empore quo Sol ipse humeros, ac terga Laconum
T orrebat sitiens, summo & radiabat Olympo?
H ic è præruptis mouet alpibus atra procella
I nuoluens hyemesq; simul, tenebrasq;, polumq;.
H orrescunt nimbis auræ, nubesq; dehiscunt
C um tonitru, micat igniferis fulgoribus æther.
I ntremit insolito sub uerbere concita tellus.
A c cœlum ruere, & terras subsidere certum est.
Ecce autem per inane ruens cum turbine uasto
V oluitur, horrendamq; cadens trahit icta ruinam

Ingentis moles saxi, glacieq́;, geluq́;
Concreta, ac bisquinq; pedes porrecta, et in altum
Quattuor, at septem protento margine lata,
Terribilis uisu, ac dirum mortalibus omen,
Tantum adeo uariat rerum natura, situsq́;.

GVTTAS MAIORES AESTATE *fieri.*

Quid grandes æstate cadunt superaere guttæ?
An rarus uapor, & stillæ paulo ante minutæ
Miscentur? crassus cadit hinc è nubibus imber?
An sparsim, subitoq; graui feruore sub altum
Euectus, primum ut sensit mala frigora cœli,
Afflatusq́; gelu, nec densa nube, nec ipse
Densus, humo propior descendit corpore maior?

AEREM RECEPTACVLVM ESSE EXHALATIONVM OMNIVM.

Nate uides spatiū imensum, tractusq; profundos
Aeris, atq; unà terras, pontumq́; obeunteis.
Rara quidem natura illi, ac penetrabilis alte,
Densatur tamem, et crassum fouet usq; uaporem,
Queq́;, et aq̃, queq́; et terræ excreuere frequentē.
Aspirant quæcunq; etenim, quæcunq; uaporant,
Sufficit hæc pontus, ponto et circūdata tellus.
Cuncta sinu grauido recipit diffusior aer,
Vertit & humentem in rorem, pluuiasq́;, niuemq́;,
Qui fuerit gelidas humor sublatus ad auras.

QVAE IN AERE GENERENTVR EX ASPIRATIONE IGNEA.

Halitus

Halitus ille autem, largo qui percitus igni,
Euolat, ac tenuis multum loca frigida tranat,
Et longe ad sedes uictor perlabitur æstus
Fumidus, incoctusq́; atq; arescente fluore.
Non nunq̃ tamen hunc nubes circumuenit atra
Deprensum, & strictis frigus circunsonat armis.
Hic ille inclusus uallo, et circum aggere septus,
Perquiritq́; aditum intentans, et singula lustrat,
Et nunc hac aciem ostentat, nunc ingruit illac
Parte ferox, parte & factis, & uiribus impar.
Ast illum densis mucronibus horrida nubes
Verberat, impellitq́; premens, frustraq́; parantem
Summotus intrare domos, & ad ardua ferri
Deiicit ipsa super impacto umbone. ibi ictus
Ingentem effracto sonitum dedit aggere, multusq́;
Intonat, et cœlum tonitru quatit. inde coruscus
Sese agit in flammas, et cœlo lubricus errat.
Interdum tantus fragor, ut concurrere monteis
Iam timeas, ut terra tremat, cœlumq́; dehiscat.
Tum quod erat fractum discussa nube, repente
Impulsum ruit, atq; obliquo tramite præceps
It flamma rutilante, ingenti et uerbere summos
Aut petit incassum monteis, aut aurea diuûm
Templa ferit, dirum trepidis mortalibus omen.
Interdũ leuis ipse, leuem flammamq́;, sonumq́;,
Aut sonitum sine luce dedit, sine uerbere flammã.
Interdum erumpit crepitu sine. sed tamen actus
Aduersam in nubem, ualidos hinc pertulit ictus,
Vnde tremunt nigri postes, & limina cœli.

IGNEM ANTE, QVAM SONVS AVDIATVR, VIDERI.

Nec uero prior excusso de uerbere flamma
E micat, aut ipso sonitus fit tardior ictu,
S erior ad nostras quamuis eat impetus aures.
I pse uides pastorem alto de colle securi
S ternentem quercum, cuneis'q; in frusta secantem.
I pse quidem iactatam alte post terga securim
A nte uides, mox ingenti conuulsa fragore
V ox sonat, & ruptæ luctantur in auribus auræ.
N on aliter cum excussa polo flagrante ruina
H orrendum tonat, ipsa suo prius acta tumultu.
C oncurrit nimbosa acies, frangit'q;, ferit'q;
I mpellens, hinc fulmineus succenditur ignis
C ollisu. Tandem ille fragor ruit, & ruit unà
I n pluuiam, et largos conuersus Iuppiter imbreis.
V ulcanum fama est cœlo cum pulsus ab alto,
S ub terris sine honore diu, sine munere, claudum
V ixisse, & sicula exilium traxisse sub Aetna
S olantem casus noto genitricis Amore.
Quem tandem meritam uertit dolor acer in iram.
Quondã etenim Cybele ĩ magna Berecynthia mater
S olenneis de more dapes, ac uina pararat,
C onstiterant'q; Deæ ad mensas, ac pocula Nymphæ
V ltima miscuerant, Cum sic Venus aurea cœpit.
Felicem mea me soboles facit, hæc mihi diuos
S ubiicit, hæc mortale genus. quã plura parantẽ
O ccupat his Latona, Decus noctis'q;, die'q;
C um peperi, & lucem terris, & lumina cœlo

T um peperi, toto & tenebras ex orbe fugaui,
L uceat ut per me tellus, resplendeat æthra,
E xonentq; uagum lustrant quæ sydera, mundum.
D icentem increpuit Iuno, atq; hæc uocibus infert.
I mmemor es nostri Latona, & adultera iactas
I nfamem sobolem, & media inter uina superbis.
I lla refert. Tua te proles inuisa parenti
N obilitet regina, & cœlo excussus ab alto
I lle ille e Iunone satus, quem fumida Lemnos
E xercet fabrum, aut nigris incudibus Aetna.
D emisit Iuno uultum. mox indecor ira,
M onstrosos partus, fumantemq; obiicis ætnam,
C ui gener Alcides, cui filia nobilis Hebe?
H aud proles mea Vulcanus. plutonia proles
I lle ille est, enisa cauo quem fornice tellus
E xpulit è latebris, quem uix in luce receptum,
N on erebo pater admisit, non æthere diui.
Riserunt incensam aliæ in conuitia diuam,
I ndoluit tamen una Ceres, quæq; astitit illi
F ida comes Lypare, æolidum quæ prima sororū.
E rgo ubi Zanclæos portus tenuere, & amicas
T rinacria accepit terris, Aetnëiaq; antra
A dmisere deas, solitum & Vulcanus ad ignem,
N acta ibi tum Lypare tempus, Conuitia matris
R ettulit, & partus inimica mente negatos,
M entitamq; deæ prolem, ac plutonia furta,
I ntumuit dictis iuuenis, succensus & ira
V ltorem minitatur, & acri in corde uolutat
M aternum uulnus, odiisq; incessit amaris.
I nq; dies auget uires dolor, ac memor artes

E xcutit, exploratq; iter, ac uestigia matris.
D um Samon, oceani mensis digressa, per altum
I re parat, mouet abruptis fornacibus Aetnam
E xitium intentans. illa acri uicta dolore
I ngemit, & coelum insolitis conquestibus implet.
L eniit iratam complexu laetus amato
I uppiter, & placidam accepit per membra quietē.
T um deus ignipotens inuento fulmine, primum
I pse suum miratur opus. mox limina gratus
A ccedit Iouis, & laudato munere donat.
I uppiter ob meritum Lemnon dedit. inde trisulcū
M olitus dextra fulmen, cognouit in illo
V sus quantus erat, seq; hoc audentior armat.
H oc mea periuros laeto dat dextera dixit,
H oc ego terrigenas extinguam aliquando Gigantes,
H oc etiam coniux timeat sacrumq;, potensq;.
T um mouit caput, & frontem percussit honoram.
F ulminis hinc ingens, & mira potentia fertur.

FVLMINIS DIVERSAM VIM ESSE.

N unc etenim afflatu tenui, pecudemq;, bouemq;
A ut uirides tondentem herbas, aut ilice ab arcta
A rcentem nimios animosi syderis aestus
E xanimat, nulla ut maneant uestigia mortis,
O ptatum ut credas armenta haurire soporem,
V t placidum uideas pastorem ducere somnum,
N unc ustos arctus, atq; ossa rigentia cernas,
N on faciem, non ora hominum, non corpora noris,
N unc ipsis etiam in stabulis, mirabile dictu,
Q uadrupedem exoluit, pedibus quoq; ferrea demit

V incula, et intacto terram quatit ungula cornu.
I llæsus sonipes alta ad præsepia mandit.
V idi ego, cum incolumi totus pede calceus arsit.
S enserunt alii fuluum effluxisse metallum
E loculis, tanta est uis insita fulminis auris.
R ara etenim densis cedunt, at densa repugnant
I psa obiecta sibi, contra et sua prælia miscent.
C oncedit duro tenerum, et penetrabile acuto.
D issipat afflatu subito leue · trudit ad imum,
Q uod graue, diffringunt rigida, atq; obtusa reclu=
I nsinuant, tenui quæ disploduntur ab aura. (dũt.
Q uin uariant etiam uires, & uulnera teli
F ulminei, seu marmoreis se in turribus altum
I mpegit, seu littorea desedit in alga,
A ut quæ per mediam fumant foenilia brumam.

DE STELLIS CADENTIBVS, ET IGNITIS TRABIBVS,

Sæpe per æstatem coelo si forte silenti
A ut carpes iter, aut mauortia signa secutus,
T raduces uigilem per iussa silentia noctem,
C ollucere faces, cœloq; cadentia cernes
S ydera, & incensos per sudum albescere tractus.
H alitus hic modicusq; & cœco impulsus ab igni
I ncidit in gelidas ut primum frigoris oras,
N ec potis increttum longe exuperare rigorem,
T orquet iter fugiens nunc huc, nunc mobilis illuc,
D onec conceptam traxit per uiscera flammam.
N unc proprio incensus raptu, nunc terq;, quaterq;
E xagitata ferens impactæ uerbera nubis.

Ast ubi summotosq; locos, atq; aëra summum
Peruasit, qua continuus conuertitur orbis,
Hic rapido impulsus cursu, uertigine & ipsa
Incensus, uaria splendet per inane figura.
Arida concipiunt ignem, feruetq; agitando
Spiritus. Incendit pugnantia corpora motus.
Siue igitur lato amplexu, multumq; coacta est
Materia, atq; ingens series, & longior ordo,
Seu contra breuis, & tenuem sortita uigorem,
Quæ facies, quæ forma etiam, qualisq; figura,
Talis in aerio perlucet uertice flamma,
Nunc iaculi in morem, ualidus quod torserit hostis,
Nunc quales splendent Lychni laquearibus aureis,
Nunc qualis tenues ignescit stuppa per auras,
Nunc flectit sese in spiras sinuata draconum,
Nunc micat, ut celeri fallantur lumina sensu,
Nunc cadere ut timeas ex ipso sydus Olympo.
Sæpe etiam torrem ambustum rutilante fauilla
Cernere erit, cœlumq; cauo se scindere hiatu
Tũ, cũ sub noctem obscurã, atq; in nube profunda
Nigrescit uapor, & permultum cœrula fumant
Fomenta, trahit & subitam uis ignea flammam.
Illicet è mediis tenebris, fumoq; frequenti
Erumpit flamma, & cœlo se fundit aperto,
Vt timeas noctem ruere, atq; fatiscere Olympum.
Præsertim cum præcipiti uertigine torris
Excussus cadit, atq; cadens nigrum aëra findit.
Flamma etenim cum cœruleo se miscuit, et cum
Lux atro insinuat, penetratq; immissa profundo,
Tum nubes patet, et lato se soluit hiatu,

Luminaq; ipsa imum subeunt admissa recessum.
Ac patefacta cauo pandunt sese abdita tractu.

TREIS ESSE AERIS REGIONES.

Et quoniam treis in partes distinguitur aër,
Prima æque patiens est frigoris, atq; caloris,
Alternasq; uices, alterna sorte rependit.
Vere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma
Proxima ab inflexu radiorum amota, malignum
Frigus, et algentem late complexa rigorem,
In quam cœruleus passim uapor actus inerrat,
Vnde cadunt imbres, unde et nix concitat alas,
Vltima torrenti semper sitit usta calore
Flammarum consueta uagos inuoluere tortus.
Halitus ille igitur longe, ualidusq; potensq;
Huc penetrat, superatq; hyemes, & frigora uictor.

DE LAMPADIBVS, ET ALIIS IGNITIS FIGVRIS.

Ergo aut est parteis æque diffusus in ipsas,
Et lato arescens incendia suscipit orbe,
Lampadis in faciem, quæ plurima nocte refulget
Ante deos, aut in latus inclinante figura
Contrahitur, magis hinc, inde altera prominet ala,
Vt crassum aut credas lapidẽ, aut ignescere trũcum,
Ipse quidem dextra pellem trahis illa trahentem
Iam sequitur protenta manu, sed parte sinistra
Subtrahitur, quodq; hac accedit, demitur illac.
Hinc titubant duplices sub iniquo pondere lances,
Aut sparsim fusus, rapidoq; abreptus ab igni

Scintillãtem animam uomere, atq; efflare uidetur,
Vt quando in stipulis furtim uagus incidit ignis,
Huc illuc dispersa uolant incendia, nec se
Miscet flamma, salit'q; leuers perferuida culmos.
Sed neq; tam tenuis terrarum est halitus, ut non
Et densas habeat fumoso in corpore parters,
Quæ sursum raptæ, totó'q, uolumine mistæ
Densantur leue in aerium se tollit acumen
Consurgens grauiora suo sese ordine ad imum
Detrudunt, donec cunei sub imagine flammam
Concipit, et rutilus micat inter sydera conus.
Tunc aliquis limosa agitans ad flumina Nili
Piscator, dum nocte oculos ad sydera tollit,
Obstupuit, doluit'q; simul super astra referri
Pyramidas, ueterum'q; rapi monumenta uirorum,
Aegyptum'q; suis superos spoliare trophæis.
Interdum longam erectus consurgit in hastam
Parte leuis, parte obducta caligne densus.
Non tamen ut maiora trahat uestigia cauda.
Hoc quondam telo Tityon per uiscera adacto
Strauit humi stratum'q; nouem per iugera uictor
Extendit, thalamos ulctus, tentata'q; matris
Fulcra, nec indignos statuens Mars ferre dolores.
Laudarunt facinus superi, atq; hinc ipse superbus
Spicula non ponit manibus, non deserit hastam.
Aëris hæc partim media regione feruntur
Ipsa suis incensa opibus, dum uulnere crudo
Certatim exercent uires, & prælia miscent.
Aestiferis partim in campis, regione suprema
Qua cœli uertigo agitans rapit, unde coruscat

T ractim flamma rubens, atq; ignea fulget imago.

DE COLORIBVS NVBIVM.

Nubibus est etiam color & suus hoc age ut omnē
A ëra percipias, ut uentos deniq; noscas.
A lba parum densa est, raroq; immista uapore,
Q uam Sol irrumpit radiis, & ad intima tranat.
N igra grauem traxit densa caligne fumum,
N on illam ut penetrent nemeæi lumina Phœbi.
P uniceam multus subiit calor. occupat humor
C æruleam, grauidamq; imbri, longeq; madentē.
H as collidenteis sequitur fragor, & simul ingens
P orta tonat cœli, rumpitq; ad tartara clamor.
E quibus ut sese emisit uiolentior ignis,
F ulgurat, & densas rutilus discriminat auras,
N onnunq̄ ut longum nubes diducat hiatum,
A c nigri pateant prorsus penetralia nimbi.
N onnunq̄ leuis ipse leuem sine uulnere nubem
E uadit, tamen & splendet qua semita monstrat,
A c micat, ut celeri fallantur lumina sensu.
F lamma rubescenti multum saturata colore
A dmonet admistas fluuiali è corpore uires,
H umidaq; ingentem præbere alimenta uigorem,
Q uod probat exiliens lignis uiridantibus ardor.
A lbescens tenuem succum, atq; arentia monstrat
F omenta, & celerem peracuti luminis auram.
A t cui sanguineus color insidet, & nigrantem
P ræse fert late obscura sub luce cruorem,
H æc ualidas terræ uires, duratq; iactat
R obora, & immanem uasta cum mole ruinam.

F ulminis hinc uarians, et tanta potentia fertur.

VNDE FVLMINVM VARIE TAS, AC VIS.

N anq; ubi nube caua, tenuisq; et plurimus alte
T ruditur, incensis et se fert spiritus alis,
I lle quidem leuitate sua penetratq;, ruitq;
L ubricus, et tenuis multum loca peruia tranat,
V t nulla incensæ linquat uestigia flammæ.
N ec mora sit telo tenui, ac penetrantibus auris.
A era fluent tamen afflatu, ac uia uulneris atro
L iuescet fumo, et piceum dabit usta nigrorem
A eratis quoties clypeis impegit, et ipse
M ole piger lentis it tardior impetus alis,
D uraq; pugnaces obiectant robora conti.
C ernere erit flagrantē iterū Hucalegonta, et opimis
C um spoliis templa excisis auulsa columnis,
A c furere attonitas incendia sæua per urbes.
T anta mole ruit, tantaq; impulsa ruina
Fumida uis, procul acta polo, atq; è nube profunda,
S iquando extrusus, multoq; accensus ab æstu
S piritus, it tonitru horrificans, atq; igne coruscus
T ractu ingens, tardusq; gradu, et lōge auctus eūdo
S cinditq;, uritq;, et longo secat aëra hiatu.
T um montes quatit impellens, discindit et arces,
E t correpta micant diris naualia flammis.
P ræcedit longe uulnus tremor, usqueadeo uis
I mpellens furit, atq; intendit spiritus auras,
E t late arentes coëunt ad uulnera fumi,
V t cum irata manus tormento exclusit aheno

Fumantem

F umantem pilam, uersatq; uolubile saxum.
I nclusi erumpunt ignes nigrantibus auris,
F it tremor, horrendumq; sonat. tum plurimus ante
S ternit iter fragor, & gemitu saxa icta resultant,
D isiectæq; ruunt prostratis mœnibus arces.

DE VENTIS.

V entorum nunc te causas, patriamq; docebo.
Q uæq; illis natura, & quæ sit cuiq; potestas.
A ridus ille autem, atq; ima tellure remissus
H os generat, uiresq; animis, roburq; ministrat.
S ol pater educit, mater dedit ubera tellus.
A summo Boreas, Notus imo spirat olympo.
O ccasum insedit Zephyrus. uenit Eurus ab ortu.
H os circùm uarii dextra, leuaq; feruntur,
A tq; agitant tenues diuersis flatibus auras.
E t quoniam medium lustrans Sol circuit orbem,
P er duodena uago digressus signa meatu,
I dcirco quidquid gremio telluris in altum
E duxit, partim algentem festinat in arcton,
P artim ad decliuem libyæ diuertitur oram,
D um radios, ac sæua timens incendia uitat.
A n dextra, leuaq; ferens se, impune uagatur
H umida uis, quando hinc libycos, ast inde recessus
A rctoos semel in toto Sol ambiat anno?
V nde sibi uis ipsa & opes, & robora firmet?
C um tamen assiduus media regione recurset
E oum, hesperiumq; petens Sol annuus orbem,
V rat et accensos quos ipse per aëra fumos
T raxerat? ĩde frequens nunc hinc, nũc effurit illic

F rigidus aut aquilo, aut nimbis uiolentior auster,
A uster solstitio ueniens, regnisq; perustis.
V nde calet magis, et pennis madidantibus usus
I nuergit largos agris sitientibus imbres.
Q uin imo quoq; digrediens, & fessus, et in se
S æpe repercussus grauiores concipit æstus.
A t Boreæ patriam horrentem, frigusq;, rigorq;
I nsedere, hinc terra gelu concreta uaporat
T enuius, horrescitq; aër, uolat inde serenus
S piritus, & siccis uestigia commouet alis,
A n quia summa tenens cœli loca, multus, & ingens
I nde ruit, pellitq; auras, et nubila differt,
N ulla ut Hyperboreo maneant uestigia tractu.
S ed tamen & longo uectus trans æquora cursu,
I rrorat caput, et madidus ceruicæ fluenti,
F undit aquas, seruatq; olim quæ foedera sanxit.
Nanq; olim prouectum austrũ trans littora Rheni
O ceani fama, & toties refluentibus undis.
E xcipit incautum Boreas, et uincula nectit.
I lle ut se captum agnouit, sensitq; catenas,
N on ego te siculo'ue mari, nec finibus aphri
L ittoris arcuerim. liceat nam te quoq; nostram
V isere Cyrenen, libycosq; intrare recessus.
A c nostro terram arentem satiare liquore.
H inc quoq; securus per regna aliena recursat,
E t madidus pennis sitientis irrigat aphros.
H oc quoq; frigidior, quod per decliuia labens
O biicibus nullis cursus agit ipse secundos.
V ere etiam regnare uolunt, quo tempore primum
O ptatæ crescunt luces, et lubricus annus

Conuertit

Conuertit terga, atq; hyemem post egit iniquam.
Tum liquefacta mouens terrarum claustra, caminos
Sol aperit laxos, uoluitq; per aëra fumum.
Hic somno excitus, commotisq; impiger alis,
Linquit Hyperboreos decliui tramite montes.
Quin ubi Sol propior maiora incendia mouit,
Flagranteisq; impegit equos per uiscera Cancri,
Cum nebulosa cauis fumat Germania campis,
Ac multus uapor ad superas sese extulit auras,
Quémque frigida uis Boreæ comes addita cogit.
Illa etiam de parte graueis incumbere nimbos
Cernere erit, fusisq; augescere nubibus amnes,
In mediisq; natare etiam feruoribus agros.
Hoc etiam è cœlo, ac semper radiantibus Arctis,
Et gelidæ incumbunt auræ, ac uehementior urget
Ventorum uis, finitimis regionibus acta.

VENTOS QVOSDAM PROVINCIALES ESSE.

Omnis in aduersos uentus non péruenit axes,
Et quidam certo sedem posuere recessu.
Circion hispanas fama est regnare per urbes,
Et pecori strages meditantem, & prælia nautis.
Non alpes hunc Aëniæ, non frigida norunt
Pangæa, aut nimbis nunquam nõ turbidus Hæmus,
Vix fessum Entellæ excipiunt, cauáq; hostia Macræ.
Sentit uicinum solem nabatheius Eurus,
Arenteisq; impellit equos comitante calore.
Diuersum Zephyri spirant aquilone propinquo,
Et Solem fessum excipiunt, altóq; cadentem.

Frigidus hinc, pluuius'q; uigor. Sed turbidus auster
Ipse agit undanteis nimborum in prælia turmas,
Dux ipse pluuiarum, et longe maximus autor.
Eductos nanq; immensum regione perusta,
Densorum fluctus longinqua ab sede uaporum
Inuoluit, raptat'q; agitans, qui deinde soluti
Fundunt præcipites abruptis nubibus imbres,
Diluuio'q; unà absorbent pecudes'q;, uiros'q;.
Tantum Auster discussa furens per nubila sæuit.

CVR VENTI OBLIQVI FERantur.

Cur autem quando huc toties discurset, & illuc
Spiritus hic, uarios agitans sine lege tumultus,
Cur non & superas pennis petit improbus arces?
Omnis, in aërias quicunq; elabitur oras
Halitus, immisto paulatim educitur igni.
Qui postquam gelidam summo capite attigit arcem,
Sensit et aduersi contraria frigoris arma,
Illicet ipse pedem retro fert, pondere & ipso
Quod multum traxit grauida de matre uolutus
Ad matrem trahitur. Ecce hic nouus aduenit ignis
Auxilio. retinet labentem. ille arma resumit
Fortior ad pugnam simul huc perlatus, & illuc.
Dum'q; cadit, resilit'q;, leuis tum pellitur aër,
Et quo maiores a frigore pertulit ictus,
Maiorem'q; trahit foecunda è matre uigorem
Halitus, hoc maiore ruens ferit aëra pulsu.
Vt cum mœoniæ in campis uada ad alta Mæandri
Pastor agens, baculo stagnantem percutit undam,
Illa fugit circúm, et grauidum dat pulsa sonorem,

Impellitq; undam illabens noua protinus unda.
Ergo paulatim augescens, fit maior eundo
Impetus, & uires, grauioraq; robora sumit.
Vt cum de tenui primum fonte effluit humor,
It riuus. post collectis procul imbribus amnem
Ingentem raptat ripis, longumq; profectus,
Tum plenus rapidis in pontum immittitur undis.
Autumno sed enim uento uis plurima largum
Cum spirant terræ, cum plenior halitus exit,
Terreniq; magis suffundunt aëra fumi.
Hoc iterumq;, iterumq;, etiam, multumq; monebo.
Incendunt nimii leuiter fumantia soles,
Incensa exurunt late, præsertim ubi altos
Phoebus agit currus, fuluoq; è sydere lustrat
Exiguis habitata locis Masilia regna.
Idcirco latera ad mundi, atq; extrema uiarum
Terrestris caligo habitat, quo languida solis
Vix penetrat uis, & radiis minus urit acutis.
Ipsa etiam partim leuis aspiratio, ut alte
Fumida, partim etiam grauis, ut tellure remissa.
Atq; illinc facile admittit resoluta calorem,
Hinc percussa gelu riget, ac densata grauescit.
Inde etiam transuersa ruit. nam frigore abacta
Ne sursum penetret, mistoq; calore retenta,
Ne cadat in præceps, transuersum impellat oportet
Aëra, siue quod extremis in finibus orbis
Regna tenens, castris illinc se fundit apertis
Visura et medias mundi penetrabilis oras.
Nam neq; puluercam in pluuiã descendere par est.
Nec tamen abnuerim lunamq;, errantiaq; astra,

Quæ medium assiduis peragrant discursibus orbẽ.
In medium quoq; ab extremis caliginis auras
Attrahere, in uariasq; orbis depellere parteis.
Ergo & cum arenteis rapidus Sol usserit agros,
Et cum uicta gelu queritur mala frigora tellus,
Tum tibi tranquillæ permittant ocia luces,
Grataq; sedatæ præstabunt somnia noctes,
Pacatisq; ingens requiescet flatibus aër.
Nec non post largos imbreis, pluuiamq; madentem
Compositæ cessant auræ, tacitusq; quiescit
Spiritus, & nulli ueniunt in prælia uenti.
Hoc quoq; post Boream algentẽ, atq; rigentia flabra
Cernere erit, quoties crudo sub frigore tellus
Concreuit, simul & durato tergore sæuit.
Spiramenta soli claudit rigor, obstruit omnem
Vis aditum. nullus spirat uapor, aut fluit extra
Halitus, unde nouis ueniant alimenta procellis.
Si tamen expertes nouus ut calor, & noua flamma
Torreat humenteis latices, & forte per altum
Ire paras, uideas turbantibus aëra uentis
Magna mole graues urgeri ad littora fluctus.
Alternis dat enim tellus, adimitq; alimenta.

DE TVRBINE.

Turbineus fortasse glomus miraberis, unde
Eruat euulsam summis radicibus ornum,
Nunc frangens monte aduerso, nunc nubibus actam
Agglomeratq;, agitatq; frequens. tandem illa ruina
Prona cadit, longo plangens sola senta sonore.
Interea densa obscurus caligine fertur

Perq;

P erq́; uias, perq́; arua simul sternitq́;, feritq́;
P uluereus globus inuoluens cœlumq́;, diemq́;.
N anq; per aduersum dum concursantia uenti
A rma mouent animisq́; pares, & uiribus, ecce
C ertamen magnum exoritur. ille impiger instat,
H ic clypeo obnitens longe aduersatur. utrinq;
I mpetus, utrinq; et robur. nunc pellitur ille,
H ic pellit, nunc sors uariat mutata. nec ullus
S tát ue loco, cedit ue loco. nunc ille sinistra,
H ic dextra incursat feriens, & in orbe gerit rem.
N unc ictus clypeo exiliens petit aëra, nunc se
I ntorquens, terram ingenti diuellit hiatu,
D um uel uterq; cadat moriens, uel cesserit alter,
A ut iungant socias concordi foedere uires.

DE PROCELLA.

Quin & fumida uis, tellure exclusa, leuemq́;
A ëra per sublata, suóq; euecta calore
C onflictata diu propter terrasq́;, solumq́;,
A ridaq́; & multo firmans sese aucta uigore,
V exatq́;, infringitq́; agitans pulsum aëra, et undà
A equoraq́;, & fracto displosa tonitrua cœlo
D isiicit, infremitatq́; æquor, cauaq; antra resultát.
T orquentur nemora & ualles ad sydera clamant,
P uluereusq́; diem tegit intra nubila nimbus.

CIRCA VENTORVM OBSERVA TIONEM, ANNI QVOQVE TEMPORA OBseruanda esse.

Tempora quin etiam certa ratione tenenda,

Vt cum se in præceps, aut uer agit, aduenit æstas,
Aut cum declinat rapidus sol, appetit æger
Ventorum pater autumnus. Seu frigida bruma
Autumnum fugat, aut uere aduentante fugatur.
Turbat enim, uersat'q; omnis mutantia rerum,
Idcirco si tum, nimbosi aut syderis ortum
Videris, aut properare cauo procul æquore mergi
Infelix astrum, atq; acri Lunam hoste teneri,
Mercurii'q; graues sydus portendere uentos,
Ne dubita ingentem cœlo uariante, procellam
Affore, quæ simul inuoluat terras'q; fretum'q;,
Vertat & audaces in uota miserrima nautas.

DE AVRIS.

Sæpe etiam rapidum ad solem, medios'q; per æstus
Colle uel aërio, aut udi prope littoris oram,
Aut propter liquidas nebulosi fluminis undas,
Aestatē indomitā increpitans, Zephyros'q; silenteis
Aurarum gelidas sensi properare cohorteis.
Solis anhelantes pellunt quas axe quadrigæ.
Ipse iter intendunt'q; fugæ, trudunt'q; repulsum
Aëra, qui tenues motu fouet incitus auras,
Adiuuat & mare commotum, fluuii'q; recessus.
Hinc mulcent teneræ summotis æstibus auræ.
Nanq; etiam umbrosa in scœna cum incanduit aër,
Ora'q; saltantes tergunt sudantia Nymphæ,
Frondentem si quis ramum, ramalia'ue arma
Ventilet, aut tenui dimouerit aëra penna,
Quamprimum Zephyri frigentem exciuerit auram.
Circum etenim qui nostra frequens se calfacit ora
Spiritus

Spiritus, impulsu facili fugit. aduenit aër
I ndenouus. Mora nulla, alter succedit, & alter.
V t nequeant circum ora nouæ recalescere partes,
C um fugiant subitis excitæ impulsibus auræ.
N ec uero ualles'q; cauæ, recubantia'q; antra
A c cœlo uariante situs terra'q;, mari'q;
N on multum adiiciunt uentis dēsant'ue, acuunt'ue.
I nde salutiferis spirant afflatibus illi,
H i grauibus tentant morbis languentia membra.
N am uenti mutant quoties, mutantur & unà
C orpora cuncta, habitu perstat natura nec uno.

DE VENTO, QVI ORITVR PROPE ATERNVM FLVVIUM.

Flat saltus post pelignos, qua uoluitur ingens
A ternus de ualle caua, atq; humentibus antris.
I psa quidem sub mane nouum cita Solis ab ortu
A ura recens, qua culta nitent, qua poma fouentur
R amis leta suis, largo & sata semine turgent,
H æc eadem rapidum ad Solem, medios'q; per æstus
N ec longo spatio prouecta, aut uiribus auctis
V anescit primo moriens, et soluitur æuo.
V sque adeo uariant uenti, uis'q; insita uentis.

DE VENTO PECVLARI Illyrico.

Illyricis specus est ingens in finibus, antrum
V entorum immane, unde iræ, immites'q; procellæ
E rumpunt, quoties terris fera sæuit Erinny's,
I mmittit'q; hyemes pelago, et se proripit umbris,
N on tutæ stabulis pecudes, non oppida muris

N on ipso in portu classes. fremit Adria, & atros
H orrescit trepida Garganus ab arce tumultus.
N on illo quidquam uento crudelius, ut se
E xcussitq; antro, & portis ruit acer apertis.
P astores cohibete ignem, & procul abdite flammas.

DE TERRAEMOTV.

Quae uentos moueant causae, qs & halitus auras,
H actenus o mihi care Puer, nunc unde tumultus,
E t tanti ueniant terrarum in praelia motus,
V nde uagi excutiant diuulsa cacumina montes,
F lumina conuertant cursũ, aut premat alta uorago,
V nde tremat tellus, quam primum (aduerte) docebo.
P rincipio ingenti late circũdata ponto
T ellus, sumificas incendia pascit in antris.
I nde tepent bruma fontes, cerealiaq; arua
S pargit saepe nouis, quas euomit Aetna fauillis.
H aec eadem sub speluncas tenuem aëra claudit.
I nde sonant saepe occultis mugitibus antra.
A rida quanquam etiam, ac uenis sitientibus, amnes
E mittit tamen, & dulci rigat arua fluore.
E t quamuis largum coelo ruat agmen aquarum,
E xcipit in sese, ac rursus madefacta remittit.
H inc ergo humenteis animas, fluidumq; uaporem
S pirat agens, calido aut rursum secat aëra fumo.
N unc halat siccum, & crasso de pectore flamen,
A ut tenui uolucrem suffitu exuscitat auram.
H inc ille et motu facilisq;, & uiribus acer
S piritus, atq; imas habilis penetrare cauernas,
E t rursum uiolentus, atroxq; erũpere, claustrisq;=

I nclusus fremit, et multus uacua atria uersat.
I dem etiam in flammas abit, & furit igneus, atros
I ntorquens lapides tormento exclusus aheno.
E uocat hæc genitor rerum Sol· excipit aër·
I psa parens tellus large indefessa ministrat.
Q uæ tamen è nimiis nunc inde caloribus usta,
H inc nunc uicta gelu, et multa durata pruina,
C ontraxit dubios languenti corpore morbos,
V t neq; sit superante anima spirare potestas.
E rgo incerta ferens raptim uestigia anhelus
S piritus incursat nunc huc, nunc percitus illuc,
E xploratq; aditum insistens, & singula tentat,
S iqua forte queat uictis erumpere claustris.
I nterea tremit ingentem factura ruinam
T erra suis quatiens latas cum mœnibus urbes,
D issiliunt auulsa iugis immania saxa.
P rocumbunt turres, sternuntur funditus arces,
M agnorumq; cadunt templa impolluta deorum,
E xcidium ut magni iam iam timeatur olympi.
H oc etiam ut magna è paruis cognoscere possis,
C ernere erit, nostro quoties in pectore sistit
S piritus, ac tenuem neq; dat, neq; suscipit auram.
T um uelut intercepta anima tremor occupat artus.
P ugna intus· micat extremis in partibus horror.
E rgo ubi collectis immensum se uiribus auræ
C rebrescunt, uia fit, ruptisq; meatibus efflant,
A ntra sonant, mugitq; solum, uallesq; resultant.
T urbatos putei eruptant super hostia fontes.
V anescit paulatim æger dolor, antra quiescunt.
Q uiq; uigor fuit ante, refert se in uiscera terræ.

A tq; alacres redeunt desueta ad munera uenti.
S æpe igitur cum iam multis maduere diebus
A rua, natant plenis demersa noualia fossis.
N ec pelagus capit auulsis minitantia ripis
F lumina, tum sua castra mouens sublimis ab arcto
N ubila de toto Boreas discussit olympo
F rigidus, et socijs commisit prælia cauris.
H ic tellus primum assiduis grauis imbribus, et iã
O bstrusis uenis ualidarum pondere aquarum,
P ost borea perflante solo concreta, et iniquis
O bsita frigoribus sese contraxit, & horrens
H orrentem late duxit per membra rigorem.
V nde nequit clausis efflare canalibus auram.
V t quondam infelix ualido Campania motu
O ppressit miseras ipsis cum ciuibus urbes.
C um uatem fessæ uix eripuere camœnæ
L abenti è thalamo, ac tecti minitante ruina.
I nterdum uacuis tellus male nisa cauernis,
F initimis'q; agitata fretis propter maris æstum
C oncutitur uentis pugnantibus. effurit intus
V is ingens. extra prohibet uentus'q;, fretum'q;.
Q uod sæpe euboico testantur littore Cumæ,
E t quondam uexata graui Pelopeia motu.
P ræterea sæpe occultis fornacibus ignis
A estuat, inuoluit'q; globos, si qua potis extra
R umpere, & imposito luctans sub pondere sæuit
I mprobus, attollit'q; elato uertice colles.
A t postquam superas uictor peruasit ad oras
S piritus, immistus fumo, & caligine densa,
P ulueream spargit tremefacta per oppida nubem,

I mmundum & cinerem iactat uicina per arua.
A eoliam fama est, Lyparen de rupe propinqua
H oc sensisse malum, & lucem doluisse negatam,
A enariam quoq; (certa manent uestigia) ut olim
I dem agit in cineres glomeratus puluis ad auras.
P uluereum queritur spargi Prochyte ardua nimbũ
I lla solo fumante, graui concussa ruina,
S pargit desertos incendia lata per agros.
P ertimuit mare flammigeros deuoluier amnes.
I ncensum et late scopulos super aëra ferri.
A estati, atq; hyemi male creditur. & tamen udo
V ere magis, seu cum pedibus fluit unda sub unctis,
T um saeuit furor, & bello sese arduus armat.
Q uin etiam ut natura soli, tractusq; locorum est,
F lumina nunc iter intorquent, nunc alta uorago
S orbet hians, nunc sicca fuit quae terra, paludem
H austa facit. quae coeruleo circunflua ponto,
C ontinet. insiluit pelago, quae iuncta manebat.
N unc mutare urbes, nunc et fluitare uidemus
V ndarum in morem. dubio nunc uerbere subter
Q uassari, aut sursum sublato pondere ferri.
H orrendos nunc clamores ad sydera tolli.
N unc mugire solum, aut animas Acherõte remissas
A uribus instrepere, aut equitẽ resonare sub armis.
S ibilat ecce alibi, aut antro fremit aura recluso.
V idimus antiquas ueteris Dicearchidos arces
A ssiduam longo motu traxisse ruinam.
B is messor legit spicas, bis uinitor uuas.
I nterea ualidi quatiebant moenia uenti,
F unditus atq; imo uersabant tartara auerno.

Arebant sitiente solo sata, nec temere ullæ
Manabant cœlo pluuiæ, tristis'q; per arua
Squalor erat, mœror'q; herbis morientibus ingens.
Non usquam cœli rabies torrentior arsit.
At postq̃ cessit tremor, ac solida arua quierunt,
(Certa fides) terris cessit mare. reddidit agris
Neptunnus longo tandem post tempore, quod iam
Abstulerat prius, & uictor ditione tenebat.
Vsqueadeo impellens uariat uis. ergo age cœlum
Inspice siquando terrestribus æmula signis
Arma ferant Mars bellipotẽs, et Iuppiter Ammon,
Iuppiter aërias qui fulmine concutit arces.
Hi tibi signa dabunt uenientes ab aëre motus.
Quo tellus tremit incluso, et grauida antra fatigat.
Nec uero aut tenebræ, aut nocturna silentia, cũ iã
Frigore concrescunt terræ, et uis humida regnat.
Sunt tantum metuenda, aut matutina pruina,
Verum etiam mediis in solibus, atq; ubi sæuit
Aestiuus calor, & cum spiramenta retundit
Sol medius, retro & fumos compellit inertes,
Et tellus tremit, & uolucres erumpit in auras
Spiritus indignans clauso circum aggere cingi.
Ipse uides quoties agitatis fluctibus æquor
Tollitur, & salsa spumant aspergine cautes,
Littora tum sinuosa magis'q;, magis'q; uideri
Curuari & solito maius, postquam alta quierint
Aequora, uentorum'q; simul grauis ira repressa est,
Tum contra, recto tractu maris ora uidetur
Tendere iter. summæ in longum spectantur arenæ,
Ac nullas agitat sublatus spiritus undas.

H ic terras quatit inclusus, maria intima uersat
E xagitans, uerritq; auras. hic impete uasto
D iscindit nubes, explosaq; fulmina torquet
C um tonitru, & rapidis illuminat aëra flammis.
H oc igitur cessante, aër silet undiq;, ut illum
D iuidat æquali interdum nubecula tractu.
T empore quo inclusus specubus longe æstuat intus
H alitus arescens, et humum quatit improbus, unde
T ellus intremit, & uacuis sonat icta cauernis.
S ed tamen & persæpe cauis furit abditus antris
I nfremitans, quando aërio se tramite contra
V entus agit, uetat atq; imis erumpere claustris,
T antum adeo uariant, & uis & causa mouendi.

DE MEPHITE ANSANCTI
IN HIRPINIS.

Spirat ad Ansancti uallē specus. hic procul et grex
E t pastor diuertit iter. procul euolat ales,
I ncidat in sæuam pennis ne lapsa Mephitim,
E t cadat infelix subita exanimata ruina.
S piramenta Soli quondam tremor ille reclusit.
E xhalat uis unde nocens per uiscera terræ
C onflictata diu, tetroq; infecta ueneno.
H inc necat afflatu misero, sternitq; animantes
S æua lues, procul acta erebo, stygisq; cauernis,
A n non Harporum in campis Garganide terra,
Q uaq; celer dubiis ripas secat Aufidus undis,
E ffossa tellure uapor cerealibus horreis
I nclusus subito exanimat? nec ut aëra diuum
A ccipiat, reddat'ue, infossi exhaustor acerui.

Vsqueadeo inclusas pesteis dira occupat auras.

DE IRIDE.

Nunc age siquando ætherio delapsa ab olympo
Iris ades, uatis'q; oculis permitte uidendam.
Dum genus, et certos memorem quibus orta parẽtes,
Nam te uel natale decus, uel sanguinis autor
Nobilitant. tu forma inter pulcherrima Nymphas
Spectanda & cœlo, et Musis celebranda canoris.
Pastorem fama est Phœbum peneida ad undam
Incassum post absumptos in uirgine fletus,
Post deploratos toties in cortice amores,
Inuitum ad superos, ac munera nota redisse,
Solantem casus cithara, ac testudine Eburna,
Paulatim irrepsisse nouam sub pectore flammam
Virginis Aëriæ, solam quam Iuno ministris
Prætulerat fidam thalamis, gratis'q; sodalem
Alloquiis, cui cura omnis quoq; credita herilis,
Tentanti in thalamos, aditum, insidias'q; paranti
Et reperisse uiam casum, & docuisse repertam
Oceano forte in magno sub Tethyos antra
Iuno aberat, ducens lætam per pocula lucem.
Aëria è thalamis ut erat lasciuior annis
Prodierat, procul emotas spatiata per auras.
Prosilit è specula iuuenis, timidam'q; repente
Occupat amplexu. tum nequis cernere posset,
Nube caua inuoluit, mox ad sua gaudia uersus,
Optatis fruitur thalamis, grauidam'q; relinquit.
Illa uterum cælans, nono post mense grauatum
Ponit onus. fratri præsto Lucina petenti

Affuit,

A ffuit, excepit neptem, gremióq; leuatam
N ubibus Aëriæ prolem commendat alendam.
V t creuit forma præstans, et corpore nympha,
V isáq; digna Deo proles, tum Iuppiter illam
F actus auus, fouit gremio, miratus et ora,
E t crineis flauos, & lumina digna parente,
E t pharetram, et quod quē pater illi tradidit, arcū
L unabat, cæpita ut simul accuruata coirent,
S olis ad occasus ut spicula Solis ab ortu
M ittat, ab occasu facile ut iaculetur ad ortum.
N eptis auo digna, simul et patre digna uirago.
I uppiter ob meritum speculo donauit, ubi omnem
A era perspiceret, terras, pontumq; uideret.
Q uo foret et nymphis etiam spectabilis ipsis.
N ate igitur si quando sedens æstate sub altis
P orticibus, forte aut nemorū uiridāte sub umbra,
A uratum admoris labris sitientibus amnem,
N e pigeat, simulac gelidum cratera liquorem
H auseris, ardētem ad solem, atq; ad lāpāda Phœbi
S istere, post altam tua lumina ferre sub umbram,
I llicet aspicies solem laquearibus ipsis
F ornicibus siue in mediis, alta'ue columna
F ulgere, oppositam radius dum flectit in oram
L ubricus, effusóq; super loca lumine lambit.
H aud aliter leui in nube, cœlóq; quieto
O bliquus cum se radiorum impegerit ardor
N ubila per, conuersa acies in fronte resultat.
F lectuntur retro radii. fit protinus arcus
I lle quidem, uarios ducens è nube colores,
V t uiridi quoties ligno celer hæserit ignis

F lamma rubet, madida referens a matre uirorem.
F orsitan & cum nube caua se ostentat imago,
C œruleum uideas, qui non est, ipse colorem.
A c memini dum castra sequor, mauortiaq; arma,
Q ua præceps sese tyburna rupe uolutus
F ert Anio, multaq; cadens aspergine sudat.
F umosa fulgere super conspergine claram
I rin, & aurato iacientem spicula cornu.
E t iam Sol medium clarus peragrabat olympum.
M ox ubi sydereis nox fusca superuenit alis,
I mprouisi adsunt austris madidantibus imbres.
L iquitur in latices cœlum, lutulentus & antro
P rosilit, ac ripis Anio caput extulit altis
I ndignans, liquidos rapidis torrentibus amnes
F œdari, & mœstas arceri a fonte Napæas.
N ec flauescentem aspiciens miraberis arcum
P uniceo uiridem si addas, rarescit uterq;
N am simul, & flauum miscent utrinq; colorem.
N ec uero cum Sol medium lustrabit olympum
(Vrit enim, feruetq; adeo, ut quæ densa, relaxet.)
T haumantis natam aspicies, quanquam horrida, qñ
B ruma riget, medius liceat uidisse diebus.
E rgo et cum adueniet simul, & cum deciderit Sol,
I ris ab aduerso capiet data signa parente
L uce quidem, quanq̃ in tenebris sub nocte maligna
A urea cum pleno radiat Latonia uultu,
T um quoq; curuato meditatur Spicula cornu.

CVR IRIS SIT ARCVATA.

Et qm̃ obliquum ad Solem, aduersumq; parentem
Apparet

A pparet longe oppositis in partibus Iris,
I dirco non in gyrum, non cogit in orbem
S ese audax; neq; enim est ipsi circundata Soli,
V nde referre queat speciem toto ore rotundam.
S æpe etiam duplicem in tenebris est cernere Lunam
N ube nouam referente alia sub imagine formam.
I psa sua speculum dextra tenet, & uidet ora
Altera nympha sua, et qb. hæc quoq; lumina cernit.
V na quidē facies, speculo referente secundā.
E rgo & in aëria talem se nube figura
I ngeminata refert, speculi se margine qualem
N ympha super, uitrea et similē se reddit ī umbra.
S ed neq; cum solem aut ipsum, solis'ue sororem
A ut rutila circum, aut atra caligine cingi
P rospicies, alium credas duxisse colorem.
N am uapor in causa est, qui cum fulgentibus astris
O ffundit sese, obtundens radiantia tela,
I nficit hic nostros infecto lumine sensus,
F rustratur'q; oculos falsa sub imagine captos,
L una magis, Luna hamatis minus apta sagittis.
T u tamen offusa quoties caligine cernes
P aulatim elabi, & claro mox lumine ferri,
T ranquillam licet expectes, noctem'q;, diem'q;.
S in multis simul effundent se partibus ipsæ
C ollectæ in gyrum nubes (nulla est mora) uenti
D iuersis simul erumpent de partibus, ut iam
I nuoluant cœlum'q; simul, terras'q;, fretum'q;
V ix adeo ut stabulis sint tuta armenta sub ipsis.
S emper enim qua diffracto uapor euolat orbe,
I lla parte ruent populantes nubila uenti.

Quin etiam qua se incandens nocte extulit ignis,
Ille quidem claro signans liquidum aëra tractu,
Inde ruet portis quamprimum uentus apertis.
Ergo & cum exussit rapidus Sol omnia late,
Et cum uicta gelu, glacie, et concreta, malignum
Horrescit tellus frigus, tunc æquora longe
Pacem agitant, nulli uersant super aëra uenti,
Ac tranquilla quies pacato regnat in orbe.
Ast ubi se nebulæ tollunt, indenset et auras
Caligo fumosa agitans, hic aggere rupto
Spiritus ad superas sensim sese exerit oras,
Moxq; ruit portis emissus uentus apertis.
Ipsa etenim uentos tellus alit, eq; refuso
Emittit foecunda sinu. sol hos pater, actis
Educit radiis, perq; aëra trudit apertum.
Illi iter intendunt cursu, passimq; uagando
Concipiunt uires, collectaq; robora firmant.
Donec uel cœlo irati dominentur, & undis,
Et quatiant ualidas inimicis flatibus arces.
Haud aliter, quam cum liquidis caput extulit antris
Eridanus, molem ingentem rapit undiq; aquarum
Progrediens, feruetq; uagus per adorea culta,
Huc, illuc sinuosa agitans secum agmina uoluit,
Rumpit et in pontum superatis fluctibus audax.

DE COMETIS.

Ventorum quoq; certa dabunt tibi signa cometæ.
Illi etiam belli motus, feraq; arma minantur,
Magnorum et clades populorum, et funera regum,
Vt cum seu cœli occasum, seu solis ad ortum

E xtulerint caput infelix, & crine minaci
H orrendum late implerint terroribus urbes.
S i steterint, certoq; loco uestigia figent,
F initimi bello inuadent, ciuiliaq; arma
F œdabunt socias cognato sanguine dextras.
S in ortum tendent uersus, peregrina moueri
B ella scias, hostemq; externis affore ab oris.
T u uero quod decernit Mauortius ignis
I nfelix cœli sydus, quod nuntius Arcas
H oc dirum in primis statues signare Cometen.
I psi etiam tibi signa dabunt manifesta colores.
H alitus ille autem æstiuam sublatus in oram,
M ole ingens, tractu longusq;, et plurimus ipso,
M ulta etiam fomenta ferens, concepit ubi ignes,
F lammatos ignes, et late incendia serpunt,
F it coma quæ rutilum spargat de uertice crinem,
E t longo fumosa trahat uestigia passu,
S ed Solem, Solisq; uiam declinat, ad arcton
S æpe iter intendens, celeri nunc concitus axe,
N unc lento temone premens tardantia lora.
N am memini quondam icario de sydere lapsum
S qualentem præferre comam, tardoq; meatu
F lectere sub gelidum boreæ penetrabilis orbem,
H inc rursum præferre caput, cursuq; secundo
V ertere in occasum, ac laxis insistere habenis,
D onec agenorei sensit fera cornua tauri.
E rgo inter sese aduersis concurrere signis
H inc turcas, illinc parthorum examina uidit
E uphrates belli medius. caput extulit alueo
A rmorum sonitu excitus Mauortius Ister.

V ix unquam maiore aliâs in prælia uentum est
M ole uirûm. lati manarunt sanguine campi.
H orruit Oceanus, dum tot procul amne cruento
V ersat Rhenus agens, simul arma, uirosq;, ducesq;.
C ognatos enses, atq; impia comminus arma
S ustulit assuetis gaudens Hispania bellis.
O bstupuit, gemuitq; simul maurysia Calpe
I ngenteis uelorum alas, crepitantiaq; arma
O ceano, & freta lata citis spumantia remis.
M ox Tingitanis sæuire incendia tectis,
A tq; amneis tabo squalere, & sanguine campos,
N on aliâs uenti pelago incubuere tumenti
M aiores, non æolii rex carceris unquam
S æuius infremuit, ruptoq; immugit antro.
D elituit ripis, imo et caput abdidit alueo
V ndarum pater Eridanus. sitientibus amnes
E xcessere antris. mœstæ, et sine numine nymphæ
F uderunt nullos terra arescente liquores.
I nterea nullus cœlo demittitur imber.
A rescunt herbæ passim sitientibus aruis.
P ratorum perit omnis honos. nemora alta laborât
A estibus, inuitoq; cadunt è stipite frondes.
I n dirum transit cinerem de gramine Cespes,
V ota Iouem non ulla mouent ingrata, nec ullum
I ncensis aris meritum, sensus'ue malorum.
L anguentes impune cadunt cum matribus hedi,
E xanimesq; iacent passim cum matribus agni.
I nfelix animam conuulso in cespite linquit
T aurus, et ingentem ipse cadens dat mole ruinam.
N ec bellator equus non sicco in margine fontis

Mœret

M œret, & assuetis moriens caput abdit arenis,
S trata dolent armẽta boumq́;, armentaq́; equorũ.
E xitio sitis est etiam pastoribus, ut iam
E migret calabris procul armentarius agris
A eger, agens paruos ægra cum coniuge natos.
V sque adeo infandam in rabiẽ fera sæuit Erinnys,
E t dirus quatit in terras iacula aspra Cometes.

DE VIA LACTEA.

Nate etiam siquando oculos ad sydera tollens,
A lbentem cœli tractum mirabere forsan
A ddubites quæ causa uiam signauerit, an sit
H alitus idem autor, longo quem tramite ductum
S tellarum densus circum se complicat ordo.
Q uippe uagus solem fugiens, torrentiaq́; astra
I n leuum, dextrumq́; latus declinat, et ipsa
R aptatus circum cœli uertigine candet
S yderibus late sparsus, pallentiaq́; ora
S tellarum, atq; amnes lactis sub imagine præfert.
N anq; acies obtusa, et non penetrabile lumen,
E t series numerosa, minutaq́; corpora paruis
I n spatiis uersata, procul candere uidentur,
D um nequeũt radios iaculari, et stringere flãmã,
C andet, & à multa caligine consitus aer
H inc, illinc agitata, & lactea constat imago.
Nec tibi non fera sunt sæuorum nota gigantum
Prælia, nõ phlegræa phalanx, superûmq́; labores,
I ntentansq́; deûm excidium Briareius ensis.
E rgo illi simul ingenteis inuoluere monteis
A Boreaq́;, Austroq́; ingens simul ardor utrinq;,

V trinq; et metus ingens, exitium'q; paratum.
T erra nouum auxilium natis tulit. excitat antris
N igranteis'q; globos fumorum, & sydera foedat
P ulueribus, tetra offundens caligine diuûm
A ttonitas acies, atq; arma micantia frustra.
C edebat rerum genitor, cedebat et ipse
B ellipotens Mauors. frustra Latonia tendit
D ictæos arcus, nigrantem ex axe booten
E xcussat caligo, haurit globus Oriona
P uluereus, cæcum capulo dum sustulit ensem.
E oæ autem flammis, et luce coruscus eoa
P hœbus adest, Phœbum sensit nox. illicet ipse
R estituit'q; aciem, & dextra, leua'q; coëgit
C edere fumificum discusso puluere nimbum.
E rgo ubi laurigeris uictoria constitit alis,
E t cœlo pax nota redit, monimenta quod essent
A ntiquæ pugnæ, uolucres subsidere fumos
E t statuit pater, et solio sic iussit ab alto.
A tq; hinc puluereus manet inter sydera limes,
Q ua uictor pepulit flammato turbine Phœbus.
N ec uero naturæ omnis uis cognita, quando
M ulta latent. tamen & causas scitamur, & unde
P roueniant. Candor'q; uiæ, limes'q; per astra
F usus in incerto est. nebulas in sydere Cancri
A n'ne eadem caligo, eadem quoq; causa notarit,
H oc quoq; in incerto est. nam plura subesse uidentur,
Q uæ certent ratione eadē, aut aduersa repugnent,
L actea cur niueo canescat semita tractu,
C ur nebulosa cauo pallescant sydera uultu.

DE FONTIBVS ET FLVMI*nibus.*

Hinc ego digrediens fonteis te nate docebo,
Et cur perpetuis decurrant flumina uenis,
Extremus labor, & uigilatæ ad lumina noctes.
Tu mea dicta Puer memori nunc accipe corde.
Spiritus hic (graii fecerunt aëra nomen)
Qui terras, pontumq́; leui circuntegit umbra,
Et penetrat rimosa means in uiscera terræ
(Certa fides) facile humentem permanat in undam,
In liquidumq́; coit contracto frigore rorem,
Mox abit in latices, et ripis plenior errat,
Et magno labens intrat cum murmure pontum,
Armatas etiam raptans ad littora classes.
Ipse uides sæpe in foribus sudantia saxa,
Et guttas de marmoreis Stillare columnis.
Nanq; aër circunfusus dum frigora sentit,
Paulatim sese cogit, mox defluit humor.
Ille quidem sicco ducens è mamore guttas,
Speluncas quoq; de gelidis manare liquorem
Continuum, unde fluunt crepitanti murmure riui.

MAGNA FLVMINA E MONTIBVS DEFLVERE.

Si Rhenũ, Rhodanũq́; uidens, magnũq́; Garũnã,
Aut Hebrũ, Eridanum'ue, aut clari nominis istrũ,
Aut qui per latos populos mare peruenit Indus,
Aut septemgemini rumpunt qua flumina Nili,
Perscrutere ortum, & fontis sacra antra reclusi,
(Non dubium) inuenies summis è montibus illos

Delabi genus, & gelidis deducere ab antris.
Nanq; aër terræ immistus, molemq; sub ipsam
Inclusus, montana rigens ut frigora sensit,
In stillas abit, et longo fluit agmine multus.
Desuper ima petens, donec iam uiribus auctis
Erumpit uallo, atq; in campos turgidus exit.
Multum etiam stillante solo, niuibusq; liquatis
Auxilium accedit uenis tellure sub ipsa,
Multum etiam nebulosa iugis immanibus aura
Tabescens cœlo gelido cum stringitur humor,
Vnde sibi occulti sumunt alimenta meatus.

TERRAM ESSE CAVERNOSAM.

Nec uero quamuis solido stet robore tellus
Mole sua grauis, et denso se robore firmet,
Non uastis intus specubus patet, atq; hiat alte
Immensum ductis abrupta sede cauernis.
E quibus aut euri sparsim funduntur anhelis
Faucibus, adriacosq; attollunt flatibus æstus,
Et stragem dant arboribus, tectisq; ruinam,
Aut amnes subter lapsi de montibus altis
Erumpunt cursu rapido, et solida æquora findūt.
Quippe aër antro inclusus lentescit in undam
Frigida sub loca, et æternum fluit abditus humor
Aeterno de fonte liquens, hinc caspia claustris
Antra, tot accipiunt fontes, tot flumina, mox quæ
Rursum diuersis emergunt partibus orbis,
In mare seu tacitis delapsa meatibus intrant.
Quin & Qua herculei rident sata læta Tarenti,
Qui piger humectat flauentia culta Galesus

Saxa subit, tacitusq; cauo se condit in antro,
Condit et in latebris Nilus. post liber apertis
Insultat campis, septeno & gurgite fertur,
Felix fruge noua, fœcundisq; uber aristis.

DE FONTE CORNV.

Est præcutinis in montibus horrida cautes,
Indigenæ uocitant Cornu, de uertice cuius
Manat aquæ gelidus per saxa rigentia torrens.
Hunc non antra caui montis, non humida uallis
Eruptat, non uis superas impellit ad oras.
Verum aer ripæ admotus, circumq;, supraq;
Rimosoq; latens sub fomite sudat, ut ipsum
Frigus, & algentem sensit per membra rigorem,
Stillatimq; cadit fluitans, cursuniq; secundat.
Ergo & perpetuus tenor est stillantibus undis.
Perpetuiq; fluunt fontes, et flumina, & amnes,
Perpetuum quoniam seruat natura tenorem
Aëris, aëriam sese uertentis in undam.

FABVLOSE DE FONTIBVS.

Nec uero faciles Nymphæ, queis flumina cordi,
Et sacri fontes, atq; antra liquentia riuis,
Non ipsæ dulceis latices, non larga ministrant
Pocula, non gratas longe sitientibus undas.
Ergo nudatis pedibusq;, et pectore nudo
Cæruleæ per stagna agitant liquentia Nymphæ,
Alternisq; implent undanteis roribus urnas,
Alternis simul effundunt. Tum murmure magno
It præceps per saxa sonans spumantia riuus,
Mox crescens findit tacito plana æquora cursu,

N unc fessæ lætas ducunt per prata Choreas
A rboribus tectæ, ac circumuariantibus umbris,
N unc tenueis mulcent gratis concentibus auras,
A ut amne in medio ludunt, uitreisq; sub undis
L asciuæ alternant agiles per brachia motus,
L ubricaq; intorquent niueis uestigia plantis.
E natat hæc, leueisq; manus, et brachia monstrat,
A ut tenerum latus, aut molleis cum poplite suras,
D esilit illa petens imum, splendetq; sub undis
M armoreum femur, & ceruix argentea, et illæ
D educunt cælo diuos quæ ad furta papillæ.
M ox resilit, flauumq; caput, nigrantiaq; effert
L umina, tum niueo quæ purpura fulget in ore.
H ic aliquis cannosa latens post flumina pastor,
A grestis deus, & Satyrorum è stirpe procaci,
C oncepit postquam ardentem sub pectore flammam
H uc, illuc oculos agit, et suspiria ducit,
I nsertatq; caput cannis, refugitq; uideri,
D umq; uidet, frigetq; simul, feruetq;, cupitq;
D esperatq;, audetq;, feroxq; libidine, in undas
D esilit, atq; cadens sonitum dedit. At Chorus antrũ
A ttonitus petit, et latebris sese abdit opertis,
I pse deus uano frustratur gaudia tactu.

AQVAS NATVRALITER ESSE SINE COLORE, ET SAPORE.

Nec sapor, aut color ullus aquis fluuialibus. Ipsæ
T ellure hos de matre trahunt, hinc sæpe uenenum,
S æpe salus. adeo uariat tellusq;, solumq;.
T erra salutiferas uires, eadem ipsa nocenteis,

Præbet aquis, ſuccóq; ſuo prodeſtq́; nocetq́;.
Terra eadem argento large foecunda, ſed aër
Vber aquis, Nereiq; nouas hinc ſufficit undas,
Præcipue tamen arctoo ſub cardine, qua ſe
Vis ingens cohibet, quamq́; et Sol languidus errat
Defeſſus ſpatiis, obliquo et tractus ab orbe,
Inde perennis aquæ manat fluor, oceanusq́;
Aeſtuat, arctoóq; fluunt è cardine riui.

DE FONTIBVS CALIDIS.

Baiano ſed ne fumare in littore thermas
Mirere, aut liquidis fluitare incendia uenis,
Vulcani fora ſulfureis incenſa caminis
Ipſa monent, late multum tellure ſub ima
Debacchari ignem, camposq́; exurere opertos,
Inde fluit calidum referens ex igne uaporem
Vnda fugax, tectis feruent et balnea flammis.

DE AMARIS FONTIBVS.

Hinc etiam ſalſum fontes traxere ſaporem,
Et laticem longe ingratus inficit amaror
Tellure incocta exudans, cineriq; maligno,
Quem liquit quondam accenſis fornacibus ignis,
Poſt æuo extinctus longo monimenta relinquit
Exuſtum cinerem, & cocto ſola ſubdita ſaxo.
Hinc alibi exhauſtos antris putealibus amnes
Vulcano feruente coquunt, dum craſſior humor
Stringitur, inq; ſalem tepidæ ceſſere lacunæ.
Aſt alibi in lapidem tranſit liquor, uſqueadeo uis
Telluris uariat. Videas lapideſcere Sarni

C œruleo sub fonte alnum, filicis'q; maniplos,
E t paleæ intortos lento cum uimine culmos.

DE RIVO VENAFRANO.

Decurrit tenui labens aspergine riuus
R upe uenafrana, fessus quem sæpe uiator
I ncusat gelidos raptim occuluisse liquores.
S æpe repentinos fracto de monte tumultus
E rumpentis aquæ timuit sub uomere taurus.
I psa suas nunc diues opes natura profundit,
N unc retrahit defessa manum, se'q; ipsa remittit.
H ic lactis fluitare amnem sua ad ubera mater
L ætatur, dolet hic omnem obriguisse liquorem.
M ateriam sæpe ingenio, instrumenta uel arti
D eficere, ipse operis prudens dolet autor, & actor.
N unc ergo ingenteis'q; animos, uires'q; ualenteis
P ræsefert natura, opibus'q; et robore pollens,
N unc inculta situ, longa'q; effoeta senecta
L anguescit, proprium'q; negat retinere uigorem.
D um reparat uires, renouata'q; robora firmat.
I psa suos tunc plena sinus, uterum'q; relaxat.
Q ui'q; uigor fuit ante, refert se ad munera nota
N ec uero casus'q; inopes, cessantia'q; arma
N aturæ, nec rursus opes, luxum'q; fluentem
N on hominum, non alituum genus, et pecus, et grex
S quamigerum sensere, graui & doluere ruina,
H inc etenim miseranda lues mortalibus, hinc &
D ira fames, sæuit'q; malum per uulnus utrunq;.

DE FONTE AMMONIS.

Ammonem fama est mediis sub noctibus altum

F éruere, et in mediis rursum frigere diebus.
C ausa quidem uel certa subest, nam frigora noctis
I ntus alunt ignes, nocte & uapor æstuat intus,
V nde fluunt calidi noctis per tempora riui.
L uce autem cum Sol terras populatur, et ardens
E xhalat uis, tum uenæ recreantur hiantes,
V nde redit gelidus sua per uestigia torrens.
R ara igitur natura soli, quæ frigora Lunæ
Q uæ Solem facile admittit resoluta diurnum.
H inc facile, & recreat sese, et ferueścit in horas.
H inc terræ uarium mutat fons ipse tenorem
L onginquo ueniens loca per uariantia ductu.
N am neq; sese orbe ex alio uis torrida Solis
I mmittes, penetret'q; uterũ, et grauida ubera terræ,
I mmensum'q; maris spatiũ, tantum'q; profundi.

DE FLVVIO TRIGELLA IN LVCANIA.

Horrescit quoq; Lucanis in saltibus antrum,
V nde petunt trepidi afflictis oracula rebus,
P ræcipitat longo immanis descensus hiatu.
S eptem aræ circum, et fumos flant tura sabæos.
A ntistes Zeno lituum tenet, & uocat ore
P ræsentem'q; deum, et pia numina sistit ad aram.
T urba fauet, mox & uoti damnata recedit.
I pse autem fruitur'q; diis, atq; imperat antro,
V nde fluit gelidus salebroso fonte Trigella,
A rescit'q; hyeme in media, atq; æstate liquescit.
V ere nouo, cum se tellus ad aperta relaxat,
T um uideas tecto ex antri stillare fluentum,

Hic riuos fluitare, illic concrescere fontem
In clatros hiat ecce alibi fumosa uorago,
Vnde aditus imi ad manes, et tartara mundi.
Parte alia sonat abruptis specus atra cauernis
Horrendum. Ruit acta repente canalibus unda
Occultis, siccóq; diu deuoluitur alueo.
Pastores cohibete gregem sitientem, et ab unda
Pellite. non foetum optatum non ubera uaccæ
Distenta, aut tenerum cum matre aspexerit agnum
Errantem, qui pota frequens ad flumina pastum
Egerit armentum, & crudo saturauerit amni.
Capripedis potuit tantum dolor, iráq; Fauni.
Luserat aspernata procum Ripenia, et udis
Abdita fluminibus detestabatur. Ibi amens
Deturbatq; pedum, pecudésq; a fonte repellit
Inclamans, nulli foetus, non ulla propago
Sit pecudi, quoties sitientia guttura ad undam
Admorit, potóq; grauis de flumine abibit.
Semamnem fugitate boues, fugitate capellæ
Iratúsq; gregi, in nemus, & loca sola recedit.
At cum declinat rapidus Sol, et fugit annus,
Aclassata situ, tellúsq; effoeta senescit,
Aruit & uenis humor, mirabere fontem
Vel biduo effluxisse, ac flumina tanta requirens,
Incusésq; Deos, naturæq; abdita damnes.

VETVSTATE TEMPORVM MVTARI FONTES, AC MAria.

Sed nec perpetuæ sedes sunt fontibus ullæ,
Aeterni aut manant cursus. mutantur in æuum
Singula,

S ingula, et inceptum alternat natura tenorem.
Quodq; dies antiqua tulit, post auferet ipsa.
H oc Mare, quod nunc ingenti duo littora tractu
E uropam, libyamq; secat. (non fabula) quondam
T ellus una fuit. medio stetit æquore Taurus
I nsudans sulco, atq; attrito uomere fessus,
N unc mersa tellure natat uento acta carina.
V ulcano sacra et fumoso uertice anhelans
I nsula cyclopum horrisonis incudibus antrum,
N ulla olim. nunc nulla Elice nonacria, ut illam
F luctibus, iratoq; absorbuit æquore Nereus.
A egyptum Casii soluens de rupe secabat
N auta uagus. non dũ ullum illi nomenq;, decus ue,
S ed pelago stagnante palus, udæq; lacunæ.
N unc regio et populos late foecundat, & urbes,
P yramidũ ostentans monumenta, et nomina Regũ.

SITVM TERRAE MVTARI, ET TERRAS IPSAS RENOVARI.

Quid mirum fontes, siccato et flumina cursu
D esinere? adueniet lustris properantibus ætas,
C um pelago emerget tellus noua, cum mare terris
I ncumbens mole ingenti, simul oppida, & arces
C ultaq; sub rapido secum feret hausta profundo.
N ullus honos regum tumulis. Impune deorum
T empla ruent. Idem fluctus pecudemq;, Iouemq;
A uratum affliget scopulo. exitium omnibus unum,
E t clades una absumet iuuenesq;, senesq;,
M atres, atq; uiros, & corpora cara nepotum.
N ec natum complexa parens miserabilis udis

P roficiet lachrymis, clamantem, et acerba gementẽ
C æruleus cano uortex absorbet hiatu,
E t uota, & pictos secum feret unda penateis.
N on ullæ ultra relliquæ, aut monimenta manebũt.
N on rerum labor, aut operum uis edita cœlo.
M aiestas ipsa ingenii, decora illa sororum
A onidum, confecta situ, atq; in nube iacebunt,
C unctaq́; sub tenebris, & opaca nocte tegentur.
P arte alia exurgent immani corpore montes,
E t nigra primo cœlum caligne tingent
F umosis iuga uerticibus, non dum aëre aperto,
N ec sicca tellure satis. Post tempore certo
T erra recens, cœlumq́; nouum, noua littora, et udi
L abentes passim Lymphis crepitantibus amnes
I ncipient præbere nouis alimenta colonis,
P aulatimq́; nouus fato instaurabitur orbis.
Te quoq; uel iuuet ad finem uenisse laborum
V ranie, licet & fontis leue murmur, & ipsæ
S pirarint placidæ Zephyris felicibus auræ.
R ura senem, uatemq́; suum, sua ad ocia felix
P arthenópe uocat, & fesso blanditur alumno.
N on Ederæ, mea non Lauri per tempora serpant.
M e sat erit si cæruleo Sebethus ab amne
I ntactæ Salicis fluuiali munere donet,
A c mihi pomiferis uacet Antiniana sub hortis.

FINIS.

ANNO ·M·V· EDITVS.

I. I. PONTANI DE HORTIS HESPERIDVM, SIVE DE CVLTV CITRIORVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MARCHIONEM MANTVAE, LIBER PRIMVS.

O s ò quæ liquidos fonteis, quæ flumina Nymphæ
N äiades colitis, quæ florida culta Napææ,
D eliolosq; hortos, et littora cognita Musis,
Q uæ colleis Baccho lætos, flauentiaq; arua
M essibus, ac summi curatis rura Vesevi,
Q uo solem uitetis, iniqui & syderis æstum,
H ac mecum placida fessæ requiescite in umbra
G ratorum nemorum, Dryades dum munera uati
A nnua, dum magno texunt noua serta Maroni
E molli Viola, è ferrugineis Hyacinthis,
Q uasq; fouent teneras Sebethi flumina myrtos.
V os gelidi fontes, genitalis & aura fauonii
I nuitant, Vos cœruleo quæ littore pictæ
N ereides, uarias ducunt ad plectra choreas
E t nudæ pedibus, fusæq; ad colla capillis.
E n ipso de fonte, & arundine cinctus, & alno
F rondenti caput, ac uitreo Sebethus ab antro
R orantes latices, muscoq; uirentia tecta
O stentans, placidas de uertice suscitat auras,
Q ueis solem fugat, & salices defendit ab æstu.

E rgo agite, & uirides mecum secedite in umbras
N aiades, simul & sociæ properate Napææ,
Quæq; latus Tyrio munitis Oreádes arcu.
N on hic Pierii cantus, non carmina desint,
A duentante Dea, summis en collibus offert
V ranie se læta. agite assurgamus eunti,
E t dominam comitemur, opaca & rupe sedentem,
E t rore Idalio, & Syrio ueneremur odore
I nsignem Cithara, et stellanti ad tempora serto.
O facilis, felix'q; ueni Dea. me per apertos
A ëris immensi campos, summo'q; uagantem
A ethere, mox toto numerantem sydera cœlo
D uxisti, leges'q; deûm, atq; arcana docenti
I llarum & relegis series, et fata recludis,
A tq; ipso rerum causas deducis Olympo,
O cia nunc, horti'q; iuuent, genialia'q; arua,
Quæq; & Amalpheæ foecundant littora syluæ
C itrigenum decus, Hesperidũ monumenta sororũ,
D elitiæ quoq; & ipsa tuæ, Peneïa Phœbum
D electent Tempe, fraterna'q; pectora Lauri.
T e Sebethiacæ capiant nemora inclyta citri,
E t quas nostra suo colit Antiniana recessu.
N os canimus. Tu diua faue, atq; assiste canenti,
D um Vatis ueteres sacri renouantur honores.
E n manet irriguum te blanda Patulcis ad amnem.
A t tu quo Gonsaga domus, quo Mantua gaudet
P rincipe, dũ canimus, post arma, graueis'q; labores
I tala dum spargis, Tamarusia'q; arua cruore
G allorum, & uictor spolia illa pheretria tentas,
F rancisce heroum genus, atq; Bianore ductum

N e desis, né ue hortensem contemne laborem,
H erculeæ decus, & pretium memorabile clauæ.

QVALIS SIT ARBOR CITRIVS, ET VNDE ORIVNDA.

O rbe eteniẽ Hesperio, Niasiq; ad littora quondã
O ceani, auriferis primum sese extulit hortis
C itrius, arboreæ referens præconia palmæ,
I lli perpetuus frondis decor inter opacum
A lbescunt nitidi flores nemus. Atq; ita late
S pirat odoratus Zephyris felicibus aër.
I psa quidem Lauro foliisq;, & cortice, et ipso
S tipite tum similis, tum frondescente iuuenta,
A t cono inferior, ramisq; ualentibus impar,
N am florum longe candore, & odoribus anteit.
Q uin grauida è ramis, triplici & distincta colore
M ala nitent, uirides primum referentia frondes,
H inc rutilant, fuluoq; micant matura metallo,
F lore nouo semper, semper quoq; fœtibus aucta,
P erpetuũ Veneris monumentum, at triste dolorum.

DE CONVERSIONE ADONIDIS IN CITRIVM.

Mœrebat puero extincto, lugebat amantem
S cissa comam, et lachrymis humebat terra profusis.
H umebant Lauri, quarum frondente sub umbra,
E t positum ante pedes lamentabatur Adonim,
E t se oblita deam, tundebat pectora palmis.
V t uero sese dolor, & grauis ira repressit,
A c ueterum admonuit Daphne Peneia amorum,

E t noſtros inquit teſtabitur arbor amores,
N oſtrorum et maneant monimenta æterna dolorũ.
A mbroſio mox rore comam diffundit, & unda
I dalia corpus lauit, incompertáq; uerba
M urmurat ore ſuper, ſupremáq; & oſcula iũgit.
A mbroſium ſenſit rorem coma, ſenſit & undam
I daliam corpus, diuináq; uerba loquentis.
Hæſerunt terræ crines, riguitq; capillus
P rotenta in radice, & recto in ſtipite corpus,
L anugo in teneras abiit molliſſima frondes,
I n florem candor, in ramos brachia, & ille,
I lle decor tota diffuſus in arbore riſit.
V ulnificos ſpinæ referunt in cortice dentes.
C reſcit & in patulas Aphrodiſia Citrius umbras.
C olligit hinc ſparſos crines Dea, mandat & altæ
T elluri infodiens, tum ſic affata. Meis heu
C onſita de lachhymis, nunq̃ uiduabere fronde,
S emper flore nouo, ſemperq; ornabere pomis
H ortorum decus, et nemorum, illecebræq; domorũ,
O ſculáq; illachrymans ligno dedit, éq; capillis
S umma ſub tellure agitans, fibramina ducit,
H auriat ut ſitiens undam, atq; alimenta miniſtret.
I lla uelut dominæ luctum ſolata, recentes
E xcuſſit frondes, reſupináq; uertice, canos
D iffudit florum nimbos, queis pectora diuæ
I mpleuitq; ſinum & lachrymas ſedauit euntes.
E xin Heſperiis arbor nitet aurea ſyluis.

DE APPORTATIONE CITRII IN ITALIAM.

At postq̃ Herculeis humeris stetit axis, & Atlas
Prospexit cœlo, & fessus requieuit in antro,
Etiam fata deûm, Latii & scelera impia mõstri
Vltricem expectant clauam, procul orbe subacto,
Geryone extincto; spoliis insignis abactamq́;=
Aduexit prædam, & nostris stetit ultor in aruis
Idem humeris, idem ipse arcu, clauaq́; superbus
Deuexit simul Hesperio de littore syluas,
Hesperidum syluas, nemora effulgentia et auro.
Queis post Phormiadum saltus, fragrantia myrto
Littora Caietæ, fonteisq́; ornauit, & hortos
Virginis Hormialæ. Veniẽtem ea Thybride ab udo
Accipit hospitio, & thalami simul addit honores.
Hinc & ob ætatis florem, placidosq́; hymenæos
Auriferæ pretium tulit arboris, inde recenti
Impleuit campos nemore, & Zephyritide sylua,
Qua læstrygonios saltus, saxa horrida Nereus
Lambit, & æquoreæ Liris secat arua Suessæ,
Quaq́; et oliuiferis de collibus edita prisco
Nympha Lamo, irriguos Fundania prospicit agros,
Distinctosq́; hortos pomis, & littora myrtis,
Quin & rura sororis Amalphidos, & Sirenum
Ditauit scopulos Niasæi munere mali.

QVAE LOCA SINT APTA SERENDIS CITRIIS.

Nunc age qui cultus citriis, quæ certa serendi
Tempora, quæq́; illis regio magis apta ferendis
Expediam, nulliq́; loquar memorata priorum.
Principio apricum ad solem, uentosq́; tepenteis

Vergat ager· putres glebæ, quæq; æquora raſtris
Molle ſonent, fluidum facile admiſſura liquorem.
Nec mihi diſpliceat ſalebroſi glarea ruris,
Quæq; ſolo tenui graciles imitatur arenas,
Si modo ſæpe fimo ſpargas ſi pronior unda
Diluat ipſa ſuper, lætusq; inſtillet & imber.
Quid non expugnet ſolers induſtria? Non me
Aut pudeat dum mane ſuas Philomela querelas
Inſtaurat, ſeu maiores ſol ſuſcitat umbras,
Plena manu liquidis inuergere dolia Lymphis,
Spumantemq; cauis inferre canalibus amnem,
Solari & mollem cantu mulcente laborem,
Aut etiam occaſum ad ſolem, primasq; tenebras
Dum nox oceano nigris ſeſe exerit alis,
Aut tenebris mediis, & cũ intẽpeſta ſilet nox,
Nec nocturna negat rorantia lumina Phœbe
Et flumen ruere, & fontes merſatilis urnæ,
Tantum auet inſpergi ſeſe imbre Niaſias arbor.

QVAE LOCA SINT EVITANDA ET QVIBVS VTENDVM REMEDIIS.

In primis fuge ſithonii mala frigora cœli,
Afflatus caue Threïcios, boreamq; niualem,
Quiq; Lycaonio ſpirant de uertice cauri.
Quod ſi non alia poteris ratione malignum
Frigus & Othryſii compeſcere flamina uenti,
Obiicibus cohibe, ac ſummi molimine muri,
Aut olea, & multa prudens circuntege Lauro,
Aut ualle occulta, uaſtiq; crepidine ſaxi.
Aut ubi celſa ſuis obſtent faſtigia tectis.

Quin & per ualidas hyemes, per sydera nota,
Cum cœlum riget, atq; gelu coit altior æther,
Tum gelidæ noctes, concretaq; terra pruina
In primis metuenda, et iniquus Iuppiter hortis.
Ergo quã primum coniecto stramine, & arctis
Cratibus, aut sparsis circùm, supráq; maniplis
Impiger alpini compesce incommoda cœli,
Iratumq; eurum, aut fumos succende uolanteis,
Aut calas uiuæ cumulosq; fimumq; calentem
Insterne, & calidis gelidum aëra uince fauillis,
Ac supplex uenerare deos, & tura benigno
Vre Ioui, auertat glaciem, componat & iras.

FABVLA DE CITRIORVM REPA=
ratione, nouáq; apportatione in Italiam,
è Media regione.

Nanq; ferunt ob primitias quandoq; negatas
Iunonem indignantem animo, grauiterq; dolentẽ
Immisse & stragem arboribus, citriisq; ruinam,
Hesperii generis malorum stirpe perempta.
Donec eam Venus è Medorum diuite sylua
Relliquias relegens, per Aphrorum pinguia culta
Rursus in Italiam genti transmisit habendam
Aeneadum, Quo priscus honos, & cura nepotũ
In syluis ueteres renouaret Adonidis ignes,
Aeternum et maneant monumenta insignia amorũ.
Tu uero quoties æstusq; & solis iniquum
Feruorem metues, rapidi & fera sydera cancri,
Aut glaciem quoties, inimicæ & tempora brumæ,
Verge iterum latices, iterum fluuialia mersa

S tagna super. sic ipse æstus, sic frigora uinces.
N anq; æstu sitientem alte, externoq; calore
A rentem madidans, sedas æstumq;, sitimq;.
A t glacie inclusus calor æstuat, et furit intus
F lamma uorax. Tũ funde imbrẽ, tũ flumie largo
I rrora siccas occulto ex igne medullas,
Quo uigor aduersum soles se & frigora duret.

QVOD TEMPVS APTVM SIT SERENDIS CITRIIS.

Vere autem, et cum Sol paribus se temperat horis,
T unc tuto liceat telluri infigere plantas.
N ec toto uerear scrobibus committere in anno,
A estate umbrosis in uallibus. Ast hyeme et cum
M ollis in aprico mitescit terra recessu,
S i modo perpetuus laticum mihi diffluat humor.
N ec desit coniux, plena quæ diluat urna,
E t nunc frondenti ramo defendat ab æstu,
N unc solem hybernis admittat mensibus, & nil
L inquat inexhaustum, curaq; utatur, et arte.

QVASDAM REGIONES NON ALERE CITRIOS PROPTER FRIGUS.

Nec uero Insubrium campis Ticinide terra,
Quaq; Pado alniferis infert sese Adua ripis,
A usit se riguis committere Citrius hortis,
N ec qua iuncta Pado scindit sua Mincius arua,
A rua uirûm, heroum, in primisq; feracia Vatũ.
A rte tamen, studioq; Cloneia ponitur arbos
I n rheda, cui pingue solum, cui plurima tellus

I nsit, et assidua madeat stirps aurea dextra,
S ub Ioue quae ferat aestates, hyemésq; malignae
I nfertur tectis, calidóq; fouetur in antro.
B enaci tamen ad ripam, Charidaeq; recessus
L aeta nitet, ramisq; exultat adonias arbor.
M unus et hoc Cytherea tuum, dum forte canentem
A d uirides Saloi salices, tua dulcia furta,
E t pueri amplexus teneros, et Adonidis ignes,
M iraris uatem egregium, Cui candida plaudit
V erona, et liquidis Athesis fauet assonus undis.
I lle suas canit ad uolucres, sua reddit ádonin
S ylua. Dionaeae ludunt ad carmina Nymphae.
I psa tuos repetis lusus, repetis hymenaeos,
P er syluas, per saxa. sonat tibi gratus ádonis,
A ntra per, et ualles resonat formosus ádonis.
H uc o ádoni ades. huc ades o mihi dulcis ádoni.
A ddis et his etiam suspiria Suspirarunt
E t tecum salices, et tecum flumina. Dumq;
E t flectunt salices ramos, et flumina cursum,
I llicet et salices frondeis, et poma tulerunt
H esperidum nemoris, nam sic Dea grata tulisti.
I llicet et fluuii gaudent cyrenide sylua
D elituisse, nouóq; comas nituisse decore.
G audet et ipsa suo Verona ornata Catullo,
A ltisonisq; fauet reflexa è montibus Echó,
S irmiáq; auratis resplendet rura uolemis.

DE ALTITVDINE
SCROBIVM.

Sedtamen et scrobibus modus hic erit, ut neq; i altũ

Desideat nimis, ut quantum radice profunda
Hæserat, hoc paulo iaceat plus, éq; lacuna
Hauriat ut solitos imbreis, madidumq́; fluentum.
Tum baculo, aut pedibus facilem calcabis arenam.
Parce tamen teneris fibris, cautusq́; benignam
Affer opem, indulge & leuibus pueriliter annis.
Hæc inter geniumq́; loci, Nymphasq́; sorores
Implora auxilio, & faueas simul auspice dextra.

SERENDAS ESSE CITRIOS NATIua cum terra, & palis fulciendas.

Quin etiam uellens fosso de gurgite plantam
Rursus & infodiens, dextra fautrice uideto
Cum tenera radice simulq́; haurire, simulq́;
Natiuæ infodere & multum telluris, ut hærens
In patria possit melius consuescere terra.
Ipse uides puerum materno lacte repulsum
Indignantem alio ductare è pectore mammas,
Vberibusq́; aliis dulceis haurire liquores.
Altera confestim subeat te cura, ualenti
Sistere eam uallo, sociisq́; adiungere truncis,
Ne uenti excutiant teneram, ne uerbere torto
Auferat inducto Boréas immanis hiatu,
Et sublime uolet rapidis iactanda procellis.

FERRO COERCENDAM esse luxuriem.

Ergo & ubi in ramos frondens sese extulit, actis
Sub terram sparsim radicibus, iniice ferrum,
Cæde manu, ne in luxuriem fundatur inanem.
Nam ueniet quocunq; uoces. Sed frigora uitæ,

N é ue alte inflictum cera contingere uulnus
S it pudor, urat ne calor, aut ne frigora lædant.

DE PROPAGINIBVS procurandis.

Atq; hinc quo cultu citrii, quá ue arte, uel usu
P roueniant, paucis (nam nec sunt multa) docebo.
P artem etenim insitio partem sibi semina partem
V endicat in generis sobolem producta propago.
E rgo ubi subductum felici è matre flagellum
V ideris, hoc gladio medium feri, & iniice saxum,
Q ua uulnus patet, & plagæ sic consule hianti.
I nde terebrato per aperta foramina fundo
F ictile coniicias, pulla & mox obrue terra,
N ec sit parca manus stillanti infundere gutto.
R adicem lento ducet de cortice ramus,
S ubiiciet'q; nouas geminato ex ubere uires.
E rgo ubi in Italiam quater aduentauerit ales
D aulias, i, rescinde manu, atq; excide securi
F rondentem ramum, & terræ committe subactæ
O ptatam prolem, fibris, & fronde uigentem,
O rnet ut excultos & flore, & frugibus agros.
Q uin etiam cum se felici matris in umbra
E duxit soboles, ferro diffinde, & adactum
I nfigas lapidem, ducto mox infode sulco,
C rescet in immensum multa radice uirago.

DE SEMINIO FACIENDO, et colendo.

Si tibi seminium curæ, primum elige terram
S ole sub aprico, nulli quæ obnoxia uento.
H anc ualidis rastris, & duro uerbere marræ

D iscute, et in tenuem redigas studiosus arenam.
H inc semen legito. lectum grauiore notatu
A equatis spatiis serito, dextraq; fideli
I nfodito. infossum solito de more rigato,
E t studiosa manus diuellat gramina circum.
N on mora, iam toto tollent sese agmina campo,
E t paribus spatiis, æquato et Marte ferentur.
H inc breuibus uallis sub signum figito, et herbas
I pse manu legito, lectas sub sole cremato,
S æpius et duris agitato bidentibus, alte
F rondentem syluam, Zephyrosq;, aurasq; cientem.
Nec uero non illa tibi sit maxima cura,
E t pubi teneræ, et postquam sese extulit arbos,
S ordentes soleas, simul et præsegmina tetra
I lluuiem immundam, crassisq; liquoribus haustã
I ngerere humorem ut lentum radicibus imis
I nstillent imbri, atq; actis fluuialibus undis.
Præcipue foetus grauidos, nitidamq; iuuentam
P ræstabunt infossa canum tibi squalida tabo
C orpora, dum pingues gaudent uligine fibræ,
L uxuriantq; hyeme in media, atq; arẽtibus aruis.
N ec dubita aggestum cinerem, squalentiaq; ossa
Mersa solo ĩfodere, aut hominũ excremẽta, suúm ue
I nferre, aut lætis sparsim radicibus, urnam
F undere, et humani maleolentia flumina lotii,
N octe tamen, ne te petulans uicinia damnet
N idore offensa, et grauiter spirantibus auris.

EVAGATIO QVAEDAM poetica.

Iam tempus legere, et cultis disponere in hortis.

Et tondere manu, et riuos agitare sonanteis,
Colligere et plenis redolentia citria ramis
Aestiuum ad solem, et uento crepitantibus umbris.
Colligis ipse manu. Coniux in parte laborum
Dulcis adest. capit expensis de fune canistris,
Et mirata, sinum pomis grauioribus implet.
Et memini (astabat coniux). floresq́; legentem
Idalium in rorem, et Veneris mollissima dona
Amplexata uirum molli desedit in herba,
Et mecum dulces egit per carmina ludos,
Quae nunc Elysios ó fortunata recessus
Laeta colis sine me, sine me per opaca uagaris
Culta roseta legens, et serta recentia nectis.
Immemor ah, nimiumq́; tui studiosa, quietos
Vmbrarum saltus, et grata silentia captas.
Sparge puer uiolas. Manes saluete beati.
Vxor adest, Ariadna meis oneranda lacertis.
O felix obitu, quae non uiolenta Brigantum
Perpessa imperia, quae non miserabile nati
Funus, et orbati senis immedicabile uulnus
Vidisti, et patrios foedata sede penates.
Sed solamen ades, coniux amplectere, neu me
Lude diu, amplexare uirum, ac solare querentem,
Et mecum solitos citriorum collige flores.

FRVCTVS CITRIORVM ALIOS dulces esse, alios acrimoniosos.

Est uero et duplex citrii genus, et quod amores
Iucundos referat, dulceis et Adonidis ignes.
Sic placitũ Veneri. Dulce hoc. quodq́; acre, dolores

E t tristeis luctus, & lamentabile funus
S orte refert, suus ut lachrymis ne desit amaror.
R ara sed Ausonio, Lamiaeq; in littore foetus
D at dulceis, succosq; frequens meditatur acerbos.
C ontra solis ad ortum, atq; in Gangetide terra
S ponte sua dulcem uictum, ac redolentia ramis
M ella liquat. fluit éq; Indis liquor Atticus hortis.
N uper enim Hesperio oceano callletia pubes
D igressa, ignotosq; locos, & inhospita sulcans
A equora, non solitos tractus, noua littora obiuit,
E t procul arentis Libyae penetrauit arenas
A udax, nec notas, pontus quas circuit, urbes.
H inc austro approperans, caeloq; intenta cadenti,
S yderaq; aduerso seruans labentia mundo,
I nadit obscurum gelidi Aegocerotis in orbem
A ttonita, & rerum nouitate, umbrisq; locorum.
I nde pedem referens Prassi conuertit ad oras,
B arbaricumq; fretũ exuperãs, Rhaptiq; procellas,
T andem gemmiferos Indi defertur ad amnes,
L ittoraq; é citriis semper fragrantia syluis,
E quibus Hyblaeosq; fauos, & Hymetia foetu
M ella dari, dulcemq; refert é cortice rorem
S ponte quidem, at succos longe idignanter amaros.
V sque adeo, caeliq; situs, solaq; abdita terrae,
E t soles uariant ipsi, positusq; locorum.
Ergo alibi natura suo se robore firmans
I ndiga nil opis est nostrae, uictrixq; superbit.
A st alibi curasq; hominum, atq; inuenta requirit,
O bsequiturq; arti, & legum sese arctat habenis.
N anq; haec sponte sua, quaedam se in luminis oras

Educunt

Educunt, matris'q; suæ tolluntur in umbra.
Illa hominum expectant operas, manuū'q; laborē,
Naturæ tacitum munus. nam prorsus ad artem
Insitio est referenda humanæ et mentis acumen,
De qua post in parte sua, suo & in ordine dicam.

QVOMODO CITRIA Fiant Crassiora.

Sin curæ tibi sit grandeis educere foetus,
Et patulas implere manus, age, decute ramis
Crescentem prolem, è multis ut pauca supersint
Poma sed & maiora, loco et magis auspice nata.
Vberiore etenim succo lætabitur hæres
Fraterni lactis, uacua et dominator in aula.

QVOMODO CITRIA TOTO ANno insideant in Arbore sua.

Ne'ue autem toto fructus tibi desit in anno,
Carpe manu partem, & plenis bacchare canistris.
Quæ reliqua est, grauidis finito gaudere uolemus,
Confestim, qua parte dolet uiduata, recentem se
Induit in florem, atq; implet spe diuite ramos.
Sic etenim alterno ditescet sylua metallo.

DE RATIONE DECORIS Hortensis.

Nunc quæ sit formæ ratio, et quæ cura, docendū.
Vndiq; quo decor ipse sibi, et noua gratia constet,
Nec frustra ueteres Veneris referentur amores.
Non aliâs cultu maiore incessit Adonis
Venatum, non Niliacas spectatior unquam
In syluas, non ante Venus maiore paratu

O rnarat, quam luce quidem qua fossus ab apro
C oncidit, et nigras tabo madefecit arenas.
C ingebat crinem myrrhæ de palmite ramus,
A d frontem reseus diffulgebat hyacinthus,
S uccincta & nitidum uelabat purpura pectus,
C olláq; fulgentes uariabant candida bacæ
S parsim pupureis, et cœruleis immistis,
C inguláq; auratis radiabant aspera bullis,
E latis humeris pendebat Aheneus ensis,
A d capulum uiridis fulgebat in orbe smaragdus,
I nterstincta auro uagina, argentea cuspis,
C rura Cleoneæ uestibant leuia pelles,
D istinctiq; auro Tritones, & aurea cymba;
Q ua quondam Paphias Venus ipsa enauit ad arces,
H orrebant manibus duro uenabula cornu,
E t paribus nodis, paribusq; nitentia gemmis.
T alibus ornatum in syluas Dea mittit opacas,
O sculaq; in roseis linquit signata labellis,
A rboreos igitur cultus Dea poscit, & ipsis
O rnatu, atq; auro longe splendescere in hortis.
Q uocirca cumprimum ætas feret, ipse benigna
S iste manu plantam, rectóq; in stipite firma.
S iquid et incultum ferro preme. ferrea cera
V ulnera perlinito, frigus ne permeet artus,
I n conum crescat facito, ramosq; fluenteis,
S edulus attondeto, & legem frondibus indito=
V sq; suus puero ne desit lacteus humor.
T u tenui calicem suspende in palmite filo,
I mple & aqua, tenuēq; in aquā mox iniice uittā,
Q uæ labro emineat pendens, quæ stillet, & usq;

Languentem

L anguentem rorem, leui qui cortice labens
D ucat limosam gutta fluitante lacunam.
A t postquam sese summas subduxit in auras,
E t felix trunco, & ramis frondentibus arbos,
L iberior tibi sit, durata & frigore, & æstu.
N on omnis tamen aut labor est, aut cura neganda.
N ec tu parce oculis, dextræ si parcis, nec te
A ut sobolem mirari, aut ramos sorte grauatos,
A ut pigeat mediis laudare in solibus umbras,
A ut genio indulgentem agitare choros, & iniquo
S ole sub, appositisq; toris, mensaq; beata
L udere, fumosum puero fundente falernum.
I nterea florum nimbus cadit, et fragrantem
A d prædam coniux, ad prædam nata, generq;
S urgit læta toris, et flore exultat honesto,
Quē lectum liquat, ac thalamos inodorat, amorūq;
I psa uiri memor, & uestes intingit, & ora.
E rgo & frondentem bruma mirabere, et æstu
F lorentem, auratis utroq; & tempore malis
F ulgentem, cole sub niuibus, sub sydere Cancri,
N octurnis neu parce operis, neu parce diurnis.
Q uoq; modo id facias exempla antiqua monebunt.
R iuus aquæ fluat, aut fontes roratilis urnæ
M uniat elatus paries, Daphneia laurus
M ulta tegat super, et grato tueatur amictu.
A rceat & fulmen. Q uoties & cura uocarit,
S parge fimum, calcis tumulos age, ne'ue niuales
S istere per ramos patitor, sed discute nimbos,
I ngentesq; cita fumos, et consere pugnam
F latibus hybernis, culmoq; et crate saligna,

POST RIGIDAS TEMPESTATES NON ESSE AMputandas.

Sed memini cum nullæ artes, non arma, doliq;
V im cœli aduersam ferrent. periere comantes
S yluæ, obriguere gelu nemora omnia, late
I rrumpit mors. Intereunt decora alta sororum
H esperidum. sæuit Scythicis aquilonibus aër,
C oncreta & solitos sistunt caua flumina cursus.
Q uod quando (auertat Venus ipsa) rigentibus euris
C ontigerit, neu tu gladio, neu cæde securi
A rentes hortos, sed calce, sed imbre madenti
A ffer opē. hoc sæpe ipse hyeme, hoc et uere tepēti,
D eceptum nec te fallet labor. Ecce repente
P ullulat ab radice, aut summo stipite, lætus
E ffundit gemmas, turgenti & germine frondet.

DE DISPOSITIONE CITRIorum.

Si te delectat species quadrata phalangis,
I n quadram dispone. Acies si forte latina,
P orrige & in longum. Sin et per florida rura
S parsa manus, decor ipse auriq;, et gloria frondis
E st eadem. nitet in mediis stirps aurea lucis,
Q ualis mane nouo cum se fulgentibus astris
E xtulit oceani formosus Lucifer unda,
Q uocunq; inspectat, quoquò sua uerterit ora,
N il illo radiat fulgentius, omnia cædunt
A stra simul, toto exultat Venus aurea cœlo.
Et quoniam assuetudo mali, ueterumq; laborum
N aturam exuperat tolerando, & acerba ferendo,

Idcirco uideas ſyluestri ſæpe receſſu
Non ulla raſtrorum opera, manuúm ue labore
Et fructus parere, et ſolidis frondeſcere campis
Heſperiam Citrium, inculto et dominarier aruo.
Hinc alii poſtquam è ſulco ſeſe extulit actis
Sub terram late radicibus, & ſtetit artus
Fixa ſolo, minus indulgent, operamq́; remittunt,
A teneris quo conſueſcant niuibusq́;, ſitiq́;.
Nec uero cultusq́; ſoli, aut uis falcis ahenæ,
Aut tantum iuuet undanti de tramite riuus,
Quantum auſter, libycoq́; ruens de littore flatus
Autumno noceant. Perit hic labor omnis, & ille
Ah fructus decor, ac frondis ſqualeſcit, ut arbor
Areſcat uiduata, ut ramo & fronde peruſta
Mœreat, heu liquidis nil proficientibus undis.
Ergo altas ſepes prætende, et brachia iunge
Denſorum nemorum, & Clypeis ramalibus obſta
Aduerſæ lauri, aut quercorum umbrante cohorte.

DE OPERE TOPIARIO.

Quod ſi nec ſtudium frugis, nec cura mouebit
Hortenſis lucri, nemoris ſed ſola uoluptas
Quæritur, & uariis umbracula nota figuris,
Ante locum capias, quem fons, aut flumina propter
Lapſa fluant, unde et riuus ducatur aquarum,
Aut puteus propius ſcateat, ne forte per æſtum
Langueſcat moriens, mox & rigor aſper adurat,
Et labor, & ſyluæ pereant incepta ſuperbæ.
Parietibus mox obde, futuras ante procellas
Auertens. poſt hinc quadras age. dirige foſſas,

E t dispone locos, & uallis agmina cinge.
I nfode dehinc tenerā prolem, et sere tramite certo,
E t uinclis obstringe, obeunda ut munera discant
A pueris, sed quisq; suo spatioq;, locoq;.
I nde ubi et assiduo cultuq;, operaq; magistri
P orrigit & ramos, et frondeis explicat arbos,
A d munus lege quanq; suum, et dispone figuras,
G ratum opus, informemq; gregē ad speciosa uocato.
H æc altam in turrim, aut in propugnacula surgat,
H æc arcum intendatq;, et spicula trudat. At illa
M uniat & uallo fossas, et mœnia cingat,
I lla tuba armatos ciat, & uocet agmen ad arma.
A ltera tormento lapides iaculetur Aheno,
D iscusset castella, et ruptis agmina muris
I mmittat, factaq; acies (immane) ruina
I rrumpat, portis et congrediatur apertis,
D iruat et captam irrumpens exercitus urbem.
A rs igitur, tempusq; et uis innata perenni
C ura hominum, nemora ī lanas uertere, ut in hortis
E foliis, ramisq;, et diuersis contextis
I am uideas fulgere nouis aulæa figuris.

ARBORES CITRIOS DIVTIVS VIVERE.

Nec uero spatium uitæ breue, seu breue tempus
E st Citrio. æternum genus, immortalis origo,
E t species æterna quidem. Stirps Citria longum
I psa manet, secla exuperans, & iungere seclis
S ecla parans, trunco extincto mox surgit & alter,
I nde alter, uictrixq; diu sua robora seruat.

S ic placitum Veneri, et parcæ statuere fauentes,
Quæ rerum seriem, et fatorum arcana ministrant.
N anq; ferunt rursumq; colos, et stamina retro
C œpisse, et uersos rursum in contraria fusos
V oluere fatorum dominas, quo lucis in auras
E xtinctum reuocent uitæq; ad munera Adonim,
E t Veneris dulces iterum instaurentur amores.
N õ passa est dea dũ uersum ĩ noua corpora mõstrat,
D um foliis simul et pomis longum optat honorem.
I llæ igitur properare manu, atq; euoluere pensa,
T enuia pollicibus formabant ducta supinis,
A tq; eadem impressis purgabant morsa labellis.
D iscolor at positis uariatur lana canistris,
C œruláq; uiridisq;, alboq; insignis, et aureo.
C œrula dum digitis intorquent fila, uirensq;
S ubtegmen neitur, stipes se subiicit, alti
I n latum pandunt rami, et noua prouenit arbos,
A c sensim patulis adolescit frondibus umbra.
I nde canunt. Cresce æternum uictura, perenne
S eruatura decus foliorum, & diuitis umbræ
O rnatura domos procerum, atq; palatia regum,
M ateriamq; datura sacris post uatibus arbor.
A tq; hinc candentis deducunt uellera lanæ,
D iuinumq; labris stillant fragrantibus imbrem,
S tamina quo intincta, et fusi simul omne uolumen
I n flores uertuntur, opacaq; sylua nitescit
C andore, et uiridi miscent se ebora indica gemmæ,
A emulaq; Assyrios spirant pomaria odores.
I pse autem tenerum solantur uoce laborem.
F undite odoratos flores, nemora inclyta luxu

P erpetuo, & ramis semper florentibus horti,
S emper odore nouo, semperq; uirentibus umbris
A eternum Veneris monimentum insigne & amorū.
M ox et sepositis educunt fila quasillis
A urea fila, cauumq; rotant implexa sub orbem.
I llicet Hesperis illa intumuere uolemis,
P omaq; pensilibus micuerunt aurea ramis,
I nsolitum radiat folia inter opaca orichalcum.
T um parcæ auspicio cecinerunt omina læto.
E t fructu felix, & flore, et fronde recenti
V iue arbor, supera & seclis labentia secla,
H ortorumq; honor, & nemorū, ac geniale domorū
D elicium, tua uel reges umbracula captent,
I psaq; continuis iuuenum celebrere choreis,
T e conuiuia, te thalami, nuptæq; frequentent,
S emper ament, quicunq; tua uersantur in umbra.
A ssiduum referant frondes uer, æmulus aurum
F œtus, et argento niteat flos concolor albo.
S ic placitum. Sic fata neunt. Amathuntidi sic stat.
Ergo agite ò teneræ colitis quæ flumina Nymphæ
F undana, & Lamios riuis trepidantibus hortos
P hormiades Nymphæ, quæ roscida culta Suessæ,
Q uæq; et Amalpheos saltus, fulgentiaq; auro
S irenum rura, & fuluis sata saxa metallis.
H oc agite, ò roseæ mecum sua serta puellæ
F erte deæ, narioq; halent altaria flore,
S piret & è nitidis genialis Amaracus aris.
M agna Iouis proles, eadem pulcherrima mater
A eneadum, tibi nos meritos largimur honores
I dalii Regina, tuos nos pangimus hortos,

E t tibi Arangææ crescunt ad flumina syluæ
M æriadum, & littus felix, Bereniciaq; arua.
T u stirpem dea, tu citrios defende comanteis,
A rce æstum, compesce niues, & frigora pelle.
S iste et ab Arctoo perflant qui cardine uenti,
P erpetuum niasæa decus frondescat ut arbos.
H æc ego. uos autem placidissima numina nymphæ
O scilla è summis suspendite mollia ramis,
F ormosumq; sonent & ripæ, et littora Adonin.
P ars choreas agitate, deumq; ad festa uocate.
P ulcher ades, felixq; ades ad tua munera Adoni,
E t cape, Partheniæ nectunt quæ texta puellæ,
T exta auro radiata, et flore nitentia uerno,
Q uæ referant ueteres formosæ Amathusidis ignes.
N os canimus, fauet en facilis cantantibus Echó,
E t diuina procul responsant antra sororum.

I. I. PONTANI, DE HORTIS HESPERIDVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MANTVAE MARCHIONEM. LIBER. II.

Am'q; alios uocor ad cultus, aliumq; laborem
Hortorum. neq; enim simplex genus, uná ue stirpis
Hesperiæ soboles, ratio aut tantum una colendi.
Acrumen genus omne, nouo sub nomine, plureis
Diditur in parteis, uno quæ cortice foetus
Dant alios tamen, atq; alio se stipite tollunt.
Pars exacta quidem prima est. Nunc ò mihi natæ
Pleiones astate, atq; aspirate canenti.
Vester honos agitur, uestro sub numine crescit
Hoc opus, & uestris mea tempora cingite sertis,
Vos quoq; adeste simul, facilesq; estote puellæ
Hortorum memores. Tuq; ò mihi culta Patulci
Prima adsis, primosq; mihi dea collige flores,
Impleat & socios tecum Antiniana quasillos,
Sic tibi perpetuum spiret rosa, floreat urna,
Salicet urna, tui qua conditur umbra Maronis,
Ambrosiæ fundat riuos, det nectaris amnes,
Mincius & niueos semper tibi pascat olores,
Et lætata suos iteret tibi Mantua cantus,

M antua diues auis, diues Gonsagide prole,
A c noua lucrinæ stupeant ad carmina cautes.
S istat & ipsa suos mirata Neapolis amnes.
T u quoq; partem hanc Phaurusii ne dispice ruris
F rancisce, armorum & studiis quandoq; remissis,
N eu tibi displiceant syluæ Stachiritides, aut te
N on capiant fuluis radiantia poma corymbis.
M ars belli decus, ipse deus, belliq; repertor
E t uenerem, atq; hortos amat, atq; hortensia dona,
E xemplumq; dei sequere armipotentis & artes,
N anq; tibi Aethiopũ è campis, Garamatide ab ora
P oma fero, poma excubiis uigilata draconum,
H erculeæ meritum clauæ, noua munera gentis
R omulidum, ætheriis famam quæ sustulit astris.
E cce autem, num ne hæc cœlo delapsa liquenti
S tella nitet? num forte nouum sese exerit astrum,
E t felix astrum, & nostris aura addita cœptis?
E n uirides Citro syluæ? en Limonia rura
P rætendunt frondes? en quæ pandũtur et umbræ?
Q uiq; aurum luci? nemora & generosa metallum
I rradiant? quibus ipsa nitent ramalia gemmis?
A n coniux Ariadna uiri memor, & memor horti
S ese offert? ò hortenseis miserata labores
V xor ades. Cape rastra simul, cape sarcula, et ipsis
I nnitens incumbe bidentibus, et frondosas
F alce premas Citros, simul et rorantibus urnis
F unde amnes, spument plenis stagna ipsa lacunis.
A c tandem iuuet optatos decerpere flores,
E t fructus legere, atq; æstus uitare sub umbra
D ucentem socias nympharum ad plectra choreas.

Vos mecum Vranie Aonium instaurate laborem,
Ac mecum auricomas Citrorum pangite syluas.

DE CITRO, ET EIVS CVLTV.

Hesperidum in syluis, Niasæi & margine fontis
Nec fructu, nec odore Citro, nec munere mali
Præstat adhuc arbor, tantum sibi sumpsit honoris,
Si sit & ipsa arbor. nam stipite debilis imo
Nec cono insurgit, nec in aëra tendit apertum,
Viribus at defecta suis, aliena moratur
Præsidia, & uallis adiuta potentibus, alte
Explicat & ramos, & sese extendit in artus,
Insignis fronde, et fragrantis imagine pomi.
Tanta etenim cœli mole, ac uertigine pressus
Atlas, dumq; humeris timet, & prospectat olympo,
Innisus Citro, & femur, & uestigia firmat,
Inconcussa tenens firmatis terga lacertis,
Sufficit'q; oneri, & mundum ceruice refulxit.
Hinc manet accuruata, & palmite flexilis arbos,
Testatur'q; senis cedentia membra labori,
At diuem meritis & fructu, et fronde superbit
Indignata umbras nemorũ, cauaq; antra ferarũ.
Ergo illam quernis in postibus, inq; dolato
Robore constitue, & multo cum uimine uinci,
Immissis'q; hastis, traiecta consere canna
Apricum ad solem, auertens boreamq;, niuem'q;.
Effunde et laticum scatebras. Ne absiste nouare
Tellurem, radice procul, neu neglige campæ
Ingluuiem cohibere manu, seu carmine dicto

P ellere limitibus, Magicoq; auertere cantu,
T er quod anus succincta irato immurmuret ore,
I nuocet & manes, lethææ & numina ripæ.
Prima igitur florum tibi cura supersit, & omne
I mpende huc studium. nam si te gloria rerum
D electet, iuuet Hesperii & præstantia ruris,
N ec mora, dum grauidos oneret uindemia ramos,
G randiaq; infixis mirere & mala columnis,
V t timeas pendentem alta de mole ruinam,
V t mediis persæpe decembribus, inq; furenti
S olis anhelantis rabie sit cernere gentem
I n florem ruere, & fructus properare recenteis.
A nnua quanq̃ & bima, simulq; & menstrua pubes
P endeat uberibus, fraternaq; brachia late
D iffundat. domus alta nouis lætatur alumnis.
V sque adeo furit in Venerem generosa propago,
N atorumq; & amor trahit, & cura illa nepotum.
E rgo age crescentem prolem à borealibus auris,
E t culmis tueare, iniecto & mergite farris,
A ut grauido centone, aut uimineo contextu,
F rigora ne perimant, pereat labor irritus anni.
N ec pigeat scenam frondentem æstate superne
I niicere, & ramis prohibere tenacibus æstus,
F eruenteis æstus, rapidi & fera uulnera Cancri.
Quanquam sole suo, gaudetq; calentibus aruis,
E t patriã Aethiopem meminit, Maurysiaq; arua.
S terne et humi, calidumq; fimũ, lapidesq; recoctos,
D um cœlum riget. Ast utroq; in tempore largos
F unde imbreis, inuerge urnas, & flumina sicca.
V ere autem cum priscus honos hortis redit, & cum

Garrula limosas sedes molitur irundo,
Ac tenui solitum frustratur uoce laborem,
Falce premes citri syluas, annosa recidens
Brachia, non tamen ista tibi sit, ut annua cura.
Tum fragmenta lege, & ramos se cerne ualenteis,
Obliquosq; infige solo, tamen ut capite extent,
Stipitis aut truncum, gladioq;, & falce dolatum
Infode, & in tenui nudatum contege sulco
Continuo ingentem uicino ex amne paludem
Elice, diluuioq; comas immerge salubri.
Haud multum fluet. Emerget uastissima sylua,
Solaq; præcultis regnabit Citrus in hortis.
Pendebunt grauidis tabulata aurata racemis,
Quæ mox lecta tibi natalibus annua festis
Ornentur mensis, circumq; domestica pubes
Libet et ante focum melle illita, & undiq; turba
Clamet io bonus annus eat. Tu flatibus euri
Ne noceant, memor antèueni, siue obiice firmo
Præruptorum operum, longi'ue crepidine saxi,
Aut aduersa procul depulset uerbera laurus.
Aut circum ramosa abigens testudine cinge.
Atq; austro tueare unà, atq; uredine salsa
Defensor nemorum, generosiq; incola ruris,
Si te cura mouet, tantorum et fama laborum.
Sin forte in uarias iuuet & te ducere formas
Nascentem citrum, mutato & corpore mala.
Tu faciem è ligno, argillæ aut de cæspite ductam
Subiice, & infantem tenerum nutricis amato
Conde sinu, paulatim artus formabit, et inde
Ducet inumbratos signato in cortice uultus.

O ccultas natura hominum miretur ut artes
S pectatum ueniant non nota ut poma Napaeae,
V t pomona suo laetata assurgat honori,
E xultansq; nouis plaudat Zephyritis alumnis.
E st nemus extremis Calabrum inuiolabile terris
D iis sacrum patriis, multa & pietate uerendum
A rborei diues foetus, uolucrumq; rapinis
O pportuna domus, tuta et speleaa ferarum.
H oc nemore ex ipso, luciisq; horrentibus olim
A duectam memini stirpem, quae Citron ab omni
P arte et odore quidem foliisq; & flore referret,
S ed fructu uariata, et longe aliena figura
V ix orbem retinens, protento at corpore longos
S ese agit in ductus, uaria et trahit agmina cauda.
Q uid moneam, ne te capiat tam indigna cupido
H ortensis monstri caelatam implere tabellam?
A h procul infamemq; notam, atq; auerte pudendum
D edecus. En formosus adest chorus. Ecce puellae
I am cupiunt legere Idalios et iungere flores,
N e prohibe Idalias carpendo à flore choreas
I nfami portento, aut saeua ab imagine terrae.
N eu pudor inficiat, ne'ue ora tenerrima pallor
D eformet, suppressa tegant ne lumina palmae.
A eternum tibi sic niteat uer, aurea semper
M ala adsint. spiret Syrios procul hortus odores,
N ullo et Acidalii desint tibi tempore rores.
T u uero prolem ut teneram tueare, benignis
I ndulgens studiis, maioraq; corpora formes,
F ige trabes, tabulata simul dispone, et in altis
I nfantes insterne cubilibus, & frondoso

S iste toro ducent placidam per amica quietem
O cia ut ignauos sopor, et cibus impleat artus.
S i curæ tibi sit lecta è frondentibus hortis
S eruare, ut uiridem teneant annosa uigorem,
H oc age. Carpe manu in tenebris in nocte maligna
F rondentem ramum, frondenti et palmite mala
P almite cum ualido frondem retinentia, ramumq́;
E t tibi nulla suas ostendat Luna tenebras,
L una soporiferis sub terras abdita bigis,
M ox illa in latebris unco suspende tenaci,
E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
A ut paleis strata, et stipulis arentibus, inde
S eruabunt nitidam propria cum fronde senectam.

QVO DIFFERAT CITRIVS A CITRO.

Hoc uero differt Citrio Citrus. Illa superbos
S ese agit in ramos, procero & stipite surgit,
T ermite at hæc fragili, lentoq́; cacumine terras
P rona petit, fixisq́; cadens incumbit in hastis.
H uic maior foliis odor est, & foetibus, illi
F loribus, æterna sylua uestitur uterq;
S tipes, & æternam ducit sub fronde iuuentam.
F los illi albescens, medioq́; interlitus auro,
H unc inspersa notat postremo purpura limbo.
E rgo ab odoratis maturo tempore ramis
A urea poma legunt, plenisq́; relata canistris
S uffigunt laribus, diuûmq́; altaria donant
P rimitiis, sertisq́; deos halantibus ornant.
S epositas etiam uestes, lucensia texta

A tineis

A tineis tutantur, odore medentur & ipso,
A rcent et Tyrios tetra à rubigine comptus.
M unere quin etiam mali frondentis, ab alto
O ceano (nam prisca quidem sic credidit ætas)
P leias Alcyone Neptunnum ad littora traxit
M ulta querens, fragilemq; fidẽ, thalamosq; negatos,
E t sibi præpositos Stachiræ Phaurusidos ignes
C lamabat, dextraq; & serta, & poma tenebat
I nfelix coniux. Ac nunc miseranda, papillas
N udabat, roseoq; sinu inuitabat amantem,
N unc exerta genu, primasq; illapsa per undas
C andida reiectis ostentat crura cothurnis.
N unc effusa comas, scopuloq; insignis ab alto
C rudelem uocat, ac uires superante dolore
L abitur exanimis, siccaq; insternitur alga.
S ensit fragrantem extremo de littore ramum
N eptunnus, captusq; aurati munere mali
E t serto insigni, lachrymis quoq; uictus amantis
C urrit in amplexum, cupidusq; extollit in ulnis.
I lla uiri ut gremio intepuit, calidusq; per ossa
I gnis it, amplexu & tenero fouet ora mariti,
O rnauit serto caput, atq; Cloneide fronde,
I mpleuitq; sinum pomis felicibus, auraq;=
E xtinctos reuocat prærepti coniugis ignes.

DE LIMONIBVS, ET EARVM Cultu.

Tertia iam superat Limonis cura colendæ,
E trarus labor, & cœpti meta ultima nostri.
A dsitis nymphæ Cyrenides. o mihi nymphæ
M asitholæ aspirate. ò quæ Paliurides umbra

G audetis, iuuat & fluuios habitare recessus,
E t Citri iuuet umbra, iuuent Limonides auræ,
H esperidum & ueteres cantu renouemus honores.
I n manibus nemus auricomum, Chariteiaq; arua.
V estrum opus ò Charites, uestro nam munere quōdā
I tala Limonem nouerunt littora, nam uos
E t causam meministis, eam et memorare potestis,
N ec uestris meritis, æternæ aut parcite famæ.
Fonte Niaseio sese Venus aurea quondam
L auerat, et pessos comebat nuda capillos,
P urpureo Charites pingebant ora colore,
A mbrosio & niueas afflabant rore papillas.
E cce Puer passis uolitans super aëra pennis
L ætus adest. Matrē amplexus, noua gaudia portat.
T e Sireneis felix hymenæus in oris
E xpectat, thalamosq; parat Magnetis Amalphis.
I propera. Italicos illic molire triumphos
M ater. Amant & saxa. Atq; hæc effatus hiulco
O re simul genitricis et ora, et labra momordit.
S urrisit dea, & allectis Tritonibus, altum
I re parat. Dum colla Venus, dum pingit et ora
A d thalamos uentura, & Amor dum territat arcu
S emideos maris, & ponto minitatur, et undis.
I nterea Charites Limonia dona pararunt,
Quæ ferrent nuptæ triplex genus. Altera foetu
E xiguo, atq; acrem gustu referentia sensum,
A ltera quæ fructu maiore, & rorida succo
V beriore, sed oblongo tamen utraq; ductu.
T ertia quæ grandi fulgent onerata uolemo,
A c Citrii referant sinuosa ab imagine formam,
Sed

S ed ſucco ingrato, quemq́; ora offenſa recuſent,
H ic tamen admotusq́; foco, ſenſimq́; recoctus
I nſtillante anima, ac tenuem conuerſus in amnem
O ra puellarum maculis lauit, & candorem
I nducit, nitidis per colla argentea guttis.
E rgo ubi concinuit feſtis hymenæus, & ipſa
F eſſa eſt aſſiduis ludens Cytherea choreis,
M unere felici charites Nereida Amalphin
D onarunt. fuit et teneris ſua gratia uerbis.
H inc rarum acceſſit decus hortis, & noua ſyluis
G loria, gemmiferis fontes nituere ſub umbris,
C andidaq́; auratis fulſerunt littora ramis,
H inc et ſtirpis honos, hinc et Chariteis Amalphis
M unere Limonum, et nemorum redolētibus auris,
O rnauit thalamos, felixq́; hymenæus et aras
P inxit flore nouo, ſparſitq́; Atlantide fronde,
E t paſſim ſtratis lætata eſt alga metallis,
Quod uero aut uiridem trahit à radice colorem
F rondibus, ac fructu, aut acuit ſenſumq́;, palatūq́;=
H inc nomen dubia certum ſub origine manſit.
E ſt idem cunctis cultusq́;, & cura, et iniquum
C œlum indignantur, frigusq́;, æſtumq́; grauantur
M aſitholæ Limones. At humida flumina poſcunt
A uxilio, et denſas laurorum in prælia turmas.
S ed minor illa quidem cultu maiore tuenda.
N anq; tegenda hyemi tecto, ac ſtipanda maniplis,
E t circum tabulata fimo iungenda tenaci.
N e cœli rigor, aut boreas immanior urat.
N am neq; ſic thalamis clauſis aſſueta puella
F ota ſinu genitricis, & oſtro induta nitenti,

A ut timet obstrictas gelidis aquilonibus auras,
F rigoris aut rabiem sub iniqui sydus Aquarii.
I dcirco solem spectet. post terga uirenti
S eu lauro, seu rore maris cingenda, nec unquam
S ola hyemi credenda tibi Chariteia Limon,
E t florem semper, pariturâq; semper honorem
A urati foetus, ramo et placatura comanti,
Qualem prærupti sub uertice montis, ad eso
L ittore, secessu in molli, sub rupe cauata
E t Baccho felix, felix Amathuside myrto,
F rondenti & lauro Neptunnia Mergilline
L æta colit, non æstus eam, non frigora tentant,
N on riui crepitantis opem, non fictilis urnæ
E xoptat sitiens, large quam Thespias unda,
A ctiâq; Aonius irrorent dolia lymphis.
A h fatum crudele hominum, & sors inuida uotis,
I gnotos nunc per populos, per Gallica regna
H orrentem ad Rheni ripam, atq; ad norica saxa
E xulat, oceaniq; uada ad squalentia tabo
N auifragũ, extremos queritur Syncerus ad Anglos.
I nterea sitiunt Citri, ac Limonide in umbra
T orpet humus. decor ille horti fragrantis, et aurea
P leiadum intereunt mala, ac sine honore relictum
L ittus, & errantem dominũ lachrymantur arenæ.
A t nympha è scopulis, summiq; cacumine saxi
I ncusatq; deos, cœlumq;, & sydera damnat,
E t saxa, & miseræ responsant antra puellæ.

DE INSITIONE.

Iam reliqua insitio est, hoĩnũq; industria. Nũc tu

Huc

H uc aduerte animum, et ueterum cape dicta uirorũ.
C itrigenum species, cum sint & germine, et ipso
C ortice tam similes, cognato & semine iunctæ,
H ospitia hinc sociis iungunt communia tectis
A ffines ramos, & dant, capiuntq; uicissim,
E t mutant proprios alterno foedere fructus,
N on unæ hinc species, sed misto semine plures
S canditur in partes nemus, & sua nomina miscet.
A ccipit & Citrium Limon, Limonaq; Citrus
H ospitio, & sotiis ineunt conuiuia mensis.
A ccipit et thalamo Citrium Citrus, et sua tractant
I ura simul, iunctisq; toris accumbit uterq;.
H inc species mistis crescit uariata figuris,
E rgo nunc ramos libro demitte sub udo
A rtifici dextra, fixo nunc iniice ligno,
A tq; alte impacto cuneo insere, alteriusq;
C ortice cum iunge, & cera mox illine adacta,
V lmeaq; obseptis constringe et uincula plagis,
A rceto et pluuiam coniecti cæspitis herba.
N unc et crescentem uicino è margine uirgam
A dmoue, et inciso leui sub uulnere libro
S ic fige, ut lento desint ne cingula nodo.
A ut et eam transmitte forato ad uiscera trunco
M irantem latebrasq; cauas, et operta uiarum,
Q ualis et Heleis longe delata sub antris
M iratur maris occultos Arethusa meatus,
E t cœlum suspirat, amicæ et littora terræ,
Q uæq; Syracusiis spirant de fontibus auræ.
N e'ue excide illam. Sinito de matre propinqua
H auriat ut succos solitos, solita ubera lactet,

D onec eam grandem natu, longéq; ualentem,
A tq; nouercales stringentem enisius ulnas
V ideris, et proprio meditantem uiuere succo,
T unc abrumpe manu, materna et stirpe reuelle.
C rescet, & immensum ducet late aucta cacumen.
I nterea læto surgit dum surculus auctu,
S æpe riga, sæpe eductas de stipite gemmas
E uelle, et duris inuerte ligonibus arua,
E t matri blandire, sua dum prole repulsa
C ogitur indignans alienos pascere foetus.
Quin et surgentem sobolem defende sub umbra
F rondentis rami, dum sol furit, et furit æstas
V icta siti. Idem ipse in glacie tege, tecta superne
I nsternens crassa è stipula, canna'ue palustri,
V rat ne teneros rabies Aquilonia thyrsos.
C um primis ualida nitatur surculus hasta
A uento tutus, longéq; urgente procella,
E t nunc scalpello tenui, nunc molliter ungui
D etondens, prima luxum compesce iuuenta.
V tendum parce ferro. Sed nec tamen ipsa
L uxuries toleranda. Parens nam crimine in ipso
H aud natos miseratur. At acri percitus ira
I ncrepat et dictis, & poena crimen acerbat.
A tq; equidē memini, tantum se industria prompsit,
Qui diuersa quidem parua sed semina in urna
C ondat, & educens collo breuiore stolones
S ubducatq;, arctetq; manu, ac sub uincula cogat
C rescenteis. hi tandem uno se stipite miscent,
A tq; uno obducunt se cortice. ne'ue flagella
D ilabi sinito. neu summa cacumina uentus

Diuellat

D iuellat, cera linito, aut diducat adulta,
V nguine dum proprio corpus iunguntur in unum,
A tq; operit lentum sub eodem codice gluten.
P ostquam alta steterit radice infossa, & opimum
R apuerit stirpes succum, mirabere poma
P lenáq; ,gratáq; ,non uno tamen una sapore,
S unt qui diuersos ramos, sed cortice raso
C oniungant, stringantq; simul, quo glutine misto
I ncrescant aeque, ac fixo mox stipite iunctos
I nsigant pariter. Tum uulnus rite coronent,
E t fallax opus admota tueantur ab arte,
Q uo ramo ex uno, atq; uno de palmite fructus
N on uni ueniant, sit honosq; & gloria ruri,
G audeat insolito natura adiuta fauore.
S ed nec defuerint, scisso qui codice, adacto
D ilatent uulnus cuneo, mox uulnere crudo
I ncludant gemmas alienae stirpis alumnas.
M ox tenui obstringant uitta. non sit mora, longos
E mittunt ramos, et sylua littus obumbrant,
E xciso et ueteri cono sua brachia fundunt,
A c dorso alterius (mirum) noua pullulat arbos.
Q uin etiam alterius nudato cortice plantam
V idimus alterius frondente cacumine ramos
E rigere, ingentem è tunica & subolescere syluam,
E t stirpem infamem nemora in generosa nouari.
E rgo castanea è molli, è praestante sagitta
L audatae genitricis, adulto & germine uirgam
E xuito, exuuias gemmisq; oculis nitentes
S eligito. his sterili spoliatum cortice truncum
D egenerem induito, uincloq; urgente ligato,

Quo sese et pluuia, et Solis tueatur ab æstu.
N ec te blanda manus sinito frustretur inertem,
A ut ludat tunica uitiosum arente flagellum
I am uideas docili è planta pubescere prolem
F rugiferam. Tunc carpe manu, tunc erue ferro
Quod superat matre è sterili, et blandire nouellis.
M ira fides, nitidis palmes se tollet alumnis.

LAVDES INDVSTRIAE HVMAnæ.

Scilicet ut Ioue nata fides, tellure relicta
D etestata hominum mores secessit olympo,
I llicet emersit fraus, admonituq́; deorum
D esitit assuetas tellus producere fruges
S pote sua, nullis hominum ante obnoxia curis.
C ui labor, impatiensq́; ocii languentis egestas,
A uxilio occurrère, et fato industria maior.
H æc Indo aduexit merces, pelagoq́; negatum
S trauit iter, secuitq́; cauis liquida æquora uelis,
H æc armenta boum domitans summisit aratro,
I nuertitq́; solum, cultis dominetur ut aruis.
P ræscripsitq́; ouibus, carpsitq́; è uellere lanam,
N udaq́; textilibus uelauit corpora pannis,
C onstruxitq́; domos, frigus queis arcet et æstus,
Quæq́; olim sterilis fuit arbor, et horrida cultu,
H anc ferro domuit, uertitq́; ad munera frugum,
I nsitio ut plantas foecundet, et imperet hortis,
D egenerent ne poma, genusq́; in secla propagent.
N on igitur tantum pratis armenta, nec herbæ
I mbribus, aut apium debent examina rori,
Quantum de rebus merita est industria nostris,

Cuius

C uius ope ingenium sese extulit, & caput astris
A dmouit, maria, ac terras sibi subdidit, ut nil
L iquerit intentatum, ut summo è uerticæ olympi
T raxerit attonitas Citrii ad spectacula Musas,

DE CITRIORVM SAPORE DVPLICI, ACRI, AC DVLCI.

Quãdo autẽ est Citrio duplex sapor. Acer ab ipsa
N atura ductus. Dulcis ne ex arte magistra
V enerit, in dubio est. Nã tempora longa, frequens'q;
P rotulit insitio genus & decus. Ars quoq; multa,
V sus & experiens reperit simul, hæc quoq; ut ipsa
M ala, colore aurum, sed mella sapore referrent.
N ec uero non, & ueteres uoluere coloni
P unicæ de fibris quondam crescentia amaris
I n dulcem mutata saporem, lotia postquam
S enserunt hominum ardenti concocta calore,
Quæ postquam diffusa manu, multum'q;, diu'q;
I gne suo acrem'q; attactu domuere saporem,
C oncoctum & uirus calido infregere liquore,
T ransiit in lenem sensum purgatus amaror.
A n ne hoc ipso etiam mutata & Citria baccho
S yluestrem posuere animum? et fregere rigorem?
Quo non ars penetrat? Palmes cædatur, et ipse
C rassior, in palmum'q; cauetur, et undiq; labris
I n gyrum ductis, nec pollicæ crassius. Illuc
I nfer mella liquata, & grandi contege saxo,
Quod solem auertat. Postquam arida suxerit arbor
I nclusum humorem, et sitiens noua pocula gliscit,
M ella cauo immersans flauentibus imbue riuis

R ursus, et euacuam Thymbræo nectare cellam
D istende, ac latices humano è corpore fusos
M ollibus irrora radicibus. Interea ne
N eglige frondosas toto de stipite gemmas
V ellere. Mesopius ni qua liquor implet, et ipsa
L abra trahunt dulcem mulsi de fonte liquorem.
I llas tu gemmas, illáq; & germina serua,
E t blandire manu, et uentorum auerte procellas,
A rce hyemes, funde hyblæos et largiter amnes.
N on deerit tanto felix fortuna labori,
C rescet et immensum sata melle Cleartias arbor,
O rnabitq; hortos, ac tanto munere læta
D iuinas natura hominum mirabitur artes,
Q uanquam aduersa uiris, et fortibus inuida cœptis.
S unt qui lecta manu, solerti et semina cura
C ontingunt mulsa, siculo aut madefacta liquore.
P ostquam autem traxere ipsum ad præcordia rorē,
S edaruntq; sitim medicato nectare, terræ
I nfodiunt, & culta rigant. Ea deniq; fructu
I am referunt, tenerū quē quondā hausere saporē,
Q uemq; et arundineo duxere è palmite succum,
Q uādo et ī expertū nihil ars sinit, hoc quoq; et hortis
A ccedat, uel dictu etiam mirabile, de quo
Q uamuis longe audax, quanquam sibi conscius usus
A ddubitet. Ramum fœcunda è matre reuulsum
D ecutiens capito. cæsum mox undiq; librum
A equatis ferro spatiis, dextráq; uolentem
E xuito. Inde pari confossum uulnere dorsum
S tipitis alterius nudato, et ueste recenti
I nduito, ut coëant extremis partibus oræ

V estis, & è lento mollescant uulnera limbo.
V lmea dehinc teneris indatur angula plagis,
V inculáq; ingentis committant uulneris ora,
V estiat et frondens truncum toga, pellat ut imbres,
A rceat ut soles, et sæuæ uredinis iram.
D ii facinus mirandum. hærenti è cortice cortex
I pse nouus, uictum medius rapit, atq; supernis
I nstillat ramis, quæq; in sua pabula traxit
E xuriens alimenta, suo ut de fonte rafusa
I pse suis infundat alumnis. ipse et amicum
I rroret lac, ut sensim in sua nomina uertat
R amosq;, frondesq;, & eodem semina fœtu,
A nte quater nidum in tignis quam figat irundo,
E t quater extincti renouet quam funera nati.
T antum ars ipsa ualet, tantumq; industria pollet.

DE VTILITATE HORVM pomorũ.

Omnibus his usus suus est. Seu forte uoluptas
Q uæratur, seu certa salus, studiumq; medendi
P ræcipue pueris. Semen lege. Coniice lectum
I n cyatho, & latices ad summũ infunde liquẽteis,
S ub Ioue quos tacitæ contingant frigora noctis,
M ane autem puero instilla, bibet are uenenum
L umbricas. Stomacho, mirum, medicabitur ægro.
Q uin et arundineis mala ipsa liquoribus, ante
A rte quidem medicata coquunt, ac lenibus inde
I ntingunt succis, et uase madentia seruant
A uxilium latura, et opem languentibus ægris,
R egaleisq; epulas uario affectura sapore.
Q uid quod et in calidis fornacibus igne tepenti

S æpe liquant lectos flores, et in horrea condunt
V itrea, odoratos latices, suffimina nota.
S æpe et fictilibus in lancibus imbre recenti
D imensis spatiis, macerato cortice, melle
C ontingunt, siculo'ue premunt concocta liquore,
A tq; hos, atq; alios conuertunt Citria in usus.
C ætera te antiqui doceant exculta Salerni
P ectora, queis arteis medicas monstrauit Apollo,
Q ueis rerum notæ causæ, quorum inclyta in agris
S ylua nitet, fulgent'q; auro radiantia culta,
A c nemora Hesperiis uinci indignantur ab hortis.
Hoc sat erit nymphæ Sebethides. ò mihi siqua
E uobis siqua, Nymphæ Sebethides, udam
B enaci de fonte ferat Permesida laurum,
Q ua manes spargam magni senis, éque sepulchro
E liciam felicem umbram, ac uenerabile numen,
Q uo nemora Italiæ senserunt Pana canentem.
E t mirata suos requierunt flumina cursus.
Q uo lætæ in campis segetes, quo munera bacchi,
D itarunt colles, nec non cœlestia dona
S tiparunt liquidas diuino nectare cellas.
S alue ò et gregibus decus, et decus addite syluis,
Q uo ductante italæ fremuere in bella cohortes,
M artiáq; horrifico sonuerunt cornua cantu,
A udiit & Triuiæ longe lacus, audiit et Nar,
A c trepidæ matres pressere ad pectora natos.
S alue iterum & nato felix et Mantua uate,
F elix et populis, et tanto principe felix,
Q uo Gonsaga domus spoliis exultat opimis
G allorum, cum excussa metu tremit itala tellus,

S unmittitq; humiles alpina ad gesa secures.
T e duce discussere iugum Francisce superbum
I nsubrium attonitæ gentes, quiq; ora Timaui
A mne lauant populi, quos et rigat Adua diues
G urgitibus, longe & cultis Mela inclytus aruis.
P er te à seruitio caput eximit accola Parmæ,
E t quas saxosi uexat ripa aspera Rheni
S ollicitas urbes, quas et de montibus actis
T urbat Senus aquis, campo inferiore uagatus.
E t tibi nimbiferum inclinat caput Appenninus
C ommuni pro libertate, & fortibus ausis,
T éq; et arundineo incinctus ueneratur amictu
E ridanus, late irriguis plaudentibus undis,
P ro decore Italiæ, et Belgis belli arte repressis.
M acte animo Francisce, et macte ingentibus orsis,
A ssurgit cui felici Campania tractu,
A ssurgit latis uenerata et Daunia campis,
Q uæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
Q uodq; mare Italiam supra, quodq; alluit infra.
E cce autem insignis cantu, atq; insignior armis,
B ellorum et laude, et multis spectata triumphis
P arthenópe tibi læta canit, quod te auspice, regno
R eddita sit, quodq; è solio uenerabilis aureo
I mperitet populis, sublato & Marte triumphet.
N on tamen Hesperidumq; hortos, Berenicia rura
I dcirco aut libycos tu dedignabere saltus,
Q uos olim excisorq; Hydræ, domitorq; Leonis
A lcides adiit, quibus et splendescere iussit
P hormiadumq; et agros, et littora iuncta Vesuuo,
Q uos & Sirenes scopulos, quæ saxa frequentant,

Aequaniq; serunt colles, Metiaq; arua
Quos'q; secat Sileris frondoso margine campos,
Aenarie quos nostra colit, colit aspera et Ansur,
Atq; Suessa uago Liris quam temperat alueo.
Nec mihi Naiades, in tanti parte laboris
Abnuerint uiridem salicis de fronde coronam,
Nec mihi culta, suos neget Antiniana recessus,
Queis superat uites Hermi, atq; rosaria Pesti,
Quaeq; et Idumaeas mittunt palmaria bacas.

FINIS.

I. I. PONTANI LEPIDINA, CVIVS POMPAE SEPTEM.

COLLOCVTORES MACRON, ET LEPIDINA.

M.   T gravida es Lepidina, & onus grave languida defers
O bbam lactis, et hæc fumanti farta canistro,
H ac agedum uiridi paulum requiesce sub umbra,
D eclinat Sol dum rapidus, deseuit et æstus.
L. E n lactis tibi sinũ, atq; hæc simul oscula trado.
V mbra mihi hæc ueteres (memor es) iã suscitat ignes.
O coniux mihi care Macron, redde altera Macron.
M. H ic mihi tu teneras nudasti prima papillas,
H ic Lepidina mihi suspiria prima dedisti.
T unc Macron Lepidina tibi, Lepidina Macroni.
L. H as inter frondes, uirgultaq; nota latebas,
C um tibi prima rosam, primus mihi fraga tulisti.
M. H ic Macron Lepidina, meus, me prima uocasti,
E t primus, mea, te alternans Lepidina uocaui.
L. V iximus ex illo gemini sine lite columbi.
N ox socios uidit, socios lux, oscula iunge
M utua, sic gemini seruant in amore columbi.
M. I lla uxor memini nunc oscula (prima fuere)
N ostra tuis, tua labra meis hæsere, diuq;
S piritus alterno huc, illuc se miscuit ore.
T unc orcus si nos unà rapuisset, amantum
V na futura anima, una etiam simul umbra futura.

L. Quod felix, faustumq; omen sit, reiice coniux
Hirsutum hũc thalamis, thalami sint omnia fausta.
Parthenópe thalamo nanq; est dignissima fausto.
M. Hirsuti, horripiliq; absint. age candida an ipso
Visa uiro uirgo est? Heroe et coniuge digna?
L. O Macron. mea cura Macron, Illi alba ligustra
Concedant, collata illi sint nigra colostra.
Delioli ad fontem sola, ac sine teste lauabat.
Vidi ego, uidit Anas. uiso candore puellæ,
Qui niger ante fuit, nunc est nitidissimus ales,
Et mihi tum subitus creuit per pectora candor,
Ipse uides, niueas cerne has sine labe papillas.
M. Quin hæc candenteis lux ò mea pascua tauros,
Quod nec sueta ferũt, nostræ sunt munera Nymphæ
Ipse tuas mea lux teneo, foueoq; papillas.
Nec liquido cedunt argento aut pondere plumbo.
Fige oculos in me coniux mea, qui mihi lucent,
Et lychnũ, et quod nec nigricante Cicendula nocte.
Parthenópe án ne aliis, án ne his dea fulget ocellis?
L. Magnetem gerit illa oculis, stellamq; supremã m.
Venerit ad littus, trahit ad sua lumina pisces.
Iuerit in syluas, trahit ad spectacula ceruos.
Illicet indomiti surgunt ad prælia tauri.
Verterit illa oculos, in quem iuuenem'ue, senem'ue,
Ille perit, miseris hæc crescit amantibus error.
M. Me miserũ, ne oculos in me quoq; uertat, et ipse
Auellar procul his, procul ah Lepidina lacertis.
L. Ne coniux, ne caue time. nam sedula mater
Hoc docuit, ter te ut leui pro limine postis
Amplectar, ter rapta tibi simul oscula iungam.

E t dicam, meus es, tenerum quoq; Eringion ore
F erre dedit, dedit atq; ederæ cum fronde racemum
F erre sinu, et geminis te noctu onerare lacertis,
N eu limus mea lux dominam spectaris ocellis,
P ræsertim si blanda pedem nudarit, ibi illa
R etia tendit, & insidias parat, et fouet ignem,
Quæ mihi frater Acon, soror, et soror altera dixit.
M·H æc eadem mihi Naretas, et amicus Omason.
Quin maiora ferunt, sicut dum Nympha capillum
A d speculam, & niueæ ludunt sine ueste papillæ,
V idit, et ò dixit Saliceni filius, alis
V tar, et ad celsam pennis ferar ipse fenestram.
A nnuit, et placidis risit dea dulcis ocellis.
I lle uolat, celsam pennis petit inde fenestram.
D ic mea, dic formosa, canit dum Nympha per æstũ,
A udieris ne deam? L. Ad sepem tum forte latebã
C um canere inciperet, atrox hic dente pilaster
L atrat, ibi ipsa fuga sepem, insidiasq; reliqui.
I nuidia (sic Nicla refert) Philomela recessit.
A t circum attonitæ stupuere ad carmina Nymphæ.
I psa quidem canit. at uenti posuere silentes,
S trataq; pacati requierunt murmura ponti.
E xoptat messemq; sator, frugemq; colonus,
V er ales, carum uirgo desponsa maritum.
V itis in arboribus, ederæ pro rupibus altis,
C oniugis in cupidis gaudet noua nupta lacertis.
I rriguum sitiunt fontem sata, pabula rorem.
N upta sitit socii lusus, et gaudia lecti.
H æc dea. surgamus, meus hoc age, personat hymen,
P ópa uenit, celebresq; uocant Hymenæon ad ædes,

POMPA PRIMA MARES, AC FOE-
minæ è rure proficiſcentes alter
nis concinunt.

F. S Perne tuas ſalices, & myrto tempora cinge.
Deſere ſepta puer. nanq; urbs tua gaudia ſer-
M.P one tuos faſtus. faciles atq; indue mores (uat.
P arthenópe, & quid amor, quid ſint cõnubia cura.
F. D iſce Puer thalamo luſus & coniuge dignos.
L uſus amat thalamos, et amãt ſua ludicra lectũ.
M.P arce Puella uiro nimium pugnare uolenti.
L is thalamis aliena, & habent ſua foedera lecti.
F. E ſt nigris noua nupta oculis, eſt nigra capillis.
S pirat Acidalios & toto corpore flores.
M.E t roſeo Iuuenis ore eſt, roſeis'q; labellis,
S tillat Acidalium roſeo & de pectore rorem.
F. I ntactum florem, maturaq; Poma legenti
S eruat in occultis Virgo iam nubilis hortis.
M.P oma manu matura leget, floremq; recentem
R ore nouo Iuuenis, tenera mulcebit & aura.
F. R iuulus è tenui manat tofo, exit in amnem
P aulatim & ripis creſcens decurrit apertis.
M.E x oculi leuiore ictu fons ſtillat amoris.
P aulatimq; amnes lachrymarũ, et flumina uoluit.
F. F omite de paruo tenuis primum exilit ignis,
M ox auctus uerſat latis incendia ſyluis.
M. I gneſcit tenui afflatu fax lenis amorum,
H inc incenſa furit uenis, & pectora torret.

POMPA SECVNDA NEREIDVM.
Collocutores

POMPA. II.

COLLOCVTORES Macron, et Lepidina.

L. e Ia agedũ coniux, q̃ nã procul æquore Pompa?
Haud capiũt uirides sinuãtia littora Nymphas
N ereidum chorus omnis adest, en cœrula prima est
P ausilipe implexis edera frondente capillis,
P ausilipe mihi nota, uides, procul innuit, hæc me
S æpe manu sua ad antra, suos deduxit in hortos,
D onauitq́; Apio, & odorifero Serpillo.
E t dixit tibi mite Pyrum, tibi præcoqua seruo
P ausilipe nigro sub candida guttura næuo.
M. Q uam molli incedit passu, et sese exerit ore
Q uæ sequitur, præcincta sinũ et pede cãdida nudo.
A n fortasse tibi coniux nitidissima nota est?
L. V t sese ad choreas Macron mihi care resoluit.
V t lepida est, ueneres ut toto spirat ab ore.
A n peto est oculo? memini narrare solebat
C rambane mater, ea ne est? ea, Mergilline
I nuideant tibi uel digitos Prochyte, Capriteq́;
N erine o formosa, o Nereis Heroine.
O si sim Iuuenis, tecum ut coniungere dextram,
V t tecum hanc libeat choreas flexisse per actam.
O nymphe formosa, ò candida Neptunnine.
D um sicas simul ad solem, pectisq́; capillum,
T unc ego tunc niueæ pennas imitata Columbæ
S im uolucris, tibi quæ cerasi cum tempore primo
M aturos foetus, & fraga rubentia rostro
P roiiciam in gremium, primos ut ruris honores
P er me prima legas, nostro et sis munere prima.
M. I lla illa, haud aliam uidi gestare puellam

A ptius, aut pharetram, aut intendere fortius arcū.
A tq; aliò hos arcus, aliò tua spicula tende.
Me meus ignis habet, et habent mea pectora uulnus.
L. M e miserā, meus est, alios pete Nympha iuuēcos.
M i Macron tege me, collo et tua brachia necte.
N e saeui Sarniti Dea, et tua tela retracta.
M. T e teneo, auertit telum Dea, fixit & Aulum.
A h miser, ut madidis uultum demisit ocellis.
L. O Macron memini, mater me docta monebat
S arnitim fuge nata, trucem Sarnitida uita.
F ert intinctum oculis, arcu fert saeua uenenum.
N on parcit pueris, saeuit'q; inimica puellis.
H ic uideas Satyros passim, hinc languere Napaeas
D eperit hanc Alcon, octogenarius Alcon.
I nsanit Morphe, nonagenaria Morphe.
D eseruit syluas, qui nunc colit aequora, Faunus.
E cce uenit Resina auiae iunctissima nostrae,
T ristior illa quidem patris de clade Vesui.
N am teneo, sic lenis anus referebat, amasse
H anc nunq̄, spreuisse procos, at littore solo
M oerentem casus, exustaq; regna Parentis,
T ritonis cupidam uix effugisse rapinam.
T er sese Dea surripuit, tria feruidus heros
O scula compressis liquit signata labellis.
N unc quoq; liuor adest. at sunt sine labe, papillae,
Q ueis superat Nymphas, uideas si forte lauantem,
N on tibi candidiora poli sint lactea texta.
N on tibi sit planta crystallus purior alba.
E x illo infidum littus, fontem'q; relinquens
R ura colit, dumis'q; suas studiosa capellas

Pascit

P ascit, & errantes seruat cum matribus hedos
Quadruplici insignes hirsuta ad tempora cornu.
O Macron Macron mihi me, tibi te noua Nymphe,
Quæ uenit, eripiat, cingit quæ ad tempora myrtos.
I pse uides. Illi ridet mare, ridet, & aer.
C ingit quæ ad collum caltæ florentis honorem.
I lli concedant Dryades, Nereides illi.
O longis prælata comis, & lumine peto
H ercli superciliis nigris candente papilla,
E s memor, & meminisse decet mea nubilis Hercli,
Quos mihi corrallos, quæ mella liquata dedisti,
D iues corrallis, & mellis munere diues,
S is memor, & niueum tibi me donasse colostrum,
D elitiasq; rosæ primæ, & uacania prima.
M.R isit & argutos in te Dea flexit ocellos.
L.F allor, an aduentat Caprei maris heroine?
P ræceditq;' chorus Tritonum, & littora clangunt.
N on capiunt undante salo caua littora puppes.
H æc ipsa est coniux, Caprei Maris Heroine.
Circunstant Aequana hic, illinc innuba Amalphis.
E t fidæ comites, & littoris altera cura.
I llam ego dum Capreas peterẽ cum matre, sedentẽ
A d scopulum uidi, famulæ properare legentes
O strea, & euulsas lapidoso è margine conchas
A ccepit Dea me gremio, & donauit echinis.
O bstupui, ingentemq; humero, Ingentemq; lacertis,
A tq; utero, et toto retinentem corpore formam.
H orrebant sed crura nigris & pectora setis,
P urior Aequana cum sit nihil, aut sit Amalphi,
V traq; odoriferum spirent & pectore anethum.

L ittora sed crepuere, canitq; silentia Triton.

POMPA TERTIA, TRITON CANIT dona offerens. Macron & Lepidina colloquuntur.

T. o Decus Italidum, longe pulcherrima Virgo
Sirenum genus egregiũ, et diis æqua Propago,
E n tua cœruleæ centum ad connubia Nymphæ
D ona ferunt, auro grauida & gangetide bacca.
E n tibi odoratos Pancheæ mercis honores
O ceanoq; aduecta ferunt electra Britanno.
F erte agite, & plenis hæc dona reponite mensis.
E n tibi mille ferunt niueæ sua serta Puellæ
S erta auro intertexta, & ramiferis corrallis.
E n totidem eois baccata monilia gemmis.
V os agedum cultæ capite hæc noua dona ministræ.
E n famuli tibi Tritones simul ære canoro
S eruitiũ, & uolucreis propter caua littora currus
P romittunt, iter & placido per cærula cursu
T ercentum Iuuenes, tercentum numina Ponti,
E t tercentenis dant hæc tibi pocula gemmis
F ulua auro, uariata Smaragdo, & iaspide tecta.
V os hæc ó niueæ thalamis seruate puellæ.
E n caprei Regina Maris, cui mille ministræ
T elebois Dea, dat fuluis radiantia bullis
C igula Cynipheo ex auro, et Garamantide ab ora,
P riscum opus, artificisq; manus diis nota Faburni.
H æc olim Aenariæ Nereus pater, Illa Sorori
D onat habere, sui monimentum, & pignus amoris,
D um migrat sociæ confinia ad antra Mineruæ.
E st illis adamante, nouo et uariata Pyropo

Fibula

F ibula, concordis thalami felicia uincla ·
H ac coniux ubi nuda suo cum coniuge uincta est,
A ccubuitq; toro, celeri discordia passu
D iffugit, et thalamos subit hinc concordia notos ·
H ac age Nympha tuum, simul & te cinge maritum ·
N unc ò nunc socii celebres agitate choreas
C œrulei Tritones, et omnia fausta uocate ·
H ymen o hymenæe hymen, ades o hymenæe ·
T · D icimus o hymenæe hymen ades o hymenæe ·
F elix o hymenæe hymen, felix hymenæe ·
L · D esiit ille quidem Iuuenis malus, o mihi Macron,
O Macron mihi quem incussit malus ille timorem ·
H erculis ad fontem mater secura lauabat
G ausapium, ipsa udos siccabam sola capillos ·
S urripuit mihi Supparium, mox innuit, & se
O stentat formosus, ibi per littora præceps
E ripio me me, sequitur malus, hic mihi dexter
C alceus in summa miseræ defluxit arena ·
Quid non pollicitus ferus hic ? ne nunc quoq; tecum
I am uideor secura mihi, ne respice coniux,
Quam uereor summa ne nos despectet ab alga,
L ittore cedamus, manet illinc altera Pompa ·
I pse uides, sociæ properant è rure Napææ,

POMPA QVARTA, MACRON ET
Lepidina colloquuntur de Nymphis Vr=
banis, et suburbanis ·

L · e Cce suburbanis longe Prælata Puellis,
Ecce uenit pingui multum saturata sagina
B utine sociis mecum consueta choreis,

B utine diues hedis, sed ditior agnis,
E t cui sunt primæ farcamina pinguia curæ,
V t rubicunda nitet, plenisq; intenta canistris,
N obilis & libis, et cognita buccellatis
V lmia, & intortis tantum laudata torallis.
Q uæ mihi culta placet minus at de polline uultum
N o nihil alba placet, tamẽ est ferus ardor amantũ.
T heodocie soror hanc festis nam sæpe diebus
A d choreas uocat, hic dulcem meditatur auenam.
T um canit, ut taciti stupeant ad pascua Tauri.
A d fontem duc Nisa boues, dum retia tendo.
Q uid cum sola canit frondosæ ad culmina uillæ?
H uc ades ò Amarylli, uocant amarillyda syluæ.
H anc Macron mihi care (tulit sors) aspice Nymphen,
A d cliuum Pistasis adest, en intuba purgat,
R asilibusq; onerat calathis, et stringit anethum.
N on cliuus, non fons, non longi hæc littoris acta
V idit ea pictos melius contexere qualos.
N unc quoq; fama refert, liquidũ quod in aëre rorẽ
C ogere Apes, & mella cauis infundere cellis,
P ingit, et è uario reddit sua munera iunco.
F orma illi damno est, nulli cõnubia amantes,
N ulli etiam thalamos Nymphæ petiere iugaleis,
Q uod timeant cupidæ simul aspirare rapinæ
H inc Faunos, illinc Læstrygonas, et Cyclopas
C orreptos facie, et candentis honore papillæ,
E t næuo nigrante, nigroq; ad tempora cirro,
C oniurasse, tori iura et uiolare mariti.
M. Heu squalet formosa domi, metus urget amanteis.
C apparion ubi nunc? ubi Sedigitus Manubrion?

A usi etiam medius uxorem auellere claustris
N eptunni? centum hic Tritones, at ille superbum
E xcutit aurigam curru, & lacerum abiicit undis,
C apparion Petroonte, Aeronte satus Manubrion.
I lli illi heroes, et digni ruris alumni,
E t quercu nutriti, & castaneis hirsutis,
A rbuta queis, miliumq; liquens abdomen et unctũ
M iscebant festis conuiuia lauta diebus.
L. P istasis siqua est, digna est heroë marito,
C ultorem tamen & uitis suspirat, & horti,
E t cui sit cucumis, sit & unca cucurbita curæ.
E st quoq; spes agiles sciat ut tornare catinos.
A t non Hermitis, nec Olympidis, aut Conicle
H æc sibi coniugia, aut hos exoptant hymenæos.
C onicle consueta plagas, & retia ferre,
V enatorem amat, & uenantis amore tenetur.
A ucupiis capta est, hinc aucupis uritur igni
H ermitis, nec amica colo, sed & apta choreis.
H æ casus mihi sæpe suos, et uulnera nudant,
Q uod felix hymenæo, & quod te coniuge felix.
N otus Olympiadis non est amor, et timet, et uult,
A st prohibet pudor, & duræ reuerentia matris,
I psa tamẽ concurrere equũ, et resonare sub armis
G audet, & e celsa immoritur spectare fenestra,
P ingit acu tamen, ut credas mugire Iuuencum,
I n cœno grunnire suem, crepitare cicadas,
V t modo cum geminos filo discreuit amores,
H unc certare auibus risu mitem, et tamen alis
S æuire, et tacitum stillare in corda uenenum,
I llicet insolitum uolucres sentire calorem,

I llum arcu, facibusq; trucem mansuescere in herba,
S ed furtim celeres oculis iactare fauillas,
I llicet incensos errare per auia tauros.
E st inter natas foecundæ prima Labullæ
N omine Formellis, non hac felicius hortos
V lla colit, nulli concedit munere fusi,
S eu ducat linum, seu mollis uellera lanæ,
S erica seu digitis promittat fila magistris,
A urea seu niuea texatur bractea dextra.
F elix sorte sua, nymphaq; beatior omni.
I lli secretis fons est nitidissimus hortis
P omonis donum, matris tutela Labullæ
M atris hamadryadis, et amauit hanc quoq; Pomon
P omon auus Fragolæ, atauus cerealis Acerræ,
V itiferæq; abauus non certa Prolæ Casullæ.
C entum habet hic neptes, centumq; è stirpe nepotes
F ormellis, sed cara illi, non aduena fontem,
N auita non sitiit, auido quin captus amore
D eserat & patriam, et fessos ætate parentes.
V irginis hæc nũc fida comes, thalamoq; ministrat,
E t forma intoleranda, et pictis alta cothurnis,
Q uos illi suit ex auro miniosus Aluntas.
B landa tamen, facilisq;, et amata ad munera comis.
M ille adsunt huic deliciæ, et bona cõmoda ruris.
V na mihi inuidiæ est cornix, cui noctua Bauli
C esserit, atq; oculis Sabuloni graculus albis.
H æc et aue formosa, et hera o mihi cara salutat.
O bseruansq; fores, quis ait nunc hostia pulsat?
M. Cedam ego turturibus nigris, nostræq; columbæ,
S itq; semel uidisse deam. Le. uel cesseris Alno

A d quam defossi centum illi ex ære trientes
S eruantur, nunc illa domi parat anxia lactis
C andentem florem, misto et cum melle farinam.
M ox subigit succincta sinum, nudata lacertos
P ræstringit uiolas albas, & lilia cara.
P arthenòpe tum culta manus miratur, ibi illa
L acteolas, et thyrsiculos, & oluscula signat,
I nde latet forma nimiumq; & dote superba.
V erum age, et hoc coniux (fas est) requiesce sub arcu.
N am defessa traho uix genua, & inepta canistri
S arcina me grauat, & cliuo sudauimus ambo,
N uper & hic cecinisse ferunt Meliseon, & ægras
S olantem curas, nec mitia fata gementem
P hosphoridos natæ, en hic è turribus altis
F istula dependet, sæui monimenta doloris,
S ignaq; certa manent, numeriq; per ora feruntur.
P hosphori nata quis heu, quis te mihi Phosphori ade (mit?
O mecum o salices, mecum o lugete Myricæ.
M. Quin age pone, et onus, et membra labore relaxa
Nā grauida es Lepidia, et onus graue lāguida defers
Hac quoq; Pompa uenit, uia nec cœpit ipsa Napæas.
H ic licet, & spectare unà, et requiesse sub umbra.

POMPA QVINTA, COLLOQVVN=
tur Macron et Lepidina. Planuris superuenit,
quæ Pompam heroum ad nuptias con=
uenientium describit.

M. u V idula est, quæ prima uēit, sed et una rosetū
Fert Pesti, fert & uiolas hæc una Vesëui,
F uscaq; roscidaq;, et uenosis lactea mammis.

L. O coniux prima hæc, Prima hæc ne despice, quantum
Et calamis ualet, et cantu, uerum una uideri
Non formosa cupit, luxum aspernata, Procos'q;,
Asparago gaudet, fungis'q; operosa legendis,
Quos et heræ, quos et matri dimittat in urbem.
O mihi cara soror (potes et soror ipsa uocari)
Dic age, qui comites, quos & ducunt hymenæos
Planuri o generosa, soror Leucogidis albæ.
Pl. Descendũt soror et nemora, et caua flumia currũt
Ad thalamos, mille antra deos uomuere, et ab altis
Montibus indigenæ Fauni, proterunt'q;, ruunt'q;
Ad portas, iter ingenteis non explicat orcos,
Quos Acherusiacæ fauces, noua numina mittunt,
Stagna'q; Baulorum, quos hostia pinguis auerni
Emisere adytis, lacus et fluitantis Araxi.
Mira illis sunt ora soror, radiantia fronti
Lumina. sulfureis fumus de naribus efflat.
Tempora per serpunt rami, mento'q; rigescunt
Hircosæ setæ, tum guttura, colla'q; circum
Squalent, sulfureæ toto'q; in pectore crustæ.
Cætera mẽbra nigror merus occupat, et situs, et nox
L. Me miserã, hi ne etiã? procul ah procul. Pl. o mea
Ad cryptam ferratus adest, Aeronius, adsunt (siste
Tercentum rapidi umbrones, totidem'q; molossi.
Ipsi abigent, tecti colla, et longa ilia ferro,
Ore latrant sæuum ualeant qui ĩhibere Typhoea.
Mouerat Aenaria ferus hic, et monte reuulso
Raptabat'q; iter, et littus pede celsus obibat.
Intrabat'q; antrum, ecce Acron, ecce aspera proles
Lancusi Pelicon, et Marsicus Armillatus

D eturbant antro, et femori caua uulnera figunt.
I lle per extremas præceps uix effugit undas.
L. E t fessa es mea Planuri, et liquidissimus amnis
I t subter, sitienti et aquas, & pocula Promam,
P roximaq; Vranie scorteum, et sua poma parauit,
Q uæ mihi cara soror, forma prior, et prior annis,
Q uodq; uides, summa procul innuit alta fenestra.
Pl. A ssideo Lepidina, et poma, et pocula sumam.
N ox tibi, et héroas referam, summosq; Oriarchas,
Q uos mirere soror simul, et uereare superbos.
P rimus agit pompam Gaurus cum coniuge Campe,
I ngentemq; manu Pinum fert, pendet ab alta
H inc Leporum grex, inde anatum, post ordine lõg
E t Damæ, capreæq;, et Aper Leboride sylua,
E t perdix nemore é Clanii, et uulturnius Anser,
A rdeaq; Fuliceq;, et grus lucrinide ab alga.
I pse ebulo pinxitq; genas, et pectora gypso.
A t Campe asparago crines redimita uirago
F rondentem à radice alnum fert strenua, ubi oīs
P endet, et autumnus, matura et fructibus æstas.
P omaq;, Præcoquaq;, et auro certantia mala.
E t uiridi cum fronde Pyra, atq; Cydonia cana.
P er medios uolitant ramos, merulæq;, ululæq;.
P ippilat et passer, et dulce canit Philomele,
V rsulon insequitur frontem insignitus echino
I pse humeris, pedibusq; ingens, & cornibus ingẽs.
C ornibus ingentes nutanti pondere cistas
C astanea è molli, sorbisq; uirentibus, idem
F ert humero crumeram nucis, et mulctralia lactis,
F ert lateri geminas immani uentre lagenas

S orbino è bimo, atq; ex anniculo Viridisco,
E t dextra hinnuleos querula cum matre gemellos.
A leua coniux felici prole Marana
L æta canit, sociæ plaudunt ad carmina Nymphæ.
I psa fauos, ac mella simul, macerum'q; Lupinum,
P lurima'q; in nitidis fert oua recentia qualis.
H æc illa est felix, et coniuge digna Marana,
D octa et acu, docta et lino, doctissima lana.
D os illi, ingentes tercentum ad sydera quercus,
T ercentum'q; nuces, quarum tria iugera campi
B rachia protendunt, mille & cum uitibus Alni,
T ercentum'q; suũ armentũ, et nemus undiq; cinctũ
A rbuteis'q; comis, et nucliferis Pinetis,
E t quæ se multa circuntegit Esculus umbra.
H unc post incedit lentis Misenius heros
P assibus, ipse senex, Iuuenum sed uiribus usus.
V ectibus hi sublatum alte per brachia cetum
A ttollunt, cauda'q; iter, et uestigia uerrit
I mmanis fera, et informi riget horrida dorso,
T um quassat caput, et minitanti tergore nutat.
F aucibus at tenebras simul et uomere, et simul ipsa,
V isa lues, pelagus'q; haurire, atq; hiscere coelum.
O ccurrunt, trepido'q; sinu sua pignora cælant
A ttonitæ matres, pauor hinc, hinc Plausus euntum.
I psa uiam sibi, quá gressum fert, bellua pandit,
A t tubicen uocat urgentem ad spectacula turbam.
C ã tantis lõge ingeminant nemora ardua murmur,
P astores tellure sati, gens'q; eruta sulcis,
M onstra cauete Maris, scopuloso et tergore cetum.
V ulnerat, et cauda insidians, & deuorat ore.

V os Iuuenes cælerate iter, et uim afferte lacertis.
H æc tubicen, turba ingenti clamore salutat
S ebethon, noue nupte nuces para, et indue uestem,
Q uam tibi Acerranæ musco flauente Napææ
N euerunt, quam pinxit acu Pomelia, ut imo
F ronderent Limbo patulis Saturnëia ramis,
S ibilet ut tenui de fronde locusta susurro.
I ndue & intextum buxo frondente galerum.
I n medio telas operosa obseruat Aragne,
D isponitq; manu, uolitantem et captat Asilum.
I lle fugam parat, ast tenui interceptus amictu,
I mplicatatq; pedes, et passis instrepit alis.
L ydaq; de tacito prodit tum turgida nido.
H unc iuxta coniux Prochyteia incedit, & ore,
E t gestu spectanda, et pictæ tegmine pallæ
N exilibus cochleis limbus sonat, horrida echinis
Z ona riget, uiridiq; sinus frondescit in alga.
I n manicis querulæ ludunt per flumina ranæ,
C um subito extremas interstrepit anser ad ulnas,
T um linquunt mediis conuitia rauca sub undis
A ttonitæ, inde cauos referunt ad carmina rictus,
R aucaq; limosæ meditantur murmura ripæ.
A uribus hinc oriens radiat Sol, splendet at illinc
L una pruinosis incedens candida bigis.
I psa manu speculum dextra fert, cuius in orbe
C um sese gemino inclusit latonia cornu,
N octe quidẽ insidias Satyrorum, arteisq; procaces
D etegit, et cautis aperit noua furta Napæis.
I llæ iter occulto rapiunt per deuia passu.
L uce autem cum Sol speculo diffulsit, ibi omnis

Cernere erit curas, et facta infida uirorum,
Quiq; paret thalamo fraudem, litemq; maritus.
Hoc fertur dominæ rarum, ac memorabile donum,
Quo secura sui tueatur foedera lecti.
Claudicat hinc heros Capimontius, et de summo
Colle ruunt misti Iuuenes, mistæq; puellæ.
Omnis amat chorus, et iuncti glomerantur amantes,
Is lento incedit passu, baculoq; tuetur
Infirmum femur, et choreis dat signa mouendis,
Assuetus choreæ, ludisq; assuetus amantum.
Has inter mihi nota Marillia cantat, ad alnum
Cogite oues, amat alnus, amant dominiq; gregesq;.
Respondant, amat alnus, amant dominiq;, gregesq;.
Sparguntur passim è calathis uiolæq;, rosæq;.
Et caua Mænalios suspirat tibia uersus.
Præcedit grauidis bis septem onerata canistris
Pompa puellarum. pendent mantilia circùm
Alba quidem, croceis sed flauescentia uillis,
Cuiq; suus comes hæret amans, cui corniger agnus
Ex humeris graue pendet onus, sua fistula cuiq;,
Plaudit, et arguta de ualle canentibus Echó,
Sparge tuas Sebethe nuces, en colligit uxor.
Parthenópe tua Poma sinu (uir seliget) effer.
At iuuenum manus usa humeris, et pectore hanelás
Ingenteis taurorum armos, ingentia aprorum
Corpora subuectat, duplici pendentia conto,
Bis septem capita hirta albis nutantia sannis.
Ingeminant plausus, et uox sonat, exue nupta,
Exue gausapinas, & nudo corpore ramum
Excipe, puniceo præfert quem cortice coniux.

Exue

E xue gausapinas coniux, ramoq; ualenti
S terne aciem, clausis uxorisq; ingrue portis,
C omminus arma ciens, telumq; in sanguine tinge.
F escennina crepant latis conuitia campus.
At lino felix, felixq; Ansatia fuso
O stentat rarum decus, ac uariabile textum
C ostalionis opus, telæq; insigne decorum.
H inc, illinc fluit amnis, opacaq; ripa uirescit
M argine cincta suo, ruptisq; immurmurat undis.
A pparet certo tenuis sed semita calle,
Q ua nigrum Formicæ agmen trahit ordine longo.
F estinant aliæ, ut plenos populentur aceruos.
I lla redit rapto grauida, atq; è pondere fessa,
I nuitat sociam in prædam, ac sese ore salutant.
P ars condit terræ, atq; hyemi male credit iniquæ.
E micat agmen agens segetiq; infertur abactæ,
V t nunc iam uideas, nunc iam uidisse putaris,
I n medio positis clauduntur ouilia septis.
B alat ouis uacuam ad mulctram, & se calce tuetur,
V pilio at geminis sudans premit ubera palmis.
E ffluit hinc, illinc tepidus liquor, adiuuat uxor,
B landiturq; uiro, mulgetq; incincta capellam,
E t caua fumanti spumant mulctralia lacte.
F ilia parua focum bucca excitat. effurit intus
L actea uis, florem inde legunt trepidantis aheni.
P ost ubi concreuit liquor, ac deferbuit humor,
T unc parco sale contingunt, onerantq; canistris,
D ecoctusq; nouo lentescit caseus orbe.
C ircunstat pecus ignauum, fucusq; culexq;,
Q uos fumo puer, aut ramo frondente coërcet

S edulus, ipsa suo uariatur tela colore.
E gregium dominæ quondã, ac memorabile munus.
N on arbor frondosa cauis sic uallibus, hortis
S ic mediis protenta cucurbita, non adeo grex
A ltilium, dum scalpit humi, sequiturq; parentem,
O blectant oculos, et corda liquentia mulcent.
T ale decus telæ, talem præscribit honorem.
H os ego cara soror uidi, nouiq; Oriarchas.
M urronem fama est cum coniuge Tifatea
A duentare etiam, et centum properare quadrigis,
I lice frondentem caput, & colla ilice cinctum.
H unc centum ciceris grummos, totidemq; faseli
C onuectare, fabæq; ingenteis uoluere aceruos,
H orreaq; annosæ Cereris, tum præla trecenta,
E t uini fontem, atq; lacus Lenæidos undæ
C urribus effluere, stagnare liquoribus arua
B accheis, ipsum ex alta fluitare Caserta
E uchion, in laticemq; lyæum abiisse Casoram.
V uxorem uero assuetam Marcinida soli,
E t lini cultricem, olerumq;, & cannapis, illam
E t properare iter, et rhedas agitare uolanteis.
N equa sit thalamis per se mora, ne mea, ne tu
C rede aliam, seu uere fabis, æstate faselo
F ortius insudare, atq; inuigilare colentem.
I psa et acu insutas uestes iunco, atq; genista
D at dominæ, ipse et crateras nouũ opus Faberontæ
L egit heræ, et tripliciem palmæ de fronde coronam,
F ictiliumq; operum decus immortale mitellam,
I ntinctamq; croco, et frondenti bacchare cinctam,
E t mihi iuncta fide, & ceparum Puluica cura,

H oc & idem mea Panicoclus studiosa lupini
A duentare refert socia cum gente Vesenum
O blitum cladisq; suæ, ueterumq; malorum,
F initimosq; héroas, & alta ex arce Cicalæ
H ircosum Capreonem hirco, nymphaq; creatum
S uccinctum rapis, et amictum tempora porro.
C urribus hunc corbes, atq; horrea auellanarum
D euehere, ipsum uda referentem carmen auena.
Rura meā te Amarylli tenent, ego uector in urbē,
D um redeo simul & Peponos cole, et allia uelle.
E x urbe ò Amarylli tibi noua munera porto,
F usosq;, flauamq; colum, pictosq; cothurnos.
A lternant socii, atq; iterant noua carmina ualles.
Nos dominæ siliquas, & corna rubentia, felix
O scula Sebethus feret, & feret oscula uirgo.
N os ferimus dulcem Peponum, et Melimela beatis,
H i Peponum, et Melimela legent, thalamoq;, toroq;.
Ipse autem monte è summo sua dona Vesenus
D euectat triuium ad uetus, Artusiq; macellum,
I nuectusq; asino spargit sua munera plebi
D elicias ruris, post et digitalia, & aptos
V erticulos fuso, et tinnuleas uolsellas.
P lebs plaudit, uarioq; asinum clamore salutant,
B rasiculisq;, apioq; ferum, nucibusq; coronant.
M ox uecti grauibusq; rotant uinalia contis
P lena horno, plena & bimo nitrata quadrimo.
I lla ruunt, ipse ex asino sua munera laudat.
L audantem plausu sequitur uesuina iuuentus,
D issultantq; cauæ, fiuet et de uallibus Echó.
L. Qua facie mea Planuri, quo est ore Vesenus.?

Pl·P orticia hoc mihi fida comes narrare solebat,
C armeli simul ad fontem dum rapa lauamus,
V entre quidem modico, at medio de pectore gibbum
P rotendit, quanta est Bauiæ cretatilis olla,
Qua miscet suibus pultes, farcit'q; catinum,
Quod'q; pudet, nullas res hic habet, et caret illis.
P ro quibus intumuit cucumis niger, inde Napææ
H unc rident, rident & oreades, ille superbum
N utat, et inflexo quassat nigra tempora cornu,
Quod longe horrescit setis hinc inde reflexis.
A t caluum caput, et nullo uestitur amictu.
S tant mento sentes, horrent'q; ad pectora dumi,
A hue reor Soror, et dicam tamen, huius ab ore
C uruantur geminæ sannæ, quarum altera pontum
T etra petit, fluctus'q; ferox, et littora uerrit,
A ltera Sarastris fauces, saxa horrida Sarni.
A c tantum non, Le· Ah soror, ah mea desine, et istos
E narrare oriarchas, en uenit aurea Pompa.
E n cultæ Dryades, comptæ quoq; Oreades ad sunt,
E t choreas agitare pares, et dicere uersus.

POMPA SEXTA, DRIADES ATQVE Oreades alternis concinunt, Macron et Lepidina colloquuntur.

D· t V rturibus sua certa fides, certus'q; culumbis
E st amor, at uariat nõ mutuus ardor amantũ.
O·T urturibus si certa fides, certus'q; columbis
E st amor, et thalami sunt uincula certa mariti.
D·F ert filicem desertus ager, male cultus et hortus.
N on filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

Non

O·N on rixam cultus thalamus, non culcitra litem·
F ert pacem thalamus cultus, fert culcitra somnum·
D·S omne io, Pax dulcis io, cantate puellæ·
O·O scula io, amplexus et io celebrate sorores·
L·H as coniux, mea Planuris sat nouit, at illam
N osse nequit mea fida comes, mihi cara Patulcis
C ulta comam, succincta sinus, et candida pectus,
Q uæq; etiam roseo uer ipsum spirat ab ore·
M·T alis eras, cum te primum Lepidina sub ulmo
C antantem uidi, croceis sic ipsa cothurnis
S altabas, sic ora rosas, sic colla ligustrum
F lorebant, memini numeros, & uerba canentis,
V rit me Macronis amor Neside creati·
L·I pse refers, Patula cantat meus ignis ab ulmo,
V lmus amor Macronis, amor Macronis ab ulmo·
A lter erat croceus, alter tibi calceus albus·
C ingebat crines frondoso è subere ramus,
E t primo tonsore tibi noua barba nitebat·
M·I psa canis, querulæ rumpunt tua uerba cicadæ,
E t disti, nec amant, et sunt sine amore cicadæ·
L·I pse arcu querulas stringis de fronde cicadas,
E t disti, querulæ rumpant nunc uerba cicadæ·
V t sese ad choreas Macron mouet apta Patulcis,
E t niueis suris, nigrisq; Patulcis ocellis·
M·S ic memini niueas nudasti tum mihi plantas,
A d fontem cum fessa lauas, ego condor in ulua·
L·I psa canit formosa Patulcis, amatq; Patulcis·
M e miseram, ut tristes surgunt ad tempora rugæ·
PA P arthenópe Sebethon amat, Platamonis Halantum·
V traq; Nympha suũ tenet, et fouet utraq; amantẽ·

S olã Patulcis amans, sola est sine amante Patulcis.
I llum Nisa tenet deserti ad littoris algam,
N igra genu, croceisq; genis, et lumine glauco.
A lba genu, roseisq; genis, & lumine nigro,
O req; puniceo mœret deserta Patulcis,
E xpectatq; deæ non seram uindicis iram,
E t uenit ad choreas, nec iam desperat amantem.
N isa meum tandem reddes mihi Nisa Niuanum.
M. V t languet formosa, & amari digna puella,
E t sua furta mihi narrauit sæpe Niuanus.
N isa illum studiis auium ad sua littora traxit.
T u modo fac uiridem Ligurim de coniuge Pansæ
(Deperit hanc iuuenis) nunc hoc age perfice coniux
C oniuge de Pansæ dono ferat ipsa Patulcis.
N õ mora, qn retrahat celerem in sua uota Niuanũ.
I psa Patulcin adi, cura est mihi adire Niuanum.
L. O coniux ò Macron, ego hoc pro munere iam scis,
S cis tibi quid referam, referet sua dona Patulcis.
M. E cce uenit formosa, uenit decus Heroinôn.
E t myrto diues, serpillisq; inclyta uirgo.
C lara thymo, longeq; etiam clarissima melle
A ntiniana, ruunt huius fama undiq; amantes,
E t bona pars sine dote petunt connubia Nymphæ.
I psa seni blandita, senem cupit, huius ab ore
E t choreas agit, & carmen meditata per hortos
L æta canit, stupet ad sepem mirata iuuentus.
H inc sola incedit, passuq; elata superbo,
I nuitatq; senem. et suspiria ridet amantum.
N ec nosti Lepidina Deam? Le. Quin ò mea cura
(Non dum notus eras) sensi sub rupe canentem.

P rima illi uox Eurydicæ, meáq; o ptima coniux
E urydicæ mihi solus amor, tum uerba notaui ·
N unc numeros memini, quid amor iā deniq; sensi,
Q uid sit amor, quid hymen, qd sint connubia nosco ·
M · E st illi se positum opus artificis Melidoxi
F istula, sunt numeri intacti cantoris Hymellæ ·
D espicit hinc et oloris auenam, & carmina cygni ·
T ū septē nitidæ sunt præsto ad munera Nymphæ ·
S edulaq; Vraniæ scænam, atq; umbracula tendit ·
I llam non aliâs ederæ cinxere uirentes
A ptius, aut roseis insedit fistula labris ·
Q uin numeros meditata canit noua carmina uirgo ·

POMPA SEPTIMA, ANTINIA na hymenæum celebrans feliciter ominatur, Iuuenum, ac puellarū chorus recinit, Macron, ac Lepidina colloquuntur ·

An · d Icite io iuuenes, & io geminate puellæ ·
Hesperus adueniet fausto cū sydere, Nymphæ
Q ui reseret thalamos, qui uincula nectat amantum ·
D icite io iuuenes, et io geminate puellæ ·
Ch · Dicamus ò hymenæe iò hymen Hymenæe ·
An · Hesperus adueniet, socii qui foedera lecti,
Q ui statuat leges, qui deducât Hymenæum ·
D icite io iuuenes, et io geminate puellæ ·
Ch · Dicamus ò hymenæe, iò hymen hymenæe ·
An · H esperus adueniet cari desponsor amoris,
Q ui teneros lusus, & mutua gaudia monstret ·
D icite io iuuenes, et io geminate puellæ ·
Ch · Dicamus ò hymenæe iò hymen Hymenæe,

An. I nterea aduenict dum uesperus aureus, et dum
F lameolum, & roseos hymen parat ipse cothurnos,
O mina dicamus thalamo, geniumq; ciemus.
G ausapinas uirides, noua nupta, nouusq; maritus
I nduite, & uiridem capiti geminate coronam.
S int uobis anni uirides, uiridisq; iuuentus,
E t uirides horti, sint & uiridantia rura.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur proles heroo sanguine digna,
A ltera quae tauros domet, & sciat ordine plantas
D isserere, et lentam in quincuncem ponere uitem,
F elix et pratis, et felix ubere terrae.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. A ltera, quae telas cum pectine ducat eburno,
D iscernatq; & acu syluas, & flumina ducat,
E t fuso, dociliq; manu ingeniosa propago.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascentur heroes, et heroum inclyta pubes,
A eclidibusq;, sparoq;, uerutisq; apta iuuentus.
Q ui monstra oceani, qui saxicolas Tritones,
A uertant terrae, sirenum et littora seruent.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui Mopso, & Faunigenis Meliboeis
D ent iura, et gregibus saltus, & pascua monstrent
I psi pastorum Reges, pecorumq; magistri.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui longinquis procul aduena terris
H æc adeat Pastor pauper loci, cuius ab ore
A rida uicini resonent & saxa Veseui.
I psæ quem Pinus, ipsa hæc arbusta uocabunt.
I lle alta sub rupe canet frondator ad auras,
P astoris musam Damonis, & Alphesibœi.
I lli concedant hinc Tityrus, inde Menalcas,
A lter oueis, alter distentas lacte capellas,
E t mirata suos requiescent flumina cursus,
D amonis Musam dum cantat & Alphesibœi.
Dicite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur'q; alius longo post tempore Pastor
A duena & ipse quidem, proprii sed consitor horti.
A usit et hic tenerum calamo triuisse labellum.
H unc et Damœtas, & amabit lyctius Aegon.
A lter oueis niueas dono dabit, alter & Hedos.
H ic pascet niueos herbosa ad flumina Cygnos.
M isceat ipsa suos pascenti Amaryllis olores.
H ic et populea uacuus cantabit in umbra.
V ranie intactam cantanti iunget auenam,
E t cantum argutæ referent ad sydera ualles.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. S uccedent'q; alii Damones, & Alphesibœi,
Q ui'q; etiam tenui Musam meditentur auena
P astores edera insignes, & arundine clari.
O mihi tum ut choreas agitare, et dicere uersus
C ompositi'q; senis mutæ applausisse fauillæ,

V t iuuet, & notam tumulo instaurare querelam·
I pse senex tacita positus lætabitur urna ·
D icite io, sic fila neunt, sic stamina uoluunt·
Ch· Euge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt ·
An· Dicite io, Hymenææ io Hymen Hymenæe ·
C·D icimus ò Hymenææ io, Hymen Hymenæe·
I o Hymen Hymenææ Hymen, Hymen Hymenæe·
F elix o Hymenææ Hymen felix Hymenæe ·
L· O Macron nympha hæc lepido ut sermone locuta est·
I lli mel labris, fauus illi stillat ab ore·
M· O coniux, nympha hæc longe est ditissima melle·
C entum habet hæc Apiũ tabulata, examina centũ·
L· Nũc agedũ, ad thalamos properat nãq; undiq; põpa,
Q uæ Macron doĩno, dominæ Lepidina loquamur,
C onueniat, nanq; illa & forma, & dote superbit·
D os illi centumq; boues, totidemq; iuuenci·
T ercentum simæ cirnea matre capellæ ·
C ornigeriq; hedi totidem, queis fronte sub hirta
A lbescunt maculæ, sunt cætera corpora fului·
C ustodes gemini Arctoa de gente Lacones·
M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ·
P ræterea decus illud inenarrabile textum
F rondentis Zonæ cerasi de cortice nexæ,
A urato et iunco, & purpureis uiburnis,
E cuius medio pandens auis altilis alas,
E t scalpit terras, & pullos euocat ore·
I lli triticea tingunt sua rostra farina·
M ox fouet adductis saturos sua mater in alis ·
E rgo quid domino, dominæ quid uterq; loquamur,
D ic Macron, sua uerba suo sint munere digna ·

M. Qui tuus est & ubiq; comes, lepor adsit & ipse
Cum primis Lepidina tibi, et Venus illa loquenti.
L. Rura Lepos meus is coniux colit, effugit urbem.
Forsitan et dominæ risum mouisse iuuabit.
M. Suauia sint quæcunq; feres, Lepidina memento.
L. Quin etiam geminata illi simul oscula tradam.
M. Sic dices, cape nympha bonũ, qui me urit, amorẽ,
Obbam lactis, & hæc fumanti farta canistro.
Tercentum'q; illæ cirnea matre capellæ,
Mille Theatinis errant quæ montibus agnæ,
Bis grauidæ fiant anno, bis & ubera tendant.
Sic dicam, sume hos culto de margine fructus,
Qui tibi notus amor nostri matris'q;, patris'q;.
Cornigeri'q; illi geminos de coniuge foetus
Suscipiant fronte albenteis, et tergore fuluos.
Ipse mareis uideas uno de uentre gemellos,
Sis Macron illi, illa suo Lepidina Macroni.
Hæc nos, & properemus, & hostia cælsa petamus.

FINIS.

I. I. PONTANI MELISEVS, A QVO VXORIS MORS DEPLORATVR.

COLLOCVTORES CICERISCVS, ET FABVRNVS PASTORES.

Ci. Ic cecinit Meliseus, et hæc quoque signa doloris
h Seruat adhuc Corylus, uidi tua funera coniux.
Non ò non perii, cæsóq; in cortice signat
Populus. Ah moriẽs morientem Ariadna relinquis.
F. Prò facinus, tantum ne tibi Melisee dolorum?
Cui modo conualles'q; cauæ, saltus'q; querenti
Reddebant, mihi te, quis te mihi Phosphori ademit?
O mecum ò salices, mecum ò lugete Myricæ.
C. Vox illi, gemitus'q; sonant Ariadnan, & antra
Responsant Ariadnan, ibi miserabilis, eheu
Te sequor ò coniux, alta et de rupe sonantem
Deturbat, quæ cara seni pendebat ab ore
Fistula, dum'q; cadit fluitans sua reddit arundo
Et numeros, et uerba refert uocalis arundo,
Te sequor o Ariadna morare Ariadna sequentẽ.
F. Ergo senta iacet, spinosis'q; obsita dumis
Illa quidem et nymphis, et musis cognita auena?
Nec Corydon, nec Thyrsis eam, nec legit Amyntas?
C. Quin legit, dum spirat adhuc sub rupe, Patulcis,
Et dixit tibi Daphni, tibi noua munera seruo.
Cantabis'q; senem ad tumulum, condes'q; sepulchro,
Inde leuem calamum labris admouit, & alto

Corde dedit gemitum, cantusq́; effudit amaros·
Seuerat ipſa ſuo ſegetem cum coniuge, & unà
Purgarat ualida ſegetem cum coniuge marra·
Ipſa ſuo ſegetem cum coniuge falce ſecarat,
Et grauidos torta culmos religarat auena,
Contuderatq́; ſuo meſſem cum coniuge, & auræ
Iactarat fragilem ſocio cum coniuge ariſtam·
Interea ſocio demulſerat aëra cantu·
Mox ſimul æſtiua requierat feſſa ſub umbra,
Carpebatq́; leues caro cum coniuge ſomnos·
Ah dolor, abreptamq́; toro, auulſamq́; lacertis
Coniugis, hanc rapuit uolucri Proſerpina curru,
Clauſit & æterno torpentia lumina ſomno·
Lugeat hanc deſertus ager, deſertus & hortus,
Et deſerta teges, deſertæ & compita uillæ·
In primis luge labor, heu labor irrite luge,
Et marræ, et ſegetes, fraudataq́; præmia ruris,
Et uanam ſine fruge operã, manuumq́;, boumq́;·
En ſqualent prata, & ſua ſunt ſine honore ſalicta,
Extinctamq́; Ariadnan agri, Ariadnan et ipſæ
Cum gemitu referunt ſyluæ, uallesq́; queruntur·
Extinctamq́; Ariadnam iterant clamantia ſaxa,
Et colles iterant Ariadnam, Ariadnan & amnes·
Cõueniant ululæ ad queſtus, geminentq́; querelã,
Infelixq́; Ariadnan auis gemat ore ſub imo·
Ipſe etiam querulæ iungant ſuſpiria frondes·
Duxerat ipſa leui fuſo ſubtegmen, et ipſa
Tenuia ſub celeri uerſarat pollice fila·
Ipſa ſua ſtudioſa manu glomerarat in orbem,
Atq; hinc uimineis onerarat lecta caniſtris,

D um tenui insertas orditur pectine telas,
V nde uiro, unde & natis sua texta pararet,
V nde sibi cultumq; sinum, & mantilia cana,
Queis olus, intactamq; rosam deferret in urbem,
A tq; aræ solitos uerno sub tempore flores.
A h dolor, ah lachrymæ, uerrentem licia, & oras
S tringentem telæ, radiosq;, et fila trahentem
O ccupat atra manu, truncatq; rigentia pensa
I mmitis Lachesis, crinemq; è uertice uellit
P urpureũ, et furua circum caput horret in umbra.
Quo radii? quo Pensa? quis o quis staminis usus?
Quo telæ studium infelix? quo Pecten, et orsa?
O dolor, ò lamenta, gemat miserabilis eheu
C onsuetus dominæ turtur, consueta columba.
I lla colum ducebat, ibi uestigia circùm
L udebant geminæ uolucres, ludentibus ipsa
E t cicer, et tenerum spargebat blanda cuminum,
M ulcebatq; manu, gemat heu miserabilis eheu
D e trabe mœsta sua nidumq; relinquat irundo.
D um telam stringebat, & acre sonantia Lina
E t cantu lenibat opus, tum flebilis ales
I ungebat socias lachrymoso carmine uoces,
M iscebatq; modos, gemat heu miserabilis eheu
H eu gemat infelix Liguris, cui grata petenti
P urgabatq; nucem, contusaq; crusta liquabat
M ellis arundinei, uitreum & de fonte liquorem.
A d gemitum coeant lachrymosi compita ruris.
P astores Ariadnã, Ariadnam armenta querãtur,
E xtinctamq; Ariadnan opacis Buccula syluis
C um gemitu testetur, et antra Ariadnan, et ipsi

I ngeminēt montes Ariadnā, Ariadnan et umbræ.
C laudite oues stabulis, stabulis cohibete capellas
F ormosæ ruris natæ, innuptæq; puellæ.
D ū matres Ariadnā iterant, uos auia planctu
I mplentes, legite intactos, et iungite flores
E t Solis luctum, et pueri lachrymantis amorem.
T exite et abscissos ueneris de fronte capillos.
P ost ubi ió Ariadnan ió Ariadnan, et ipsum
I mplestis clamore nemus, hunc addite honorem
A d tumulum, pia uerba, acrem testantia luctum.
P ro fusóq;, coloq;, et uimineis calathiscis
H os flores, atq; hæc tibi serta Ariadna paramus
A d laurum, tumulo tibi quæ iam crescit, & ossa
A mplectens densa tumulum mox conteget umbra.
P ro lino, teláq;, & pro subtegmine, & orsis
H as lachrymas Ariadna, atq; hæc tibi dona uoue=
E n lactis florē ad tumulū, et redolētia mella, (mus.
P lacamusq; pios manis, & condimus umbram.
A eternum & ualeas Ariadna, æterna ualeto.
Nebat acu tunicam nato, indusiumq; puellis,
F undebatq; manu latices, dum pingit ab urna
S pargentem Sebethon aquas, dum labitur amnis,
P er salices strepit & ripis frondentibus aura,
M urmurat et tenui decurrens lympha susurro,
I psa sua lucem dextra insignibat, & auras
S pargebat flammis, radiisq; micantibus atras
P ellebat tenebras, primo ut sol splendet eoo
F ulgidus, et tremulis intermicat ardor in undis.
A h dolor, ah gemitus, fleat o fleat excita syluis
E sculus, & duræ ueniant ad funera quercus.

F ormat acu dū quercū, & mollibus esculus ūbris
D um surgit uiridans, procul ah procul ingruit acta
T empestas erebo uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tunicam, & tantos secum rapit auster honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit et Sol,
E t radii, ipsa nouis Ariadna offusa tenébris
C aligat nocte, obscura et circūdatur umbra.
C rudeles Radii, quo lux, quo purpureus Sol?
C rudelis'q; dies, Mecum ò mecum ite puellæ
A d luctum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & unà
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H uc sociæ Dryades simul & cælerate Napææ
V mbrarum memores, choreæ'q; in montibus actæ
E t questus geminate, et amarum intendite luctum.
S ol obiit, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
N on imbrem sitiant segetes, non culta liquorem.
I n lachrymas abeant rores, imber'q;, liquor'q;,
V nde fluant queruli lachrymoso margine riui,
M urmura'q; ipsa sonent Ariadnā, Ariadnan et ipsi
S uspirent cursus, udæ'q; querantur arenæ.
L ux periit, tenebræ offusæ, iam robora frondes
E xcutiant, foliis'q; leues spolientur et alni.
I psa comas laurus, tristes'q; auellite myrti.
D um frondes, foliis'q; comæ miscentur, et auris
H uc, illuc agitantur, & excitus instrepit aër,
I pse aër, ipsæ frondes, folia ipsa, comæ'q;
D um uolitant, strepit et miseris conquestibus aura,
T riste fleant Ariadnam, impulsa'q; saxa resultent

Flebilibus

F lebilibus numeris Ariadnam, Ariadnan, ut ipse
I pse senex renouet luctus, & prodeat antro.
Ci. F inierat, lachrymisq́; genas, atq; ora Patulcis
L auerat, hic miseræ comites & pectora duris
P lanxerunt palmis, & saxa sonantia longo
I mplerunt clamore, et foemineis lamentis.
T um senior gemitum ingentem dedit, et scidit albam
C aniciem, simul hos effudit pectore questus,
Arescat mihi ros & Apes sua mella negarint.
N on ò non mihi cara fauos quæ deliquet uxor.
T orpescant flores, pomum mihi deneget arbos.
N on ò non mihi poma manu quæ seligat uxor.
S qualescat seges, & messem mihi culta negarint.
N on ò non cererem mihi quæ mea uentilet uxor.
A rescant horti, frugem mihi deneget hortus.
N on olus ò mihi quæ, non quæ mea tondeat uxor.
T orpescat focus, atq; ignes focus ipse negarit.
N on ò non mihi farra foco quæ torreat uxor.
D ispereant fontes, et aquas mihi deneget amnis.
N on ò non latices mihi quæ mea misceat uxor.
T riste ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ,
N on foetum dent armenta, aut mulctralia succum.
N on ò non mihi lac quæ cara coëgerit uxor.
I nfelix cœlo exitium ruat, ut neq; lanam
V ellera dent nullæ ueniant ad licia telæ.
N on ò non mihi texta manu quæ neuerit uxor.
D ira lues cœlo ruat, & ruat altus olympus
S tragem agris, stragem arboribus, terræq́; ruinam
D et super, et mediis tellus internatet undis.
N on uxor mihi cara domi quæ sarcula curet,

N on falcem quæ acuat messi, lignisq; securim.
N on socia gratorum operum, consorsq; laborum.
N on heu quæ defecta senis locet ossa cubili.
C antanti non quæ numeros, & uerba ministret.
P ulsantem non quæ digitis iuuet, et iuuet ore,
N on oculos quæ claudat amans, donetq; capillis
E xtinctũ, et lachrymis decoret miseranda sepultũ,
Q uæ memor æternumq; uale, uale ad hostia dicat.
Ci. H æc Meliseus, & antro sese condit opaco.
E x illo latet, & cura tabescit, & annis.
F orsan & ipsa Faburne dies solabitur ægrum,
M itescetq; malum, nec tanta silentia frustra.
N uper ad extremam foribus quæ proxima, myrtũ
N on expressa quidem, tamen est uox reddita, lauri
E ste mei memores, fontemq; inducite lauris
N aiädes mihi cultæ, et Solem arcete hyacinthis.
Fa. N uper et ad ueteres Citrios, dum tondet anethum
V xor, et ipse simul mentam, atq; sisimbria purgo,
S uspirantem illum, et querula cum uoce ferentem,
I ntenti accipimus, Longum o defleta, quid umbra
N ec mihi nocte uenis, nec amica occurris imago?
H uc aures Cicerisce, uides quid coruus ab ipso
I mpluuio, consuetus heri ploratibus Ales,
Q uid Coruus secum incrocitet, meditetur et ore?
E t manes me me fugiunt, & uita grauatur.
C ur ò cur nostri non uos quoq; pœnitet auræ?
Ci. Q uin aures ueterẽ ad postem, qua ianua hiulca est,
A dmoueo? ipse sub hæc coryleta Faburne maneto.
Fa. A n potius, qua lotos, et alticomæ Cyparissi
T riste gemunt, scriptoq; dolent in cortice Cedri?

Parate

P arcite apes, nisi triste, nihil de rore legetis.
I nfecere mei rores, et Pabula questus.
A h dolor, ah desyderium, non aura, nec horti,
N on imæ ualles, non syluæ, aut flumina seruant,
N on monimenta senis. quin hic quoq; signa dolorũ
T ofus habet memor, et lachrymas, quas ebibit ante,
N unc quoq; gutta refert, referunt et saxa dolorem.
Ci. I lle quidem flet adhuc, sed multa Faburne leuari
P osse monent, numeriq; monent, et uerba querentis,
Q uæq; ipse in uultu speculans, et uoce notaui,
D um uacuam in foribus discreto uimine texit
F iscellam, et uario solantem se Orphéa cantu
C oniuge cum socia pingit, memoremq; querelam
Q uẽcunq; ad iuncũ ingeminãs, miseratur amantẽ.
Mox subit, ò mea qsnam? heu qs mea uulnera curet?
E n audi. Mihi cur? cur o mihi triste minatur
I ris ab exortu? mœrent sata, luget et hortus.
T andẽ o tandẽ Aquilo nubes disperget, et Austros.
Q ui nam ò qui desyderium, et mea uulnera sedet?
Orpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit acantho.
Sæuit hyems dira, et pecori ferus ingruit aër,
A tq; Apibus, tandem o tandem mitescet et aër,
E t Zephyri uer diffundent, quæ nã aura, qs ægrũ
S olatur ueris tepor, aut noua mulcet irundo?
O rpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit Acantho.
A rescunt cœli uitio, atq; uredine Prata,
E t syluis cecidere comæ, tandem ò tandem imbres
R estituentq; comas syluis, & gramina pratis.

Qui nam ó restinguitq; ignes, & uulnera sanat?
O rpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit acantho.
H æc senior, suetam interea nec spernit auenam,
E t pateram exornat nymphis, et mulctra Vacunæ.
Fa. N on amnes Cicerisce, aut hæc quæ flumina cernis,
D ecrescunt, non usta calore, augentur ab imbri.
P ost cœli tempestates, Pelagiq; procellam
C omponunt sese fluctus, & nubila cedunt.
T ristitiæ quoq; meta sua est. Meliseus ab antro
P rodibit tandem segetis memor, & memor horti,
D iluet & rastris curas, & falce dolorem.
Ci. Q uin potius, quoniam uer appetit, et sua curæ est
I nsitio, falcemq; illi, cuneosq; paramus?
C orticæ quoq; etiam lentescat uulnus, & udo,
Q uæ super ipse linens imponat glutina libro.

FINIS.

SYNCERIVS, ET ZEPHYREVS PASTORES Queruntur apud sepulchrum Mæonis, mox a dolore in uoluptatē conuersi, amatoria, ac pastoralia quædam canunt, sub ipsius autem Mæonis persona Pauli Artaldi medici mors deploratur.

Sy. P se uides, quo tot Zephyree inuenta, sepulchrum
i C uncta tulit, superat uix ah, uix est super umbra.
Ze S ynceri non umbra diu, non fama, nec ipsa
E xtabunt monimenta, rogo uix pauca supersunt,
M ox eadem nox obscura caligine condet.
Q uæ tumulo circum increscunt uirgulta, uel alto
I gnea uis excussa polo, aut manus improba perdet,
O ssáq; nuda solo sparsa, atq; ignota iacebunt,
N e post ossa quidem, nec fabula Mæonis ulla.
Sy. Hæc igitur Zephyree dies? hæc summa laborum est?
Quin potius, quoniam nulli sunt Mæoni sensus,
M æona nec lachrymæ'ue iuuāt, aut carmen, eamus.
A ra uale, cineres magni pastoris auento.
N os Mæon, nos te æternum saluere iubemus.
Ze D iscedens ego terra tibi, quæ Mæona seruas,
E t desyderium, et lachrymas, meáq; oscula linquo.
T e Zephyri foueant molles, te lenior aura.
M æonis et de qua frondescat Amaracus urna,
V sq; fluat liquor ille tibi, quo uulnera & ipse
S anabat, quo Naiadum comebat & ora,
F ūdebatq; Deūm Ambrosiā per rura, per hortos,

A eris et medica purgabat ab arte uenenum,
Quo fuit et syluis olim tam notus, et urbi,
E t fama superauit Ocrim, iugáq; alta Matesi.
I pse uale æternum Mæon, mihi maxime Mæon.
Sy. N unc agedum tenues calami, mea dulcis arundo,
D ii cœlo, terris umbræ, nos lenibus auris
C antantesq; fruamur, et ocia læta sequamur.
C ura olerum, studiumq; herbarum, artesq; medēdi
V iuentem iuuere, expressi et Mæona succi.
M e compressa iuuant labris labra, Phylli uenito.
I pse inter frondes, coryletáq; densa latebo.
Ze O scula me suppressa iuuant, mea Lychni maneto,
Qua Platani strepit ūbra, sonat leue murmur aquai.
Sy. N on me tam leuat aura Canis sitientis in æstu,
S pirat Acilla suo quàm quod de pectore anethum.
Ze M e risus fouet aura Philœnidis, aura cachinni,
S ordeat ut Philomela, apiumq; ad septa susurri.
Sy. V idi ego picta manu, selectáq; fraga legentem.
I nnuit et mihi, serta Deus dum stringit in umbra.
H ic ibi tum femur hirsutum, setosáq; menta
O bstupui, atq; oculos fruticoso in margine fixi.
Ze V idit me dum poma lego, arrisitq; legenti,
E t dixit mihi Nais, amant et poma Napææ.
H is ego tum impleuiq; sinum, obstupuiq; papillas,
P ectora dum limis oculis, et colla pererro.
Sy. Suaue, per æstatem ad fontem stat ubi unda, canorū
A gmen, et argutas ranarum audire querelas,
V ellera tum crispantem, et cornua lata mouentem
C irronem spectare, salit dum terga Macillæ,
Mox Rufā, mox Albigenā, mox Thyrsan, et Hypsan

A c iuxta residere, cũi tua gaudia narres.
Ze. S uaue per hybernum frigus, dum nox silet, ipsum
A d foenile Boum murmur, cum ruminat omnis
G rex simul, et pastæ suspirant pignora matres,
A udire, et saturi distenta sub ubera foetus
D um ludunt, petit hic socium, fugit ille petentem,
A tq; unà recubare, cũi tua pectora iungas.
Sy. H ic Aries uillosus, et hirtis cornibus, aure
Q uadrifida, cui ter gemini lato inguine testes
H orrescunt, hic ipse Aries gregis omnis, et omnis
V ir'q;, pater'q; gregis, Patrem hunc foetura fatetur
A dmissura uirum, spes est gregis omnis in uno.
Ze. Miraris taurum hũc, patrem hunc Lucania, et unũ
I actat, habet'q; uirũ. armenti laus omnis in uno est.
D ucit ab Herculeo genus, et cognomina Tauro.
H unc Dryades mirantur, amat'q;, & deperit illa,
Q uæ facie tauros, oculis capit aurea ceruos.
Sy. S it modus ò Zephyree. instat nox, ite capellæ,
I te et oues, age coge Lacon, age coge Lycarba.
L atratu et reuocat, cessit qui à matre, iuuencum.
Ze. S yncœri hoc age, lecta sinu dum mespila condo,
I n thyrsum dum sorba suis cum frondibus apto.
H is gaudet tua Sila, probat mea Rufula sorbum.
Sy. E ia eia Saturisca, domum ad præsepia nota.
Q uid segnes? eia ite, eia, nox aduenit, eia
I te domum, insidiis nox opportuna luporum est.

FINIS.

ACON ADVLESCENS NAPEN A SE AMATAM NYMPHIS PRAEFERT Naiadibus. Illæ ueneno ex oculis emisso, Napen conficiunt. Vertunnus eam in Napum conuertit. Introducuntur itaq; Petasillus & Saliuncus pastores fabellam hanc referentes, deinde quoq; rusticanas quasdam Melisei cantiones decantantes.

PETASILLVS, ET SALIVNCVS COLLOCVTORES.

Pe. Edite Naiădes nymphæ, iam cedite, uincit
Pulchra Nape, petus'q; oculis, nigro'q; capillo.
Verberat his puer acer Acon, atq; increpat ore.
Illæ oculis, conceptum atro sub corde uenenum
Inspirant, quo uicta Nape tabescit, ut altis
Tabescunt sub sole niues in montibus, & iam
Ponit humi languentē aīam, mors'q; occupat artus.
Hic ter Acon scidit ora, comam'q; à uertice uellit,
Et clamore nemus compleuit, questibus auras.
Clamantem Vertunnus opaco è limite sensit.
Accurrit pueri memor, & miseratus amantem,
Iniecta tellure Napen tegit. Illa repente
In Bulbum conuersa, solo radicibus hæsit.
Vestit eam foliis Deus, & frondescere iussit.
Hinc olus, hinc herbosa Nape turgescit in agris,
Hæc nobis quondam pueris Meliseus ad ignem
Narrabat,

N arrabat, cum rapa senex, poscamq́; probaret,
C ontusamq́; fabam sparsa condiret amurca,
M isceretq́; apio rutam, coriandron aceto.
Sa·Non puduit cantorem igitur resonantis auenæ,
C ui tot oues, pecoris tantum, mulctralia tanta,
P ellitum pastorem olitorum accumbere mensis,
V lpicaq́; , & ueteres ruptare ad prandia cepas.
Pe·Illum cepa recens, uiridisq́; cucurbita, captum
D ucebat, mentæq́; sapor, succusq́; sisimbrii,
M unere quo uiridi recubans in cespite, mecum
H æc cecinit, ueteres fassus per carmen amores.
H uc ades ò mihi cara, uocant te Adriana ligustra,
T e myrti, salicesq́; uocant · age cara uenito.
I pse tibi tenerum legi, seruoq́; faselum,
I pse cicer, tibi sepositis rosa floret in hortis.
E n tibi cæruleus cucumis super hamite crescit,
C æruleus cucumis deuectus Arangide terra,
H ic ubi nigrides ranæ certare Elephantis
P ræsidio culicum haud dubitant, et irudinis atræ.
T e manet hic cucumis, propera, mecumq́; recumbe.
Q uin & campano de uellere textus, et umbro
S upparus, & uiridi circum uariatus ibisco
T e uocat, hunc fuit Aladámas, distinxit & Alcon,
H ic et acu Morco similis, quem mater Acilla
I nstituitq́; colo, atq; apibus formauit alendis.
S upparus is tibi sepositus blanditur, et instat,
H uc ades. En tibi grex Ariadna occurrit eunti,
D um properas lætæ plaudunt de fronde cicadæ.
H æc cecinit Meliseus, humq́; hortensia dona
E uellens, mentastrum atrox, et sectile porrum,

S ustulit ipse humeris, fiscem & redolentis anethi,
M ox sese in monteis, et pascua nota recepit
A d ueteres lauros, fumosáq; tigna Vesevi.
I llinc & mihi fiscellas, & cymbia lactis
M ittit amicitiæ memor, & triuialis auenæ.
I dem pastorum cultor, pariterq́; olitorum.
P ost dulceis quandoq; epulas iuuat esse lupinum.
E sse mulas, asprina iuuant, post lene falernum.
E t mea me quoties petit ore Biturrica, quantum
R uta iuuat, q̃ labra iuuant redolentia porrum.
S cilicet ille satur scrutis, et lactibus agni,
A c sale continctis hedorum clunibus, atrum
L audat olus, acreis ruptat de gutture bulbos.
Sa. E t nostri Petasille greges sensere canentem
I n syluis Meliseon, adesáq; saxa sonorem
D um referunt, tacitæ cantum stupuere Napææ,
E t, mirum, fessæ uocem tenuere cicadæ,
P rostratæq; solo iacuere ad carmina uaccæ,
O blitæ cytisum pecudes, satureia capellæ.
I ncipit hinc. Ariadna pyro mihi gratior ipso,
Q uod superat uel odore rosas, uel fraga colore,
D um pectus foueoq́; manu, tractoq; papillas,
N on me mulctra iuuant, non lactis plena recocti
F iscina, non hedus dum ludit ad ubera matris,
B ucculla nõ, cupido dum blanda admugit amanti,
D esierat. plausere boues, plausere iuuenci
M ugitu. Socio responsant antra fauore,
C onuallesq́; cauæ resono nemora auia cantu.
M ox iterum. Dulce in pratis dũ gramina tondent,
C ernere capreolos, uariato tergore, pictis

D istinctos maculis. Mater uocat usq; pauentes,
S ectantur trepidi uestigia matris anhelæ.
L udunt & saturi circum ubera nota gemelli.
S uaue per æstatem liquidam mulcentibus auris,
D um tectæ ramis uolucres connubia miscent,
P andentem'q; alas, caudam'q; ad terga rotantem
P auonem spectare. Vocat Iunonius ales
C onsortem thalami, speculosa uolumina uersat,
C auda micat, mediis fulgent sua sydera pennis.
V enit amans, cupidis miscent simul oscula rostris.
I ungit amor geminos, geminata'q; gaudia gliscunt.
I nter utrosq; suos Venus ipsa accendit olores.
A t mea cum liquidos Ariadna recedit ad amnes,
A lbentem'q; pedem, nudat'q; ad flumina suras,
G enua'q; sub uitrea candent argentea Lympha,
E t fungis Alni candentius, & niue Corni,
P opulus & niueos quos iactat in aëra flores,
T ūc mihi corda liquant uel mella Sicanidos hyblæ,
M ella fauis Heliconis, et anteferenda Libyscis,
E t succo siculæ, stillant quem cortice cannæ.
Finierat. Simæ rupere silentia capræ,
R uperunt et oues, simul & cum matribus agni.
B alatum referunt colles, Gauri'q; recessus,
E t Cumæ uacuæ, & cryptæ graueolentis Auerni,
A ntra'q; Musconis, & opaca sepulchra Tuennæ.
Hæc ait, & latis humeris quæ bucina pendet,
I nflat eam labris turgentibus. Illa frementi
I nuoluit cœlum gemitu. Quo concita syluis
E rumpit clamore suum gens horrida setis,
H orrida grunnitu, et tundentibus aëra sannis.

I pse manu glandem spargens cicat ore, crepatq;
O ra per & denteis rictu glans hausta uoraci,
L ambentes catuli circunstant ubera matrum.
M ox abit ad fagos. Sequitur simul undiq; pubes
A rmentalis, agris regnat Meliseus in ipsis
N odoso incumbens baculo, & stans īperat. Adstant
V mbronum generosa cohors, turmæq; laconum,
L atratuq; lupos arcent, & limine fures.
Hæc memini Petasille, iuuat meminisse, uel urnam
C andentis lactis pretium ferat, ò mihi siquis
H unc iterum det uidisse, atq; audisse canentem,
D et calamos modulare, leuemq; inflare cicutam.
Pe. O mihi siquis eum sistat Vulsonis in antro
R ursus & ad Mopsi salices, aut rura Salenti,
I lle sibi uitulum pretium ferat, eligat agnum
C ornipetam, cui lana pedes descendit ad imos,
R ursus et ipse suos recinat Meliseus amores,
A ut cum Delioli pratis, Minionis ad alnum
H æc dolet, & socias ranæ iunxere querelas.
Ad corylos Ariadna canit, subtegmina ducens,
D um canit assuetas miscet Philomela querelas.
C oniugis absentes hæc dum suspirat amores,
I ngeminat memorem nati philomela dolorem,
D umq; uiri barbam meminit, setosáq; menta,
H ic philomela grauem sustollit in aëra questum.
D umq; torum queritur, fraudatáq; gaudia lecti,
M œsta silet philomela, facitq; silentia luctus,
S uspirantq; redolentq;, simul. Quo carmine captæ
F ormicæ, tacitum dant læta per agmina plausum.
Ad fluuios me torret amor, fax urit ad amnes,

O mecum ueteres ranæ renouate querelas.
Dum tibi promitto noctem, meáq; oscula coniux,
D eliciasq; paro gregis, & noua munera porto,
D um lauor ad fontem, sudatáq; pectora tergo,
E t filicem necto crines, ac tempora circum,
E cce lupum ad catulas, agnumq; ex ubere matris
E ripit, et tacitus latebrosa per auia tendit.
I pse sequor, noctem in nimbis per inhospita duco,
E t mea te coniux exclamans, pectora plango.
O mecum ueterem ranæ reuocate dolorem.
Dum tibi de uiridi fiscellam uimine texo,
V irgáq; cœruleo miscetur candida iunco,
F lauáq; supremum circundat linea textum,
E t limbum croceo subtexunt flore corymbi,
E cce per impluuium demisso fune, pedumq;,
E t picturatum buxi de fronde galerum,
F iscellamq; decus texturæ, et ruris honorem,
S urripiunt fures. ah monstra pudenda Brigantum.
E xcutior somno trepidus latrante Cynandro.
D um crudo perone mihi pes sternitur alter,
I ngruit atra cohors murmur. Subroditur alter
P ero, nec à morsu pollex defenditur ægro,
E xclamo, lachrimansq; genas, & pectora tundo,
O mecum questus ranæ geminate recenteis.
Dum fœtus geminos uaccæ candentis, adulti
S pem gregis, ad fluuios, et prata uirentia duco.
D um mihi promitto soboles, ad aratra iuuencos,
A d mulctram uitulas, ad dolia dona Lyæi,
D umq; sero cytisum uaccis, arbustáq; pango,
A tq; serens canto ad sulcos, uinetáq; pangens

A d foueas, ipsi mecum experiuntur & agni.
L udunt ad sentes infirmis cornibus hedi.
A h dolor, ah lachrymæ, sonuere tonitrua cœlo,
D iscurrère faces, ignitaq; tela coruscant,
D e cœlo tacti foetus, armenta, gregesq;,
E t tactæ uites, auulsa & stiua serenti
A ttonitu. Vix ipse super turbatus, & amens
S tragem inter pecorũ, frugumq; relinquor, et atris
A mbustus flammis iaceo. Vix colle propinquo
L apsa pales tutatur, humi tollitq; iacentem.
O mecum solitas ranæ instaurate querelas,
E t luctum geminate, nouosq; intendite questus,
C oncidit hic. Ipsi simul ingemuere iuuenci,
I ngemuere & oues, cumq; ipsis matribus agni,
I ngemuere capræ, ipsis & cum matribus hedi.
D emisere comas quercus. liquere palumbes
E t quercus, frondemq; nuces posuere, columbi
D eseruere nuces, Ramos fregere myricæ,
D eseruere et aues nidum, et cum prole myricas,
D eserũitq; et apis flores, roremq; cicadæ,
E t ranæ mutis fecere silentia buccis.
H æc Saliuncus, & hæc referebat arundine clarus,
E t calamis Petasillus, uterq; insignis auena,
I nterea asparagosq; legunt, fungumq; recentem,
B oletosq; sequuntur, & altercantur utrinq;
C onditura suo quæ sit miscenda sapore.
T ecta & uterq; subit, nigro squalentia fumo
H irsuti Labeonis. hic et miscere falernum
A sparago docuit, docuit piper. hic boletis
I ncoctumq; pyrum, mentæ syluestris acerruum,

ACON·

A lliáq; adiicere, et contritum serpillum,
P ostremo querulis oleum stillare patellis·

FINIS·

a b c d e f g h i K l m n o p q r ſ t
u x y z·

QVATERNIONES OMNES·

VENETIIS APVD ALD·MENSE
MAIO· M·D·V·

ALD· SVARDINO SVARDO BERGOMATI· S.

Summa beneuolentia in te mea, ob dulceis mores tuos, et uitæ integritatem suauiss· Suardine, fecit, ut Pontani nostri hendecasyllabos cura nostra excusos sub tuo nomine emittendos curarem in manus studiosorum· Tum etiam, quia cum Venetiis esses, hendecasyllabos ad te treis et triginta supra centum, quos de te composuerat, misit, ut unà cum Vrania, et cæteris poëmatis suis mihi imprimendos dares· Atq; utinam tunc id facere licuisset, cum & tu aderas, et ipse uiuebat· præsertimq; cum q̃ maxime id cupere uideretur, et quasi præsagiret, id quod euenit, ut ante è uita discederet, quã characteribus nostris, nostro studio, suos lusus excusos uideret· satis enim & nostro, & illius desyderio fecissemus· Vidisset quantum curæ, studij, laboris doctissimus suis, ac diuinis poëmatis informandis adhibitum a nobis fuisset· Vidisset lucubrationes suas, suos lusus, sua pignora, amari, amplecti uenerari a studiosis, iisdemq; doctiss· Quam quidẽ rem non accidisse, & tunc tuli moleste, et nunc maxime doleo· Adde quod primo exemplari intercepto, alterum sua ipsius manu perscriptum te absente ad me misit, orans, obsecransq; etiam, atq; etiam, ut accelerarem editionem· Sed uide infortunium, Simo ille philosophus, cui ad me librum dederat, in febrem grauissimam in itinere incidit, paucasq; post diebus Patauii moritur· iisdemq; diebus et Pontanum ipsum decessisse renunciatum est· Illud etiam mirabere, anno

ferè post, ex quo is obiit mortẽ, exẽplar ipsum mihi fuisse redditum. Hæc autem ad te propterea publice scripsimus, ut nos, quod in hunc usq; diem istæc opera edere distulerimus, et apud te, cuius censuram facio plurimi, & cæteros uel istorum poematum cupidissimos, uel Pontani amantissimos hac epistola expurgaremus. Vale.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM, LIBER PRIMVS.

MVSAM CATVLLI INVOCAT.

Tum Hendecasyllabos alloquitur, & Marinum monet, ne eos comites in balneas secum ferat.

I gris Pieri, quæ places ocellis,
E t cantum colis, et colis choreas,
N igris Pieri grata dis capillis,
F ormosæ quibus inuident Napææ,
D um gratos prope Syrmionis amnes,
E t crinem lauis, & comam repectis,
N e tu Pieri, ne benigna desis.
D um lætis salibus, sonante plectro,
A lterno et pede balneas adimus.
Huc huc hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis et lepôrum,
I ocorum simul, et facetiarum,
H uc deferte minutuli, citiq;,
Q uod uos en pretium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolas simul puellas,
I nter molliculos simul maritos
L udetis simul, atq; prurietis,
D um tractat tumidas puer papillas,

Contrectat tenerum femur puella,
Tractat delitias suas maritus,
Tentat delitium suum puella,
Et ludunt simul, & simul fouentur
Lassi, languiduliq;, fessuliq;,
Tunc uos hendecasyllabi beati,
Quot quot oscula, morsiunculasq;,
Quot quot enumerabitis duella?
Quot suspiria, murmura, et cachinnos?
Cum furtim liceat sopore in ipso
Contrectare papillulas, sinumq;,
Occultam et femori admouere dextram.
Hos tu sed comites Marine uitæ,
Baianis quoties aquis lauaris,
Tuas ne ueneres, libidinesq;,
Et lusus referant salaciores,
Sis et fabula, quod senex, salaxq;,
Et thermas quoq; balneas & ipsas
Infames nimio supinus usu.
Hanc laudem potius tuo relinque
Compatri, chorus hunc puellularum
Incanum sequitur, colunt sed illæ
Non annos ueteli senis, sed aurum.

PVELLAS ALLOQVITVR AD monens, quid seruare in balneis debeant.

Quæ dulces modo balneas petistis,
Et corpus calidis aquis fouetis,
Inepte facitis nimis Puellæ,
Inepte nimium, parumq; recte,

Quod

Quod corpus sine amantibus fouetis,
Quod solæ sine amantibus lauatis.
Quare consilium Senis probati,
Et rectum capite, et probum, bonumq́;.
Gaudet blanditiis Amor, iocisq́;,
Amplexus petit, osculis fouetur.
Res est mutua, mutuus cupido.
Odit tristia, solitudinemq́;.
Quid solæ sine amantibus lauatis?
Quid corpus sine amantibus fouetis?
Curas pellite, solitudinemq́;.
Ite in gaudia, mutuos fouete
Amplexus, sine amante, mutuum nil.
Quare nec sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.
Intrastis calidas, uocate amantes,
Intrastis calidas, fouete amantes.
Sint et mutua, sed nec ipsa muta.
Amplexus cupidi loquantur ipsi,
Iniectæq; manus loquantur ipsæ,
Et dens blandulus, ebriiq; ocelli,
Sonent oscula, personent cachinni,
Vincant murmura cyprias columbas.
Hanc legem statuit uenusq́;, amorq́;,
Hanc legem sibi balneæ edidere.
Nec solæ sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.

DE BATHYLLA PVELLA in balneis.

Baianas petiit Bathylla thermas,

Dum'q; illi tener it comes cupido,
Atq; unà lauat, & fouetur unà,
Dum molli simul in toro quiescit,
Ac ludos facit, improbasq; rixas,
Sopito pueróq;, lassulóq;
Arcum surripuit Bathylla ridens,
Mox picta latus instruit pharetra,
Et molles iacit huc, et huc sagittas.
Nil o nil reliquum est miselli amantes,
Nil his impenetrabile est sagittis,
Heu cladem iuuenum, senum'q; Baias.

AD HERMIONEN, VT PAPIL LAS CONTEGAT.

Prædico tege candidas papillas,
Nec quæras rabiem ciere amantum,
Me quem frigida cóngelat senecta,
Irritas male, calfacis'q;. quare
Prædico tege candidas papillas,
Et pectus strophio tegente uela.
Nam quid lacteolos sinus & ipsas
Præ te fers sine linteo papillas?
An uis dicere basia papillas?
Et pectus nitidum suauiare?
Vis num dicere, tange, tange, tracta?
Té ne incedere nudulis papillis?
Nudo pectore te ne deambulare?
Hoc est ad uenerem uocare amantes.
Quare cóntege candidas papillas,
Et pectus strophio decente uesti,

A ut, senex licet, inuolabo in illas,
V t possim iuuenis tibi uideri.
T ithonum Hermione tuæ papillæ
P ossunt ad iuuenis uocare munus.

AD MArinum Thomacellum de lege bal neorum uirginibus dedicatorum.

His uirguncula thermulis lauetur,
N ullam quæ uenerem integella sensit.
H is se balneolis lauet puella,
N ullum quam tetigit uiri cubile.
H oc se fonticulo eluat sacerdos,
N ullæ quam recreent amoris auræ.
Q uod siquã laticis sacri pudorem,
E t castum temerarit ausa fontem,
I ratæ timeat deæ flagellum.
H æc lex est tabulæ deæ dicatæ,
V is hæc thermuleæ dicationis.
S quallent hic latices Marine sacri,
E t serpunt ederæ deæ sacello,
N ullæ his uirgineis aquis lauantur,
N ec casta est quoniam, nec integella,
S eu uirguncula, seu puella, siue
C ustos romulei foci sacerdos.

AD MARINVM Thomacellum.

S alaces refugis Marine Baias,
E t fontes nimium libidinosos.
Q uid mirum senibus nocet libido.
A n non o Thomacelle uina prosunt?

E t prodest senibus liquor falernus?
E t prossunt latices Thyoniani?
A n non & senibus Marine somnus,
E t prodest requies, soporq; prodest?
B aiis somniculosius quid ipsis?
Q uid thermæ, nisi lene, molle, mite,
R orantes cyathos, merumq; poscunt?
S enum delitias, iocos seniles?
S enex ad calices iocatur, idem
L udit ad cyathum. senile uinum,
S enilis sopor, & quies senilis.
Huc huc en propera Marine. uerum
H uc ipsis sine testibus uenito,
E t lumbis sine. nam quies senile est.
L ibido iuuenile sicitasq;,
E t tecum ueniat sitis, fidelis
E t senum comes, atq; balneorum.
P ergrate accipiere, sicitasq;,
A tq; unà sitis accubabit. ipse
M iscebo tibi poculis minutis,
I demq; est uario frequens lyæo.
H oc ætas iubet utraq;, & sodalis,
H oc et balnea, siculæq; arenæ.

BALNEAE LOQVVNTVR.

N ostrum si titulum Puella nescis,
H ic est, prægrauida recedet aluo,
Q ui uenit uacua. hoc habet tabella.
Q uod uero officium tuum, meumq;,
Q uæ partes, moneam. uirum ipsa tecum

A dducas ualidum, ioci peritum,
C ui telum uiride, & uirens iuuenta.
N ec tu defueris comes iocanti
A ut ore, aut femore, aut manu, iocis'ue.
N anq; et balnea mutuum requirunt.
Nunc ad me uenio, meumq; munus
Q uod sit, subiiciam. Tibi senex uir
S i sit, nec ualidus, nec ore gratus,
N ec aptus thalamis, tori'ue rebus,
Q ui rursus iuuenis, decens, ualensq;
I am sit, substituam, salaciorq;
V erno passere, martiis columbis,
C ui rubro caput horreat cucullo.
H æc uis est tabulæ, uigorq; fontis.
Q uare si sapies Marine, cum sis
E ffoetus, fugies repente Baias,
V ites balnea, myrteumq; littus
E lumbis, tremulus, macer, senexq;.
S etosum Hectora balneæ requirunt.

AD DEIANEIRAM PVELLAM.

Cur o Deidneira, cur moraris
A uroram cupidis referre terris?
C ur non lumina, petulosq; ocellos
I n lucem exeris? ac diem reducis?
P ellit Sol radiis suis tenebras,
E t lucem pariter, diemq; reddit.
T u lucem referens tuis ocellis,
P ellas tristitiam, & graueis dolores,
E t curas abigas benigna amantum.

E t quod Sol radiis, id ipsa ocellis
P ræsta Deidneira, amantibus'q;
E t lucem pariter, diem'q; redde.

AD PETRVM COMPATREM NEAPOLITANVM.

Quod cani tibi compater capilli,
E t toto capite albicant pruinæ,
A mplexus fugiunt tuos puellæ,
I unxisse & femori femur recusant.
Q uod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis redimet iocis Thalia,
Q uæ nam, quæ tibi compater miselle,
Q uæ uita? aut quis erit modus querenti?
H ic est, quem teneræ timent puellæ,
Q uem cultæ fugiunt nurus'q; amor'q;
O mnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
V sq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
O mnis horret amor, uenus'q;, hymen'q;.
S ed nil sit tibi Compater molesti,
N ec canos, celerem aut time senectam,
S ed tristes animo repelle curas,
Q uod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis numeris dabit Thalia,
I d nummus dabit aureus petenti,
V el te ut lacteolæ petant puellæ,
Q uæ tum, quæ tibi Compater beate,
Q uæ uita? aut quis erit modus iocanti?
H ic est, quem roseæ uolunt puellæ,
Q uem cultæ cupiunt nurus'q;, amor'q;

O mnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
V sq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
O mnis ambit amor, uenus'q;, hymen'q;.
F elix caniaes, senecta felix,
C ui canæ nitet aureus capillus,
C ui flauæ riget aureus priapus.

LAETATVR REDITV FRANCISCI Aelii.

E Roma meus Aelius reuisit
D ulcem Parthenópen, lares paternos,
O lucem niueam, diem'q; faustum,
A ntiquum uideo & bonum sodalem,
E t caram teneo manum, fruor'q;
G ratis colloquiis fruor cachinnis,
E t lætis salibus, facetiis'q;.
O uere niueum, diem'q; faustum,
Quid non pro réduci libens amico
P ersoluam? puer, i, uoca sodales
A lbinum, Elysium'q;, Compatrem'q;,
E t dulcem Altilium, bonum Marullum,
A d cœnam ueniant, bibamus uncti,
V ncti, permadidi, atq; lippientes.
A lbinus numerum nouem sororum,
A t monstra herculea ebibat Marullus,
B is septem uolo Compater puellas
I unonis, uolo quot deæ marinæ
C inxerunt niueæ latus ministræ,
C um Troiam peteret misella mater.
D uctet Altilius ciens coronam,

S altans Elysius bibat, quot olim
D idonis famulæ penum struebant,
D um cœnam profugo parat marito.
M e tot pocula, tot'q; , tot'q; , tot'q; ,
T ot me pocula iuuerint bibentem,
T ot carchesia lauerint madentem,
Quot quot Di simul, et Deæ biberunt
A d mensam Oceani patris uocati,
A ut quot, dum illa canit, senex Homerus,
S iccauit calices, releuit obbas.
D ulce est ob reducem madere amicum.

ADACTIVM SYNCERVM.

Quid cantus siculæ iuuant auenæ?
Quid cantor Melisæus? aut amanti
P rosunt partheniæ tibi myricæ?
A ut quid capreoli? decem ue mala?
A lbo capreoli liti colore,
A ureo mala, tibi quid, ò quid Acti
P rosunt? aut gemitus tibi columbæ?
A ut quid sibila murmurantis austri?
Quare ò mænalium nemus relinque,
A tq; istas Amaryllidas, Teuennæ
C ultrices gelidæ, aridi et Tanagri,
E t Baias cole, myrteum'q; littus,
E t littus cole, myrteas'q; Baias,
H ic fas est iuueni, hic licet puellæ
C ertatim teneros inire lusus,
H ic et basia, morsiunculas'q;
S urreptim dare, mutuos fouere

A mplexus licet, & licet iocari
I mpune ad cyathos, choros, lucernas.
B aianæ hoc statuunt lauationes,
H ic seni liceat mihi duella,
E t rixas iuuenum, & puellularum
A d pacem lepidam, & iocum uocare,
M iscere & lachrymis iocos, iocisq;
R ursum lachrymulas. queretur Agnes
D emorsam sibi lingulam. licebit
A gneti tenerum proci labellum
I nsignisse nota. dolebit Aulus
N egatum sibi basium. licebit
T riplex basiolum dedisse amicæ.
I rata est quoties Lyco Lycella,
P ossum compositas ligare leges,
P ossum fœderibus ligare amanteis,
V t cœnent pariter, lauentur unà,
A tq; uno simul ut toro quiescant,
C oniuncto & simul ore suauientur,
E t somnos agitent quiete ut una.
H as & delitias, et hos lepóres
P ræstarint tibi balneæ salubres,
B aiani dederint tibi recessus,
V t dicas, siculæ ualete auenæ,
V mbroso ualeat Teuenna monte,
M e me balneolæ beent beatæ.
N am Baias homines colunt, Deiq;.

VXOREM, AC LIBEROS Inuitat
ad diem natalem celebrandum.

Dulces filiolæ paterni ocelli,
D ulcis nate, patris tui uoluptas,
E t coniux requies senis mariti,
M ecum templa piis adite uotis,
N atalis meus est, deos rogate,
A tq; hunc, atq; alios agamus annos
F austo sydere candidis lapillis,
D um caros mihi redditis nepotes,
Q ui blanda oscula, balbulasq; uoces
I ncompto simul ore blandiantur,
I nculto simul ore suauientur,
M ox conuiuia uillula propinqua
S ecuris animis, dolore pulso
N octurnas ineamus ad lucernas.
H ic patri liceat seni falernum
D iffusum cyatho minutiore
R oratim ingeminare ter, quaterq;,
D um lassos oculos sopor reclinet.
At uos quis pudor eripit lyæum,
N atiuaq; sitis leuatur unda,
D ulci intingite melle, cinnamoq;,
H æc sunt pocula uirginis Dianæ,
S iquando ad superum dapes uocatur.
T u myrtum foribus, rosamq; mensæ
A ppone, et uiolis humum colora,
R esperge et cyprio domum liquore,
N ec desit lyra, eburneusq; pecten,
Q ui gratas genio citet choreas.
E t dulces genium decent choreæ.
H unc uos, hunc hilares rogate, mentem

D et recti cupidam, simul'q; honesti,
P ermittat'q; alia à deis regenda.

AD Ariadnam uxorem.

Vxor delitiæ senis mariti,
E t casti thalami fides, amor'q;,
P er te uel uiridis mihi senecta est,
Quem curæ fugiunt senem seniles,
Qui seram supero senex senectam,
E t canus iuuenum cano furores,
S ed tanquam redeat calor iuuentæ,
E t sis cura recens, amor'q; primus,
E t primus furor, impetus'q; sæuus,
A ntiquas uolo suscitare flammas.
Qualis floridulo nitens in horto
N ondum puniceas comas reclusit,
E tiam puniceas comas recludit,
A trarum decus explicare quærit,
Quæ læto rosa ramulo refulget,
T alis purpureis genis, & ore,
V t quæ non tenerum cupit maritum,
S ed iam iam tenerum cupit maritum,
C ui prima oscula dedicet, suum'q;
F lorem uirginei dicet pudoris,
S uspirans uiduo puella lecto
F ulgebas mihi, primlos'q; amores
S pirabas oculis, sinu'q; blando
A fflabas arabum suos odores,
F undebas charitum suos honores,
E t lætum Gnidiæ deæ nitorem,

Qualis fulgidulo renidet ore,
Quæ cano uehitur decora cycno,
Cum compsit caput, et coma repexa
Procedit thalamo, nouosq; amores,
Et nouas parat excitare flammas,
Spirant omnia, qua comam reflectit,
Splendent omnia, qua reflectit ora,
Talis, qua niueos pedes ferebas,
Et qua splendidulos moues ocellos,
Et qua per uacuum reflectis ora,
Spirabas cyprios, tuosq; odores,
Stillabas Syrium, & tuum liquorem,
Omnisq; ambrosiam refragrat aura.
Qualis de croceo toro resurgens
Mane aurora nigras repellit umbras,
Quum lucem simul, & diem reportans
Irrorat teneros benigna flores,
Et spargit uarios humi colores,
Rident prata, canutq; concinuntq;,
Et frondes, syluæq; ramuliq;,
Talis de thalamo uocata, quando
Ad molles Thyasos uenis, canisq;,
Pellis tristitias, metus, dolores,
Rixas, murmura, turbidos tumultus,
Irrorans animis quietem, amores,
Ludos, lætitias, iocos lepores,
Lusus, gaudia, candidamq; pacem,
Et spargis ueneres, cupidinesq;,
Rident omnia, & aërem serenas,
Et qui te iuuenis uidet, senexq;,

Et

E t quæ fœmina, seu uidet puella,
O ptatum cupiunt tibi maritum,
F elices tibi nuptias precantur.
T unc, ut de tenui solet fauilla
C rescens igniculus focum repente
F lammis corripere, aridisq; lignis,
Q uodcunq; adijcies, edit, uoratq;,
S ic me de tenui leuis fauilla
C onceptus calor, & nigris ocellis
I mas corripuit uorans medullas.
V rebat roseus per ora fulgor,
V rebat niueus per ora candor,
V rebat coma, myrteus capillus,
V rebat roseis latens papillis,
M ox cursans amor huc, & huc, et illuc,
E t per guttura, per genas, manusq;,
E t per collaq;, lucidamq; frontem,
E t per pectora, candidosq; denteis,
V t iam non amor is, sed ignis esset,
Q ui seram quoq; cálfacit senectam.

AD BATHYLLAM DE AMARACO COLENDA.

E t mollem cole Amaracum Bathylla,
E t multo madidam foue liquore,
E t sparsas digitis comas repone,
A tq; illas patulam reflecte in umbram,
L usum, et delitias tuæ fenestræ,
E t rarum cupidi senis leuamen,
D um te prospicit ortulos colentem,

T ondentem'q; comas, simul'q; ramos
I n conum docili manu prementem,
M iratur digitos, stupet'q; ocellos.
E t totus miser hæret in papillis,
F rigens'q; æstuat, æstuans'q; friget,
I nfelix simul, & simul beatus,
F elices sed apes, nemus beatum,
Q uæ circumuolitant, legunt'q; flores,
E t rorem simul, & tuos labores
I n tectis relinunt, liquant'q; nectar.
O qui mopsopii liquoris auram,
N yblæ et quæritis, & ualere hymetum,
H yblam et dicite mel bathyllianum,
I te, & quærite, sordet Hybla, sordet
V ertex atticus, & liquor Panhormi,
I te, & quærite mel bathyllianum.

AD BATHYLLAM.

Cum rides, mihi basium negasti,
C um ploras mihi basium dedisti,
V na in tristitia libens benigna es,
V na in lætitia uolens seuera es.
N ata est de lachrymis mihi uoluptas,
D e risu dolor. o miselli amantes
S perate simul omnia, et timete.

AD ALfonsum ducem calabriæ.

Caræ mollia Drusulæ labella
C um dux magne tuis premis labellis,
V no cum geminas in ore linguas,

Includis

I ncludis ſimul, & ſimul recludis,
E ducisq; animæ beatus auram,
Q uam flat Druſula pectore ex anhelo,
C ui cedunt arabes, ſyriq; odores,
E t quas idaliæ deæ capilli
S pirant ambroſiæ, cum amantis ipſa
I n molles thalamos parat uenire.
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on felix tibi, non beatus eſſe?
N on uel ſorte frui deûm uideris?
I dem cum tenero in ſinu recumbis,
E t iungis lateri latus, genisq;
C omponisq; genas, manusq; leui
H æret altera collo, et altera illas,
Q uas parteis pudor abdidit, retractas.
M ox poſt murmura, mutuosq; queſtus,
P oſt ſuſpiria, et oſculationes,
I mis cum reſolutus à medullis
D efluxit calor, & iacetis ambo
L aſſi, languiduliq;, feſſuliq;,
I gnorasq;, tuæ ne, Druſulæ ne
T uus pectore ſpiritus pererret,
T uo an ſpiritus illius recurſet,
V terq; an ſimul erret hic, et illic.
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on ſordent tibi regna? ſordet aurum?
N on unus tibi cœlitum uideris?
E t cum lacteolo ſinu quieſcens
F eſſus languidulum capis ſoporem,
C arpis dulciculum beate ſomnum,

N on fallor, tibi credo dormienti
O ccurrit Charitum nitens figura,
O ccurrit Veneris decora imago,
M iraris faciem, genas, capillum,
D entes, oscula, candidamq; frontem,
N igra & lumina, petulos ocellos,
C olla et candida, uesculas papillas.
A t cum te placidus sopor relinquit,
R eliquit Charitum nitens figura,
R eliquit Veneris decora imago,
S ola & Drusula lectulo remansit,
Q uas somnus Veneremq;, Gratiasq;
O stendit tibi, quas quies sopora,
N ón ne his Drusula par tibi uidetur?
V namq; has tibi Drusulam referre?
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on credis simul et deas dolere?
A tq; uni tibi et inuidere diuos?

SODALES Inuitat ad Martinalia.

Martini sacer est dies, abite
C uræ peruigiles, uenite somni,
Q uicquid sollicitum, recedat à me,
D ulces undiq; perstrepant cachinni,
H ac nil luce bibacius sit unquam,
N il his somniculosius tenebris,
S ed somnos pater excitet Lyæus.
F estina puer, i, petrucianas
C ellas ictibus usq; uerberato.
I llas nam pater incolit Lyæus,

Illinc

I llinc promito, quas uolo quietes.
C retensis fluat hinc, & inde bacchus,
H inc illinc liquor aureus Falerni.
C ertent Massica Caecubis racemis,
E t lenis Chios, ac seuera Lesbos,
A c uernacia Brutiis dyotis,
F undat regia moream Panhormus,
S ed nec Corsica, Barolumq; gratae
B acchi delitiae, aut madens Tarentum,
N on dulces mihi fundit ent lagaenas.
M itte et Melphia, Clariana mitte.
M uscatum mihi mittat haec, & illa,
R aros postulat haec dies liquores.
N ardo non sine, cypriaq; Myrrha.
T u Scalam pete non nouum sodalem.
D ic è scriniolo, sinuq; amatae
V xoris, mihi cyprios odores,
Z ebeti quoq; proferat liquores.
H eu quod frigida me grauat senecta.
N on non haec sine uinula puella
A biret mihi nox, adest lyaeus,
A dest laetitiae pater. ualete
T ristes excubiae. sopor uenito.
M isce nunc cyathos puer repostos.
S ic somni pater imperat Lyaeus.

DE NVPTIIS Ioannis Bran=
chati, & Maritellae.

Branchato Maritella copulatur.
D ulcis coniugi bonum sit omen,

S it felix simul et uiro, et puellæ,
E t natis pariter, nepotibus'q;.
N ascatur similis puer parenti,
N ascatur similis puella matri,
G ratus castaliæ puer choreæ,
G rata et dulichiæ puella diuæ.
H æc nos coniugibus bene ominemur.
N unc qualis tibi sit futura pugna,
B ranchate accipias, nouus maritus
C um sis, & noua cum tibi sit uxor,
I ntras cum thalamum quiete prima,
N e statim uenias ad arma dico,
S ed blandis precibus, iocis'q; blandis
P ertentes aditum, cachinnulis'q;,
M isce his oscula, nunc petita blande,
N unc furtim tibi rapta, nunc negata,
Q uæ per uim capias, nec erubescas
M ox ad lacteolas manum papillas
T ractans iniicere, ac subinde collo
I mpressum tenero notare dentem.
N ec non et tumidum femur, latus'q;
T ractabis niueum, manu'q; leui
A d dulcem uenerem uiam parabis.
N am dulcis ueneris manus ministra.
P ost blanda oscula, garrulas'q; uoces,
D ulces'q; Illecebras, iocos'q; molleis,
P ost tactus teneros, leueis'q; rixas,
C um sese ad cupidos resoluit illa
C omplexus, simul et timet, cupit'q;,
T unc signum cane, tunc licebit arma

Totis

Totis expedias amicæ castris,
Telum comminus hinc, & inde uibrans,
Dum uulnus ferus inferas amatum.

DE FANNIAE Labellis.

Si quæris uenerem, cupidinemq;,
Dulces Fanniolæ labella quæras.
Hic sedes posuit suas Cupido,
Hic lætas agitat Venus choreas.

LOQVITVR Puella fuscula.

Quod sim fuscula, quod nigella, & ipsæ
Fusco in pectore nigricent papillæ,
Quid tum? nox nigra, fusculæ teuebræ,
Nocturnis colitur Venus tenebris,
Optat nox uenerem, uenus tenebras,
Et noctes Venerem tenebricosæ
Delectant, pueri in sinu locata
Lusus dum facit, improbasq; rixas.
Ergo his in tenebris latebricosis,
His nos in latebris tenebricosis
Lecto compositi, quiete in una
Ducemus uenerem, toroq; iuncti
Condamus tenebras, sopore ab ipso
Dum Solis uenus excitet sub ortum.

MORTEM sibi imprecatur ob Zelotypiam.

Quis hæc, me miserum labella suxit?
Quis has, me miserum, genas momordit?

Quis collo, ah miserum notas reliquit?
Quis ah, quis teneras manu papillas
Tractauit digitis, manu'q; pressit?
Quis candentia gutture ex eburno
Accepit spolia ore, dente, labris?
Quis felix animam beatus? udo
Quis de pectore rettulit saliuam?
Quis ò cætera, sed quis, ah quis? heu
Me me iam miserum iuuat perire.
Quis stricto pugione pectus haurit?
Hic hic est dolor ense finiendus.

TVRTVRES ALLOQVITVR,
Sciscitans eas de amoris natura.

Quæ ramo geminæ sedetis unà,
Atq; unà canitis uagæ uolúcres,
Vnà et gutture luditis canoro,
Cum uobis amor unus, una cura,
Vnum sit studium, & fidele amoris,
Nostri nam uariant subinde amores.
Vos blandæ uolucres, amoris instar,
Exemplum fidei iugalis unum,
Quæ uis, obsecro dicite est amoris,
Tam constans male, dissidens'q; secum?
Nam si pascitur è calore, & igni
Cur, ò cur miseri súbinde amantes
Frigescunt simul, & tremunt, gelu'q;
Toto pectore sanguis obrigescit?
Sin est frigida uis, gelu'q; ab ipso
Horrescit simul omnibus medullis,

C ur, ò cur miseri subinde amantes
V runtur tacito calore, et igni?
T oto et pectore sanguis ustulatur?
Q uæn hæc tam varians súbinde uis? ut
A lternis calor imperet, geluq́;?
V os ò dicite blandulæ uolucres,
E xemplum fidei atq; amoris unum.

DE FVLGENTISSIMIS Lucillæ papillis.

Cum molleis digitos, acumq́; miror,
M iror artifices manus, opusq́;
I nter fasciolas, papillulasq́;
O bliquis oculis repente uidi.
Q uid uidi? uideo? an uidere credo?
S ed certe uideo, en uidetis ipsi
P ulchro è pectore, gemmeis papillis
L ucillæ, radium refulse solis.
N ox est conscia, quæ repente luxit,
Q uæq́; expalluit illico lucerna,
A d quam tum digitos mouebat ipsa.
Q uod ni fasciolis, papillulisq́;
A dmosset teneram manum repente,
F ulsisset roseus dies repente,
F ulsissent mediam diem tenebræ.
F ert Lucilla diem sinu corusco, &
S plendet pectore candicante solem.

AD PETRVM SVMMONTIVM.

Baianas petit Neæra thermas,
N eæram sequitur Venus, Cupido

I t matri comes, it Iocus'q;, Amor'q;,
S uccedunt Charites, praeit Neaera.
H aec acreis oculis iacit sagittas,
I ncensas Venus excutit fauillas,
A t suspiria suscitat Cupido,
C it curas teneras Iocus, leues'q;
E t risus mouet, et serit lepóres.
T orquet spicula, tendit acer arcum
I nnitens Amor, huc'q;, et huc, & illuc
S pargit uulnera, funditat uenenum.
A t blandae Charites canunt, leuant'q;
C uras sollicitas, linunt'q; plagas,
M iscent et lachrymis iocos. Neaera
I psa inter ueneres, cupidines'q;
I ncedit dominans, regit'q; eunteis,
E t legem statuit deis, deabus'q;.
O felix (mihi crede) Petre, felix,
C ui formosa Neaera, cui Cupido,
E t Cypris fauet, & fauent Amores,
C ui blandae Charites parant choreas,
E t motus numeris, modos'q; miscent.
O felix iterum, & quater beate
S ummonti, tibi lacteae puellae
P raetendunt teneros sinus, Neaera
P raefert oscula, mordicat labella.

DE ALTILIO.

Comptis Altilius placet puellis,
I ncomptae Altilio placent puellae.
I ratam quia fecerit Dionen

C ano candidior puella cycno,
Q uam totis amor insidens medullis
F ulgentis pueri usserat calore.
O blatum sibi dum suauiari,
D um leui cupit hinc, & inde collo,
V traq; et simul implicare palma,
H ic trux Altilius reflectit ora,
E t dextra cupidas manus repellit,
A c uerbis ferus, improbus minatur.
T unc illa in miseros abit dolores,
E t largus abit imber ex ocellis,
T orpent pectora, mensq́;, corculumq́;,
S emi et mortua lectulo recumbit
V ltricem in puerum imprecata Diuam.
I ncomptae Altilio hinc placent puellae.

DE MARVLLI AMORIBVS.

Musae, quas adamet meus Marullus,
A ut si quae redament meum Marullum,
M usae dicite, nanq; amare certum est.
N ostis delitias puellularum,
N ostis, quae ueneres, cupidinesq́;
A rgutis iaculetur ex ocellis.
Quae spirat casiamq́;, cinnamumq́;,
M inistrat pharetram, facesq́; amori,
P ulchro pectore dia Septimilla
H aec illa est, quam adamat tuus Marullus,
Q uae contra redamat suum Marullum,
F elix copula, mutui calores.

DE AMORIbus Francisci Caracioli.

Quid Caraciolus meus sodalis,
Quid Franciscus agit meus? calét ne?
Quid ni? cui tener ignis usq;, et usq;,
V sq; et mollibus ardet in medullis,
V sq; et fulgidulis micat fauillis.
C rudelis pueri impias sagittas,
I mmanem pháretram dei minacis,
A bsens uritur hic amans misellus,
A bsenti rapitur misellus igni,
A rdenti miser ustulatur aura,
E t trux Harmosine faces ministrat,
E t ridet simul, et dolet querentem,
P romittit simul, et negat roganti.
O quam difficiles, graues'q; amores.
Sed tu, si sapies meus sodalis,
C ontemne Harmosinas, Myrosinas'q;,
E t dulceis tibi quære Posthumillas,
A d quas tu uenias meridiator,
E t nocturnus eas, eas diurnus,
C um quis in socio toro quiescas,
I n quarum tenero sinu recumbas,
O ptatos capiens simul sopores.
P ost gratam uenerem, leues'q; rixas,
C um sese improbulus remisit ardor,
L anguent corpora, succidunt ocelli,
E colloq; graues cadunt lacerti,
E t mutæ reticent in ore linguæ.
T um felix (mihi crede) tunc beatus,

T um luces tibi fulserint serenæ,
T um noctes tibi luxerint beatæ.
Quærunt ludere, non dolere amantes.

AD STELLAM PVELLAM.

Dum furtim mihi cônniues ocello,
F lectis mox aciem, simul'q; rides,
P ost hinc et uariat color per ora,
E t suspiria lassa sentiuntur,
S tillatim mihi corda deliquescunt,
S udor tempora frigidus pererrat,
E t passim tremor ossibus uagatur,
V t sensus animum repente linquant,
V t fiam miser, & beatus unà.
S ed iam plus solito nitescit aer,
I am lux candidior diem serenat.
C ur ah cur tenebræ repente nobis,
C ur nox exoritur? nigrescit aura?
A n sentis miser, an miselle sentis?
S tella est ad speculam, refulsit in te,
S olem lumina uicta pertimescunt,
O claras medio die tenèbras,
O lucem sine nube nigricantem.

DE MARVLLI MVNVSCVLIS.

Misit caseolos mihi Marullus,
C um'q; his uersiculos uenustiores,
Quales Mænaliæ canunt puellæ,
V nà cum gelido lauantur amne,
Quales Aoniæ canunt sorores,

Cum lætas agitant simul choreas.
Par est uersiculis referre uersus,
Quid pro caseolis referre par est?
Oranda est mihi blanda Septimilla,
Vt pro faseolis uelit referre
Centum basiola, & catulliana,
Centum suauiola, atq; lesbiana.

AD CHARITEVM.

Sunt gratæ in tenebris faces, in æstu
Afflatus leuior recentis auræ,
Defessis sopor, instrepentis undæ
Languenti sonitus, sitiq; pressis
Stillans è patera fluente Lympha.
Est grata & senibus quies, merumq;.
Nec ergo iuueni sopor, nec aura,
Nec riuus strepitans, quies, merum'ue
Aufert tristitiam, aut leuat dolores,
Sed risus teneræ procax puellæ,
Petisq; ex oculis remissa flamma,
Afflat quæ ueneremq; gratiasq;.
Sed dulces recreant lepôris auræ,
Et molles chóreæ, et modi canori.
Felix Endimion suopte somno.
Non curæ uigiles amoris illum
Torquent, sollicitudo nec diurna,
Non suspiria, garruli ue questus,
Quem cœlo dea dum petit relicto,
Dum Lamon petit, et suos amores,
Sopitum placido toro titillat,

S opito illecebras facit, iocosq;,
S opiti immoritur labris, genisq;,
P arat sed placidæ tamen quieti.
A t te balneolæ tuæ bearunt,
B eauit ueneris sopora myrtus,
B earunt charites deæ ministræ,
E quis, ò Charitêe nomen hauris,
N e dum balneolis frequens lauaris,
D um myrtos canis, & canis Dionen,
E t Lunæ reuocas per ora nouem,
I llam composito toro locauit,
E t lætam gelida stertere in umbra,
E ffulsitq; nouo decôre Luna,
A c nudis iubar extulit papillis,
C uius roridulo è sinu beatæ
S pirabant rosei liquoris auræ,
C uius de teneris fluens labellis
S tillatim ambrosiæ liquebat humor,
Q uo myrtos ubi, lectulumq; & ipsum
A fflauit, Zephyrumq; ab ore ciuit,
I n te delitias suas refudit,
R efudit cyprium, et syrum liquorem,
A c tecum uiridi iocosa in umbra,
T ecumq; assyrio beata lecto
L udit idaliæ iocos palæstræ,
E t tecum placida cubat quiete.
F elix balneolum lauante Luna,
F elicesq; dea iocante myrti,
F elix lectule lusitante diua,
F elices Charitêo amante Baiæ.

AD MASIVM AQVOSAM.

Ne tu ne pete balneas Aquosa.
Quin molles iubeas ualere Baias,
E t littus madidum, ebriosq; fonteis,
N il illis petulantius lacunis,
I nfractum magis, impudentiusq;.
O iam iam pete balneas Aquosa,
E t littus tepidum, & lacus salubreis,
N il Baiis moderatius seueris,
A d quas palladius chorus migrauit,
M igrauit studium pudoris omne,
M igrarunt simul attici lepóres,
A tq; artes itidem bonæ migrarunt,
H is postquam Hippolyte lauauit undis,
Quam musæ erudiere, comitasq;,
F ouit cecropio sinu decorq;,
A tq; una pudor arte temperarunt,
E t uirtus numeros suos per omnes
E xorans, solio suo locauit
R eddentem populo, patriq; iura.
H inc mores dominæ sequuntur undæ,
V t nil sit mage balneis seuerum,
N il Baiis moderatius sit ipsis.
Quo circa cole balneas Aquosa,
E t littus medicum, atq; aquas salubreis,
Quas & Pierides colunt puellæ,
Quis et se Cicero, Maroq; lauit,
D um hic Anchisiaden canit uagantem,
I llic Socraticos refert libellos.

DE ALBINI Munusculis.

Nolo caseolos ducis tenacis.
V ani caseoli ducis ualete.
D ucis caseolos nihil moramur.
D ucis caseoli ualete, abite.
A lbini uolo dona liberalis.
A lbinus mihi carduos sicanos,
A lbinus mihi salsulas oliuas,
A lbinus mihi mella, saccarumq;,
Q uin et fasciculos dedit rosarum.
P romisit quoq; cyprios odores,
M issurus quoq; myrteos liquores.
V ani caseoli ducis ualete.
N il iam caseolos ducis moramur.
A lbini uolo dona liberalis.
A lbinum faciles ament puellæ.
A lbino faueat uenusq;, amorq;.
A lfonsum tetricæ doment puellæ,
A lfonso noceat uenusq;, amorq;.
S int et Drusula, Drusulæq; ocelli
I rati nimis, atq; sæuientes.
E t cepas simul, alliumq; ructet,
S iquando ad thalamum uocabit illum,
P rofessus dare, quod mihi recusat,
P aucos caseolos, inane donum.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM, LIBER SECVNDVS.

AD MARINVM THOMACELLVM.

T fonteis calidos amant camoenae,
e *E t musae calidis aquis lauantur,*
E t musae placidos colunt recessus,
E t dulceis numeros amant camoenae,
E t musae choreis, choris camoenae
T raducunt rapidos per antra soles,
E t soles rapidi tepent per antra,
D um musae placidas agunt choreas,
D um molleis agitant choros camoenae.
N obis tristitiae, grauesq; curae
M ulcendae numeris Marine, & inter
L udendum cyathos, bene ominemur,
P ax est Italiae futura, pacem
E t uina, & choreae et Venus sequuntur.
H ac & balnea lege sunt colenda.
A dsitis charites seni iocanti.
A dsis Syrmio o insularum ocelle,
A dsitis cineres Catulliani,
C antu dum senium leuo molestum.
N e tu ne calidas Marine Thermas
I ntres cum tenera senex puella,

Nil

N il habet ſocium ſenex puellæ,
A ſene omnimodis puella differt.
P ro thermis pateræ, & merum, lagena
A dſit pro tenera tibi puella,
A dſit Melphiaci cadus lyæi.
T hermæ nam iuuenes decent, tabernæ
L enææ inualidos ſenes, is ipſe es
A rens, frigidulus, minutulusq́;,
C ui pendet cucumis, rigentq́; uenæ,
Q uæ bacchum ſitiant madentiorem.
A mabo puer hos minutiores
I rrora calices, Marine ſume,
N am quotquot calices tibi propinas,
T ot diuos tibi feceris propinquos,
E t quotquot cyathos tibi litabis,
T ot aras ſtatues diis benignis.
H æc ſunt deliciæ, hæc ſenum uoluptas.

AD ELYSIVM Gallucium.

Blandis uerſibus Elyſi iocamur,
B landis concinimus modis amores,
E t blandis animum ſonis leuamus.
M irum? blandus amor. cupido blandus,
E t blandus iocus eſt, uenusq́; blanda.
S unt blandæ charitesq́;, gratiæq́;.
B landis templa deûm ſonis adimus,
E t blandis precibus iouem precamur,
L ux blandiſſima temporum magiſtra,
V ale ſæuæ rigor, ſeueritasq́;,
V ale durities Catoniana.

N il, blandum nisi, quæritat uoluptas,
T e, te si mihi cara Phanniella
I n molli sociam dabis cubili,
I n nostro uenias sinu fouenda,
S ic istæc tibi suxerim labella,
S ic istas tibi suxerim papillas,
S ic omnem tibi sanguinem resugam,
V t matri redeas dolor querenti,
V t quæ te peperit, nec ipsa norit,
S ucto gutture, pressulis labellis,
S ucto pectore, suctulis ocellis.
A c ne pallia sint molesta nobis,
N udis corporibus cienda pugna,
N udo pectore, nudulis papillis,
N udo pectine, nudulisq; coxis,
E t nudis pedibus, genuq; nudo.
A c si fert patulis furor fenestris,
N ulla ut uulnera in irritum petantur,
V t nulli in uacuum ferantur ictus.

DE ANDREA contrario.

Dilexit iuuenem Thalia, quem nunc
S enem candida diligit Sophia.
M onstrauit iuueni Thalia cantum,
N unc seni sapientiam sophia.
C antauit iuuenis modos Thaliæ,
N unc senex sapientiam reponit.
O felix iuuenis, senexq; felix
C ontrari, o iuuenem, o senem beatum,
Q uem doctus puerum erudiuit Aon,

Nunc

N unc senem erudiunt graues Athenæ
C asto pectore, moribus'q; castis.

DE FOCILLAE puellæ ocellis.

In tuis amor insidens ocellis
M ira cœpit ab arte uulnerare,
N ec suetas pharetra iacit sagittas,
N ec tendit ueterem recuruus arcum,
S ed cum lumina, petulos'q; ocellos
H uc, illuc agis, & subinde rides.
I stis utitur ille tunc sagittis,
I stis corda quatit, ferit'q; amantum,
I sti spicula sunt, faces'q; ocelli,
Q uoscunq; aspicis ipsa, uulnerantur.
O mneis uulnerat, aspicis quot ipsa.
O mneis ustulat, ipsa quos tueris.
I sti sunt oculi faces amoris.
A t tu ne pereas tuis ocellis,
I n te neu propriis amor sagittis
V tatur, speculum Focilla uita,
N e te cum in speculo uides, probas'q;,
E x ipso speculo, nigris'q; ocellis
E xcussas amor ingerat sagittas,
A tq; urare tuis misella flammis.
S it tibi et speculum, fuit quod olim
N arciso uitrei figura fontis.

AD Focillam de capillis ad frontem sparsis.

Quid sparsam digito comam reponis?
E ffusum'q; uage legis capillum?

A n ne ut excrucies Focilla amantem?
V t perdas miserum senem puella?
N e tu ne mea collige, euagari
A d frontem sine, diffluat capillus
C ircum tempora, uentilet'q; crinis,
A uram qui pariat, faces ut ipsas,
B landis quas iacularis ex ocellis,
S uccendas, agitans & huc, et illuc.
E xtinctum ut reuoces senis calorem.
I am tu iam mea collige, & repone,
C rinem contege, subliga & capillum,
A uram ne citet, excitet'q; flammas,
Q uæ nostrum prope pectus ustularunt.
V os, ò uos teneræ precor puellæ,
Q uæ myrtos, & amaracum rigatis,
H oc uos, hoc miserum rigate pectus,
I mis quod procul ardet ab medullis.
E n flammas simul, en simul sagittas
I psæ cernitis, hoc rigate pectus,
I psæ extinguite & usq; subrigate
E t flammas simul, & simul sagittas.

AD IOANNEM Pardum.

Inter Socraticos licet libellos,
A tq; inter studium decet Sophiæ
M iscere & teneros amice lusus,
O Parde aonidum comes dearum.
Q uare nec medicos lacus, nec hortos
B aianos fuge, myrteúm ue littus.
M yrtos nam Maro, balneas & inter

A eneam cecinit, petit profundi
D itis dum hostia, dum parentis umbras,
E t prolis seriem accipit futuræ.
M yrtos et Cicero tuus frequentans,
F onteis'q;, & celebreis agros Sibyllæ,
O rnauit latium potente lingua,
D etraxit spolia atticæ & camœnæ.
H as Marcus coluit pater senatus,
T errarum & dominus, parens'q; Romæ,
A tq; omnis sapientiæ Magister.
H as et tu cole Parde. nam seueram
Q uandoq; & iocus addecet sophiam,
E t ludit sapiens, dies & ipsi,
E t soles urianti, tem'q; Lunæ,
E st & tristitiæ lepor leuamen,
B aianis lepor, & leuamen undis.

AD FOCILLam de cohibendis ocellis.

Lasciuos cohibe Focilla ocellos,
N e perdas miseros uidendo amanteis.
S ummissos nec habe Focilla ocellos,
N e perdas miseros pudendo amanteis.
I ratos quoq; comprimas ocellos,
N e perdas miseros minando amanteis.
N e sponde faciles benigna ocellos,
D e spe ne perimas benigna amanteis.
N e tingas lachrymis misella ocellos,
L uctu ne perimas misella amanteis.
N oli (crede) Focilla, crede, noli
I stos exerere ò Focilla ocellos.

Isti quicquid agunt Focilla ocelli,
Sunt incendia, sunt Focilla amantum,
Funus (crede) Focilla sunt amantum.

AD FOCILLAM.

Si rides, Veneres Focilla rides,
Si cantas, Vneres Focilla cantas,
Si saltas, Veneres Focilla saltas.
Demum sunt Veneres Focilla, quicquid
Ludisq; & loqueris, facisq; agisq;.
At cum mudula lectulo recumbis
Inter delitias, libidinesq;,
Tunc non es Veneres, Venus sed ipsa.
Venus, ne dubita, Focilla tunc es.

AD FRANCIscum Pucium.

Quid fontes calidos, nemusq; auernum
Puci? quid medicos petis recessus?
Baianos habitant sinus amores,
Baianum Veneres colunt recessum,
Baianis Charites aquis fouentur.
Aduersis cupis an diis ualere?
Iratas tibi & excitare Baias?
Quin Puci mihi care, care musis,
Cum primis Veneri, cupidiniq;
Hoc, sis, hoc age pro tua salute.
Vnam Sulpitiam precare, et uni
Rem sacram facias, roges & unam,
Tres ut ambrosiae benigna guttas
Spiret de teneris tibi papillis,

A fflatus totidem fragrantis auræ,
H is risum adiiciet benigniorem.
S ic à Sulpicia salus petenda est,
V no quam liceat tamen parare
F urtim basiolo repente rapto,
D emorsis labiis, & ore hiulco,
S pirantisq; animæ reflante flore,
S ic fient tibi balneæ salubres,
V na in Sulpicia salutis est spes.

AD CONSTANTIAM.

Insedere tuis apes labellis,
I n labris residens tuis Melissa
H yblæum liquat, atticumq; rorem,
Q uem stillent paphiæq; gratiæq;.
O qui castalios lacus poetæ,
Q uiq; et thespiadum sititis amnes,
H inc et castalii lacus liquores,
H inc et thespiadum petatis undas.
H as Constantia mollibus labellis
I nstillat, quibus atticæ camœnæ
R orarunt uenerem suam, charinq;,
Q uæ musis comes, & comes poetis.

IO. PARDVS AD PONTANVM.

Pontane optime, semper haud uocati
C ui dii comiter assident, deæq;,
C ui sales nitidi, facetiæq;
S emper dulcibus insident labellis,
C ui perlucida, multiplexq; uena

A ut iunctæ pede uocis, aut solutæ,
D ii magni, ut lepide, ut fluit decenter,
S ic sentis male de tuo sodali?
S ic durum potes, ac putare ineptum?
V t me ad balneolas tuas uocare
T e sit suppuditum, inuenuste, inepte,
H ac in re modo, non uenuste, inepte,
H ac in re male, salse uise ubiq;,
C um sis salsior atticis salinis.
M é ne non decet his locis inesse?
V bi tu pater es seueritatis,
V bi tu Cato seculi ipse nostri.

AD FOCILLAM.

In somnis tenerum mihi labellum
O ffers dum male, suauior'q; utrunq;,
D ecursim lachrymæ tibi exciderunt,
E t largo faciem madore tingis,
A tq; has dum lachrymas madenti ab ore
D etergo simul & simul relingo,
S urreptim mihi, mordicus'q; linguam
E xceptam rapis, obteris'q; dente.
M ox risus lachrymis, iocos'q; miscens,
H æc nos ludicra, imagines'q; noctis
H as, inquis, simul in die uicissim
E t ueras faciamus, & probemus,
H is te in iudicium uoco, fidem'q;
E n linguam tibi, porge mi labella.

AD FOCILLAM.

Ni reddis mihi uitreos ocellos

C æcæ præsidium meæ senectæ,
A n est, cur ego non tuis papillis
Manus iniiciam? traham'q; prensas
V sq; ad basiolum, supina quod des?
Q uod des ipsa supina, quod supina
C eruice excipias. quod ore hiulco,
Q uod'q; ipse eripiam tibi supinus.
A tq; illud moneo, supina uites,
N e lapsis pedibus ruas repente,
A ut in scriniolo renisa restes.
N am nec sat fuerit uocare matrem,
F urtúm et reddere, supplicem' ue flere,
S ed nudo (mihi crede) crure, coxa,
N udo pectine, et usq; ad umbilicum
S enem perpetiere uerpulentum.
E t clames uolo, reddo, reddo, reddo,
P ro quo sic ego, subdo, subdo, subdo.

AD FOCILLAM.

Promissum mihi suauium dedisti,
Q uod mox dum repetis reuendicatum,
C lauso in scriniolo obserans locasti,
N unc furto quereris súbinde plorans,
S ubreptum tibi ne puella, ne fle,
V el triplex tibi basium rependam,
V nam si mihi lachrymam resolues.

AD FOCILLAM.

Lasciuos male temperas ocellos,
N ec nostræ miseret tamen senectæ,

Quantum uis iuuenes ama, foueq́;,
Dum ne me fugias senem puella,
Atq; hos, atq; alios ames licebit,
Dum ne me abiicias puella amantem.
Nolo delitias, libidinesq́;,
Amisi uenerem, libidinemq́;,
Lasciuos oculos uolo, precorq́;,
Lasciuos quoties reflectis in me,
Et rides simul, & doles, ocellos,
Inspiras iuuenis mihi uigorem,
Quin omnem simul exuo senectam,
Si ter blanda Focilla suauiaris,
Si linguam tenero sub ore sugis,
Si collo quoq; complicata pendes.

AD FRANCISCUM PUDERICUM.

Quid Baias Puderice, quid ue fonteis
Suspiras tepidos, amoris expers?
Baias nam ueneres Cypro relicta,
Relictis charites procul Cithæris,
Desertis paphiæ Vriis uetustis
Migrarunt, amor et migrauit unà,
Et blandus iocus, et tener cupido,
Altrixq́; & iuuenum, & senum uoluptas.
Quod si tu Puderice uina, cœnas
Suspiras, cupis et sales procaces,
Nimirum Capimontii recessus
Præstent hoc tibi, præstet et rosarum
Cultrix Antiniana. nanq; Baias
Qui dulceis celebrant, ament necesse est.

AD FOCILLAM.

Accedis quoties sacras ad ædes,
I nuisisq; deos, adisq; templa,
T ecum ne comitem Focilla amorem
A dducas, moneo, domiq; clausum
S eruari in thalamo iube, caueq;,
N e diuos, hominesq; amore captos
A d rixam cieas, uocesq; ad arma,
E t sis causa tuæ uolens rapinæ.
Quid demens moneo? nec ipsa amorem
I stis uulnerat usq; qui ex ocellis,
I nuitum fugies, amor nec ipse
T e te deseret, aut comes relinquet,
R egnum qui tenet in tuis ocellis.
H os tu sed tenui Focilla uelo
C ompressos tege, molliterq; uesti,
N ubemq; obiice tenuiore uitta,
F lammas ne iaculentur, et sagittas.
S ic & calfacies Focilla amanteis,
N on ures tamen impotente flamma.
Quid tum, quid misero seni, calor quem
I am iam destituit, Focilla fiet?
F iet quid misero seni Focilla?
Quem frigus propè congelauit omnem,
C ui longe est opus ustulante flamma.
I am furtim misero reclude uelum,
O bliquis refoue et Focilla ocellis,
F urtiuo et refoue senem calore,
Quo primam referet uigor iuuentam.

AD FOCILLAM.

E risu in lachrymas Focilla uertis,
A uertis quoties grauata ocellos,
I n risum è lachrymis Focilla mutas,
C onuertis quoties benigna ocellos,
Q uis pacem geris, & geris duellum,
Q uis & tristitiamq́;, gaudiumq́;.
C ur o cur tenebræ repente obortæ?
C ur lux destituit? dies nigrescit?
O biecit'ne oculis Focilla uelum?
E t lucem obuoluit tegente uitta?
O iam détege iam Focilla uelum,
E t uittam remoue, & reclude ocellos,
Q uis lucem, simul & diem ministras,
E t lucem pariter, diemq́; redde.

AD PETRVM Summontium.

Ducit dum choreas Neæra, linquunt
E t prata, & uirides agros Napææ.
P ulsat dum citharam Neæra, currunt
A d plectrum dryadesq́;, oreadesq́;,
C antat dum ad numeros Neæra, cultæ ad
C antum Naiades ruunt frequentes.
M iscent hinc thyasos, Neæra ducit,
E t ducit simul, & canit, canenti
A ssurgit nemus, assonantq́; ripæ.
E t littus resono fragore plaudit,
P laudit cœruleis Auernus undis,
G aurus de specula superbus alta

E ffundit uiolas, rosas, Cyperos,
E t myrti teneros, thymiq; flores,
V nam et balnea consonant Neæram.
D ico dic age Petre, quæ uoluptas?
Q uæ mens tum tibi? non beatus esse?
N on dis persimilis tibi uideris?
Q uid? cum de charitum manu capillum
O rnata, ambrosiæ et comam liquore,
I n te dulciculis tuens ocellis,
I n te lacteolo sinu refusa
I nstillat placidum tibi uenenum,
E t uultu, & labiis, & ore hiulco?
A n non inuideant dii tibi ipsi?
N on quod dii dederint, dedit Neæra,
I ndicas etiam ut diis duellum.

SVMMONtius amator ad Neæram.

S tillant de roseis tibi labellis
H yblæi simul, atticiq; rores.
S pirant de roseis tibi papillis
V nà coricii, syriq; odores,
V ernos et Zephyros, recentem et auram
A fflas ambrosio Neæra ab ore.
T ecum ergo Syriam Neæra, hymetumq;,
A c defers Zephyri recentis auram.
Q uin ipsas charites Neæra, & ipsam
D um rides, ueneris refers figuram.
I stam sed remoue Neæra dextram,
N e me ne digitis Neæra mulce,
I stis articulis, sinistra & ista

Quicquid contigeris, repente prurit,
Et quicquid digito, ah miſer liqueſco,
Et quodcunq; manu Neæra tractas,
Imis intima pruriunt medullis.
Pruritum digitis Neæra præfers,
Pruritum manibus Neæra miſces,
Prurigo tua dextera eſt Neæra.

AD ANTONIVM GALAteum medicum.

Gauranæ Galatee te puellæ
Expectant, calidis laues ut undis.
Expectat medicum ſalubre littus.
Lætentur medico iocante Baiæ.
Exultent medico lauante thermæ.
Qui riſus tamen inde? qui cachinni,
Senex hernioloſe dum lauabis?
Qui luſus tamen inde? qui lepores,
Senex uentriculoſe dum natabis?
His te nec medicum dolere par eſt,
Riſus qui ſoleas ineptiores
Vlciſci, calido fluore uentri
Iniecto, et liquidæ madore maluæ,
Tum beta, atq; oleo, ſale, atq; melle.

AD PETRVM GRAVINAM.

Mecum ſi ſapies Grauina, mecum
Baias, et placidos coles receſſus,
Quos ipſæ et ueneres colunt, & illa
Quæ mentes hominum regit uoluptas.

Hic

H ic uina, & choreæ, iociq; regnant,
R egnant et charites, facetiæq;·
H as sedes amor, has colit cupido·
H is passim iuuenes, puellulæq;
L udunt, & tepidis aquis lauantur,
C œnantq;, et dapibus, leporibusq;·
M iscent delitias uenustiores·
M iscent gaudia, & osculationes,
A tq; unà sociis toris fouentur·
H as te ad delitias uocant camœnæ·
I nuitat mare, myrteumq; littus·
I nuitant uolucres canoræ, & ipse
G aurus pampineas parat corollas·
Q uis cum dulciculæ accubans Philenæ,
A d mensam calices madentiores
E xicces bibulus, catesq; somnum·
H æc te, dum tenero in sinu quiescis,,
D um lento caperis sopore molli
A mplexu foueat, uocetq; somnos
E t cantu, & numeris, strepente et aura,
C omponatq; genis genas, & ori
O s blande admoueat, quiete & una
C oniungat placidos & ipsa somnos·
H æc Baiæ dederint tibi Grauina,
H æc capta illecebris tuis Philena,
H is in delitiis ages beatus,
M ecum dum placidos colis recessus·

INVITANTVR Pueri, et puellæ
ad audiendum charitas·

Ad myrtum iuuenes uenite, myrti
L aetae dum charites canunt sub umbra.
A d myrtum tenerae simul puellae,
L udunt dum charites, uenite cultae.
C antant dum paphiae, chorosq; ducunt,
E t sponsae, & iuuenes fauete linguis.
I nadit choreas Venus. puellae
I mmistae pueris agant choreas.
I nadit choreas Amor. iuuentus
M isti uirginibus choros frequentent.
L ibertas sua balneis tributa est.
C ustodes abeant. senes ualento.
A dsint blanditiae ualete curae,
E t rugae ualeant seueriores,
T oto et littore perstrepant cachinni,
I psa & balnea molliter susurrent,
E t lusus teneri, & leues lepores.
L ibertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
D um lux est, pueri, puellulaeq;
E xercete oculos simul procaces,
E xercete iocos benigniores,
E t suspiria grata blandiantur.
A t dum nox silet, et tegunt tenebrae,
I n molli thalamo mouete rixas.
A mplexu in cupido ciete pugnas.
N ullus sit lateri modus, pudorue.
C ertent oscula, morsiunculaeq;.
L ibertas iubet, hoc, Venusq;, Amorq;.
M ane roscidulis nitescit ortis
F rondenti rosa ramulo, recentem

A fflans è foliis benigna odorem,
A tq; hanc horridulo colonus ungui
D ecerptam uariæ implicat coronæ,
V ertitq; in proprios odoris usus.
M anat roridulis fluens puellæ
L abris, ambrosius liquor. fragratq;
S tillans idalium per ora nectar,
A rdor quo iuuenum. sitisq; amantum
L enitur socio simul cubili,
I ungunt dum cupidos sinus, & unà
M iscent humidulas per ora linguas,
S tillatq; è roseis fluor labellis.
H unc, hunc o iuuenes licentiores,
H unc florem legite, hoc liquate nectar,
V obis ambrosii fluant liquores,
V obis assyrii fragrent odores,
E t suctis liquor effluat labellis,
L ibertas iubet hoc, Venusq;, amorq;.
V os o, uos alios item liquores
H aurite, atq; alios puellæ odores,
N ouas ambrosias, nouumq; nectar,
A fflatusq; animæ fragrantiores,
H os flores legite. has rosas liquate,
V obis lectulus has rosas parabit,
S pirans assyriam simul, cyprumq;,
H os flores simul, & simul liquores
A fflabit thalamus, torusq; cultus.
H os ergo thalamos, torosq; nuptæ,
E t sponsæ colite frequentiores,
C ompressu, illecebris, sale, & Titillis,

L usu, et mollitie procaciore,
H is rixas simul, & iocos seratis,
L ibertas iubet hoc, Venusq́; amorq́;.
D ens rixas moueat, manus Titillans
E t lites ciat, et leueis querelas.
A st os & lepidos sales, et ipsæ
L inguæ suauiloquos strepant susurros.
A dmotæ tepido sinu papillæ
P acem concilient, iocosq́; paci,
E t lusus similes, iocisq́; uerba,
A mplexus similes & his, et illis.
L ibertas iubet hoc, Venusq́;, Amorq́;.
S ed iam sol rapidos mouens calores
N os ocia admonuit meridiani.
Q uo circa iuuenes, nurusq́; comptæ
P ost dulceis numeros, choris peractis,
I te hinc in thalamos meridiatum,
I te in gaudia, mutuosq́; lusus.
N ullus delitiis modus sit, ignem
S uccensum idalia fouete lympha,
Q uo fessas sopor irriget medullas.
H oc ipsa ocia nam meridiana,
E t mulcens simul imperat uoluptas.
H oc nati Veneris, Venusq́; mater.
I te, atq; unanimes fouete somnos.

DE IOANNE PArdo.

Dulces balneolæ, tepensq́; littus,
A c Baiæ eliciunt repente Pardum.
P ardúm ne eliciunt repente Baiæ?

P ardum num Venus, aut trahit cupido?
I nfirmam ò sapientiam, cui ipsi
P ræscribit Venus, imperat cupido,
E t natus puer, & puella mater.
E rgo mœoniæ caput palæstræ
D ucetur Veneris superba pompa?
D ucetur pueri nouus Triumphus?
S pectatam ò sapientiam omnis æui.
B aias iam properat meus sodalis.
B aias Mopsopiæ caput sophiæ,
E t thermas petit · euge dulce littus,
D ulces balneolæ, lacusq; auete,
O rbis delitiæ, Theatrum amantum.

AD MANLIVM Rallum.

Manli delitiæ attica leporis,
A tq; idem latiæ lepos camœnæ,
C antas dum teneros Lycinnæ amores,
E t coi numeros refers Philetæ,
D um molles Veneris reponis igneis,
Q uos dulcis tibi sugerit Tubullus,
N os Manli senio grauante pressi,
M iseni aut placidis uagamur oris,
B aiarum aut placidis aquis lauamur,
E t cultis genio fouemur undis,
H ortorum aut resides tenemur umbra,
Q uos nostra Antiniana, quos Patulcis
R uris delitiæ Maroniani
O blectant teneri lepore cantus,
Q uos septem assiduis simul choreis

I llustrant cypriæ deæ ministræ.
S eptem nam Venerem colunt puellæ,
M olles, dulciculæ, leues, tenellæ,
F ormosæ comites, decora pompa.
H æc curas abigens, molestiasq́;,
I ucundi memor, et memor leporum
M iscet delitias facetiasq́;,
L udorum admonet. admonet iocorum,
A tq; ore, ac teneris procax labellis
A fflat blanditias, mouet titillos,
E t circum omnia lusibus serenat.
I lla & munditiem, leueisq́; cultus,
E t curat nitidos beata comptus,
V nius studium nitellæ, & unus
O rnatus amor, elegantiæq́;.
A h labes ualeat, ualete sordes,
H uic sola & species, decorq́; solus
E st curæ, ratioq́; & una formæ,
S pectari cupit undiq;, & probari,
Q uis cultus deceat, colorq́; qualis,
Q ui comptus niueos honestet artus,
O mnisq́; in tenero decore cura est.
H æ gratæ idaliæ deæ ministræ
A ssistunt thalamo, coluntq́; diuam,
H æ gratæ comites uagantur unà,
A tq; unà uarias agunt choreas.
H inc nomen charitesq́; gratiæq́;.
A t petis oculis, decente nutu
G audens Opsiglycêa, quamq́; blandis
L ætatur Chariotaris susurris,

Sollers

Sollers illecebris, faceta dictis,
Quae gratis animos iocis Titillat,
Diuersas ueneri faces ministrant,
Atq; ignes uariis fouent uenenis,
Et uel melle linunt, linunt'ue felle,
Aut acri modo temperant dolore,
Aut spe, aut laetitia, modo ex utrisq;
Inspersos relinunt, simul'q; miscent
Immite, et placidum, nihil'q; linquunt,
Quod sensus moueat, uices'q; amantum.
Hinc cantu tenero, fide & iocosa
Insignis Gelopoeia, nobilis'q;
Et risu & lepidis decens cachinnis,
Atq; exculta sinum, comam repexa,
Passu composito, decora gestu,
Omneis'q; ad numeros, modos'q; prompta
Formosis Pasirithmie lacertis,
Hamatas acuunt manu sagittas
Immiti puero, nouant'q; tela,
Quae mox idaliis premunt lacunis,
Tingunt & medico recocta succo.
Crudeles calami, truces sagittae,
Cuspis quis adamantina, ast inertes,
Quis est plumbea uena. ter beati
Felices quater hic, & ille, quem'q;
Fixit cuspidis aureae pharetra.
Infelix nimium, mali'q; fati,
Haesit cui lateri aereum uerutum.
Hic tot perpetietur ipse, tot'q;
Artes, quot rapidae, et leues puellae,

Quot quot longo in amore sunt labores,
V t possit miser omnibus uideri.
A n Manli paphiæ tibi ministræ
S trinxere aureolam liquore pennam
I ntinctam cyprio? hinc tibi Lycinna
E t risu facilis, benigna & ore,
A tq; uni tibi se beata comit,
O felix amor, o poeta felix.

DE FABIO LOPITIO.

Quæris qui Fabium, Lopitium'ue,
I llum quærere desine in theatris
A ut urbis plateis, foro aut palæstris.
M usarum hic tacitos colit recessus,
E t puci ædiculas sibi sacratas,
I llic aonios legit libellos,
E discens elegos Propertianos,
A dmirans numeros tuos Tibulle,
E t quos ad citharam refert Corynna,
A ut magni ad lituos canit Maronis,
D iuini aut Ciceronis haurit artes,
C urans Socraticæ instituta uitæ.
H ic quæras Fabium, Lopitium'ue.
N am Puci hospitium colunt camœnæ,
M usarum Fabius colit recessus.

AD PETRVM Paulum Sarranum.

Effingis ueteres Petre, & recenteis
F ormas grammaticos nec est, iuuentus,
C ui plus debeat ipsa, siue morum

M ira simplicitate, seu bonarum
S umma cognitione litterarum.
I dem Paule nouos colis poetas,
O bseruas ueteres, facisq; & ipse
V ersus, ac numero uenustiore,
N escis nec ueteris larem sophiæ,
H unc ergo tibi Petre Paule nostrum
C ommendo iouianulum quatrimum,
E t matre ingenua indole et pudenti,
H unc dignum institue et patre, & camœnis.

AD MARINVM THOMACEL lum, & Petrum compatrem.

Annos sex nouies Marine amici
V nà uiximus integello amore.
A nnos tot pariter, quiete & unà
T erni Compater egimus, nec ullas
S ensit noster amor per hæc querelas,
E xemplum fidei, atq; amoris unum.
H anc mentem, hos animos sibi requirunt
L ucrinæ quoq; balneationes,
H anc legem & cyathi frequentiores.
Q uare hoc nunc agite o mei sodales
A equatis numeris, tenore eodem
S cyphos tergeminemus, & trientes,
S it triplex acies triplexq; Mauors,
A c marte in medio, calente rixa,
T ernas i Puer, euoca et puellas,
N ostram ut calfaciant simul senectam,
Q uæq; inter pateras, furore in ipso,

P acis commoneant, serantq; lusus,
I nterq; oscula mollibus labellis
I ncludant animæ senilis auras,
C ontingantq; animæ uirentis aura.
H æc est illa Marine lenis aura,
F lat quæ de teneræ sinu puellæ,
Q ua mulcet iuuenum uenus calores,
S enum et frigida corda confocillat.

AD VXOREM.

Oblita es thalami, toriq; nostri,
O fallax senii mei leuamen,
C onnubii immemor, immemorq; amorum,
O fallax amor, o nihil fidele.
E rgo sub tremula miser senecta
A te destituor, mihi nec ipsa
I nsomnis ueniens, leuas senectæ
I psius grauidas dolore curas.
N atum nec memorem senis parentis
A h dura esse sinis. ualete uterq;
H as uobis sine perferam procellas
L anguens, frigidus atq; destitutus,
V ana o nomina spesq; liberorum,
H eu res coniugii parum fidelis.

DE HANNIBALE FV
matio in balneis.

Dic o dic puer, Hannibal ne lauit?
L auit, sed latitat puellæ in ulnis,
H ic famatiolus latet, litatq;

P er soluens ueneri sacrum, quod olim
V ouit pro teneræ salute Hyellæ.
T u ne pollue sacra, néue turba.
V erum ipsas charites uidere fas est,
V nà dum uiolas legunt, rosasq́;,
E t gratas ueneri parant coronas.
M olles en digitos manus tenellas,
E t quis de niueis nitor papillis?
Q uem ore é roseo refragrat aura?
I am Famatiolum litasse uerum est.

DE FOEDERICO REGE AD Balneas accedente.

Q uid, quod plus solito serenus aer?
E t gramen uiret, & nitescit arbor?
Q uid, quod plus solito canunt uolucres?
C antant gutture leniore cycni?
P rogne et lugubrioribus querelis?
E n Spirant Zephyri salubriores,
E t rident pelago silente arenæ
N ullo et murmure littus obstrepescit,
E n ducunt choreas per arua nymphæ,
E t musæ numeris suis sequuntur,
I psa et balnea perstrepunt cachinnis,
A n non adueniente Fœderico
I psa et balnea molliter cachinnent?
I psa et littora suauiter susurrent?
A gnoscunt dominum suum lacunæ,
R egem balneolæ suum salutant,
A ssurgunt et hero suo liquores,

A duentat decus elegantiarum,
E t flos aduenit omnium leporum:
I llum delitiæ sequuntur omnes,
I llum munditiæq;, gratiæq;,
E t sceptro species potente digna.
N é ne balneolæ timete, né ne
M auortem socium, Trucesq; uultus.
M auortem socium nihil timete.
I ussa nam timet ipse Fœderici,
P aretq; imperio, & ueretur illum,
F elices domino lauante Thermæ,
F elices et hero lauante Baiæ,
O felix spaciante rege littus.
M yrti dicite, io euge Fœderice,
E uge io canite, euge Fœderice.

DE Marte in balneis lauante.

Mars ne in balneolis? ualete castra,
M ars ne hic ipse lauat? ualete bella,
C umq; illo est Cytherea? pax adesto,
H oc sors imperat ipsa Fœderici.
T u uero Venerilla dulce cœli,
E t terræ decus, unicum et leuamen,
M olleis illecebras decoro amanti,
B landos Martiolo tuo susurros
F ac, et delitias libidinesq;,
M isce & suauia, iunge dulce murmur.
H is lusus adhibe beatiores,
M ox tinge ambrosio liquore fessum,
S omnus quo placidus per ossa serpat,

Et belli rapidus furor quiescat,
Hoc hoc te rogat ipse Fœdericus.

DE BATHYLLA.

Lauit delitium meum Bathylla,
Lauerunt charites simul, uenusq;
Intrans balneolum lauatq;, et hæret,
Quæ sit de numero, choroq; quarta,
Quænam sit charis, extera aut puella,
Vnus cum decor esset, una forma.
Dumq; hæret dubitans, et hanc, et illam
Per risumq;, iocumq; suauiatur,
Spirauit roseo Bathyllæ ab ore
Fragrans ambrosii liquoris aura,
Quæ iam de charitum coma suesset
Spirare, artifici manu reposta,
Stillatim et medico liquore tincta.
Tunc ridens Cypris extera o puella
Vicisti charites meas, ab arte
Quis spirat coma, cum tibi è labellis
Stillent ambrosiæ perennis auræ.

DE HIERONYMO CAR=
bone patricio Neapolitano.

Cur ille in fluidis calescit undis
Carbo? cur fluidus liquor coruscat?
Carbo cur tepet? incalescit unda?
An non et Venus è liquore nata
Ignescit face? uis amoris hæc est.
Ergo balneolis meus sub ipsis

C arbo aut æstuat impotente flamma,
A ut rursum minio è gelu tepescit;
V t frigus modo nunc calor recurset,
T abet nobilitas amore uicta,
T u uero Theonilla dum lauaris,
F eruentem simul, & simul tepentem
C arbonem cole· sic tibi è capillis
S tillent semper amoma sic ab ore
S pirent ambrosiæ liquentis auræ·

AD TERINAM·

Tecum si liceat uelim Terina,
M e tussis licet & premat grauedo,
T ecum has frigidulas fouere nocteis,
O nocteis mihi ter quater beatas·
O somnos sine fine prurienteis,
M ecum sub tepido Terina lecto,
M ecum sub teneris fouebis ulnis,
M ecum roscidulis procax labellis,
E t suges simul, osculaberisq;·
O nocteis mihi ter quater beatas·
Ne tu ne digitis Terina sæui·
N e sæui aridulo Terina dente·
A h quid pallia lectulo excidere?
A h quid lectulus ipse subtremiscit?
N e sæui rogo, ne Terina sæui
Sic sic o mea sæuias licebit·
H ac mecum ratione litigato·
N unc uinci patiare, nunc repugna,
E t nunc oscula porge, nunc negato,

N unc risum lachrymis, iocisq; fletum
M isce, & dulcia uerba tinge amaris.
Hæc cum feceris o Terina, mox te
A d lusus placidos resolue mecum,
C omplexa & teneris senem lacertis
L udas delitias uenustiores,
D icas blanditias procaciores,
F ingas nequitiam proteruiorem,
E t ludos age fac licentiores,
E t noctem quoq; duc amantiorem,
D um lassis sopor instet ex ocellis.

AD SVARdinum Suardum.

Et noster quoq; balneas frequentat,
C umanum colit & sinum Suardus.
A deste hendecasyllabi lauanti
R omano et sale, & attico lepore,
M ulcete & placidos sinus legentem,
E t cantu & numeris Catullianis.
Ne tu ne mea Syrmioni desis,
I ntactos calamis modos referre,
O blandus comes, atq; amica cycnis
D ic o dic aliquid meo Suardo
Quod dulce & lepidum, quod & uenustum.
S ic nostra Antiniana, sic Patulcis,
N unquam non roseas tibi corollas,
N unquam non tibi myrteos liquores
G ratæ sufficiant, & usq; lætas
S ebetus salicum ministret umbras.
Regnabat ueneris puer, iugoq;

H eroas, superos, Iouem'q; & ipsum
V ictor subdiderat, coegerat'q;
V ictos, seruitium pati superbum.
S upplex Acrisii ad fores iaceret
R egnator superûm futurus imber,
D uctaret niueos greges Apollo,
A mphriso teneras leuante curas,
N eptunus liquidos subiret amnes,
E leae ut foueat sinum puellae,
E sset Persephone rapina Ditis,
L udus Mars Veneris, senex equinos
A b diuûm pater induisset armos.
I re ad lamidas osculationes
O rnato properaret ore Luna.
E rgo hinc uulnifico superbus arcu,
P rostrator'q; hominum, deûm'q; uictor,
E t coeli domitor puer, soli'q;,
A usus Pallada, Palladis'q; pectus
I ntorto penitus ferire telo,
I nnisus'q; humeris manu, genu'q;,
L unato iaculum tetendit arcu.
I rato minitante uulnus ictu
A uertit dea tortiles sagittas,
A c uanas iaculi refregit iras
P raetenta aegide, gorgonis'q; crine,
Q uo uiso, pueri repente ocelli
A fflati tacito ueneno ibidem
O bducunt tenebras. uocat'q; matrem
I nfelix puer, obtegit'q; uultum,
E t flens lumina capta pergrauatur

Infelix

I nfelix amor, abdit & pharetram
A h mœrens Amor, ah puer misselle,
E t cæcus simul, atq; inermis erras.
A h terræ domitor, simul'q; cœli
R ideris pariter diis, uiris'q;
I mbellis pariter, puer'q;, Amor'q;.
I nfelix iterum puer, deus'q;,
D elapsæ interea polo sagittæ
I ussu Palladis, ægidis'q; tractu,
Q uæ fixæ steterant, rotante penna
S axosi procul Ansuris recessu
S ubsidunt parili simul ruina.
H ic illas dea uertit in uirentis
S yluam suberis, ac referre iussit
A tro corticæ, fungidis'q; uenis
C onatus fragileis, minas'q; inaneis,
E t uanos sine uiribus tumultus
I n fungos igitur repente uersæ
E gerunt faciles solo meatus,
E gerunt teneras repente fibras,
M ox sese tenues agunt in auras,
S urgunt'q; in solidum súbinde robur
S cabro corticæ, fungidis'q; libris,
Q uo post in soleas, pedum'q; in usus
V ertant obprobrium perenne secli.
Q uid sæuis dea? Q uid fremens minaris?
A ut cur ægida concutis'q; parmam?
N am mater pueri dolore uicta
P hœbum consuluit. recludit ille
F atorum seriem docens salutem

B adianis fore fontibus petendam.
Q uod mox contigit annuente fato,
C um annos puer ut sinus pererrans,
I ntrauit placidos lacus, & ipsis
L auit fontibus, ac calente lympha.
T er ludens, oculos puer lauabat,
T er natans, puer ora surrigebat,
I lli candida lux repente fulsit.
F ulserunt nitidæ ad latus pharetræ,
E ffulsit nitor aureus metalli.
F ulserunt nitidi lacus, sinusq;,
F ulsit plus solito serenus aer,
E t toto micuere littore undæ.
T um felix amor, & puer, deusq;
T inxit spicula feruidis in undis.
M ox læto pariter salutat ore.
S aluete o liquidi lacus, & undæ.
S aluete o latices mihi salubres.
O salue mihi Tulliana lympha.
D e cuius merito resumo tela,
C uius munere & hic resurgit arcus.
Q uo sitis memores meæ salutis.
H ocq; ut secula, posteriq; norint,
Q uæ uis est mihi, quæ meis sagittis,
H æc ipsa & tibi sit salubris unda,
Q uæ uis est mihi, quæ meæ pharetræ.
S it uobis latices, bonæq; thermæ.
M ecum uos pariter fouete amantes,
E t curas iuuenum & puellularum.
M ecum hos et capite, & tenete captos

Gratis

G ratis illecebris, leporibus'q;.
N unquam blanditiæ, ioci'q; desint,
E t nunquam choreæ leues'q; cantus.
S emper desidiæ, libidines'q;,
E t cœnæ, & lepidi sales, et ipsæ
A ssint nequitiæ, procax'q; lusus.
O dulce mihi balneæ, et salubres,
D ulces balneolæ, uenustulæ'q;.
I psa & littora, & ipsi ament recessus,
E t tellus amet, atq; ament lacunæ.
D ixit, mox residem tetendit arcum,
E t strinxit uolucres manu sagittas,
Q uis & flumina fixit & paludes,
E t colles simul, atq; opaca lustra.
C onfestim uolucres simul, feræ'q;,
E t pisces simul in furorem adacti
S enserunt pueri trucem pharetram,
S enserunt syluæ'q;, flosculi'q;,
B aianis amor ipse ut insit undis.
Hæc ludens mihi Syrmionis. at tu
S ic nostras cole balneas Suarde,
S ic nostri lege littoris recessum,
V t leges teneas Amoris, ut te
E t littus sciat, & sciant lacunæ,
E t colles quoq; sentiant te amare.
Q ui Baias colis, et colas amores.

SALVTEM DICIT HENDecasylla
bis. hinc rogat lectores, ut suo
cineri bene precentur.

Auete Hendecasyllabi, meorum
Auete illecebræ, ducesq; amorum,
A uete o Comites meæ senectæ,
R uris delitiæ, atq; balnearum.
S it lusum satis, & satis iocatum,
E t finem lepidi sales requirunt.
E st certus quoq; terminus cachinnis,
E rgo qui iuuenes meas legetis
N ugas, qui teneræ iocos thaliæ,
O ptetis cineri meo quietem.
Sit tellus leuis, & perenni in urna
N on unquam uiolæ, rosæq; desint,
T ecumq; Elysiis beata campis
V xor perpetuas agat choreas,
E t sparsim Ambrosii irrigent liquores.
Sic uobis in amore nil amarum,
N il insit nisi dulce, sic amando
E t noctes pariter, diesq; agatis.
A ssistat lateri & comes uoluptas.

IOANNIS IOVIANI PONTA NI TVMVLORVM LIBER.

TVMVLVS DRVSILLAE.

t

Vne etiam Druſilla iaces? te ne improba Cloto
Abſtulit? an dubitem numina & ipſa mori?
Tecum delitiæ, tecum ueneresq́; , iociq́; ,
Et decor, et cultus, munditiæq́; iacent.
Blanditias, charitesq́; omneis extinxit auarum
Funus, & ex ipſo eſt funere inermis Amor.
Ocia Amor. Venus ocia agit. diſcedite amantes.
Bella uacant iuuenum. Libera corda uacant.
Sed nec bella uacant, nec Amor ſua perdidit arma.
Tranſtulit in ſuperos tela facesq́; Venus.
Nunc ſuperos Druſilla feris, nunc ſpicula mittis.
Tela oculis, oculis retia, & ore paras.
Iuno Iouem, Citherea tuum complectere Martem.
Cœlum amat. an ceſſas Druſula tende. feri.
Iunonem ſpernet coniux. dirceius Heben.
Ius tibi cedet Amor. cedet & arma Venus,
Iura dabis ſuperis. ſuperi tua iuſſa ſequentur.
Ipſa ſedes, uulgus ſternitur ante pedes.
Sed nec iura dabis, nec dii tua iuſſa ſequentur.
Ipſa iaces. tellus et breuis oſſa tegit.
Lætatur Iuno, cuius prece ſedula Cloto

Substulit: i demens, et uenerare deos.

TVMVLVS Luciae filiae.

L iquisti patrem in tenebris mea Lucia, postquam
E luce in tenebras filia rapta mihi es.
S ed nec tu in Tenebras rapta es. quin ipsa tenebras
Liquisti, & medio lucida sole micas.
C œlo te natam aspicio. num nata parentem
Aspicis? an fingit hæc sibi uana pater?
S olamen mortis miseræ. te nata sepulchrum
Hoc tegit, haud cineri sensus inesse potest.
S i qua tamen de te superat pars nata, fatere
Felicem quod te prima iuuenta rapit.
A t nos in tenebris uitam, luctu'q; trahemus.
Hoc pretium patri Filia quod genui.

TVMVLVS Angelinæ senensis.

N e cœlo idalium sydus, ne quærite Amantes,
Occidit ipsa, latet uicta dolore Venus.
L ugent te Angelina deæ. flet Gratia, Amor'q;.
Deseruit tristeis tristis & ipse Senas.
E xtinxit faces puer, excussit'q; pharetram,
Et decor humatas traxit in ore notas.
M undiciæ, cultus'q; nigra sub ueste pheretro
Intulerant. ducit funera acerba pudor.
V t posita est tumulo, cunctæ planxere puellæ.
Abrupit flauas blandida Nympha comas.
H as inter Iunipra graui superata dolore
Mœsta silet, lachrymæ pulchra per ora fluunt.
I psa lauat corpus lachrymis, ungit'q; liquore

Quem

Quem niger è lento palmite fundit arabs.
Ipsa uale. extremum peragit dum uoce retenta
Concidit, & uisa est se quoq; uelle mori.
Dii factum aspexere. breui nam tempore surgit
Iunipera è lachrymis Iuniper orta tuis.
Mansit Arabs odor in ligno de cortice amaras
Qui referat lachrymas. nunc quoq; gutta cadit.
Qui sparsi crines tumulo iacuere peremptæ,
Nunc uestit ramos horrida fronde coma
Dis pietas. Iunipra tua est accepta sorori.
Contingit per te nanq; perennis honos.

TVMVLVS IESELMINAE.

Parce hospes uiolis. manes ne læde sepultos.
Si nescis, flores hi quoq; numen habent.
Quæ uiolæ nunc sunt. fuit olim culta puella,
Vota parum felix. soluere quæ nequiit.
Vouerat amplexus primos, atq; oscula prima,
Et primos flores hoc Hymenæe tibi.
Non passa est Lachesis. miseri posuere parentes
In tumulo, & mœstis thura dedere focis.
Certarant quæq; ora rosis, quæq; oscula gemmis,
Atq; oculi, per quos bella parabat Amor,
Tabuerant. immane nefas, tenuesq; papillæ,
Scilicet optasset quas Cytherêa sibi.
Tum memor ipse sibi uotos hymenæus amores
Transtulit in florem corpora uersa nouum.
Pro cute subriguit cortex, proq; ossibus hæsit
Stipes, et è fibris fibra renata sua est.
Plurima quæ fuerat nymphæ coma, plurima mãsit

Et densum foliis praebet opaca nemus.
S parsus & in toto fuerat qui corpore candor,
N unc multo niuei floris honore nitet.
M ansit odor, mansitq; alio sub corpore nomen.
Hoc uoti pretium dia puella tulit.
I eselmina fuit nomen, flos dictus ab illo est.
Quisquis amas, Tumulo parce, nemusq; cole.

TVMVLVS VIOLANTHIS.

H. Quaen' hic uirgo iacet? M. Cuius de funere maerēs
Fregit Amor pharetram, dissecuitq; genas.
H. Quis comes in tumulo? M. Lusus, ueneresq;, iociq;.
H. Quis tam demisso qui madet ore? M. decor.
H. Quod nomen. M. Violanthis. H. Origo nois unde ē?
M. Surgebant uiolae fixit ubi illa pedem.
H. Immanē Lachesin, quod nc rapis, heu breuis ē fons
Quem neq; ros posthac, lympha nec ulla riget.

TVMVLVS AVRAE.

T ecum unà mea nata mori, materq;, paterq;
Debuimus, tribus haec ut domus una foret.
N ata patri, nata matri. & soror una sorori
Dic ah dic miseris nata sororq; ubi es?
H as pater infelix lachrymas. miserandaq; mater
Exoluit. crines hos soror atra tibi.
N ata audi. pater hic genuit. dedit ubera mater
Et tenera infelix pressit ad ora soror.
N on audis. nil dona mouent ingrata, nec usquam es,
Nec pietas. aut est ullus in orbe Deus.
T erra tibi has lachrymas miserorum dona parentū
Mobilis

Mobilis. at uoces aura sororis habe.
Aura tenes, quod adhuc nomen miserabilis auræ
Terra quod heu cineres uiscera nostra tegis.

TVMVLVS ELISIæ.

Quæ potui lachrymans persolui funera mater,
Et tibi quæ nollem filia dona dedi.
Nam tecum quamuis primo cum flore iuuentæ
Optarim cineres contumulasse meos.
Sed uetuere deæ. Natura sæuior illis,
Et proprio quod non ense iacere licet.
Hæc Ariadna tibi soluit cum coniuge grato
Aeternum. ac felix mater Elisa Vale.

TVMVLVS SANTIAE.

Quod uitam sine me coniux inuitus agebas
In lucem ipse artis munere restituis.
Sic tibi nec sine me uita est ingrata futura,
Nec mors quam fuerat, tam sit acerba mihi.
Sed neq; me ad lusus, uel ad oscula grata uocabis
Mutua. ne ue etiam uerba referre putas?
Nam corpus pictura refert. non corporis usum.
Atq; hæc nunc uates Santia non loquitur.

TVMV lus Antonii Panhormitæ.

Siste hospes. fas est cantus audire Dearum.
Grata mora est. musæ nam loca sacra tenent.
Antoni monimenta uides. hinc templa frequentant.
Ille fuit sacri maxima cura chori.
Illum sæpe suis medium statuere choreis.

Duxit compositos arte docente choros.
S æpe lyram cessit Clio, cessere sorores,
Concinuit teneros uoce, manu'q; sonos.
E xtinctum fleuit'q; Aon, fleuit'q; Aganippe.
Sebetus miseros egit in amne modos.
S irenes quoq; de scopulis miserabile carmen
Ingeminant, planctu littora pulsa sonant.
P ierides tristem ad tumulum effudere querelas,
Pierides passis post sua terga comis.
H inc creuit desyderium, nec cura recessit
Vatis. at extincto uate recessit amor.
C onueniunt nũc ad tumulũ, celebrant'q; choreas,
Et memorant lusus magne Poeta tuos.
E n audis? sonet ut lenis concentibus aura?
Vt strepat applausu concita terra pedum?
H æc uati memores Musæ post fata rependunt.
Carminis hoc meritum est, num satis? hospes abi.

TVMVLVS THEODORI.

S ume lyrã. dic Musa modos. dũ condimus umbrã,
Et puer, & coluit numina uestra senex.
I ndignus tellure, Deos Theodore petesti
Sera quidem, tamen est longa parata quies.
V irtute, ingeniĩq; bonis hoc ipse parasti,
Vt cœli aspiceres aurea tecta senex.
N os artus terra tegimus, tu caste sacerdos
Da requiem, Aeternum iam Theodore Vale.

TVMVLVS Francisci Hauriæ

M anibus hoc sacrum est. Manes ne læde uiator

Sed terram cineri quæso precare leuem.

H auria Franciscus iacet hic, iacet ipsa uoluptas.
Delitiasq; orbis inuida claudit humus.
H eu fatis inuise puer, fallaxq; parentis
Spes, & Germanæ cura, dolorq; tuæ.
T u ne puer miseræ subito tam crepte parenti?
Heu nimium misero mors properata tibi est.
Quod si certa suas referunt post semina messes,
Nimirum hæc casiam, Thuraq; terra dabit.

TVMVLVS Compatris.

C. D ic Tumulo pia uerba. feres pretium. Iacet hic, qui
Non sensit lites, iurgia ue ulla domi.
H. M acte uir ingenio spiret uer. floreat urna.
Dent pacem & cineri numina. da pretium.
C. D o pretium. fuge uincla tori. fuge iura mariti.
Non tibi erunt lites, iurgia ue ulla domi.
H. D ucta est. coniugium subii, succurre marito.
C. Ducta est Parthenopæ si tibi, uiue Senis.
H. M acte iterum tibi uer spiret. tibi floreat urna.
Et pascant manes Attica mella tuos.
C. C ompater hanc legem statuit. connubia uita.
Connubiis nanq; est addita rixa comes.
H. I ncrescant tumulo uiolæ. nascatur amomum.
Vestiat & cineres spica cilissa tuos.

TVMVLVS Penthesileæ Sororis.

S eptennem te fata soror rapuere parenti.
Dum tener in cunis ubere matris alor.
N on sensi tua fata. tamen consueta petebam

Oscula, consuetos blanda per ora modos.
S æpe sinum, dulcesq; iocos, tenerosq; cachinnos,
Et uultum, & gratis illita uerba sonis.
S æpe etiã lachrymis quod abes, et uoce quærebar
In somnis etiam sæpe petita mihi.
E t risi quod ades, fleui quod abire parabas.
V beraq; ex ipso reppulit ore dolor.
S enserat hoc nutrix, fingit uocem ipsa sororis.
Admoui repetens ubera ad ora mihi.
H oc potui soror in cunis præstare peremptæ
Nunc titulum, et lachrymas uerbaq; fratris habe,
S parge puer uiola Tumulum, diffundito Nardum.
Fumet odorato myrrhaq;, thusq; rogo.
A ccipeq; & lachrymas fratris soror accipe questus.
Atq; etiam, atq; etiam Penthesilea Vale.

TVMVLVS Leonardæ Auiæ.

H. D ii manes saluete, an quas hic conditis umbras?
M. Salue hospes, sanctam condimus hic animam.
H. Q uis Titulus? Ma. Leonarda iacet Põtanã sepulchro.
Post centum, ac denas conditur hic segetes.
H. C ustodes quis uos statuit? Ma. probitasq;, pudorq;.
Constituit Tumulos an Dea? Ma. constituit.
R elligio tumulos statuit, iuuere puellæ
Pierides, quoniam cura nepotis erat.
T u requiem cineri optato. Sic fata quiescant
Et tua, uis ne aliud? Ho. iamq; ualete, abeo.

TVMVLVS PATRIS.

I n tumulo situs est Vatis pater, hoc satis esset,

Sed pater ipse suis laudibus auctus erat.

Non est quod tumulo exoptes, cœlum ille petiuis,
Sed uenerare piis ossa reposta locis.

Ante diem rapuit Iacobum mors. filius illi
Quæ nequiit cunis, dat modo iusta senex.

TVMVLVS VENERILLAE.

Hos tumulos ne temne precor. ne temne uiator.
Sic tua contingant gaudia siquid amas.
Da requiem, et cineri. Virgo iacet, huic sua quondã
Regna ferus cessit, matre uolente, Puer.
Spirabat ueneres oculis, afflabat amores
Ore, sinu charitas, desidiamq; genis.
Contulerat studium formæ nihil, & tamen illi
Sæpe comam finxit, pinxit & ora Venus.
Consuluit speculum nunquam. Cytherea negarat,
Ne flammam è facie duceret ipsa sua.
Risisset, blandi passim comitantur amores.
Ridebat fuso gratia & ipsa sinu.
Hanc iuuenes arsere, senes cupiere. puellæ
Optauere marem. Qui uidet, ille perit.
Persephone inuidit, uellitq; a uertice crinem.
Illa cadit, cecidit forma, decorq; simul.
Ipse amor, ipsa Venus misero incubuere pheretro.
Planxerunt charites pectora nuda manu.
Vt spolia, effigiemq; uidet plutonia coniux,
Pœnitet & specie uincitur inuidia.
Fannia dicta fuit uati. Venerilla puellis
Quisquis amas. Tumulo serta, rosamq; dato.

TVMVLVS Henrici Puderici.

Quid satis huic hospes cineri feliciter optes?
Cui fuit ex omni parte probata fides.
C ognatis. Patriæ bonus, & uir commodus agris.
Vtilis & bellis. Parq; domi, atq; foris.
D etractum Henrico nihil est, & sub iudice morum
Quo merito iactat se Puderica domus.
D ic igitur pia uerba simul cum thure sacerdos.
Da nardum. huic tumulo dicere non sat aue est.

TVMVLVS Harmosinæ.

H armosine iacet hic, fractos quos respicis arcus,
Et sparsos crines, atq; sine igne faces.
A rcus fregit amor. Charites sparsere capillos.
Extinxitq; suas ipsa Ericina faces.
Quæ tumulo increuit laurus myrtiq;, rosæq;
Pieridum è lachrymis noueris esse satas.
H armosine extincta est, Sensusq; extinctus amandi
Nemo amat. & numen desiit esse Venus.
I nfelix quid ages uates? i, desere cœtum,
Et pete inhumanis lustra habitata feris.
F range lyram. Contemne deos, lucemq; perosus,
Noctem ama, et a somnis gaudia posce nigris

TVMVLVS Thermionillæ.

H unc tumulum Siquis tumulũ uocet hũc. ubi Nais
Syluicolis habitat Nais amata procis.
H unc Tumulum cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.

N ai doce causam. nam te pars tangit honoris.
Sic ego sic roseo Naias ore refert.
D octa lyra, docta & cantu spectanda choreis,
Et præsignis acu Thermonilla fuit.
H anc multi petiere, et multos ipsa petiuit.
Ausa dare & cunctis, ausa rogare prior.
C ui pretium sine honore fuit, primaq́; iuuenta
Exegit gratis manus amoris amans.
I nde ubi ruga genas laxauerat, aduocat artes
Sedula, & ignotas tentat inire uias.
M unera dat, blandasq́; preces ad munera iungit,
Et precibus gratos adiicit apta modos.
A nte hanc indoctæ iacuere ad uota puellæ,
Et nulli motus, linguaq́; muta fuit.
P rima leues agitare nates, tremulumq́; mouere
Scit femur, & gratas continuare uices.
E t docet inter opus miscere ad gaudia rixas,
Et querulum murmur, uerbaq́; digna iocis.
O scula nunc repetita dare, ac repetita referre,
Et nunc pugnaces opposuisse manus,
P rima arabum molli de pectore fudit amomum.
Pestanam et cypria miscuit arte rosam.
E t leuem erasa uellit lanugine pubem.
Vt nunc ars hæc sit, quæ rudis usus erat.
A t postquam confecta situ confecta senecta
Tabuit, et nullum comperit arte locum.
V rbe procul licta, molleis concessit in hortos,
Delitiasq́; petit rubre Priape tuas.
S acra dei multa cum relligione ministrat,
Et pleno felix pectore numen habet

Hanc adeunt quæcunq; optat, uel amare recusat,
 Atq; redit uotis utraq; plena suis.
Ipsa uelit, faciles educat carmine partus.
 Fœcundam, & sterilis quæ fuit ante, facit.
Ipsa uelit, sæuas compellit amare nouercas
 Hippolyto partes sollicitante suas.
Longum est enumerare. Cytæida uicit, & illam,
 Quæ potuit fratris spargere membra sui.
Quæ potuit nautas in mille nouare figuras
 Tantum illi nomen marsicaq; herba dedit.
Hinc Tumulum, cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
 Et multo ueniens thure frequentat anus.
Ipsa ministeriis data sum comes, et mea certa
 Nota fides. Vni fidit & illa mihi.
Si meritum quæras. Vtraq; est accepta Priapo,
 Prostratæ & pretium uirginitatis habet,

TVMVLVS MIRTILAE Puellæ Neapolitanæ. Amator ad Tumulum queritur.

Hic soli mihi flere licet, tu laurus, & uná
 Myrtus ades, paucis et lapis iste notis.
Parue lapis, quem flore nouo, quem thure sabæo,
 Et ueneror multa tum prece, tum lachryma.
Tu mea, tu miseri Tumulo male contegis isto
 Gaudia, et exultas sæue do'ore meo.
Redde meos. mihi redde meos redde ímprobe amores.
 Quid iuuat è lachrymis immaduisse meis?
Immadeas. maduisse iuuet. Si non mea flendo
 Lumina siccatæ deficiunt lachrymæ

Sed

Sed lachrymas tibi habe nec n. queror, accipe odores.
Accipe cum fletu munera mista suo.
V nguenta, atq; rosam, & costum properate puellae,
Et uiolam, et mitis spargite ueris opes.
S pargite opes arabum, lachrymas ego, tu lapis illas
E bibe, & in rorem lumina abite nouum.
R ore nouo madeat tellus, quae contegit ossa,
Ossa pios manes, Numen & ossa meum.
A t tu perpetua laurus quae fronde uirescis,
Tu myrtus, de qua myrtila nomen habet,
F undite odoratos flores, Syluamq; perennem
Ad tumulum lachrymis crescite & usq; meis.
C rescite iam in latices liquidũ iam soluor in amnẽ,
Iam fluo. Sed fluidum me tamen urit amor.

TVMVLVS BARCAE Anallae.
ipsa loquens inducitur.

P athma mihi in patria nomen tellure Ioanna
Hic fuerat Mauro Barcca uocata Seni.
S eruiui Mauro, ingenuam me patria uidit.
Hic domini laribus ius uel herile dedi.
M unditiis placui dominae, fusóq;, fidéq;
Demerui dominum sedulitate, et aqua.
N ec Musis non cara fui. me carmine musae
Donarunt, tumulo qui mihi uenit honos.
D ulcis hero, dulcis què herae, charitum quoq; cura,
Et cura Aonidum scita Ioanna fui.
I psa manu dominae, pheretro collata, deditq;
Ad pheretrum lachrymas, qui mihi fauit, herus.
Quemq; sinu tenerum foui, cui garrula lusi,

Ad cunas. locat hac natus herilis humo,
Ille mihi inferias, ille & funebria soluit.
Digne parens nato, digne parente puer.
Terra mihi sit & aura leuis. natoq; patriq;.
Sis memor et Barcæ sis mea dulcis hera.

TVMVLVS Ariadnæ Saxonæ Vxoris.
Viator. Vmbra, & Hiacynthus
colloquuntur.

Vi. Vnde Rosæ ad tumulos? unde hæc uiolaria? nũquid
Hi tumuli et uiolas, et peperere rosas?
Vm. Ver tribuit sua iura, simul tribuere Napææ
Huic cineri, hinc uiolas hinc peperere rosas.
Ipsæ et acidalio charites de fonte liquorem,
Ipsa & acidalio rorat ab amne Venus.
Hinc Violæ florent. hinc rosida lilia canent,
Hinc tener ipse tuo flore Hiacynthe nites.
Et nitet, & queritur morienti flore Hiacynthus,
Suspiratq; nouo iure dolore puer.
En audis lachrymosa uolant suspiria, et udis
E foliis sese flebilis aura cıet.
Hi. Formosæ quondam dominæ mihi cura uacabat.
Hinc mihi tuta æstas. hinc mihi mitis hyems.
Me dominæ faciles digiti, studiumq; colebant.
Ver mihi sic semper, Rosq; perennis erat.
Extinctã flerunt Nymphæ. Venus aurea questa est.
Terq; comam euellit, ter scidit ipsa genas.
Inde mihi, et nitidus cecidit flos, & mihi tristis
Venit hyems, periit qui fuit ante, nitor.
Vi. Felices tumuli, cinis at felicior. en tu

Dic

Dic puer, unde nouus qui tibi uenit, honor.
HI. Arebam dominæ interitu, sed coniuge adempta
Vir mihi de lachrymis subuenit usq; suis.
Hic tumulo ex oculis rorem diffundit amicum.
Hic cinerem ex oculis imbre fluente riget.
Hinc redeo in florem. flos hinc ad busta resurgit
Scribitur & foliis nota querela meis.
VI. Felices tumuli. Cinis & felicior, heu quæ
Sors dominam eripuit mœste Hiacynthe tibi?
HI. Inuidia eripuit dominam, Lucrinide in unda
Dum lauat, & calidis nuda fouetur aquis.
Obstupuit forma Nymphæ Misenia, & atro
Inuidia infectas felle uenenat aquas
Hinc rapta est. fleuere Deæ, lachrymisq; dolorem
Testatæ, ad tumulos inde perennis honor.
E lachrymis Violæ, lachrymisq; rosaria uernant,
Et mihi de lachrymis hic quoq; creuit honor.
VI. Vsq; fluant lachrymeq; tibi. Violisq;, rosisq;,
Vmbraq; flebilibus usq; rigetur aquis
Dic age de lachrymis sate flos, dic o puer alte
De lachrymis Titulum, dulceq; nomen heræ.
HI. Illa tori benefida comes, custosq; pudici,
Cuiq; & acus placuit, cui placuere coli.
Quæq; focum, castosq; lares curauit, & aræ
Et Thura, & lachrymas, & pia serta dedit
In prolem studiosa parens, et amabilis, uni
Quæ studuit caro casta placere uiro
Hic posita est Ariadna. Rosæ, Violæq; nitescant.
Quæ posita, et lachrymis. hic mihi surgat honos.
VI. Vrna crocum dominæ fundat. distillet amomum

Ad tumulum, & cineri spicat Cilissa fluat.

TVMVLVS Christianae matris.

Optabunt tibi Christiana Musae
Ad bustum bene, nec mihi negabunt
Ad matris tumulos adesse flenti.
Has lactis pretium tibi quotannis
Ex uoto lachrymas Parens dicamus.
Hos questus tibi pro labore, & aestu,
Pro puerperii damus dolore,
Pro casta simul institutione,
Pro linguae studiis, boniq; cultu.
Et desyderium tui perenne,
Et suspiria pectoris uouemus
Cum luctu, gemitu, dolore, & aestu.
Nec musae numeros negant querenti.
Quod uiuis bene, quod deos uereris,
Quod castum colis, et probas modesta,
Hinc te Pierides puellae amarunt.
Amauit dea uirginum magistra.
Atq; hinc te ad socios choros uocarunt,
Inter quos agis, et beata ludis.

TVMVLVS LVCILII FILIOLI. Praefica puellas Alloquitur in funere, Puellae respondent.

Pr. Infanti lachrymam ad tumulos, floremq; puellae
Spargite. num et uestro est dignus honore rogus?
P. En flores. Nardũ ad tumulos, balneumq; liquamus

Ipse

Ipse etiam lachrymæ sponte per ora fluunt.
PR.N il infans ore infanti, uix uagit. at ipsæ
Munera uestra piis sedulæ obite modis.
P.L ucilli tibi lux nomen dedit, & dedit ipsa
Mater stella tibi, stellaq; luxq; simul.
E ripuit nox atra. nigræ eripuere tenebræ.
Vixisti uix quot littera prima notat.
H os ne dies? breue tam ne tibi lux fulsit, & auræ
Maternum in nimbis sic tenuere iubar?
I nfelix fatum, puer heu male felix, heu quod
Nec puer es, nec lux, nec nisi inane quid es.
PR.S it uobis uer perpetuum, ac sine nube puellæ.
Lucilli & cineri spiret inustus odor.

NVTRIX SOMNVM INVITAT.

Omne ueni, tibi Luciolus blanditur ocellis,
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.
Luciolus tibi dulce canit. somne optime, somne
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.
Luciolus uocat in thalamos te somnule somne
Somnule dulcicule, blandule somnicule.
Ad cunas te Luciolus uocat, huc age somne
Somne ueni ad cunas, somne age, somne ueni.
Ad cubitum te Luciolus uocat, eia age somne
Eia age somne ueni, somnule blande ueni.
Luciolus te ad puluinum uocat, instat ocellis.
Somne ueni, uenias, eia age somne ueni.
Luciolus te ad complexum uocat, innuit ipse,
Innuit, en uenias, en modo somne ueni.
Venisti bone somne, boni pater alme soporis.
Qui curas hominum, corporáq; ægra leuas.

NVTRIX cum tribus sororibus infantulo uagienti blanditur.

NE uagi, ne blande puer, ne paruule uagi.
Blanda uocat blandum Lucia Luciolum.
Ne uagi ne lachrymulis corrumpe misellis
Turgidulosq; oculos, turgidulasq; genas.

Ecce

E cce tibi balbo ore sonat, blæso ore susurrat
Eugenia, et dulceis garrit in aure iocos.
E cce tibi inflectens molleis Aurelia uoces,
Fabellas bellas, carmina bella canit.
N e uagi mellite puer, tibi Luscula ludit,
Gestit & ad cunas blanda Catella tuas.
C urtiolus tibi suffultans. en se erigit, en se
Iactitat, en teneri cruscula lambit heri.
A n lingis lasciue genas, ah Curtule Curti
Ipsa tibi irascar Curtule Curtiole.
T u ne genas, tu ne ora, meus est puer improbe Curti.
Luciolus meus est improbe Curtiole.
I mprobe an ne audes, ah risit Lucius, ah se
Iecit in amplexus Lucius ipse meos,
E n pectus formose tuum, mihi dulcia iunge
Oscula, et in solito molle quiesce sinu
HAs ego Luciolo mammas, hæc uber a seruo.
Dextra mãma tua est, ipsa sinistra mea est,
Singultit sed Luciolus, mutare licebit.
Ipsa sinistra tua est, dextera mamma mea est.
V traq; sed potius tua sit, iam desine flere.
Desine dextra tua est, mamma sinistra tua est.
R isit Luciolus, mammasq; utrasq; momordit.
Tu ne meas mammas credule, tu ne meas?
I am sæuit quod dico meas, ne candide sæui,
Hæc, atq; illa tua est, utraq; mamma tua est.
N unc Luci nunc fugge ambas, ne quis malus illas
Auferat, & clauso scite reconde sinu.
ORa qs aut qs labra mihi linguãq; momordit,
Lucius improbulus, Lucius ille malus,

Quis collum, mammasq́; meas, pectusq́; momordit,
Lucius ille malus, Lucius improbulus,
Ne posthac, ne tange puer, cui basia seruo,
Labraq́;, cui linguam Antinoo Antinoo.
Iam properat Lisella. pedum uestigia sensi,
Ecce uenit nudo Lisa parata sinu,
En tibi lacteolæ Luci formose papillæ,
En tibi turgidulo plena mamilla sinu.
Tota tibi tua Lisa uacat, tua Lisula tota est.
Sume uenuste puer ubera, carpe sinus.
Carpe sinus formose tuos, somnumq́; capesse.
Dicetur cunis Nenia grate tuis.

PAllidus Eumonius puer est, Tityusq́; nigellus.
Vagit & hic noctes, uagit & ille dies.
Luciolo roseus color est candore refusus,
Nec uagit noctu, nec strepit ille die.
Despuit Eumonius mammas, tunditq́; papillas,
Oscula dat tumidis Lucius uberibus,
Non Tityum fabella iuuat, non nenia Lippæ,
Nenia Luciolo, uerbaq́; ficta iuuant.
Ridet & insomnis, & Lisæ Lucius hæret,
Auferat & nequis callidus ipse timet.

NE latra, ne pelle bonum bona Luscula somnum,
Et tibi nam somnus Luscula gratus erit.
Ingredere o bone somne nihil bona Luscula latrat.
Luscula Luciolo, Luscula blanda tibi est.
Innuit ipsa oculis tibi Luscula, Lucius ipse
Innuit, & dicit somnule lenis ades.
Luscula iam dormit, stertit quoq; bella catella,

Et sua Luciolo lumina fessa cadunt.
D ormi Luciole, Luci dilecte quiesce,
En canit ad cunas garrula Lisa tuas.
M ulcet languidulos, saturat quoq; somnus ocellos.
Somnus alit uenas, corpora somnus alit.
E t sedat curas, requiemq; laboribus affert,
Odit tristitias, grandia semper amat.
S omne bone o cunctis, adsis mihi candide somne.
Somne bone & pueris, somne bone & senibus.
I pse mihi tumidas satura bone somne mamillas.
Vbera Luciolo quo mea plena fluant.
S entit Luciolus, dormitq;, & ridet, & optat,
Et mammas digitis prensitat usq; suis.
E uge puer, sitibunde puer, cape lassule somnos.
Mox tibi iam uigili lacteus amnis erit.
E xcitus è somno meus est puer, huc age Lisa.
En age delitias accipe amate tuas.
Et sitit & ridet, dulces & uertit ocellos
Ipse tibi, uultus aspice cara tuos.
H is pro blanditiis teneras da Lisa papillas
Luciolo, amplexus quos parat ipse tibi.
A n resugit mala Lisa, nihil mala Lisa ueretur.
Carpe puer plenos ubera carpe sinus.
S ugge ambas, submorde ambas, ne parce, papillas.
Vbera Luciolo stulta negare potes.
S cinde comas, tunde sinus distringe capillos.
Tú ne meas fugias improba serua manus?
C ui pectus, mollemq; sinum, tenerasq; papillas
En cape delitias tinnulla plectra tuas.
S ed quisnam nostra puer hic ceruice pependit

Mentior an certe est Lucius improbulus?
Implicuit collo simul & simul oscula sumpsit,
Improbulus non iam, sed probus ipse puer.
Scite puer mellite puer, nate unicę dormi
Claude tenelle oculos, conde tenelle genas.
Ipse sopor non condis ait, non claudis ocellos
En cubat ante tuos Luscula lassa pedes,
Languidulos bene habet condit'q; & claudit ocellos
Lucius et roseo est fusus in ore sopor.
Aura ueni foueas'q; meum placidissima natum.
An strepitant frondes, iam leuis aura uenit.
Scite puer mellite puer, nate unicę dormi,
Aura fouet flatu, mater amata sinu.
Quis puer hic age Lisa tuas abscõde papillas
Hic puer, en illas subripuisse parat.
Lisa tege, en tege Lisa tuas, tu ne im=
probe, tu ne
Lucioli mammas subripuisse paras?
Luciole huc propera propera nunc candide Luci,
Ille malus properat, tu prior antéueni.
Viciisti, atq; hanc ore premas, hanc corripe dextra.
I puer hinc alias, i pue quęre alias.
Fuscula nox, orcus quoq; fusculus, aspice ut alis
Per noctem uolitet Fusculus ille nigris.
Hic uigilers captat pueros, uigilers'q; puellas.
Nate oculos cohibe, ne capiare uigil.
Hic captat seu quas sensit uagire puellas,
Seu pueros, uoces comprime nate tuas.
Ecce uolat, nigra'q; caput caligine densat,
Et quęrit natum Fusculus ille meum.

O re fremit, dentesq; ferus, iam dente lacessit,
Ipse uorat querulos, peruigilesq; uorat.
E t niger est, nigrisq; comis, nigroq; galero,
Tu puerum clauso Lisa reconde sinu.
L uciolum tege Lisa. ferox quos pandit hiatus,
Quasq; aperit fauces, ut quatit usq; caput.
M e miseram, an ferulas gestat quoq;, parce, quiescit
Lucius, & sunt qui rus abiisse putent.
R ura Lucullus habet, nil Lucius ipse molestus,
Nec uigilat noctu, conqueritur ue die.
N e saeui, hirsutasq; manus tibi comprime saeue,
Et tacet et dormit Lucius ipse meus.
E t matri blanditur, & oscula dulcia figit,
Bellaq; cum bella uerba sorore canit.
L isa ueni, expectata ueni, quid lenta moraris?
En age quid cessas? nil remorata ueni.
Et sitit, et uagit, tibi nunc conuitia dicit
Lucius. et caros quaeritat usq; sinus.
A h simulant ambo, simulate et perfide Luci,
Fallax Lisa nouis insidiosa modis.
I psa tibi eripiam mammas tibi subdola natum
Subdola quae fugias, perfide qui renues.
P upe meus, pupille meus complectere matrem,
Inq; tuos propera pupule care sinus.
P upe bone, en cape care tuas mi pupule mãmas,
Pupule belle meus, bellule pupe meus.
S ugge, Canam tibi neniolam, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
P upe meus pupille meus, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?

Belle meus, mellite meus, ne Nenia, non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
Somniculus tibi iam lassis obrepit ocellis,
Dum tibi nate placet nenia nota nimis.
Pupe meus, dormisce meus, ne nenia nostro
Da noctem nato nenia somniferam.

I. IO. PONTANI EPIGRAMMATA.

Vicini moneo bene, ac pudice
Seruetis uos mihi meam puellam,
Ne se conferat ad suos amicos,
Quos omneis amat impotente amore,
Nec mirum, quia mentulatiores.
Quin et si cupitis probi uideri
Taleis passeribus salaciores
Longe a coniugibus mouete uestris.
Et tu si sapis o puella nequam
Istos desere pessimos amicos,
Et mecum maneas bona, & pudica.
Nam iuro tibi per tuam Serapim
Tecum continuas iacere nocteis
In multa recubans fututione.

Deprecatio ad Deam noctis.

Nox amoris conscia quae furenti
Ducis optatam iuueni puellam
Grata dis magnis, & amica castae
Nox bona Lunae.

Quam colunt unam Genius, Hymenq;,
Et suo gaudens Ericina nato,
Cum ferus diras acuit sagittas,
sumit et arcum.

O puellarum decus, et uoluptas
Sentit a te qualia dona lectus,
Lectus expers te sine basiorum, et
Delitiarum.

Quas simul iuncti faciunt amantes,
Dum cubant complexibus obsequentes,
Et terunt compacta labella labris
Dentibus, atq;

Lingulas suggunt, animiq; florem
Ore deducunt querulo, pariq;
Concidunt motu, resoluta postquam
Grata libido est.

Tu quies rerum hominumq; sola,
Tu graueis curas, & amara fessæ
Amoues menti, & refoues benigno
Pectora somno.

Tu redis mundo redimita frontem
Syderum sertis, et amica blando
Rore perfundis uiolaria, et agros
Frugibus exples.

Da meis finem dea quoq; uotis,
Vt quod optamus liceat potiri,
Ne uoret tristis penitus calenteis
Flamma medullas.

AD PERILLam Puellam

O Solatiolum meum Perilla,
Dic quid Cinnama nostra rure facit
Hos sex continuos dies · ualet'ne?
Nam quidam mihi pessimus cinaedus
Dixit, quod tenerum pedem catella
Dum ludit nimium procace morsu
Illi presserat, et domi manebat
Expectans medicos ab urbe missos.
Quare te rogo per tuos ocellos
Illos praeuenias, probeq; cures
Nequa se nimium licentiosos
Praestent, dum cupiunt boni uideri,
Nam brachis sine pallio tumente,
Arrectos manibus gerunt priapos
Infestos pueris, puellulisq;.

In Antoninum, qui suam puellam laeserat.

ANtonine Cinaedule
Huc ad nos redeas, nanq; per Herculem
Istas turpiculas nates
Si te prenderimus, iam usqueadeo malis
Virgis exagitabimus.
Quod culum referes hinc lacerum tuum.
Audes in media uia
Me praesente meae comminitarier,
Audes tu niueas rosas
E nostrae gremio tollere Cinnamae?
Post haec tam male pallium
Nixus surripere? atq; in teneris manus
Commiscere papillulis?

Quod si compulerit me furor improbus
Disces postmodo quid siet
Tam bellas manibus lædere fœminas.

In malum poetam quem mutato nomine
Vtricellum uocat.

NOn sunt carmina, sed cacationes
Quæ se scribere iactat Vtricellus.
Est merdosius omnibus latrinis,
Quod se scribere iactat Vtricellus.
Obtura miserum camœna nasum,
Ne te carmina tam cacata lædant.
O merdosa poemata, o quid unquam
Erit uel fuit his magis cacatum?
Quam primum medicos mei sodales
Ad me ducite. nam maligna febris
Dudum me tenet, ut dii deæq;
Isti dent mala multa, qui nec unquam
Scribit carmina, sed cacationes.

De improbitate puellæ suæ.

IRata est quoties mihi puella,
Tristis me uocat aridum poëtam
Et lassum minima fututione
Indoctum Veneris, maliq; pennis,
Post hæc in triuiis, in ore uulgi,
Irridentibus omnibus puellis,
Dicit tam male me esse mentulatum
Quam uel pumilio, puer'ue trimus.
Quamobrem constitui meas querelas

Deferre ad Venerem, inq; ius uocare.
Nam quis tam patiens amator esset?
Quod si sensero mihi ius negari
Hellespontiacum deum precabor,
Parteis suscipiat meas, uelitq;
Pro me, quod minimum, facillimumq; est,
Vlcisci iniurias manu seuera.

CVI DONATVRVS sit suam columbã.

CVi uestrum niueam meam columbam
Donabo o pueri? tibi ne Iuli?
An celsi tibi? an tibi Nearche?
Non uobis dabimus mali cinædi.
Non uos munere tam elegante digni.
Quin ite in miseram crucem. diuq;
Concisis maceremini mariscis
Insulsi, illepidi, & parum uenusti.
Sed cuinam cupis o columba munus,
Deferri? scio nam meam puellam
Amas plusquam oculos tuos, nec ulla
Viuit mundior, elegantiorq;.
Hæc te in delitiis habebit, hæc te
Præponet nitidis suis ocellis.
Nec tanti faciet suam sororem.
Huius tu in gremio beata ludes.
Et circunsiliens manus, sinumq;,
Interdum aureolas uoles papillas.
Verum tunc caueas proterua ne sis.
Nam pœnas dabis, & quidem seueras.
Tantillum modo tam uenusta poma

Seces

Seces unguibus, est enim Dionis
Tutelæ hortulus ille dedicatus.
Numen lædere tu tuum caueto.
Impune hoc facies uolente diua,
Vt dum te roseo ore suauiatur,
Roseum luteolis premens labellis,
Mellitam rapias iocosa linguam,
Et tot basia, tot'q; basiabis,
Donec nectarei fluant liquores.

ANtonio Panhormitæ Poëtæ inuitatio ad risum.

ANtoni decus elegantiarum,
Atq; idem pater omnium leporum
Vnus te rogat ex tuis amicis
Cras ad se uenias, feras'q; tecum
Quantuncunq; potes facetiarum,
Et quicquid fuerit domi iocorum.
Nam risus tibi tantum apparauit,
Quantum Democrito diebus octo
Profundi satis, & super fuisset.
Quod tecum patulo cupit palato
Perridere suapte risione,
Condita leuitate, ineptiis'q;.

AD Musam, ut deosculetur Petrum compatrem, sodalem'q;, & a se ante alios dilectum.

SExcentas modo basiationes,
Da nostro mea compatri Thalia,
Quem nos plus oculis amamus unum.
Nanq; est dulcior attico liquore,

Et quem Sicaniæ tulere catinnæ.
At nostris prope carior medullis.
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum sodalem,
Quam nos ille amat, atq; amamus illum.
Si non sunt satis hæ osculationes,
Fac sint mille ducenties ducentæ.

IVLIO FORTI SICVLO.

IVli pars animæ secunda nostræ,
Quid non me pateris meas camœnas
Omneis proiicere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
Et perdo miseras simul'q; chartas.
Nam quamuis ueterum dies'q;, nocteis'q;
Euoluam monimenta Iuliorum,
Attriti'q; adeo mei libelli,
Vt nil a solea deesse credas,
Semper tamen nostra Thalia friget,
Cuius nequitias, ineptias'q;
Nolis lædere, uel putare nullas.
Nec me sordidulum uoces poëtam,
Si non posthabito facetiarum
Lusu, carminibus uacem seueris.
Nam cum desierint graues Catones,
Et sint tempora Busuluniana,
Aequum quis putet esse laude sacra
Scælestos celebrare tarracones?

AD CINNAMAM DE EIVS INCLEMENTIA·

Ecquem lachrymulis impones Cinama modũ?
Quãdo mi misero requiẽ dabis ĩproba? uides
Ignibus exuri me, nec tu proiicis aquam·
Crudelis quæ nec tuo amanti porrigis opem,
Et nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix, qui tam crudeliter amo·
Nullaq́; me redamat, sed contra mi male cupit·

AD se ipsum exhortatio ad nouos amores ·

Qui ingentas solitus cum sis flagrare puellas,
Nunc ab amore tuo quid Ioviane uacas?
An quia difficilem sese tibi Cinnama præbet,
Iurauitq́; tuum perdere uelle caput?
Cum tot sint faciles, tot sint in amore benignæ,
Quære aliquam ex illis, quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat, quæ sit tibi carus ocellus,
Sitq́; quater plusquam Cinnama cara tibi,
Quæq́; tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
Liliolumq́; meum, basiolumq́; meum·
Carior & gemmis, & caro carior auro·
Tu rosa, tu passer, tu mea ficus eris ·
Tuq́; meus pecten, meus anulus, atq; meum cor,
Melq́; meum, & præ te nil iuuat esse meum·
Et quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente furens, pauca fuisse querens,
Et linguam clauso diffugens ore trementem,

Serpentem ſerpens te putet eſſe ſuum.
T unc dices, amor eſt ſucco iucundior omni,
Melle quoq; eſt dulci dulcior & melior,
N ec tibi quingentas fuerit ſat amare puellas.
Nil numerus certe, nil in amore ualet.

FINIS.

I ndex eorum quæ hoc Pontani libro habentur.

Quæ in primo Vraniæ libro.

De Luna charta ſecunda
De Prognoſticis lunæ char 3
De Mercurio char 3
De Venere char 5
De Sole char 6
De annorum uarietate char 6
De Solis prognoſticis char 7
Cur Apollo dicatur Pythonem occidiſſe char 8
Cur Apollo, & Diana Latonæ filii char 8
Cur dicantur Delo Geniti char 9
Cur paſtores, Ianus. Phœbus. Apollo. char 9
Cur Sol, Liber. Hercules. Oſyris. Lycius char 9
De Mercurio, & Argo char 10
De Adonide, & Venere char 10
De Hebone deo char 10
De Marte char 11
De Ioue char 12
Iouem Habitum pro deo, pro æthere pro aere ch 13
Vnde nata ſuperſtitio char 13
De Saturno char 14

Lunam

Lunam ex se non lucere char 15
Lunam semper mediam lucere char 16
Cur Lunæ propriũ lumen nõ sit tributũ char 16
De Lunæ maculis char 16
Cur Stellæ scintillent, planetæ uero minime ch 16
De motu ignem excitari char 17
Quibus e principiis constent Stellæ char 17
Deorum concilium char 17
Generatio rerum inferiorum char 19
De Homine char 21
Ignis inuentio char 22

Quæ in secundo Vraniæ libro.

De motu cœli, & planetarum char 23
De Zodiaco char 23
De Ariete char 24
De Tauro char 27
De Geminis char 30
De Cancro char 32
De Leone char 35
De Virgine char 36
De Libra char 39
De scorpio char 41
De sagittario char 43

Quæ in tertio Vraniæ libro.

De Capricorno char 47
De Aquario char 49
De piscibus char 52
De Nodo char 55

De Orione char 56
De Auriga char 57
De Hedis char 57
De Hyadibus char 58
De Capra char 59
Situm stellarum mutari pro temporibus char 59
De pleiadibus char 59
De Vngula Tauri char 61
De lepore char 61
De iugulis char 62
De Procyone char 63
De Canicula char 64
De Cratere char 65
De Corona char 65
De Spica char 66
De Sagitta char 66
De Hedo char 67
De Ara char 67
De Centauro char 68
De Arcturo, et Cycno char 68
De serpentario char 69
De Delphino char 69
De Lyra, et Orpheo char 69

Quæ in quarto Vraniæ libro.

De cæpheo char 71
De Aquila char 72
De Casiope char 73
De Andromede char 74
De Perseo char 77

De

De Pegaso char 77
De Engonasi char 77
De Pristice char 78
De cola Pisce char 79
De Arcto char 81
De Angue char 81
Alternari fata ui firma animi char 82
Stellarũ fixarũ uires maximas esse char 82
De Stellis regis Leonis, Aquarii, scorpii, Tauri 82
De Stellis claris, ac limpidis · Arietis · Scorpii ·
Sagittarii, Capricorni · Piscium char 84
De Aenea char 85
De motu cœli char 86
De signorum qualitatibus char 86
De inæqualitate dierũ, ac noctium char 86
De signis mobilibus, fixis, et communibus char 87
De signis tardis, & uelocibus char 87
Quæ signa, quos uentos excitent char 87
Qui planetæ diurni sint, et q nocturni char 88
Cur alii albi, alii nigri sint homines char 88
De Oris uarietate char 88
De uarietate morum char 89
Quæ signa, quales sensus excitent char 89
Qui planetæ quibus signorum dominentur
triangulis · char 90

Quæ in quinto Vraniæ libro ·

De terris Arieti ac Marti subiectis char 93
De terris Leoni, et Soli subiectis char 95
De terris Sagittario, et Ioui subiectis char 98

De terris Tauro, & Veneri subiectis char 98
De terris Virgini et Mercurio subiectis char 100
De terris Capricorno et Saturno subiectis char 100
De terris Geminis · Mercurio · Libræ, ac Ve=
neri subiectis char 100
De terris Aquario, et Saturno subiectis char 101
De terris Scorpio et Marti subiectis char 101
De terris Ioui subiectis, ac Piscibus char 101
De terris Cancro, & Lunæ subiectis char 102
De furiis et dolore Herculis Rapto Hyla char 102
De Hercule et Hyla char 103
Excusatio char 105
Deploratio Luciæ filiæ char 105
de se ipso post obitum char 107

Quæ in Meteororum libro.

Omnia constare e quatuor elementis, ipsáq;
elementa inuicem conuerti char 110
Solem & Lunam maxime imperare elementis 110
de maris salsedine char 111
de Solis effectibus in terra char 112
duas a Sole educi in aerẽ exhalationes, hu=
midam uidelicet & siccam char 112
de pluuia char 112
de Niue char 112
de pruina, & rore & manna. char 113
de grandine, char 114
Obseruandas esse regiones terræ, & situm
planetarum char 115
Guttas maiores æstate fieri char 115

Aerem

Aerē receptaculū esse exhalationum oium ch 115
Quæ in aere generentur ex aspiratione ignea ch 115
Ignem ante, quam sonus audiatur, uideri char 116
Fulminus diuersam uim esse char 117
de stellis cadentibus, & ignitis trabibus char 118
Treis esse aeris regiones char 119
de lampadibus, et aliis ignitis figuris char 119
de coloribus nubium char 120
Vnde Fulminum uarietas, ac uis char 120
de uentis char 121
Ventos quosdam prouinciales esse char 122
Cur uenti obliqui ferantur char 122
de turbine char 123
de procella char 124
Circa uentorum obseruationem, anni quoq; tempora obseruanda esse char 124
de auris char 124
de uento, qui oritur prope Aternū fluuiū char 125
de uento peculiari illyrico char 125
de Terræmotu char 125
de Mephite Ansancti in hirpinis char 128
de Iride char 128
Cur Iris sit Arcuata char 129
de cometis char 130
de uia lactea char 132
de fontibus et fluminibus char 133
Magna flumina e montibus defluere char 133
Terram esse cauernosam char 133
de fonte cornu char 134
Fabulose de fontibus char 134

Aquas naturaliter esse sine colore, et sapore ch 134
de fontibus calidis char 135
de amaris fontibus char 135
de Riuo uenafrano char 135
de fonte Ammonis char 135
de fluuio Trigella in lucania char 136
Vetustate temporũ mutari fontes, ac maria ch 136
Situm terræ mutari, et terras ipsas renouari ch 137

Quæ in primo libro de hortis hesperidum.

Qualis sit arbor citrius, et unde oriunda ch 139
De conuersione adonidis in citrium. char 139
De apportatione citrii in italiam char 139
Quæ loca sint apta serendis citriis char 140
Quæ loca sint euitanda & quibus utendum remediis char 140
Fabula de citriorum reparatione, nouaq; apportatione in italiam, è Media regione char 141
Quod tempus aptum sit serendis citriis. char 141
Quasdã regiones nõ alere citrios propter frigus 141
de altitudine Scrobium char 142
Serendas esse citrios natiua cum terra, & palis fulciendas char 142
Ferro coercendam esse luxuriem char 142
de propaginibus procurandis char 143
de seminio faciendo, et colendo char 143
Euagatio Quædam poetica char 143
Fructus citriorum alios dulces esse, alios acrimoniosos char 144
Quomodo citria fiant crassiora char 145

Quō citria toto anno insideant in arbore sua 145
de ratione decoris hortensis char 145
Post rigidas tempestates non esse amputandas ch 146
de dispositione citriorum char 146
de opere topiario char 147
Arbores citrios diutius uiuere char 147

Quæ in secundo libro de hortis hesperidum.

de citro, et eius cultu char 150
Quo differat citrius a citro char 152
de limonibus, & earum cultu char 153
de insitione char 154
Laudes industriæ humanæ char 156
de citriorum sapore duplici, acri, ac dulci char 157
de utilitate horum pomorum char 158

Quæ in Lepidina.

Pompa prima char 161
oPmpa secunda nereidum char 161
Pompa tertia char 163
Pompa 4 de Nymphis urbanis, et suburbanis 164
Pompa quinta char 166
Pompa sexta char 170
Pompa septima, char 172
Meliseus, a quo uxoris mors deploratur. ch 174
Mæon char 179
Acon char 180

Quæ in primo hendecasyllaborum Libro

Musam Catulli inuocat · tum hendecasyllabos alloquitur, et Marinum monet, ne eos comites in balneas secum ferat · char 186
Puellas alloquitur admonens, quid seruare in balneis debeant · char 186
De Bathylla puella in balneis · char 187
Ad hermionen, ut papillas contegat · char 187
Ad Marinum Thomacellum de lege balneorum uirginibus dedicatorum · char 188
Ad Marinum Thomacellum · char 188
Balneæ loquuntur · char 188
Ad deianeiram puellam char 189
Ad Petrum compatrem neapolitanum char 189
Lætatur reditu Francisci Aelii · char 190
Ad Actium Syncerum char 190
Vxorem, ac liberos inuitat ad diem natalem celebrandum · char 911
Ad Ariadnam uxorem char 192
Ad bathyllam de amaraco colenda · char 193
Ad Bathyllam char 193
Ad Alfonsum ducem calabriæ char 193
Sodales inuitat ad Martinalia · char 194
De nuptiis Ioannis branchati, et maritellæ ch 195
De Fanniæ labellis · char 196
Loquitur puella Fuscula char 196
Mortem sibi imprecatur ob Zelotypiam char 196
Turtures Alloquitur, sciscitans eas de amoris natura char 196
De fulgentissimis Lucillæ papillis · char 197
Ad Petrum Summontium char 197

De Altilio char 197
De Marulli amoribus char 198
De amoribus Francisci Caracioli char 198
Ad Stellam puellam char 199
De Marulli munusculis char 199
Ad Chariteum char 199
Ad Masium Aquosam char 200
De Albini munusculis char 201

QVæ in secundo libro Hendecasyllaborum,

Ad marinum Thomacellum char 201
Ad Elysium gallucium char 202
De Andrea contrario char 202
De Focillæ puellæ ocellis char 203
Ad Focillam de capillis ad frontem sparsis char. 203
Ad Ioannem Pardum char 203
Ad Focillam de cohibendis ocellis char 204
Ad Focillam char 204
Ad Franciscum Pucium char 204
Ad Constantiam char 205
IO. Pardus ad Pontanum char 205
Ad Focillam char 205
Ad Focillam char 205
Ad Focillam char 206
Ad Focillam char 206
Ad Franciscum Pudericum char 206
Ad Focillam char 207
Ad Focillam char 207
Ad Petrum Summontium char 207
Summontius amator ad Neæram char 208

Ad Antonium Galateum medicum char 208
Ad Petrum Grauinam char 208
INVItantur pueri, et puellæ ad audiendum charitas char 209
De Ioanne Pardo char 210
Ad Manlium Rallum char 211
De Fabio Lopitio char 212
Ad Petrum Paulum Sarranum char 212
Ad Marinũ Thomacellum, et Petrum compatrẽ 213
Ad Vxorem char 213
De Hannibale Fumatio in balneis char 213
De Fœderico rege ad balneas accedente char 214
De marte in balneis lauante char 214
De Bathylla char 215
De Hieronymo carbone patricio neapolitano ch 215
Ad Terinam char 215
Ad Suardinum Suardum. char 216
Salutem dicit hendecasyllabis. hinc rogat lectores, ut suo cineri bene precentur. char 218

QVæ in tumulorum libro

Tumulus drusillæ char 219
Tumulus Luciæ filiæ char 219
Tumulus Angelinæ senensis char 219
Tumulus Ieselminæ. char 220
Tumulus Violanthis char 220
Tumulus Auræ char 220
Tumulus Elisæ char 221
Tumulus Santiæ char 221
Tumulus Antonii Panhormitæ char 221

Tumulus Theodori Gazæ char 221
Tumulus Francisci Hauriæ char 221
Tumulus Compatris char 222
Tumulus Penthesileæ sororis char 222
Tumulus Leonardæ auiæ char 222
Tumulus patris char 222
Tumulus Vencrillæ char 223
Tumulus Henrici Puderici char 223
Tumulus Harmosinæ char 223
Tumulus Thermionillæ char 223
Tumulus mirtolæ puellæ neapolitanæ. Amator ad Tumulum queritur char 224
TVMVLVS B Arcæ ancillæ. ipsa loquens inducitur char 225
Tumulus Ariadnæ Saxonæ Vxoris. uiator. umbra. et Hyacinthus colloquuntur char 225
Tumulus christianæ matris char 226
Tumulus Lucilii filioli præfica puellas alloquitur i funere, puellæ respondent char 226

Quæ in Neniis

Nutrix somnum inuitat char 227
NVTRix cum tribus sororibus infantulo uagienti blanditur char 227

QVæ in epigrammatis

Deprecatio ad deam noctis char 230
Ad perillam puellam char 231
In antoninum, qui suam puellam læserat char 231
In malum poetam, quem mutato nomine Vtricellum

uocat char 232
De improbitate puellæ suæ char 232
Cui donaturus sit suam columbam char 232
Antonio panhormitæ poetæ inuitatio ad risum ch 233
Ad musam ut deosculetur petrum compatrem
sodalemq́; & a se ante alios dilectum char 233
Iulio Forti siculo char 233
Ad cinnamam de eius inclementia char 234
Ad se ipsum exhortatio ad nouos amores char 234

Quæ inter impressionem errata acciderunt, emendanda hoc modo.

Inclusit, lateriq; auratum accinxit char 4.
P rospiciens luna obscura ferrugine char 16
Lætata et uarias nemorum increbrescere char 20
Ipsæ etiam charites ch 20
Illustres reddit populis his insula ch 31
Mox pelago absor ptus ch 34
Oceano oblituere ch 34
Errantem sed ad huc meditantem ch 34
Quin etiam ignauos testæ ch 34
Distinguis · salue innumeras ueneranda per ch 38
Mouit, ut ch 41
Labitur, obscuras ciconū et peruenit ad oras ch 41
Addidit immanēq́; ferā, caudāq́; rotantem ch 44
Post ueneris natæ char 44
Ingenio bonus, atq; arteis instructus honestas ch 45
Iam postes, atroxq́; irrūpit limina python ch 48
Eridanus flauis in pontum erumpit char 50

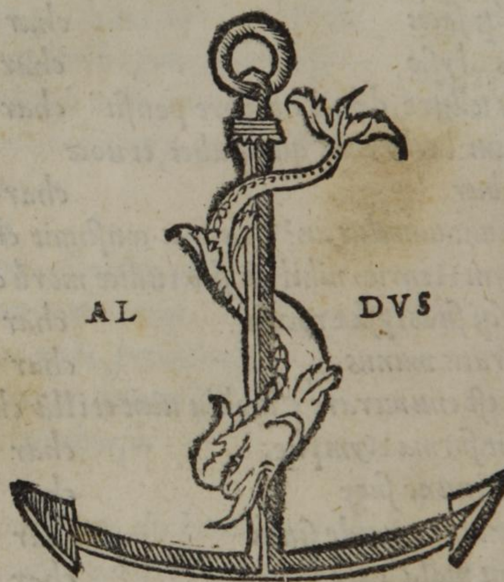
Pœnitetat generis tamen & se cænéa char 60
Niréa sic perhibent char 60
Oenomai, uolucremq; uocet cæneidos ch 61
Hunc olim uraniæ in gremio, cliûsq; per ch 63
Aonis infelix iterat chelys ch 64
DE CANICVLA. ch 64
Dente lacer cadet in syluis ursi ue ch 65
His genitrix Ariadna ch 67
Mulcerem et ueteres heroum ch 70
Illusam baccis ch 73
Ne turpis pascant phocas char 78
Pinnigeros, imo referunt sese icta profundo ch 78
Vndantem, cumulos ch 83
Ocia per tenebras graditur speculator ch 88
Cessantem fluitare amnem iubet ocyus ch 97
Commendatq; Ioui ch 98
An ne mihi ante oculos grata obuersatur ch 106
Sustulit, immersitq; chao ch 108
Colligit in sese ch 112
Exornentq; ch 117
Vltorem ch 117
Lux atro insinuat ch 118
DE VENTO PECVLIARI ch 125
Hi tibi signa dabunt uenientis ab ch 127
Ille quidem sicco ducens e marmore ch 133
Consita de lachrymis ch 139
Aut pudeat dũ mane suas philomela querelas 140
De qua post in parte sua suo et ordine ch 145
Ad fontem roseus ch 145
Collaq; fulgentes uariabant candida baccæ ch 145

In fode dehinc teneram ch 147
Quæ rerũ seriẽ, et fatorũ arcana ministrant ch 148
Nanq; tibi æthiopum e campis garamantide ch 150
Vellere mopsopius ch 157
Exuriens alimenta suo & de fonte refusa ch 158
Mane autem puero instilla, bibet acre ch 158
Cærulei tritones, & omina ch 164
Viti feræq; abauus non certa prole ch 165
Fronderet limbo patulis satureia ch 168
Turturibus si certa fides, certusq; columbis ch 170
Huc ades o mihi cara, uocant te Ariadna ch 181
Esse innulas ch 181
Bucula ch 181
Ipse manu glandem citat ch 182
Suspirant, redolentq; ch 182
Fulgebas mihi, primulosq; ch 192
Rident prata, canuntq;, ch 192
Ad molles thiasos ch 192
Hyblæ ch 193
dic dux maxime, dic beate amator ch 194
Cui blandæ charites parant choreas ch 197
Felix Endymion ch 199
Dum latmon ch 199
Et lætam gelida stetere ch 200
Vale sæue rigor ch 202
Et soles uariant, itemq; ch 204
Quem stillent paphieq; ch 205
Miscent hinc thiasos ch 207
Vna corycii ch 208
Tecum ergo syriam Neæra, hymettumq; ch 208

QVos dulcis tibi sugerit Tibullus	char	213
Aut rursum nimio	char	215
Ire ad Latmidas	char	216
Saxosi procul Anxuris	char	217
Cumanos puer	char	217
Tu ne ēt Drusilla iaces? tene ī proba Clothô	ch	219
Lætatur Iuno cuius prece sedula Clothô	ch	219
Extinxitq́; faces	char	219
Tumulus Elysæ	char	221
Indignus tellure, deos Theodore petisti	char	221
Sæpe etiam lachrymis quod abes, et uoce querebar	char	222
H·Constituit tumulus an? Dea·Ma·constituit	ch	222
Detractum Henrico nihil est sub Iudice mirū	ch	223
Extinxitq́; suasipsa Erycina	char	223
Exegit gratis munus	char	224
Longum est enumerare Citæida uicit et illā	ch	224
Obstupuit forma Nymphe	char	226
Nunc Luci nunc fuge	char	228
Scinde comas, contunde sinus	char	229
An refugit mala Lisa	char	229
Suge ambas	char	229
En cape delitias tinnula	char	229
Rura meus Lucillus habet, nil ipse molestus		230

a b c d e f g h i K l m n o p q r s
t u x y z aa bb cc dd ee ff quaterniones.
gg quinternio.

Venetiis in ædibus Aldi Ro. mense augusto M.D.V

AL DVS

50